

АЛЯКСЕЙ ТАЛСТОЎ

Апоўначы на сіалі́мскім мосьце

АЛЯКСЕЇ ТАЛСТОЎ

**АПОЎНАЧЫ
НА СІАЛІМСКІМ МОСЬЦЕ**

2016

© Талстоў Аляксей Сяргеевіч, 2016

© 34mag.net, 2016

1. БАЙК

Ласэ яшчэ раз усё праверыў, адлічыў мэханіку належнае, рассаваў барахло па бакавых скрынях, прымацаваў заплечнік і рушыў. Дачакаўся. Вядома, можна было паскорыцца і выехаць раней, аднак перад доўгай дарогай стары байк сапраўды патрабаваў сякога-такого рамонту. Гэта каштавала нармальных грошай. Параспытаўшы таварышаў, Ласэ прыйшоў да высновы, што насамрэч за такую працу можна было пакласьці і больш. Чувак ані халеры ня цяміў у матацыклах ды і езьдзіў так сабе. Але, прыслухоўваючыся да матору, ён усё ж аднекуль ведаў, што Enfield ідзе роўна, чыста, што ўсё як мае быць, а калі ўлічыць усе прыгоды, у якія трапляў папярэдні гаспадар, Ласэ яшчэ вельмі пашанцавала.

З надвор'ем, між тым, падгадаў, апошнія дні выдаліся дажджлівымі і халоднымі, верасень пераваліў за сярэдзіну, і неўзабаве халадэча мусіла канчаткова паралізаваць наваколле. Аднак менавіта гэтая раніца выдалася сухой і сонечнай, лёгкія аблачынкі хутка распусьціліся, так і ня выліўшы ані кроплі. Нешта збіралася вышэй, лёгкай

дымкай падцягвала да перавалаў, але Ласэ не выпадала чакаць, ці спусьцяцца хмары ў даліну, ці заліюць пагоркі й вёску, — ён напоўніцу карыстаўся выпадковым праясьненнем і ва ўзьнёслым настроі гнаў па хайвэі на поўдзень, поўны рашучасьці заночыць як мінімум у Шымле. Дзіўным было ўжо тое, як Ласэ здолеў правярнуць усю трасцу з пераафармленьнем папераў, з рамонтам, як ён сабраўся зь сіламі і ў рэшце рэшт выбраўся з Маналі. Галава троху гула пасля ўчорашняй адвальнай. Тут сапраўды можна было лёгка ўляцець, ня даць рады й трапіць у чарговы завісон на тыдзень ці болей, але хлопец цьвёрда вырашыў ехаць.

Незразумела, чым вылучаўся Ласэ сярод іншых наркаманаў і валацугаў, якія боўталіся па рэгіёне, што тыя кацэўнікі. Мо й не вылучаўся ўвогуле, але пры тым за некалькі апошніх год ён склаў сабе някепскую біяграфію, якой многія маглі б пазайздросьціць. Пазайздросьціць, вядома, па недасьведчанасьці, бо разам з усёй рамантыкай вандровак і амаль нічым не абмежаванай свабодай сытуацыя, натуральна, мела й некаторыя мінусы. Праблемы са здароўем, перыяды бязьлітаснага самаразбурэньня, злоўжываньні й разганялава. Але цяпер Ласэ ўжо мінуў гэты этап і больш шанаваў гармонію, імкнуўся пазьбягаць трэшу, зважаў на наступствы. Быў сьведкам некалькіх непрыемных фіналаў, а іх ня так лёгка забыць. Чувак трымаўся сярэдняга шляху, як сам часам аджартоўваўся. Перамены настрою прыйшлі адносна нядаўна, пасля таго як у мінулую зімку ў Катманду, ушчэнт абкіслочаны, ён вываліўся з вакна, праляцеў два паверхі

й цудам абышоўся адно пераламанай нагой. Ласэ Нага — так яго празвалі рабяты — кароль зімовых вечарынак. Ён пратырчэў у тым бары пад лесьвіцай даволі доўга, доктар асьцярожнічаў. У выніку хлопец засвоіў урок. Пералом часам нагадваў пра сябе, праўда, ніякай магчымасьці й жаданьня ехаць да эўрапейскіх спэцыялістаў Ласэ ня меў. Тут было ягонае месца. Чым ня крута — ляцець сонечнай восеньскай раніцай па роўнай дарозе на поўдзень зь цьвёрдым намерам адолець увесь шлях наўпрост да гаанскіх пляжаў? Некалькі прыпынкаў, але збольшага папросту гнаць і гнаць наперад. Цалкам аўтаномны, усё яшчэ малады, не бяз прыдуры, у ягоных вялікіх, крыху навываце вачох блішчэлі хвалі хуткай Беас, у галаве вадзілі карагоды пікі Ратанг Ла, сэрца грукатала, ловячы рытм рухавіка гэтага добра адладжанага, надзейнага моцыку, даўгія белыя валасы на ветры... Нейкі гераічны партрэт амэрыканскага байкера шасьцідзясятых, такога пякельнага анёла з вайной ці турэмным тэрмінам за плячыма, зь пяром у высокім боце, у дрэннай джинсавай камізэльцы з сымбалам клубу на сьпіне. Так, усе любілі гэтую эстэтыку, але не заўжды ёй адпавядалі. Ласэ быў занадта малады, каб належаць да той субкультуры. Ягоны клуб месціўся тут, у азіяцкім выгнаньні, дзе белыя рабяты маглі лёгка дазволіць сабе троху больш, чым дома, выглядаць кім заўгодна й гуляць якія заўгодна ролі. Замяккі для ўсёй гэтай жалезнай херні, тым ня менш ён меў свае прычыны сесьці на байк і даць рэальнага мужыка.

Вядома, Ласэ яшчэ той вершнік Апакаліпсісу, самотны воўк-вегетарыянец, сьведчаньне выраджэньня племянной

традыцыі. Дзясятая хваля белага нашэсьця, да якога мясцовы бізнэс даўно прызвычаіўся. Але чым далей, тым больш роля ператваралася ў сталую звычку й менш заставалася ў ім шоў і позы. Ён ішоў шляхам герояў, меў да халеры ўзораў для перайманьня. Магло падацца, што капітан Кук папросту прамыў чуваку мазгі, але гэта не было праўдай, ён адно скінуў хлопцу свой матацыкал і больш нічога.

Кук быў мясцовай зоркай, кожны сабака ў Вашышце ведаў гэтага старога фрыка. Ён праседзеў тут дастаткова, каб штодня незнаёмыя маладыя ньюкамэры падвальвалі да яго з прывітаньнямі ад людзей, пра якіх чал ніколі ня чуў. Гэта магло б хваляваць капітана, каб ня ўпэўненая жыцьцёвая пазыцыя стабільнага пахуізму, ня літры яблычнага сідру, якім спраўна забясьпечвалі яго мясцовыя, і ня тоны чарасу, зь якім тут ніякіх праблемаў увогуле не было. Без разбору слаў лесам усьмешлівых хіпаноў і мог гадзінамі травіць байкі сваёй маладосьці — і першай, і другой, і нават той, якая яшчэ зь ім не надарылася. Тыповы сварлівы джэнтльмэн, які ніколі не здаваўся, але разам з тым аніяк не хацеў скочвацца ў чысты маразм.

— Вярніце мне Сінгапур! — крычаў ён, не выпускаючы з рук шклянкі. — Што вы, капіталістычныя блядзі, зрабілі з маім горадам?! Ты чуеш?! Азіяцкія тыгры?! На хуй! Няма больш таго гораду. Няма. Кандыцыянаваны, блядзь, бардэль, мець яго! Рай для махляроў. Вярніце мне Сінгапур! Што гэта было за месца ў восемдзесят другім! Я табе кажу... Што за месца! Памятаеш? Ай! Ні хуя ты ня памятаеш, сынку. Тое, што ў іх там цяпер, — херня. Я ня

згодны. Ніяк ня згодны, — тут капітан зазвычай прыгадваў нейкую гісторыю і, мружачыся ад дыму, вывальваў яе наўпрост у маладыя сэрцы ўдзячных слухачоў, якія рэдка траплялі на такія атракцыёны. Лекцыя займала значную частку вечару ў якім бары ці нават за сталом ля пякарні, у залежнасці ад надвор'я й гумору. Ласэ нічога ня ведаў пра тыя часы, але не сумняваўся ў шчырасці пасылаў старога.

Сваю мянушку капітан Кук атрымаў праз тое, што ўсю дарогу гнаў за прыгоды падчас службы ў Каралеўскім флоце й пазнейшыя, калі працаваў на гандлёвыя кампаніі. Зразумела, што ніякім капітанам ён ня быў, але прэрэчыць абсаджанай грамадзкасці, схільнай да міталягізацыі, бессэнсоўна. Яму было пляваць, ані разу ня хіпі з натуры, узрослы на родных брытанскіх сямідзясятніках, панках і раньніх індустрыяльшчыках, незразумела, што чувак увогуле забыў у гэтым духоўнаарыентаваным паўночным прытоне.

— Гэта ўсё горы, хлопча. Ніколі ня думаў, што змагу калі павесіцца на гэтыя — ну, ты ведаеш — на гэтыя пейзажы для паштовачак, маўляў, дашлі сваёй маме ці пакічы перад дзеўкамі. А ні фіга, бач! Падсеў. Хер ведае чаму. Тут цяпер мая летняя рэзідэнцыя, сынку. Па-лю-бэ. Вось толькі паглядзі на іх! Паглядзі! — і ён губляўся позіркам у схілах, у велічных піках на тым баку даліны, што праступалі ў покрыве аблокаў, захапляўся тым, як грае сонца на белых ледзяных шапках. У такія часы Кук падаваўся скрайне сэнтымэнтальным і мяккім, што ніякім чынам не пасавала ягонаму звычайнаму настрою. Мала хто ведаў

капітана такім. Усе прызвычаліся бачыць змагаара, троху цынічнага, раздражнёнага, на сто адсоткаў угашанага. Ласэ засябраваўся зь ім перадусім праз байк, але ўсё ж ніяк ня мог зразумець, чаму стары вырашыў прадаць жалезнага сябра, калі, мяркуючы па расказах, той столькі для яго значыў.

— Ну, тут простая тэма. Каб ня грошы, я б табе яго за так аддаў. Сілаў больш няма, усё жыцьцё, падла, мне спаганіў.

— Праўда? Ты ж тут увесь час гоніш, як на ім паў-Індыі аб'ехаў. Я думаў, у вас стасункі...

— Хуянкi, — неяк сумна выдыхнуў Кук і замаўчаў. У пакоі капітана час нібыта рухаўся па коле, вяртаючыся да пэўных азначаных дэталей ці эпизодаў, утвараў нейкую рытуальную зададзенасьць. Усё завісла ў пустых бутэльках, пакунках з чыстай вопраткай з пральні, брудных рэчах, бязладна раскіданых паўсюль, у пяці ці шасьці попелніцах, поўных недапалкаў, рэштках печыва, снэкаў і іншай трасцы, збытаных нясьвежых прасьцінах і незьлічоных мізэрных драбніцах, якія ўсяляк дапаўнялі інтэр'ер. У гэтых дэкарацыях, захутаны ў паласаты шаль, у нязьменнай выцьвілай шэрай кепцы паверх лысіны, капітан, падавалася, у чарговы раз глыбока задумаўся над адказам, але паўза зацягвалася. Ласэ, ня ведаючы, што рабіць, узяў бутэльку й абнавіў па шклянках. Яму было троху не зразумела, чаму гэты ёбнуты на ўсю галаву стары цяпер паводзіць сябе так прыстойна.

Ласэ здымаў адзін з суседніх нумароў у гэтым гадзюшніку, і паколькі астатнія жыхары іхняга паверху ці

прачыналіся бліжэй да вечару, ці, наадварот, былі да агіды чыстымі ды ўраўнаважанымі, на агульным вузкім балконе яны з капітанам сустракаліся штораніцы сам-на-сам. З усімі наступствамі.

— Ну дык што? Будзеш браць? — перапыніў маўчаньне Кук. — Калі будзеш — дамовімся.

Яны пагадзіліся, выпілі, запалілі, пасья паўтарылі, пасья спусьціліся ў бар і працягвалі такім жа чынам да позняга вечару.

Ласэ пашанцавала напаткаць капітана ў пэрыяд, калі той, здавалася, вось-вось дасьць нырца ў Лету. У тыя дні, апантаны ідэяй займець уласныя колы, хлопец не асабліва зважаў на паводзіны старога. Такіх ветэранаў тысячы па ўсёй паўднёвай і паўднёва-ўсходняй, нічога асаблівага ў іх няма. Ласэ нават не праводзіў ніякіх паралеляў, а калі й задаваўся пытаньнем невялікага кошту, які Кук папрасіў за байк, найперш думаў пра тое, ці не разводзіць яго кэп. Празь некалькі дзён, прабаўленых у звычайных нязмушаных камунікацыях, яны ўсё ж такі здолелі зранку выбрацца ў Маналі, каб перааформіць дакументы. Вось тады пацан захваляваўся. Абодва выглядалі так сабе, але імкнуліся падтрымліваць настрой. Кук нават жартаваў. Дзяжурны афіцэр рэагаваў стрымана.

— Ок, але дзе містэр Роджэрс? — перад тым, як гэта сказаць, службоўца доўга ўзіраўся ў паперы, не разумеючы, што ідзе ня так, што ня правільна. Ягоня бровы абурана сышліся, позірк чамусьці спыніўся на Ласэ, які тут жа насьцярожана паглядзеў на старога. Капітан крыва ўсьміхнуўся й палез ва ўнутраную кішэню курткі

па гаманец. Ён даўно навучыўся змагацца зь мясцовай бюракратыяй, але ўвесь час спадзяваўся на шару. Хлопец нэрваваўся, ён быў тут навічком. Чыноўнік неўзабаве яго супакоіў, па атрыманыя бонусаў імгненна палагаднеў. Усе пячаткі й подпісы апынуліся на сваіх месцах, і Ласэ з Кукам выйшлі на двор, запалілі і, нешматслоўныя, тупілі на дробны дождж, што ўсё ніяк ня мог набрацца моцы.

— Хто такі Роджэрс? — спытаў нарэшце чувак.

— Роджэрс, — ціха паўтарыў капітан. — Ня ведаю, што зь ім цяпер. На лісты даўно не адказвае. Апошні раз у Гоа бачыліся... Ня ведаю, сынку. Ня ведаю, — Кук глыбока зацягнуўся, задумаўся і, падалося, у чарговы раз выпаў.

Роджэрс некалі быў лепшым сябрам капітана, яны разам ганялі па субкантыненьце, калі Кук канчаткова разьвязаўся з працай у флоце. Пазнаёміліся яшчэ пацанамі, падчас службы, пасья Роджэрс ажаніўся, асеў у Англіі, але нешта там у яго ня склалася й празь некалькі год хлопец пераправіўся ў Азію. Як і іншыя мясцовыя ўцекачы, захацеў вызваліцца ад пабытовага, ад таго, што ціснула на плечы там, дома. Яны швэндаліся па ўсім навакольні, два глыбока неўраўнаважаныя таварышы. Калі гэта было? Год пятнаццаць таму? Дваццаць? Выдатны час. Зь імі здаралася самае рознае, але тады было ўражаньне, што няма нічога больш значнага, акрамя дарогі, двух байкаў, акрамя простаі радасьці выціскаць газ напоўніцу. Яны былі сапраўднымі адмарозкамі, у сваім бязьлітасным угары не спыняліся ні перад чым.

Неяк Кук падсадзіў да сябе на задкі малую й думаў, што гатовы да ўсіх раскладаў, да ўсіх абавязкаў і гэтак

далей, але ўсё ж ня даў рады. Калі яна зацяжарыла, то настаяла, каб яны паехалі дамоў, і ў капітана не было іншых варыянтаў. Напэўна, ён думаў, што пойдзе лягчэй. Хлопчык нарадзіўся здаровым і дужым, яны былі шчаслівымі бацькамі, падавалася, мелі ўсе шанцы. Спрабаваў уладкавацца на працу, аднак больш чым па пары месяцаў анідзе не затрымліваўся, усё апынулася троху напружным і нудным. Пачаліся прэтэнзіі, зь якімі ўчорашні супэрмужык на байку ня мог зладзіць, як ні хацеў.

Натуральна, яна адправіла яго гуляць, Кук спачатку спрабаваў нешта даводзіць, але безвынікова, Брытанія ўсё ж значна адрознівалася ад сваіх былых калёній. Ён прамыкаўся там недзе з год, без аніякіх зрухаў, пасля кінуў усё й зваліў назад у Індыю. Роджэрс тады патроху падшабашваў журналістыкай. Некаторыя ўважалі яго за новы голас, варты самых крутых геаграфічных часопісаў. Неўзабаве ён узяў і гэтую адмеціну. Чувак езьдзіў па рэгіёне, пісаў, фоткаў рэпартажы. Калі прыехаў Кук, то сябра прыняў яго з усёй цеплынёй, на якую быў здольны, добра памятаў, як сам быў у такой сытуацыі некалькі год таму. Капітан думаў, што можа атрымаць яшчэ адзін шанец, паспрабаваць нанова, але першыя тыдні й месяцы ператварыліся для яго ў суцэльныя грандыёзныя трэш. Адночы нават пабіўся зь мясцовымі, Роджэрсу, праўда, удалося ўсё разруліць. Яны езьдзілі разам па добра знаёмых маршрутах, удвох на адным байку, і хворы паступова ачуньваў. З жонкай ён амаль не ліставаўся, тэлефонныя перамовы доўжыліся зазвычай па некалькі хвілінаў і ўтрымлівалі збольшага сухую інфармацыю пра

тыя ці іншыя выдаткі або пра выпадковую прастуду ў ма-
лога, якая даўно сышла, але нічога такога, што дазволі-
ла б яму адчуць хоць нейкую прыналежнасць да іхнага
съвету. Кук трэшыў, увесь час навальваўся, і хто ведае,
калі б ня Роджэрс, дык мо скончыў бы зусім непрыгожа.
Той сачыў за ім, як мог, падкормліваў час ад часу, калі
таварыш спускаў свой штомесячны бюджэт за два тыдні.

Пакрысе ўсё прыйшло да адноснае нормы, настрой
стабілізаваўся, драмы паўбавілася. Прыкладна тады ж
Роджэрс атрымаў нейкую крутую ўзнагароду й быў запро-
шаны ў Лёндан на ўшанавальныя мерапрыемствы. Ён пакі-
нуў Куку байк, ключы ад арэндаванага дому ў Гоа, дзе яны
тады завісалі ў добрай кампаніі суседзяў і таварышаў, са-
браў у заплечнік мінімум неабходнага й выехаў у аэрапорт.
Капітан папрасіў яго зайсьці да «сваіх», перадаць прыві-
таньне і пасля абавязкова адпісацца, што ды як. Напярэ-
дадні ён зганяў у раён і набыў падарункаў: плюшавага сла-
на ў стракатай камізэльцы для малога й ахайна пашытую
сукенку, белую ў буйныя чырвоныя кветкі — для яе.

Роджэрс усё перадаў, але напісаў няшмат, Кук разь-
лічваў на большае. Празь месяц даслаў ліст, што атрымаў
добраю прапанову й мяркую застацца на нейкі час. Хуткая
пошта ў выпадку зь Індыяй была хуткай даволі ўмоўна,
і капітан непакоіўся. Пасля яны неяк стэлефанавалі-
ся, і ён адчуў у голасе сябра трывогу, занепакоенасць.
А яшчэ празь месяц ад Роджэrsa прыйшоў ліст, поўны
прабачэнняў, які расставіў усё па сваіх месцах, і ніхто,
канешне, ня ведаў, як так атрымалася, што яны зноўку
памяняліся ролямі.

Капітану дастаўся гэты Enfield, а Роджэрсу — сям'я і кар'ера.

Ласэ было не абавязкова паглыбляцца ў дэталі. Капітан расказаў яму ў двух словах, без акалічнасцяў, адно каб той ня надта парыўся, ня думаў, што байк крадзены. Дакумэнты цяпер ляжалі ў хлопца ў кішэні й выглядалі даволі пераканаўча, а астатняе няважна. Яму адно хацелася вырвацца з соннага мястэчка й выціснуць з гэтай машыны ўсё да апошняе кроплі.

Яны рушылі назад, па дарозе пакінулі байк у майстэрні, дзе Кук з усёй дасканаласцю праінструктаваў механікаў. Не было сумневаў у іхнай дасьведчанасці, хутчэй наадварот, капітан не хацеў кідаць Ласэ сам-насам з хітрымі чувакамі, зразумела, што здымуць па поўнай за любую драбязу. Занадта ўжо задаволены выгляд быў у малога, каб не развесьці.

Вярнуліся акурат да дажджу. Варта было раскурыць першы джойнт, як з хмараў, што навісалі над навакольным мокрым покрывам, паліло. І непагадзь зацягнула. Два наступныя дні дажджыла без перапынку, і Ласэ такое надвор'е зусім не падабалася. Ён ужо ўдосталь надыхаўся горным паветрам, засумаваў ад гэтай прахалоднай чысьціні, ад соснаў і заімшэлых скалаў. Выглядаў цалкам ураўнаважаным, але гэта не заўжды суадносілася зь ягонымі рэальнымі настроямі. Ці то асаблівае мімікі, ці то характар, але часам за ягонымі шклянымі блакітнымі вачыма хаваліся вялікія памкненьні.

Кук, як і многія, вёўся на гэтую вонкавую ўраўнаважанасьць. Яму хапала ўдзячных слухачоў, але капітан

не памыляўся, калі бачыў у хлопца гэтае прыгожае імкненне адхапіць у жыцця свой кавалак, даць героя. Ён сьпяшаўся пазнаваць ува ўсім гэтым колішняга сябе і быў папросту сэнтымэнтальным старым, нягледзячы на ўсю сваю брутальнасьць. Пазбаўлены магчымасьці гадаваць сына, несьвядома адыгрываў ролю калі ня бацькі, дык ва ўсялякім разе настаўніка для маладых. Яму імпанавала гэтая павага, зь якой хлопчыкі й дзяўчынкі яго слухалі. Што да байку, стары даўно на ім ня езьдзіў. Enfield некалькі год стаяў у гаражы, мясцовая сям'я прыглядала за ім, раз на месяц спраўна праціраючы пыл. Капітан ад'яжджаў па візу ці, хаваючыся ад халадоў, браўся на раўніны. Байк заставаўся. Па вялікім рахунку, яго даўно варта было некаму скінуць, але штось замінала. Гэта быў ня проста транспарт ці сьведчаньне статусу, байк быў часткай ягонай гісторыі, экспанатам з асабістай калекцыі, нагадваў пра памылкі і, можа, песьціў нейкі глыбокі мазахізм. Іншай гісторыі Кук ня меў.

— Налі мне яшчэ, сынку! Налі, не шкадуў! Каб добра ехалася, — чувак быў у гуморы. З майстэрні паведамілі, што ўсё выпраўленае й можна забіраць. Цяпер Кук адчуваў, напэўна, нейкі гонар за сябе і, вядома, за Ласэ, які не хацеў чакаць і выпраўляўся на раніцу. — Гэта добрая машына, сынку. Вось пабачыш. Самая лепшая! Ня новы, але... я табе кажу. Дарогу трымае.

— Ну, паглядзім, паглядзім, — усьміхаўся хлопец. — Калі нешта ня так, назад прыганю.

— Ня сцы, сынку! Усё вытрымае, не такое бачыў. Ты вось ведаеш, што я на ім усе Гімалаі праехаў, адсюль да

самае буганскае мяжы? Ведаеш? Гэта, я табе скажу, той яшчэ трып быў. У дзевяностыя. У іх там, у Непале, хрэн ведае што: партызаны, патрулі, страляюць, выбухі паўсюль. І тут мы такія сьмелыя рабяткі, з Захаду на Ёсход сярод усёй прыгажосці іхняй. Усё вытрымаў! Што яму тут, па трасе сабе едзеш і едзеш. Гэта монстр, сынку! Монстр! — і капітан працягваў нахвальваць, нібыта ўсё яшчэ намагаўся ў нечым пераканаць. Ласэ, між тым, круціў джойнты й быў ужо добры. Ісьці б класьціся, але ніякіх шанцаў. Вечар працягваўся, і ніхто яшчэ не зьбіраўся разыходзіцца.

— Гэта ж Enfield, — крычаў Кук. — Original quality. Тое, што зараз робяць, — ок, мо яно й нармалёва, ня ведаю, — але я ім ня надта верыў бы. Цяпер усе панавучыліся, там нейкі таньнейшы сплаў, тут пару рупій выгадаць, я ведаю, ведаю... А гэта ж рэальны монстр! Рэальная клясыка!

Пазьней хлопец выйшаў вонкі справіць патрэбу і, вяртаючыся, затрымаўся ля дзвьярэй перакінуцца парай словаў са знаёмымі. Калі ўвайшоў у бар, то стары ўжо ўва ўсю заціраў пра свае геройствы нейкай дзяўчыны:

— Ведаеш, чаму я тут? А я табе скажу. Бо тут усё нестабільна, бо ніхто ня ведае, як яно працуе насамрэч. А мне гэта страшна падабаецца. Там, на Захадзе, яны ўсё даўно вырашылі й падзялілі, яны ўсё ведаюць. А тут прасьцей, — Кук прытрымліваў рукой шклянку, і на ягоным твары чыталася расслабленая задушэўнасьць. Дзяўчына глядзела на яго ўважліва, часам нешта пыталася, але надта ціха, Ласэ ня мог дачуць.

Ён сеў на сваё месца й пачаў крапаліць. Капітан усё ж быў незвычайным чалавекам, шкада, калі ня зладзіць тут,

калі ўсё ж не ўтрымае раўнавагі. Гэтая думка кранула яго на якое імгненне, але адразу ж сышла, патурбаваная шумнай кампаніяй, што нечакана ўвалілася ў бар. Яны нешта сьвяткавалі. Усе як адзін павіталіся з Кукам і селі тут жа побач, бесьперапынна гавораць і сьмеючыся. Чувак запаліў, пусьціў цыгарэціну па коле й вярнуўся быў да свайго піва, што пасьпела як сьлед адстаяцца, але нечакана выпаў.

— Чуеш, сынку, мне тут трэба. Я пайду, чуеш? — словы даляталі нібы праз сон. Расплюшчыўшы вочы, ён пабачыў знаёмую п'яную пысу, якая чорт ведае з чаго цяпер неяк хітравата ўсьміхалася. Ласэ было ўсё роўна, ён толькі зразумеў, што капітан сыходзіць, і малая, якой той сеў на вуха, сыходзіць таксама. Пасьля яго зноў выключыла.

Калі гаспадар расштурхаў хлопца, у залі было пуста. Апошнія пару чалавек пераміналіся ля касы, адлічваючы грошы. Сабраўшыся зь сіламі, Ласэ ўзьняўся, расплаціўся й вываліўся цяжкім мехам на вуліцу. Звонку імжыла й дождж троху цьвярозіў. У галаве ўсё мяшалася, і скрозь гэты п'яны гармідар яўна праступала галоўная думка, сьвяціла яму, нібыта маяк сярод цёмнай ночы: на раніцу ён меўся ехаць.

Ля гесту стаяла цемень, толькі вокны на першым паверсе, дзе жыла маладая гішпанская сям'я, аддавалі слабым блакітным сьвятлом. Хлопец ужо зьбіраўся ўзьняцца па вузкай вінтавой лесьвіцы на свой паверх, як раптам пачуў нейкія гукі побач. Якоесьці мармытаньне бліжэй да гаспадарскага кароўніку, які месьціўся троху збоку, у некалькіх мэтрах ніжэй па вуліцы. Ласэ

уключыў ліхтар, лямпачка ледзь сьвяціла. Там, ля сьцяны, пад дажджом, у саломе й каровіным брудзе нехта варушыўся й крэхкаў.

— Гэта монстр! Монстр, я табе кажу, — паўтараў Кук, ягоняя вочы заковаліся й ніяк не хацелі факусавацца. Відаць, ён усё ж не дасягнуў вялікага посьпеху ў той вечар. Ласэ і сам ледзь стаяў на нагах, але здолеў зацягнуць яго па лесьвіцы, адшукаць ключы й закінуць паўпрытомнага ў пакой. Стары, між тым, упіраўся, чапляючыся рукамі за парэнчы й намагаючыся ўзяць справу пад кантроль. Неяк даўшы рады, хлопец пайшоў да сябе, прыняў душ, хацеў быў пачаць зьбіраць рэчы, але стомлены паваліўся на ложак і тут жа паснуў.

Прачнуўся рана, акурат на сьвітанку, расплаціўся з сонным парцье й рушыў. З капітанам сустрэкацца не хацелася. Настрой быў так сабе, троху муціла. Спыніўшыся пасля ля прыдарожнага ятку перахапіць чаго на сьнядак, канчаткова працьверазеўшы, адчуў, што нешта бесьперапынна сьвярбіць у сярэдзіне, ніяк не дае яму спакою. Ён думаў, што Кук мог бы яшчэ выкруціцца, думаў, што цяпер менш рэчаў трымае яго тут, што, напэўна, рана ці позна ён усё ж будзе вымушаны вярнуцца дамоў і г.д. Але, па вялікім рахунку, гэта ўсё была поўная херня. Той папросту забоўтаў яму свой байк, і невялікія грошы, якія хлопец заплаціў, асядуць у тым жа бары, у якім яны гулялі напярэдадні. Сумленьне настойліва вінаваціла й не прымала ніякіх выдуманых тлумачэньняў. І Ласэ казаў сабе, што ўсё ёсьць як ёсьць, што нехта едзе, нехта застаецца тут, што ў любым выпадку капітан сам рые сабе

магілу й не падобна да таго, што на яго ўжо можна неяк паўплываць. Скончыў есьці, выехаў на трасу й пагнаў далей, пакідаючы жыхароў поўначы самастойна вырашаць свае праблемы.

2. СУСТРЭЧА

Яна была такой прыгожай дзяўчынай год дваццаці, мо дваццаці двух. Нехта захапляўся ёй, нехта абсыпаў праклёнамі. Яна прапускала міма вушэй папрокі й адно ўсьміхалася, калі бачыла чыюсьці незадаволенасьць, чыесьці пакуты. У ейным сэрцы любові б стала для ўсяго сьвету, толькі, на жаль, на той час яна была расфасаваная па дробных пакунках: дастаткова, каб пакаштаваць і падсесьці, замала, каб задаволіць сур'ёзныя патрабаваньні.

Між тым ніхто б не назваў Молі дурніцай. Яна выдатна скончыла каледж і нават зусім не напружвалася дзеля гэтага. Яе цікавілі нейкія больш надзённыя рэчы, тусойкі, вечарынкi. Яна не ўспрымала адукацыю з той сур'ёзнасьцю, зь якой да яе ставіліся бацькі, яны былі такімі адносна прагрэсіўнымі амэрыканскімі мідлклэсэрамі й трымаліся з дачкой па магчымасьці на роўных. Вучоба ўвогуле была адзіным пунктам, на які яны зьвярталі ўвагу. Вядома, расхваляваліся, калі Молі патэлефанавала ім і сказала, што валіць у Індыю, але пераймаліся нядоўга, абодва мелі за плячыма даволі неардынарны досьвед.

Маладымі самі адцягваліся як мае быць, але дачцэ не пра ўсё раскажаш. Стары ў выніку нават выдаткаваў ёй на квіток, у якасці прэміі за добрыя вынікі ў каледжы.

— Я спачатку не зразумела. Думала, што за хрэнь такая, думала, разарвуць мяне ў шматкі тыя таксоўцы і ўсе астатнія. Добра, скаапэравалася з рабятамі, узялі машыну на траіх. Інакш, канешне, ніякіх шанцаў. Рабяты, дарэчы, такія нармалёвыя, паехалі ў Агру на наступны дзень. А я падумала, а навошта мне вось адразу той Тадж Махал? Папсова ж. Мы ўвогуле калі зь сяброўкай плянавалі, дык адразу вырашылі сюды, на поўнач, але яна зьлілася. Можна, пазьней прыляціць, ня ведаю. Камэньціла мне фоткі, дык, зразумела, зайздросьціць цяпер, сучка.

Ласэ сустрэў яе ў Дхарамсале, у Бхагсу, незадоўга да таго як выправіцца на Маналі. Выйшаў з дому пасля абеду прагуляцца, а яна заблукала ў сьцежках, стаяла, азіралася, ня ведала, як прайсьці да вадаспаду. Хлопец спусьціўся зь ёй да паркоўкі, паказаў, што й дзе. Дорога на вадаспад вельмі простая, чорт яго ведае, як можна было апынуцца на пагорках. Цяжка сказаць пра першае ўражаньне, ён адно тупіў усю дарогу, загіпнатызаваны ейнай балбатнёй, але пазьней, увечары, калі чарговы раз выбраўся са сваёй бруднай нары й спусьціўся вячэраць у Краньчыз, быў рады напаткаць яе там.

— Але, ведаеш, вось тут мне падабаецца. Я думала, што памру ў Дэлі. Градусаў сто напэўна. Гэта капец! А тут дык прыкольна. Прахалодна й сьвежа. Якая тут, дарэчы, вышыня?

— Нешта каля дзевюх тысяч.

- Мэтраў? А гэта колькі?
- Я ня ведаю, — усьміхнуўся Ласэ. — Вунь той пік на-версе — чатыры зь нечым.
- Ні фіга ж сабе! — выгукнула яна. — Хрэн ты туды за-лезеш, напэўна.
- Нехта забіраецца. Тут усё проста. Паўсюль трэкі, можна хадзіць.
- Ну, ня ведаю, я б, канешне, хацела, але вось так ад-разу... — Молі сумнявалася, ці хоча напружвацца, лезьці вышэй у горы, дзень і так быў поўны ўражанняў і словы ішлі наперадзе думак.
- Дык калі ты прыехала? — спытаў Ласэ.
- Кажу ж, сёння. Зранку. Але гэта ўлёт! Насамрэч. Поўны ўлёт! — падавалася, яна ніколі не супакоіцца. — А ты тут даўно?
- Месяца паўтара.
- Паўтара месяца?! Ты гоніш?!
- Неа. Чаго мне гнаць? Зь сярэдзіны ліпеня.
- А чым займаеся?
- Чорт, ня ведаю. Чым займаюся? — Ласэ ўжо не ха-ваў усьмешку, настолькі наіўнымі былі ейныя пытаньні. Ну так, чувак прабавіў тут нейкі час, у аблоках ды залевах, седзячы пад навесам з таварышамі ці ў сваім пакоі за кніжкай. Зараз мансун ужо выдыхаўся, апошнія дажджы міналі, неба нарэшце праясьнялася, а пік Індрахары па-волі пакрываўся сьнегам. Молі аніяк не магла зразумець, што тут можна папросту жыць, папросту прызвычаіцца да месца, да людзей, займацца ўласнымі справамі ды не напружвацца ані разу. Ласэ кранала гэтае зьдзіўленьне,

гэтыя бясконцыя эмацыйныя выбухі. Ён быў амаль гатовы паказваць ёй усё наваколле, паказаць ёй горы, зрабіцца ейным гідам і таварышам.

Між тым звонку канчаткова сцямнела, афіцыянт запаліў ліхтары й расставіў па сталах свечкі. Тэраса адразу напоўнілася нейкай цеплынёй і свойскасцю, набыла своеасаблівае мяккасці. Молі была ў поўным захваленні. Азіралася, разглядала карцінкі на сценах, маляўнічых тканінаў, што закрывалі столь, зазірала ў твары людзей, якія ўвесь час заходзілі й далучаліся да кампаній. Многія віталіся зь імі, называлі ёй свае імёны, ціснулі руку, але не было ані шанцу іх усіх запомніць.

— І тут так заўжды? — спытала яна.

— Ну, — працягнуў Ласэ, — па-рознаму. Па сэзоне. Зараз дажджы сканчаюцца, народу больш, але неўзабаве пачне халадаць і ўсё разьедуцца. Да вясны нікога ня будзе, а пасля ўвесну зноў, як толькі пацяплее.

— Цяжка паверыць.

— Многія тут ужо стала, прыяжджаюць штогод.

— Відаць, падабаецца...

— Яшчэ б не падабалася ім. У Гімалаях.

— Але гэта ж яшчэ не Гімалаі?

— Гімалаі, канешне.

Молі неяк задуменна паглядзела на яго, нібыта толькі ўлавіла нешта важнае, зразумела, што вярзе лухту й выглядае ня вельмі. Хлопец перахапіў гэты позірк, і ён бы шмат даў тады, каб ведаць, пра што яна думае. Павісла паўза, якая, зрэшты, тут жа перапынілася: прынеслі ежу.

— Ты шмат дзе тут быў, так? — спытала яна.

— Ня тое каб, але па навакольлі троху пакатаўся. Дагэтуль у Нэпале завісаў.

— Ашалець! У Нэпале, кажа. І што ў Нэпале? Што ты сьмяяся ўсю дарогу, я ж ня ведаю нічога. Давай раскажвай.

Ласэ раскажваў, спрабуючы апускаць самыя непрыватныя моманты. Прыхарошваць таксама ня рваўся. Увогуле ён, канешне, даўно ня бачыў нічога выбітнага ў тым, каб паехаць у Нэпал, правесці там паўгода. Досьвед даўно расставіў усё па сваіх месцах, і чувак сапраўды не думаў, што ягоная гісторыя можа ўразіць Молі, якая толькі пару дзён як у Індыі і яшчэ ні халеры ня цяміць. Хлопец раскажваў, як мог, а яна, хутчэй за ўсё, нешта сабе дадумвала. Ён гаварыў, троху саромеючыся, а яна ж успрымала гэта з той сур'ёзнасцю, на якую здольныя маладыя і зачараваныя. Яўна перабольшвала. Прынамсі, так Ласэ думалася пазней, калі ён узгадваў той вечар, калі пачуцьці канчаткова зьмяшаліся й нічога ўжо не магло вярнуцца ў сваё звыклае рэчышча, калі яго падхапіла хвалямі й панесла ў невядомую далёкую бездань, дзе ўжо не было ніякага месца цьвярозасьці.

На наступны дзень яны дамовіліся ісьці да Далай Ламы. Калі ехала сюды, Молі, канешне, спадзявался сустрэцца зь Ягонай Сьвятасьцю. Нармалёвае жаданьне. Усе хочучь сустрэцца, і пажадана персанальна. Ласэ пасьмейваўся ейнай наіўнасьці і разам з тым адчуваў сябе троху судачыненым, хоць і даўно ўжо прызвычаіўся да таго, што стары жартаўнік увесь час ашываецца недзе побач. За некалькі год падтусоўваньня тут хлопец

зжыўся й зь мясцовым будызмам, і з тыбэцкімі імігрантамі. Спачатку гэта ўсё сапраўды кранала, ён нават выяўляў нейкую мінімальную актыўнасьць па Free Tibet, але пазьней барацьба ператварылася адно ў дэкарацыю. Ён быў у курсе ўсіх праяваў кітайскай палітыкі, страйкаў, пратэстаў, але паколькі нічога ня мог зрабіць, то ў нейкі момант перажываньні страцілі сваю вастрыню. Знаёмыя тыбэтцы больш гаварылі пра надзённае, пра тое, што адбывалася зь імі тут, у межах камьютніці. Простыя й пабытовыя рэчы зазвычай бліжэйшыя й важнейшыя за якое б то ні было змаганьне.

У Моці яшчэ не склалася ніякага меркаваньня. Давялося доўга тлумачыць ёй, што да чаго, хто такі Далай Лама, у чым ягоная праблема, што за скульптуры ў храме, што за выявы, чым займаюцца маладыя манахі ў дварыку.

— Неверагодна, — толькі й паўтарала Моці, калі нехта з супрацоўнікаў невялічкага музэю, што месьціўся там жа, у комплексе, узяўся прачытаць ім лекцыю. Такія прагоны, расказаныя з усімі падрабязнасьцямі, лёгка шакуюць недасьведчаных замежнікаў. На гэта яны, напэўна, і разьлічаныя. Ласэ лектар падаўся занадта навязьлівым, зашмат прапаганды, зрэшты, хлопец ужо чуў гэта дваццаць разоў.

Увогуле Дхарамсала была асаблівым пунктам на турыстычнай мапе паўночнай Індыі. Месца выгнаньня, куды за сваім лідэрам пацягнуліся тысячы ўцекачоў, месца, якое гаворыць пра вынішчэньне цэлай культуры, пра этнацыд, пра рэпрэсіі ды фізычныя расправы. Цяжка

абысьціся без прапаганды ў адказ. Толькі сам фармат турыстычнай паездкі як вясёлага баўленьня часу, адпачынку зусім не вязаўся з гэтым месцам. Тут паказвалі нядолю й пакуты, тут прадавалі спачуваньне і палітычную пазыцыю. Наколькі звычайна набываць гэта, штоўкаць над гэтым камэрамі? Кожнага разу, выходзячы з храму, Ласэ адчуваў пэўны дыскамфорт. Выгнанцы і ахвяры даўно зазналі сваёй сталасьці, партрэты самаспаленцаў і сьлёзы зрабіліся мэтай для нязмушанага туру выходнага дня. Молі ўсё ж фільтравала, не выглядала надта расчуленай, калі па заканчэньні яны выйшлі на двор.

— Я ня думала, што ўсё вось так. Ніхто ж пра гэта не гаворыць, нібыта нічога й не адбываецца, нібыта ўсё ў парадку, — мо першы раз зь іхняй сустрэчы дзяўчына была сур'ёзнай. Вядома, яна б ня кінулася адразу валянтэрыць ці актыўнічаць, але выглядала занепакоенай.

— Старая тэма, — прагаварыў хлопец. — Шкада іх, але што ты можаш тут зрабіць?

— Нічога. Падобна, што ніхто ня можа.

— Так. Зь іншага боку, чувакі й самі не працуюць напоўніцу. Многія прызвычаліся, многія зьехалі, і з канцамі. Яны бачаць, што за іх ня ўпісваюцца, ну й рукі апускаюць. Павальная большасьць вінаваціць выключна Кітай, хоць зразумела, што кітайская агрэсія магчымая толькі праз глябальную эканамічную сытуацыю і праз тыя тупыя законы грошай і сілы, якія пануюць у цывілізаваным сьвеце.

— Калі так, дык ім застаецца толькі чакаць, што сыстэма лясьнецца.

— Ня будзеш жа ты ўсё жыццё чакаць.

Молі прамаўчала, яшчэ раз агледзела двор. Папярэдні фан сышоў. Яны рушылі да выйсьця. Ласэ ўсё ж паспрабаваў неяк прыбраць змрачнюку і, расказваючы ёй пракляштары, у якіх давялося пабываць, пра тых паўмітных персанажаў, якім адпраўлялі рытуалы апантаных вернікі, імкнуўся жартаваць і тлумачыць усё проста ды з гумарам. Хлопец чамусьці думаў, што Молі будзе грузіцца, але яна не грузілася. Так, папросту заклапочана пахівала галавою, гэта ўсё было сапраўды так сабе, але зусім не нагода для вялікага суму. Падчас ланчу вярнулася да сваёй нязмушанай гамонкі ды, падавалася, цалкам забылася на праблемы тыбэтцаў. Цяпер яна думала пра іншае, думала, што ёй рабіць, бо, наслухаўшыся сакавітых гісторый Ласэ, Молі прагла аб'ездзіць усю Індыю, але, зь іншага боку, сяброўка, якая зь невядомай прычыны не змагла ляцець зь ёй, усё ж адпісала напярэдадні, што ў яе ўрэшце ўсё разрулілася і праз тыдзень яна будзе ў Гоа. Молі ўзрадавалася. За гэтыя некалькі дзён яна яшчэ ня звыклася з новымі абставінамі, адчувала сябе троху не ў сваёй талерцы й хацела б бачыць некага блізкага побач. Выпадковы знаёмы Ласэ інтрыгаваў яе, але пакуль не асабліва цягнуў на гэтую ролю. Сам ён збіраўся з'яжджаць у Маналі празь некалькі дзён і думаў, ці захоча Молі далучыцца. Ён мог бы прапанаваць ёй сваю кампанію, канешне, але чамусьці баяўся падацца занадта просталінейным. Ды й адхіляцца ад сваіх плянаў таксама не хацелася. У любым выпадку яны абмяняліся кантактамі й дамовіліся падтрымліваць сувязь, хоць,

сыходзячы са свайго досьведу, Ласэ ня меў на гэты конт вялікіх ілюзій.

Але яны ўсё ж пачалі ліставацца. Молі паехала ў Дэле і адразу ж узяла цягнік да Маргаа. Ёй вельмі хацелася паспытаць легендарных уражаньняў індыйскай чыгункі. Пасьля пісала Ласэ, маўляў, гэта было афігець як крута, адно што доўга, хлопец уціху пасьмейваўся, бо, канешне, як прыстойная замежніца, яна ехала ў кандыцыянаваным вагоне і галоўнага ня бачыла. Мо і добра, што так. Ласэ, між тым, загрузіўся ў начны аўтобус да Маналі. Звыкласьць маршруту дадала падарожжу пэўнага камфарту. На месцы ён працягваў свае бескампрамісныя разлажэнскія практыкі, так ці інакш абставіны прымушалі, але, разам з тым, гэтая перапіска з Молі нешта ў ім ламала, нібы руйнавала старыя патэрны і падкідвала штосьці новае. Паведамленьні не былі экстраардынарнымі, хоць чувак і рабіў зь іх тыя высновы, якія яму хацелася рабіць. Яны папросту злавіліся ў той момант, калі абодвум не ставала кампаніі. Дзяўчына троху разгубілася ў Індыі, шукала ўпэўненасьці, не пісала пра гэта наўпрост, мо нават сабе не прызнавалася, але між радкоў усё можна было прачытаць. Што да яго, дык апошнія гады пакінулі на ім свой адбітак, падарожжы, сябры, якія мяняюцца цягам некалькіх тыдняў, нічога стабільнага, акрамя вечнай беспрытульнасьці. У малых дозах яна мо і карысная, але цяпер пачаўся рэальны перабор.

Некалькі тыдняў ліставаньня лёгка пераканалі хлопца ў тым, што варта завязваць і валіць на поўдзень. Горны сэзон сканчаўся, і фантазёр-Ласэ шмат укладаў у гэтае

заканчэньне, меў спадзевы, сур'ёзныя намеры й гэтак далей. Што мела Молі, так і засталася незразумелым, магчыма, яна таксама троху ідэалізавала. У Гоа яна трапіла ў самае пекла Багі, і ратавала толькі тое, што да вялікага наплыву турыстаў было яшчэ далёка. Дзяўчына ня ведала, чаго чакаць ад гэтага месца, ня мела з чым параўнаць, таму першыя некалькі тыдняў прабавіла ў нескладаным пляжным адпачынку. Яе бянтэжылі пустыя клюбы. Многія шчэ былі зачыненыя ці працавалі так-сяк. Кантынгент, зрэшты, падаваўся тыповым, але мясцовыя турысты часам рэальна напружвалі. Навязьлівыя мужыкі ўсю дарогу хацелі фоткацца. Молі шкадавала, што не засталася на поўначы падалей і пісала пра гэта Ласэ. Ейная сяброўка мусіла зьяжджаць неўзабаве, і дзяўчына нават не ўяўляла, што будзе рабіць тут адна. Чувак успрымаў гэтыя заклікі літаральна, з усёй адказнасьцю, да якой здатны самотны абсаджаны валацуга з троху падарванымі мазгамі. Спяшаўся. Менш за ўсё цяпер непакоіўся пра таварышаў, пра капітана Кука, пры кожнай магчымасьці правяраў пошту.

Ласэ ўвогуле значна падбадзёрыўся, набыў байк, скончыў усе свае справы й урэшце разьвітаўся з Хімачалам. Нібыта пакінуў за плячыма мінулае жыцьцё, якое цяпер выглядала скрайне няякасным марнаваньнем часу. За пару дзён даехаў да Дэлі, ледзьве не нагарнуўся ў гарадзкім трафіку, пакуль прабіраўся на Пахаргандж. Пасьля горнай чысьціні сталіца падавалася жажлівай сьметніцай. Ён ужо й забыў, што гэта такое. Пакінуў байк на паркоўцы ля вакзалу, спадзеючыся на адэкватнасьць

аховы, і рушыў у гатэль, дзе прызвычаіўся стаяць раней. На Мэйн Базары, на гэтай вечнай вуліцы, агрэсіўны мясцовы гандаль біў яго па вушах, але было ў ім і нешта роднае, добра знаёмае, што на раз здымала ўвесь стрэс.

За стойкай рэсэпшэна дзяжурый той жа мужычок, што й заўжды, і, абіраючы пакой, хлопец узяў адзін з тых, у якім спыняўся дагэтуль. Той жа бруд, тая ж дрэнная прасьціна на ложку, тое ж маленькае акенца пад самай стольлю, той жа пейзаж на сьцяне. Ласэ кінуў заплечнік у кут і палез у душ. У горадзе стаяла сьпёка, асабліва гэта адчувалася пасля дажджлівай прахалоды Маналі. Ён замачыў пыльную з дарогі вопратку, паваліўся на ложак і зьнясілена назіраў за вентылятарам. Стома толькі цяпер навалілася на яго, зразумеў, наколькі выматаўся, і падумаў узяць хаця б які дзень адпачынку. Іншым выпадкам ён бы лёгка праваляўся тут і больш, але не хацелася марудзіць.

Наступны дзень Ласэ прабавіў, швэндаючыся па South Place. Засумаваў па цывілізацыі, па кандыцыянаваным камфорце пасля прымітыўных горных умоваў. Прайшоўся па фастфудах, адчуў, як сумуе па дарагім сэрцу Захадзе, але бургеры й плястыкавыя катэйлі збольшага задаволілі настальгію. Мінаючы вітрыны буцікоў, разглядаючы людзей навокал, Ласэ раптам зразумеў, што ягоны дзікунскі выгляд быў на апошняй стадыі запусьчанасьці. Гэта цяжка заўважыць, калі ўсе навокал выглядаюць прыкладна аднолькава. Вопратка бляклых шэрых колераў, выпаленыя сонцам плечы, зашытыя дзіркі. Хто з гэтага парыцца? Тое ж самае з прычоскай, з хранічнай

барадой, якую няма ніякай магчымасьці хоць троху пад-
правіць, бо папросту ня маеш пад рукой люстра. Канеш-
не, яму было пляваць, але цяпер, апынуўшыся сярод
модных гараджанаў, хлопец адчуў сябе неяк няўтульна,
такім сапраўдным прыдуркам ня ў лепшым сэньсе гэта-
га слова. У выніку абнавіў гардэроб, набыў клясычныя
джынсы, новыя высокія боты й непрадзіманую чорную
куртку. Па дарозе ў гатэль завітаў да цырульніка. Пабач
яго цяпер сябры — адназначна засьцябалі б. Цягам дня
Ласэ некалькі разоў правяраў пошту, але чаканае паве-
дамленьне не прыходзіла.

3. ВЯСКОВАЯ ІДЫЛІЯ

Сонца яшчэ не ўзышло. Хвалі набягалі высока, старанна змывалі ў мора ўвесь той бруд, што застаўся ад папярэдняга вечару. Па пустым пляжы ішоў чалавек год пяцідзесяці. Ішоў роўна ды ўпэўнена, хоць і не выглядаў на здаравяка. На ім былі зялёныя шорты ў клетачку й майка з Джымі Хэндрыксам, набытыя ў бліжэйшай крамцы з турыстычным барахлом. На галаве красавалася лёгка белая кепка. Яшчэ не загарэлы, відавочна ён прыехаў нядаўна. Уважліва азіраў пляж ды задаволена ўсьміхаўся. Апошні раз быў тут год зь дзесяць таму. Ці сустрэне ён нейкіх знаёмых? Ці пазнаюць яго мясцовыя? Усё гэта мужчыну вельмі цікавіла, ён угадваў тыя часы сваёй малодасьці, калі наваколле было трошку іншым, калі пра нейкі арганізаваны бізнэс тут увогуле не вялося.

Гэтым ранкам капітан Кук нічога ўжо не баяўся. Адчуваў сябе вельмі спакойна, з асалодай пазнаваў тую ж самую рэчку, клясычныя шэрагі чаўноў, скалы пад пагоркам, зь цікаўнасьцю разглядаў новыя рэстарэацыйкі, якія запоўнілі сабой увесь пляж. Арамболь зьмяніўся, цяпер

гэта была зусім іншая вёска зь іншым жыццём ды новымі героямі. Так яно й мусіла быць. Хіба крумкачы й сабакі такія ж. Калі ён праходзіў міма купкі чатырохлапых, якія мірна парасьцягваліся на пяску, адзін зь іх, патурбаваны крокамі, узняў быў пысу й неяк п'янавата паглядзеў на капітана. У сабачых вачах чыталася гэтаякая ляютная расьсяроджанасьць, неразуменьне. Амаль адразу ён заваліўся спаць далей, папярэдне цяжка ўздыхнуўшы, нібыта ад суму ды прадказальнасьці. Зарана. Сонца толькі ўыходзіла недзе за пальмамі ды вясковымі стрэхамі.

Кук прачнуўся да відна. У вёсцы было ціха, і наўрад ці нешта магло яго абудзіць. Апошнім часам ён займеў звычку прачынацца яшчэ на досьвітку. Эні мірна сапла побач, па-звычайнаму загарнуўшыся ў прасьціну й падцягнуўшы ногі. Стараўся не шумець, выйшаў на кухню, наліў сабе вады й адзначыў, што сапраўды рады зноў тут апынуцца. Яму не ставала Гоа, засумаваўся, а як прыехаў, дык нават неяк і памаладзеў адразу. Апануўся й пайшоў на двор. Троху халадзіла, але ён не наракаў. Зьняў скутэр з падножкі, выкаціў на дарогу, адвёў мэтраў за пяцьдзясят ад дому й толькі тады ўжо завёўся. Вёска спала, не хацелася нікога будзіць. Наваколле поўнілася перадсьвітанкавай сьвежасьцю ды мяккім чароўным спакоем, перапыняць такую крохкую цішыню было б злачынствам. На раніцу яму паўсюль бачылася нейкая прыродная містыка, нешта казачнае: у полі, у дрэвах над ручаём, у першых перасьвістах птушак вышэй па схіле. Капітан мінуў масток, выехаў за сяло й пакіраваў да мора. Ехаў старым знаёмым шляхам, якім катаўся калісьці цэлымі

днямі. Здавалася, мусіў ведаць кожны паварот, але вярнуцца сюды цяпер — нібы сустрэцца са старым сябрам, якога ня бачыў вельмі, вельмі даўно. Мімаволі адзначаеш адбітак, які наклалі на яго гады, заўважаеш новыя зморшчыны на твары, нейкія змены ў характары, у маўленьні, але, разам з тым, шукаеш менавіта тое, што калісьці любіў.

І вось цяпер капітан стаяў на пляжы й назіраў за рыбацкімі чайнамі на даляглядзе. У думках ён быў недзе далёка. Прыліў мачыў яму ногі, вецер абдзьмуваў твар. Ён ведаў, што адгэтуль усё пойдзе іншым чынам. Ці тут, ці недзе яшчэ — ня так істотна. Стары атрымаў свае перамены, хоць мо ня надта іх ужо й чакаў. Ён іх не прамарнуе. Кінуў піць, значна зьнізіў колькасьць цыгарэтаў, чарас паліў цяпер выключна па сьвятах, і тое безь вялікага ўгару. Дні зноў набылі сэнс, і ў жыцьці зьявіліся пляны. Пакуль ня мог зразумець, як да гэтага ставіцца, яго ўсё яшчэ кідала з боку ў бок, але ў параўнаньні з тым, што было раней, сёньня ён пачуваўся цалкам ураўнаважана.

Нагуляўшыся ўдосталь, узяўся назад, прайшоў праз пальмавую рошчыцу, праз рыбацкую вёсачку, шчыльна забудаваную цяпер новымі гестхаўзамі, і апынуўся на паркоўцы. Па дарозе дамоў спыніўся ля крамы й прыдбаў таго-сяго да сьняданку. Выпіў гарбаты на скрыжаваньні, пагартаў газэту. Пасьля, ужо на пад'ездзе да дому, натрапіў на булачніка і ўзяў сьвежага хлеба. Эні вельмі любіла гэты хлеб. Яна ўжо ня спала, сядзела на цыноўцы ў холе ды штось крэмзала ў альбоме, па-ранейшаму захутаная ў прасьціну.

— Новыя ідэі? — спытаў капітан, адчуваючы, што вярнуўся якраз у час.

— Ага, многа ідэяў, — яна зірнула на яго зь нейкай змоўніцкай усьмешкай, нібы абодва нешта ведалі ці абмяркоўвалі напярэдадні і цяпер размова адно працягвалася. — А ў цябе што?

— У мяне выдатнае надвор'е, — ён схіліўся, пацалаваў яе й пайшоў на кухню. — І ты, вядома, галодная, але надта занятая, каб нешта зрабіць.

— Так, галодная і занятая... Чуеш што... — дзяўчына заціхла, засяродзілася на нейкай дэталі, у такія хвіліны наўрад ці нешта магло адарваць яе ад працы. — Паставіш кавы?

Капітан запарыў кавы, зрабіў некалькі бутэрбродаў з авакада, дастаў сыру, нарэзаў садавіны, і пакуль займаўся гэтым, адчуваў вялікую асалоду ад самога працэсу, нібыта ў жыцці нічога не магло быць лепей за такія вось простыя рэчы. Ён вынес усё на тэрасу. Раніца стаяла мяккая, у гайку за домам сьпявалі птушкі, ля плота дзьве суседзкія кабеты нешта абмяркоўвалі, час ад часу па дарозе праяжджала машына. Прыгожая вясковая раніца папросту размазвала капітана сваім спакойным характарам. Не было з чым яе параўнаць.

Эні зьявілася празь некалькі хвілінаў. Прывяла сябе да ладу й выглядала даволі энэргічнай. Накінулася на сьнеданьне, нібы тры дні ня еўшы. Капітан Кук глядзеў на яе і ўсё так жа здзіўляўся. Падавалася, што гэтае здзіўленьне ніколі цяпер ня сыдзе. Сапраўды, што яна тут забыла?!

— Дзе быў? — спытала Эні, распраўляючыся з чарговым бутэрбродам. — Ты так ціха сыходзіш, што я не магу заўважыць.

— На пляж езьдзіў. Карыстаюся магчымасьцю, пакуль турысты адсыпаюцца, — капітан усьміхаўся. — Раніцай так прыгожа! На сансэце таксама, але там усё зразумела, усё інакш, тусоўка, дыскатэка, гэта ўсё ж не пра тое. Там ты надта сацыяльны, увесь час балбатня, людзі, нешта заціраць, а зранку нікога няма, зранку ціха, павольна, усё толькі для цябе.

— Гм. Ты эгаіст. Але я б хацела так рана ўздывацца.

— Магу паспрыяць.

— Можаш.

— Мала выніку будзе, — адказаў капітан. Наўрад ці ў яго калі стане сілаў, каб выцягнуць Эні з ложку. Яна не была гэткай пшчотнай прынцэсай, не спала да дванацатай, адно ейная самастойнасьць праяўлялася ў самых розных формах. Калі хацела спаць, то ніхто ня мог яе дабудзіцца. Ведаючы гэта, дзяўчына цяпер хітравата ўсьміхалася. Скончыла зь ежай, узяла кубак і перасела бліжэй да капітана.

— Давай зьездзім сёньня куды-небудзь, падалей куды. Неяк прыгодаў хочацца.

— Хочаш, у Керым зганяем?

— Давай у Керым. Там нармальна.

— Ок, — Кук з задавальненьнем адгукаўся на такія прапановы. Эні выдатна ведала, што яму трэба больш рухацца, не завісаць на адным месцы. Капітан быў удзячны, яна прымушала яго не забываць пра тое, што казаў доктар.

З клінікай увогуле выйшла цікавая гісторыя, і напачатку Кук страшна раззлаваўся. Гэта было натуральнай падставай – засунуць яго ў тое стэрыльнае мэдыцынскае пекла. Але пасля эмоцыі перамяніліся. Палагаднёў, прыдбаў троху рэзоннасьці. Шчыра кажучы, капітану й дагэтуль было незразумела, навошта дзяўчына гэта зрабіла, навошта выкінула такія грошы й столькі нэрваў на яго патраціла, на цалкам неадэкватнага чувака? Што за дзівосы?! Так ці інакш тры тыдні ў тым мэдыцынскім цэнтры значна палепшылі ягоны стан. Вялікай неспадзяванкай было тое, што цела вытрымала ўсе папярэднія нагрузкі й амаль не пацярпела, нягледзячы на шкодныя схільнасьці. Складаней было з галавой. Добры доктар, акрамя што ўстрымлівацца й сачыць за сабой, раіў знайсці якую справу, пэўны занятак, але наўрад ці ён быў аптымістычны ў сваіх прагнозах. Усё ж зь нейкай прычыны Эні не зьбіралася кідаць Кука самога зь ягонымі праблемамі. Ці то была перамога ў лятарэю, ці дабрачыннасьць, ці яна сапраўды бачыла патэнцыял ва ўсёй гэтай авантуры. Капітан, між тым, уражваўся ўласнай вытрымкай, спачатку сьпісваючы ўсё на таблеткі, але паступова сапраўды паверыў у свае сілы, у тое, што яму гэта сапраўды неабходна. Адно ж ні тады, у Дэлі, ні цяпер, тут, ён так і ня мог зразумець прычынаў такога шчасьця.

Яны ня надта затрымаліся дома, выехалі якраз, каб апынуцца на месцы да сіесты. Зрэшты, абодва выдатна пераносілі сьпёку, асабліва па нядаўнім вяртаньні з халадэчы. Капітан прыгадаў бясконцы маналійскі дождж і яго ажно скаланула. Ён вельмі любіў Гімалаі, і там сапраўды

быў ягоны дом, але бліжэйшым часам вяртацца туды не зьбіраўся ні ў якім разе. Поўдзень паўставаў вартай аль-тэрнатывай, і можа не настолькі сам поўдзень, наколькі гэтая дзівачка Эні. Яна сядзела ззаду, троху навісаючы над ім, капітану было прыемна адчуваць дотыкі ейных каленяў і цела, адчуваць вагу другога пасажыра на байку.

«Так, відаць, другі пасажыр усё ж мае значэнне», — думаў Кук. Часам ён троху нэрваваўся. Пэрыядычна падкліньвала, новыя абставіны даваліся нялёгка.

Дарога віхляла зарослымі лесам пагоркамі, за кожным новым паваротам магла чакаць невялічкая вёсачка. Гэтая мясцовасць была Эні больш даспадобы, чым дарога на Мандрэм і Сіалім, увесь час забітая транспартам і турыстамі. Тут параўнальна бязлюдна. Максымум турыкі даяжджалі да парому, каб перабрацца праз Тэрэколь і кіраваць далей на папулярны Парадайз біч. У Керыме амаль нікога не было. Цень і спакой, пусты пляж і поўная адсутнасць непажаданых раздражняльнікаў. Калі першы раз яны прыехалі сюды некалькі дзён таму, яна думала, што можна было б тут і асесьці. Але мо ўжо іншым разам. Ёй вельмі падабаўся іхны арамбольскі дом, а паехаць сюды калі-некалі — значыць забяспечыць сябе дадатковым экшанам мінімум на паўдня. Дзяўчына хутка рабіла высновы, для яе не было ніякіх праблемаў, каб абжыцца й палюбіць іх невялічкі ўтульны закуток. Ад пачатку яна плянавала зусім іншы варыянт падарожжа, хацела шмат ездзіць, хацела пабачыць усю краіну, але калі жыцьцё зрабіла такі паварот, то чаму б і не? Можа, яна папросту сасьпела для такога.

— Уяўляю, што сказаў бы Джэф, пабачыўшы мяне цяпер. Яго б дакладна скруціла. Вось бы іх сюды разам з Розай, хоць бы на якую хвіліначку адарваліся б ад свайго бізнэсу, — Эні задаволена пасьмейвалася. Яна дастала з запlechніка альбом, скрынку з алоўкамі й разак. Мела такі выгляд, нібыта задумала які жарт ці мо лёгкую помсту. — Ведаеш, нават не магу ўявіць, што б цяпер там рабіла. Хутчэй за ўсё, тое ж самае. Рыхтавала б чарговы праект і ведала ўсю сваю будучыню наперад. І пра розгалас, і пра прэсу, і пра тое, што трэба пісаць у блогу. Гэта так сумна!

Эні пагладзела на капітана, які хоць і мала ва ўсім гэтым цяміў, але слухаў яе ўважліва. Яны сядзелі ў рэстары на пляжы, і навокал усё было нерэальна спакойна. На крыва зьбітых шэзлонгах ляжала пара пэнсійнага ўзросту, у суседнім шэку абедала нейкая падазрона стрыманая руская сям'я. Больш рэстарацияў побач не было. Афіцыянт прынес ім сок і, па-дзіцячы сарамліва ўсьміхаючыся, зьнік у кухні.

— Я ж учора размаўляла з Джэфам па скайпе. Адчувальне, нібы сто год ужо мінула. А тут колькі? Якіх два месяцы, троху больш. І ведаеш, ён сядзеў там жа, у сваёй белай майстэрні, з тым жа самым абазначаным тварам, выкшталцоны інтэлектуал у сваёй мансардзе, у сваім задуменным каралеўстве прыўкраснага й вечнага. Канешне, спрабаваў прыхаваць эмоцыі, але я заўжды бачу, калі яго чапляе. Сказаў, што я хіпі, уяві сабе. Вось жа скаціна! Зрэшты, пляваць. Ну, то-бок ня тое каб зусім пляваць, але такое шчасьце мне цяпер дарма ня трэба,

хай самі там цешацца сваімі актуальнымі штукарствамі, я пакуль пасану.

Эні прысьвяціла ўсю маладосць сучаснаму мастацтву, атрымала выдатную адукацыю ды займела значны посьпех у прафэсійным асяродку. Праекты, выставы, інтэрвэнцыі, галава разрывалася ад іх. Працавала сапраўды багата й плённа, многія ўважалі яе новай зоркай на, падавалася б, даўно падзеленым небасхіле, крытыкі пісалі пра скрайнюю актуальнасьць, пра тое, што яна апярэджае час і трапна рэагуе на выклікі сучаснасьці, карцей, пісалі ўсю тую банальшчыну, якую зручна й прыемна чытаць. Але ў нейкі момант Эні сапраўды ад іх стамілася. Стамілася ад усіх гэтых ненармальных, неверагодна таленавітых, высокагустоўных монстраў, што так упадабалі смактаць ейную кроў. Спрабавала нешта зрабіць з тым стрэсам, нават хадзіла да псыхатэрапеўта, але той чамусьці ніколі не выказваўся наконт самых простых і відавочных варыянтаў. Эні працягвала пісаць свае лісты, удзельнічаць у дыскусіях, пад канец яе ўжо літаральна калаціла. Джэф падбадзёраў, як мог, казаў, што папросту такі пэрыяд, што хутка ўсё пойдзе па накатанай і зробіцца лягчэй. Роза выяўляла цуды вынаходніцтва, клапацілася пра яе, бы добрая цётка, але відавочна ў той быў свой разьлік. Яна фактычна зрабіла Эні цягам апошніх некалькіх год, сканструявала яе ўласнаруч, і цяпер, калі намаганьні пачалі нарэшце прыносіць плён, варта было б троху паддаць газу, прамінуць гэты апошні этап раскруткі й выпусьціць птушачку ў адкрыты космас сэлебрыціс, каб пасья спакойна пералічваць сумы на рахункі ўлюбёных унукаў. На жаль, атрымалася ня

вельмі. Эні кінула ўсё й зваліла. Без папярэджання, безь якіх бы то ні было збораў.

— Мо ўсё гэта ня вельмі прыемна для іх, але я ведаю выдатна, што даўгімі размовамі нічога тут не вырашаецца. Роза ўмее ўгаворваць, вялікі талент. Да таго ж падключыла б іншых, дайшла б да бацькоў. Па-добраму я ёй вінная, такіх людзей сапраўды мала, але ў любым выпадку цяпер усё ўжо зроблена, і я не шкадую, ані разу не шкадую. Усяму свой час, так жа?

— Відаць, што так, — усьміхнуўся капітан. Ён ведаў, што Эні троху скажае. Канешне, яе непакоіла сытуацыя, яна кінула свайго агента і г.д. Але Кук разумеў, што нічога так не сканчаецца, кар'еру так проста не завяршаюць. З таго, што расказвала яму Эні, ён рабіў свае высновы. У яго не было такога досьведу, сьвет арт-індустрыі быў для яго чужым, і гэта вельмі непакоіла. Думаў, ці здолее заставацца цікавым для яе, такі стары боўдзіла, без адукацыі, бязь нейкага карыснага досьведу, акрамя зацятага валацужніцтва ды бяздумнага адцягу. Пачуваўся троху няёмка, калі Эні прыгадвала сваё жыццё да іхняй сустрэчы. Вядома, заўжды ёсьць час, які нечаму папярэднічае, і Кук трапляў тут у пастку й пачынаў раўнаваць да гэтага часу. Спрабаваў не паліцца, але Эні часам лавіла тую ягоную засмучанасьць. Аповеды такога кшталту папросту вывальваліся на аўтамаце, яна не расказвала іх неяк наўмысна, з мэтай. У любым выпадку ўсе заключэньні такіх успамінаў прыводзілі да поўнай перамогі іхняга агульнага цяперашняга, і капітан супакойваўся. Выглядала на тое, што чуласьці ім ставала, абодва хутка вучыліся разумець адно аднаго.

Сонца апякала пляж, хвалі мерна накочвалі на бераг, на барнай стойцы грала радыё. Капітан расшпіліў кашулю, скінуў шорты й рушыў да мора. Тут, удалечыні ад пляжнай інфраструктуры, дзе можна не азірацца, трымаючыся ўвесь час на адлегласьці ад іншых купальшыкаў, вада сапраўды лекавала яго. Кук бесклапотна гайдаўся на хвалях, даючы целу папросту расслабіцца, ляжаў на сьпіне, і неба было глыбокім, велічна блакітным, так і хацелася ў яго праваліцца, распусьціцца ў паветры, выпарыцца ды ўзьняцца ўгору лёгкай аблачынкай. Унутраны голас пытаў яго: «Наколькі ты ацэніш сваё жыцьцё цяпер? На колькі яно пацягне? Здаецца, гэта залатая мара, другі шанец, і проста так ён не даецца. Але цяпер табе дзевядзецца навучыцца хоць нейкай адказнасьці. Ты ж ня хочаш вярнуцца ў Маналі?» Вядома, капітан не хацеў. Яго чакалі там адно страшныя бязьлітасныя сябры, тут жа, на беразе, тут у яго была простая чалавечая надзея, якая хаця й палохала сваёй сур'ёзнасьцю, але ўсё ж паўставала нейкім абяцаньнем калі не збаўленьня, дык ва ўсялякім разе рэабілітацыі. Праўда, часам усё ж хацелася назад. Праз сваю недасканаласьць, праз хісткія нэрвы, праз узрост, які цяпер пачаў біць па ім з новай сілай, выклікаючы прыступы панікі. Баяўся пакалечыць Эні жыцьцё, баяўся параніцца сам.

І менавіта тады, гайдаючыся на хвалях, капітан Кук раптам адчуў нейкую цэльнасьць, паглядзеў на сваё жыцьцё як на сукупнасьць здарэньняў ды эпізодаў, якія мелі свае прычыны, свае наступствы. Ён азірнуўся назад і недзе там, удалечыні, пабачыў сябе падлеткам у школе,

пабачыў бацькоў, іхні дом, сваё сталеньне. Гэта было вельмі далёка, і ў памяці засталася няшмат, але Кук ясна адчуваў пах веснавага саду за дзедавым домам, прыгадваў свой ровар і сяброў, дзяўчынку, у якую быў закаханы. Гэта ўсё ледзьве трымалася ў памяці, але нешта яшчэ можна было назьбіраць па закутках. Пасьля была служба, мора, пасьля праца, вясёлыя маладыя часы. Добрыя заробкі й незабыўныя адпачынкі, якія ў выніку неяк зьліліся ў адзін вялікі й бясконцы. Цяпер ён нават ня мог ахапіць усё гэта, сваё мінулае, якое больш ужо ніколі не пражывеш. Не, Кук не сумаваў. Ні ў якім разе. Не было нават ценю шкадаваньня ў тыя хвіліны. Папросту было дзіўна глядзець на гэта ўсё цяпер, нібы на нейкі гістарычны фільм, на нейкі эпас, у цэнтры якога быў ён сам. Падавалася, што вядзецца пра нейкага асобнага персанажа, ніяк з капітанам не зьвязанага, што ён адно назірае тое жыцьцё й прыгоды, плаваючы тут, ловячы асало-ду ў чаканьні ланчу. Нібыта ўсё ператварылася ў простую займальную гісторыю, якую вельмі прыемна праглядаць зноўку й зноў, нібы перачытваць улюбёную кніжку.

Паглыблены ў роздумы, сам не заўважаў, як яго вынесла на бераг. Ногі нечакана крануліся пяску. Адарваны ад сваіх перажываньняў, Кук вылез з вады. Лёгкі ветрык гуляў у пальмавым лісьці, троху пагойдваў пакручастыя хваіны, што вузкай стужкай цягнуліся па пляжы да самай Тэрэколь. Капітан стаяў на беразе, азіраючыся зь непаразуменьнем, нібы абуджаны ад сну. Пайшоў да рэстару.

— Я думала, ты ўплыў з канцамі, — сказала Эні ўсьміхаючыся. — Усё ў парадку?

— Так, ведаеш... Вада цудоўная, — капітан замяўся, думкі не хацелі зьбірацца разам, прымушалі яго гаварыць банальнасьці. — Добра, калі няма нікога, вольна, ёсьць дзе разгуляцца.

— Разгуляцца, значыць? — перапытала Эні, адчуваючы ягонае замяшальніцтва.

Капітан усьміхнуўся й кіўнуў:

— Час абеду, так?

— Так, ты якраз пасьпеў. Давай, пакуль не састыла.

На сталае стаяла талерка талі, накрытая іншай такой жа. Эні ўжо ўва ўсю налягала на снэкі. Праца й сьвежае паветра спрыялі апэтыту.

— Як тваё там? — пацікавіўся Кук. — Такая засяроджаная, нават баюся ўявіць, што атрымаецца ў выніку.

— Ай. Чорт яго ведае, што там атрымаецца. Так неяк. Рукі зусім спрыт страцілі, ня слухаюцца. Трэба займацца.

— Ты ж займаеся.

— Ня ўсё ж адразу. Раней значна прасьцей ішло, асабліва пасья школы. Нас там добра дрэсіравалі. Апошнія год пяць увогуле нічога рукамі не рабіла.

— Ок, — азадачана кіўнуў галавой Кук. Было бачна, што ён мала ў гэтым разумее.

— Папусьціся, коцік, — мы ж у адпачынку.

Гэта быў іх знакавы жарт. Пра адпачынак. Яна ўжо ня ведала тэрміну сваіх вакацыяў, не была ўпэўненая ў далейшым прафэсійным посьпеху, а з капітанам усё й так было празумела.

Празь нейкі час яны вырушылі назад. Сонца цяпер перабралася праз гару, і паселішча набыло іншых фарбаў.

Цені дрэваў даўжэлі, сьвятло мянялася, мякчэла. Пасьля сіесты мясцовыя, хто ня быў на працы, выбіраліся на вуліцу, дзеці ганялі на роварах, мужыкі пілі гарбату на рагу ля аўтобуса на прыпынку. Пачынаўся адзін з тых прыемных гаанскіх вечароў, якія нібы бяруць цябе ў палон, прывабліваюць сваёй асаблівай атмасфэрай, якой пасьля ніколі не пазбыцца. Яна будзе нагадваць пра сябе доўга, дзе б ты ні быў, у якой бы частцы сьвету ні знаходзіўся. І тут, у Керыме, напэўна, гэтая неверагодная ўтульная цеплыня праяўлялася троху інакш, чым на іншых пляжах. Тут турыстам не прапаноўвалі шоў-праграмы пасьля сансэту, тут усё кіравалася паводле спрадвечнага вясковага раскладу, які, падавалася, ніколі ня будзе парушаны.

Але капітан і Эні паехалі рана, калі сьпёка толькі пачала спадаць, калі прыкметы вечару выяўляліся адно ў лёгкіх намёках. Ён пераправы яны натрапілі на толькі прысталы паром, зь якога выгружаўся транспарт. Капітан не сьпяшаўся, ня гнаў, атрымліваў задавальненьне, увогуле дні, прабаўленьня тут, ураўнаважылі яго. Ён адразу абагнала купка маладых, байкаў зь сем, напэўна. Усе прыгожыя й загарэлыя, модна апранутыя, стылёвыя, многія на сай-трансэрскай уніформе. Яны відавочна былі ў захапленьні, вярталіся з Парадайзу, каб трапіць куды-небудзь яшчэ на сансэт, а пасьля ўсё як мае быць — клюбы, тусоўкі, наркатыкі. Кук шчыра за іх радаваўся, радаваўся маладосьці й шчасьцю. У яго ў тую хвіліну быў нават нейкі гонар за новае пакаленьне, спадзеў на тое, што рабяты атрымаюць сваю порцыю адцягу й ніколі не забудуць гэтыя дні.

Неўзабаве дабраліся да дому, абодва троху стомленыя, запыленыя з дарогі. Для брамы быў прыпаркаваны стары Кукаў Enfield, троху пацёрты, стырно ўпрыгожанае цяпер новенькімі маленькімі лунгтамі. Капітана такое зьяўленьне пазабавіла. На тэрасе, разваліўшыся на падушках, мірна дрых Ласэ. Валасы зблыталіся й напалову закрывалі аблічча, шорты змяліся й нападзьлі на живот. На нізкім століку валяліся паперкі, пачак Golden Flake і гоцы кавалак чарасу. Госьць спаў, нявінны, бы немаўля.

4. ДАРВАЦЦА ДА КЛЮБАЎ

— Дык дзе стаіш?

— На Чапоры.

— Чаго там? — крыху здзівіўся капітан, яму падавалася, што Ласэ наўрад ці сунецца туды, што яму больш бы пасавала пасяліцца недзе тут паблізу, у Пэрнэме.

— Ну, неяк падварнуўся варыянт, хата сялянская, простая, недарагая зусім, акурат на беразе. Камфорту ніякага, прыбіральня й душ знадворку, але мне падабаецца. Тры хвіліны ад джус-цэнтру, дарэчы.

— Самае гняздо сатанінскае. Шумна ж. Я калісьці стаў у Чапоры, але даўно. Вельмі даўно...

— Ды нармальна, чаму шумна? — Ласэ паціснуў плячыма. — Я ня ведаю, мо мне пашанцавала так. Дом вельмі стары, дахоўка, вялікі хол, дзьве спачывальні. Аўтэнтка, карацей. Навокал толькі мясцовыя, белых пару чалавек, а так рыбакі ўсе.

— Ну глядзі... А то я ведаю, гэтая маладзёвая справа... Я ўжо канчаткова састарэў для такога. Не вядуся. У нас тут, бачыш, спакой, хараство, як мае быць.

— Ня слухай яго, усё ён вядзецца, — Эні выйшла на тэрасу зь імбрыкам і кубкамі. Яна пасьпела прыняць душ, і кароткія валасы неахайна тырчэлі ў розныя бакі. Госьць быў незнаёмы, але трымалася яна вольна й нязмушана. — І што ты прыбядняеся насамрэч? Ты ж легенда індыйскай тусы!

Капітан усміхнуўся:

— Ага, стопудова. А можа ў мяне адпачынак быць? Ці яшчэ лепей — пэнсія?!

— Якая пэнсія, кэп? Ты гоніш. Такіх пэнсіянераў не бывае, — Ласэ насамрэч быў здзіўлены. Ён не чакаў сустрэць Кука тут і яшчэ пры такіх абставінах. Даведаўся пра ягоны прыезд выпадкова, на бары. Поцыкі, зь якімі ён падтусоўваў, пусьцілі пагалоску пра візыт культавага таварыша. Праўда, усё, да чаго хлопец прызвычаіўся там, у Маналі, цяпер некуды рэзка падзелася. Эні была, мяркуючы па ўсім, той самай дзяўчынай, якую ён бачыў з капітанам у вечар напярэдадні свайго ад'езду. Прыгадаў яе не адразу, дый насамрэч, хто ж мог уявіць, што гісторыя чароўнага алькаголіка займее раптам такія цікавыя працяг. Адным словам, Ласэ зусім не лавіў хвалі, усё яшчэ размаўляў з тым адвечна нецвярозым, пабітым жыццём старым у бруднай зашмальцаванай вопратцы, які мог гадзінамі тупіць ля вакна ці няўкладна скокаць па сталах у кавярні.

— Ведаеш, мне там неяк дзіка цяпер. Мы вось былі скаталіся, дык нешта ня вельмі. Душэўнасьці нуль. Панабудавалі гэтага ўсяго. Народу... — Кук працягваў свой гон на аўтамаце. Ён стаміўся за дзень і цяпер, троху засмучаны

зьяўленьнем нечаканага госьця, пачуваўся няёмка. — Але ж мне заўжды падабаліся ўскраіны, чым далей — тым лепш.

— Ну, там нармалёвы варыянт. Можам зьездзіць. Падзеце ў госьці? — Ласэ адпіў крыху гарбаты ды ўзяўся круціць джойнт.

— Я за, — прамовіла Эні. Яна тым часам зноўку зануралася ў альбом і слухала хлапцоў у паўвуха.

— Зараз? Толькі ж вярнуліся, — незадаволена адрэагаваў капітан.

— Ай, кэп, ну не нудзі ты! Мы тут ужо тыдзень, давай хоць куды выбірацца. Ёсьць сёння паці якія?

Ласэ, прыкідваючы, пачухаў патыліцу:

— Ну, нешта ж заўжды ёсьць. Так, дакладна. Я, дарэчы, зьбіраўся, але пазьней трохі. Далучыцеся? — ён спытаў гэта, больш зьвяртаючыся да капітана, той паглядзеў на Эні, якая па-ранейшаму не адрывалася ад сваіх карцінак, уздыхнуў і, канешне ж, пагадзіўся.

Яму ня вельмі хацелася ехаць. Мо сапраўды баяўся сарвацца, а мо й адчуваў сябе неяк недарэчна. Ласэ зьявіўся нечакана і, як падавалася, зусім ня своечасова. Ягонае зьяўленьне ўнесла нейкі раздрай у няроўныя шэрагі капітанавых думак. Не хацелася прыгадваць тыя бясслаўныя падзьвігі, таму ён кожнага разу пачынаў нэрвавацца, калі сустракаў тут каго зь нядаўніх знаёмых. Няма для іх больш папулянага месца ва ўсім Бхараце, чым гэты заганны невялічкі штат. Такая лёгкая боязь на-кочвала прыступамі, і Кук у тыя хвіліны пачуваўся скрайне няўпэўненым. Цяпер, калі пляны на вечар памянліся,

насьцярожанасьць адно ўзрастала. Эні нібы наўмысна штурхала яго ў гэтую бездань, быццам правярала, ці ня кінецца працягваць старую завядзёнку. Капітан успрымаў гэта менавіта як правакацыю, як выклік, і варыянтаў заставалася няшмат, даводзілася прымаць. Эні была значна маладзейшай за яго, даводзілася лічыцца зь ейнымі інтарэсамі.

Ласэ дакруціў касяк, запаліў і перадаў капітану. Той зрабіў адну хапку ды працягнуў быў дзяўчыне, але тая адмовілася. Ласэ давялося выпаліць рэшту самому.

Гэта быў доўгі вечар. Эні з капітанам упершыню за тых дні прапусьцілі сансэт, але страта была невялікай. Так яно й цікавей. Ласэ, які прабавіў тут куды больш часу, увогуле ўжо не зважаў на зьмену дня й ночы. Да таго ж цяпер ён быў з чапорскіх, у іх там няма такога пляжу. Вёска стаіць на рацэ, і жыцьцё больш скіраванае на клубінг, чым на разьмеранае няспешнае адвісалава. Канешне, кожны сам задае сабе рэжым, але паколькі Ласэ быў ня надта мэтанакіраваным чалавекам, то пра дысцыпліну можна было нават ня ўзгадваць. Кіраваўся абставінамі. У яго, зрэшты, была Молі, нязьменны арыентыр тых дзён, ад якога ўсё ў асноўным і залежыла. І тая паці, дарэчы, на якую ён клікаў таварышаў, была ейнай ідэяй. Некалькі гадзінаў таму хлопец тэлефанаваў ёй, але дзяўчына была не ў гуморы, занятая. Ласэ не перапытваў пра ейныя пляны, апошнім часам Молі неяк нэрвалавалася праз такія пытаньні.

Павячэралі ў Арамболі, у адной з дальніх пляжных рэстарацияк. Ласэ бываў там час ад часу, ведаў гаспадара.

Даўно сыцямнела, і мора цяпер пазначала сябе хіба гукам. Хаця калі тут знаходзіцца, то мора літаральна паўсюль: яно і ў паветры, і ў сьвятле, і ў надвор'і, ты ўвесь час падсвядома зважаеш на бераг, ці стаіш наўпрост на пляжы, ці ад'ехаў трыццаць кілямэтраў ад яго. Спяшацца не было куды, размова цягнулася павольна, гаварыў збольшага Ласэ, што капітану падавалася вельмі незвычайным, ён запомніў чувака нешматслоўным. Расказваў пра мясцовыя расклады, Кук мала што ў іх разумеў. Месца ледзьве ня цалкам перайначылася.

Ля ўваходу ў клуб таўклосся нармальна так народу. Паркоўка была шчыльна застаўленая скутэрамі, давалося пакінуць транспарт падалей ад уваходу. Ля брамы, упрыгожанай флюарэсцэнтнымі сыцяжкам і рознымі арнамэнтамі, група ахоўнікаў стрымлівала двух страшна п'яных мужчынаў год трыццаці пяці. Адзін быў з агольным торсам, на іншым красавалася чырвоная майка зь сярпом і молатам. Рукавы былі модна адарваныя, біцэпсы напаказ. Яны нешта крычалі ды імкнуліся прарвацца ў сярэдзіну. Астатнія наведнікі спрабавалі збольшага абмінуць гэтую сцэну, хоць былі й такія, хто зь цікаўнасьцю падыходзіў разабрацца, у чым там справа. Магчыма, у Арамболі было нешта падобнае, але Эні і капітан стаялі асобна, удалечыні ад гестаў і пляжнай індустрыі, таму гэта магло не асабліва кідацца ў вочы. Тым ня менш Ласэ прыцягнуў іх ня ў самае пачварнае месца. Неўзабаве намалявалася сякая-такая інтэрнацыянальная кампанія, што завісала на гаўбцы другога паверху ды назірала за танцолаам збольшага адтуль. У цемры цяжка

было разабраць твары, музыка глушыла дыялогі, таму ўсялякім сэнсоўным размовам тут яўна было ня месца. Лепей тупа накідацца ці нечага зжэрці, чым многія, натуральна, і займаліся, улучна з Ласэ, які цягам вечару рабіўся ўсё рухавейшым ды весялейшым.

— Ведаеш, кэп, я адчуваю сябе год на васямнаццаць цяпер, нібы вярнулася назад у школу, і пляваць мне на ўсё. Плява-а-аць! — Эні была на ўздыме. — Ты вінен мне танец. Нават ня думай адкасіць, праз хвіліну я гэта дап'ю — і мы валім уніз.

— І як я буду выглядаць?

— Шыкоўна, як і цяпер, — Эні пяшчотна пацалавала Кука ў скроню.

Пацалунак нібы перадаў капітану частку ейнай энэргіі. Заціснуты апошнім часам, прыбіты новымі парадкамі й наступствамі тэрапіі, цяпер ён нечакана зноў адчуў палёжку і пэўнае разнявольненне.

— Ты ўвесь вечар мяне падбухторваеш, коцік, — прагаварыў Кук ёй у вуха. — Глядзі, каб пасья ўтрымала.

— Утрымаю, ня сцы.

Надоўга яго, канешне, ня стала. У натоўпе было загорача, ды настойлівая п'яная тузаніна хутка стаміла, хоць яны й трымаліся свайго калектыву. Капітан падышоў да бару, узяў шклянку соку. Сэрца калацілася, струмені поту сыцякалі па твары, але цяпер гэта ўсё было перакрытае нейкай базавай вітальнасьцю, насычаным адчуваньнем жыцьця, якога яму так бракавала. Ён прыгадаў тыя старыя рэйвы і пасьміхнуўся. Атмасфэра была ўжо ня тая, тут усё трымалася нейкага канону, сыстэматызаванае

ад вопраткі да апошняй драбніцы ў аздабленьні інтэр'еру. Іхні колішні дзікунскі адрыў ператварыўся ў модную субкультуру, арганічна адаптаваную рынкам. Гэта забавляла. Ён прыгадваў старэнькія калёнкі на пляжы, першы тэхнатранс, ці той жа сівы рок-н-рол, ці нешта яшчэ без асаблівай спэцыфікі, жывыя бэнды і параўноўваў з гэтай ледзьве не хайэндавай саўндсыстэмай, з разнастайнымі ліхтарамі ды страбаскопамі, з нэонам, які ім тады замянялі вогнішчы. Але людзі збольшага падобныя, усе любяць тусануць, а астатняе няважна. Кук разглядаў маладыя твары навокал і сапраўды верыў ім, верыў у іхнюю шчырасьць і сапраўднасьць, нават калі й пазнаваў тыя адценьні пазёрства, да якіх так ахвочая моладзь. Увогуле капітан не адчуваў сябе тут чужым, дарма хваляваўся, ягоны досьвед быў цалкам супастаўны з досьведам гэтых рабятаў, і па сутнасьці яны былі адным і тым жа, розьніца ва ўзросьце тут ня значыла.

Троху стомлены ад высокіх дэцыбэляў і мільгаценьня лямпачак, Кук выйшаў на тэрасу, дзе на дзіва было малалюдна. Відаць, яна выкарыстоўвалася пераважна ўдзень, у якасьці рэстарану, але цяпер за столікамі амаль нікога не было, толькі некалькі парачак. Збоку ад дзвярэй на танцпол, мэтрах у дзесяці, месцілася яшчэ адна барная стойка, з навесам з аўтэнтчнага пальмавага лісьця, аздабленая бамбукавымі жардзінамі. Але яна чамусьці не працавала. Амаль поўная адсутнасьць асьвятленьня магла б спрыяць ужываньню наркотыкаў, але паляну відавочна трымалі пад пільнай увагай. Два мясцовыя хлопцы ў цывільным, канешне, ані разу не паліліся, але

Кук наконт іх не сумняваўся. Адышоў да самага парапэту, падалей ад гэтых сьвіньняў, дастаў цыгарэту й акінуў позіркам пляж. Разгледзець нешта ў такой цемры было цяжка. Клюбны й рэстарэацыйкі зіхацелі ілюмінацыяй уздоўж усяго берагу. Унізе былі толькі пясок ды паўцэбра. Шолах хваляў. Зрэдчас нехта праходзіў зь ліхтарыкам. Кук узіраўся ў ланцужкі аганькоў на даляглядзе. Караблі кіраваліся да Мармугаа. «Што яны там возяць? Жалеза ж, напэўна». Гэта ўсё нараджала ўспаміны, часы мінулі, цяпер да тых ягоных рэйсаў было вельмі далёка. Цікава ўсё ж, ці даслужыўся б ён да капітана? «Божа, якая іронія! Якая гэта ўсё лухта!» Кук апусьціўся на крэсла, выцягнуў стомленыя ногі й падумаў, ці сапраўды хацеў бы сабе той кар'еры. Калісьці ён вельмі шкадаваў, што змарнаваў усё па такой дурасьці. І працу, і сям'ю. Але цяпер, шчыра сказаць, яго гэта ня надта хвалявала. Вярнуцца ў Лёндан, сустрэцца з сынам? Гэта будзе нейкім нонсэнсам, нават калі здолее адшукаць яго. Цяпер той ужо дарослы маляды чалавек, мужчына, ці ведае ён увогуле хоць нешта пра свайго бацьку? Акрамя таго, што той папросту некалі кінуў іх ды застаўся ва ўсім вінаваты. Капітан даўно не пераймаўся, ён не хацеў нікога напружваць. Усе вынайшлі сродкі, каб нечым запоўніць гэтыя маўклівыя гады, прыдумалі ўласныя гісторыі.

Раптам плынь ягоных думак перапынілася.

— Ну ты ўвогуле нармальны? Ты нармальны?! Што ты ад мяне хочаш?! Адчапіся! — крыху сіплы дзявочы голас, мяркуючы па ўсім, ня вельмі цьвярозая лэдзі. Хлопец спрабаваў нешта ёй сказаць, відаць, супакойваў, але ўсё

марна. — Ты — мярзота, блядзь! Разумееш?! Гэта ні хуя не нармальна! Ты папросту абштыраная наркаманская скаціна, чуеш мяне?! Нічога я табе расказваць ня буду! Уёбвай адсюль! Давай! Валі!

Капітану было няёмка азірацца. Было шкада чувака, ня лепшы ў яго вечар, гэта дакладна. Але ў наступную сэ-кунду Кук зразумеў, што ўсе гэтыя пізьдзюліны былі ад-расаваныя ягонаму добраму сябру Ласэ. Той стаяў цяпер у некалькіх мэтрах ад яго, нібы лайна ў рот набраўшы, і тупа глядзеў на сваю прыгажуню, ня ў сілах прамовіць нічога больш-менш зьвязага, навалены пад завязку.

— А якога ражна я табе буду нешта расказваць?! Дзе я была — ня твой клопат, гэта мае ўласныя справы. Што ты хочаш?! Не падабаецца — валі! Ты сраны наркаман! Ты нават не чалавек ужо, разумееш гэта?! Што хачу, тое рабіць і буду, не падабаецца — сядай на сваю тарахцелку й пздуй, байкер хрэнаў! Што ты прыпёрся сюды?! Што ты хочаш?! Канец! Нікуды я з табой не паеду!

Цікава, што думалі пра гэта тыя два хлопцы ў цы-вільным ля ўваходу. Капітана аж скаланула, так было непрыемна. Ён нават не здагадваўся, што малады таварыш можа зайсьці так далёка. Сцэна выклікала нейкую напаўсумную ўсьмешку. Моцныя эмоцыі краналі, але ба-лючыя словы былі вартыя адно спачуваньняў. Дзяўчына пайшла, а Ласэ застаўся стаяць, троху хістаючыся, абапі-раўся рукою аб мэталёвы слуп. Брудныя валасы зьвісалі лахманамі, падсьветленыя бляклым жоўтым ліхтаром. Ён прастаяў так мо з хвіліну, пасья закінуў галаву назад, дапіваючы піва, але ў выніку ня даў рады і ў наступнае

імгненьне, перагнуўшыся праз парэнчы, самааддана ванітаваў долу, на пляж.

Копы, відаць, яго пашкадавалі. Зрэшты, наўрад ці афіцэраў цікавілі такія брудныя кліенты, ставала жаўтаротых рускіх поцыкаў, яны былі асноўным хлебам. Чувак пацягнуўся на танцпол, і больш Кук яго ў той вечар ня бачыў.

5. НЕЗНАЁМЕЦ У БАРЫ

Распрастаны на жорсткай, камяністай зямлі, Ласэ патроху вяртаўся да прытомнасьці. У нейкі час зрабілася гарача, паспрабаваў вызваліцца ад насунутай на галаву курткі й нарэшце прачнуўся. Вочы расплюшчвацца ніяк не хацелі, чувак быў яшчэ троху п'янаваты. Сонца пачынала прыпьяць, відаць, нешта каля дзесяці. Хлопец прыўзняўся на локцях, агледзеўся й нечакана знайшоў сябе наўпрост пасярэдзіне чапорскага форту. Навокал было па-звычайнаму пуста, калі ня ўлічваць некалькіх індыйскіх турыстаў, што боўталіся ля зьнешняй сьцяны. Узняўся, намацаў у кішэні добра памяты пачак Голдэн Флэйку, выцягнуў цыгарэціну, але запальнічкі не знайшоў. Вылаяўся і, ледзьве перабіраючы нагамі, падаўся да турыкаў. Яны апынуліся нейкімі мідклясэрамі з Пуны, прыехалі на ўікэнд.

— Як вашае добрае імя? — спытаў адзін зь іх, дужы, ладнага выгляду малады чалавек, прычасаны й чыста паголены.

Ласэ назваўся, але на твары было напісана, што да не-навязьлівай камунікацыі хлопец цяпер ня здатны. Турысты

папрасілі фотаздымак і адразу ж адвалілі. Чувак сапраўды нагадваў нейкага дэмана: ускудлачаныя валасы, брудны твар, чырвоныя вочы — чым ён займаўся напярэдадні? Хлопец прысеў на кавалку старога парапэту й глядзеў на мора, на Чапору, што несла да яго воды з Гатаў, шчодра аздобленыя наапошак адкідамі клубнай культуры белых мутантаў Бардэзу. Панарама магла б і крануць яго сваім нескладаным хараством, але ў тую хвіліну ў ім не было ані каліва паэтыкі. Недзе ўнізе, пад пальмавым дываном, жыла сваім ранкам вёска, мясцовыя адчынялі крамкі й кавярні, нарकोшы дрыхлі па сваіх наглуха завешаных фіранкамі норах, белыя кліенты пацягвалі сокі ў джус-цэнтры.

«Чым жа ўчора ўсё скончылася?» — было цікава Ласэ, аднак наваколле не пакідала яму ані намёку.

Ён узняўся, абтрос пыл з вопраткі й пашыбаваў па зарослым сухой травой пагорку да брамы. Ясна памятаў адно дом капітана, але тое, што было пазьней, літаральна выпарылася, бясследна распусьцілася ў гарачым трапічным паветры. Выйшаў вонкі, байк стаяў найпрост пярэдне дарогі, сьцяжкі трымцелі на ветры, але агулам ён таксама выглядаў ня надта сьвежым. Гэта, канешне, ані разу не бянтэжыла, ён завёўся й паціху пакаціў долу па схіле.

Гаанскія раніцы ўшчэнт разносілі ўсе папярэднія ўстаноўкі. Чувак жа спадзяваўся на большую разважанаць ды ўтаймаванасьць, але ад самага пачатку яго закруціла ў бязьлітасных вірах закаханасьці, узнёслае трывогі ды п'янога ўгару на мяжы памяшальніцтва. Хацеў

супакоіцца? Ага. Хрэна! Ня тое месца абраў, ня тых людзей. Молі, зрэшты, такі спакой быў да лямпачкі. Яе вабілі самыя адарваныя тусоўкі. Па першым часе дзяўчынцы цалкам зьбіла дах, і Ласэ нават баяўся падзяляць ейныя захапленні. Яна, напэўна, лічыла наадварот, думала, што гэта якраз ён ня ведае мяжы сваім хімічным экспэрымэнтам. Вечарынка ніколі не спыняецца, і чым далей — тым больш у ёй было хаосу й трэшу.

Што б ні здаралася зь ім напярэдадні, на раніцу Ласэ заўжды ехаў у бар. Вось і цяпер. Прыпаркаваўся і, мінуўшы маладога нэпальца, што прыбіраў ля ўваходу, няпэўнай хадю прайшоў у сярэдзіну. У пустой залі было цёмна, пах тытуню й сырых падушак нітаваўся з водарам пахошчаў, што курыліся на покуці. З кухонных дзвярэй паказалася паўсонная галава Доната й тут жа расплылася ва ўсьмешцы:

— Йээ! — працягнуў ён. — Монста ін да хаўз!

Ласэ нешта прамычэў у адказ, нібы пажартаваў, залез у лядоўню, дастаў адтуль літровік вады й адным махам заліў палову. Халодная, яна выбіла з галавы рэшткі муці, засталіся толькі звыклая слабасьць ды разьбітае пасьяля ночы на камянях, зьнясіленае цела. Хлопец апусьціўся на цюфяк ля бліжэйшага століку й некалькі хвілінаў тупа ўзіраўся ў арнамэнты падвешаных да столі прасьцінаў.

Донат прынес сыняданак, дзьве талеркі зь яешняй і тушанай бульбай і дзьве шклянкі гарбаты, сеў насупраць, падабраўшы пад сябе ногі, і, нічога ня кажучы, пачаў есьці. Хлопец узьняўся. Ня тое каб Ласэ быў надта галодны, але страва выглядала дужа прывабна. Пакуль

сьнедалі, гаспадар з усьмешкай паглядаў на чувака, прыцокваў языком, зьлёжку хітаў галавою, нібы нешта ўзгадваў. Ягоныя чорныя бровы пры гэтым сягалі ілба й ледзьве не краналіся кучаравага нячэсанага чубу. Донат быў страшна энэргічным хлопцам з жывой мімікай. Рэдка сумаваў ды, нягледзячы на тое, што справы не заўжды ладзіліся, ніколі ня траціў гумору. Ён прыяжджаў штозімку з Нэпалу цягам, можа, год дзесяці і штораду адчыняў бар у гэтым невялічкім сарайчыку. Зь ім зазвычай працавалі яшчэ два чалавекі, бывала, што й страшэнныя расьпізьдзія, але асноўны цяжар у любым выпадку падаў на ягоныя плечы. Незразумела, як ён усё пасьпяваў. Адначасова й гатаваць, і рахаваць, і скокаць па залі, падбэдзёрваючы кліентаў прымаўкамі ды жарцікамі. То ён далучаўся да джэмуючых хіпаноў, то браўся круціць поі. Многія думалі, што ён на сьпідах, але, наутральна, памыляліся. Мог спаць па некалькі гадзінаў, а пасья звыкла ўздымацца й кіравацца на базар па прадукты. Часам увогуле ня клаўся. Цяперашнія Донатавы прыцокваньні натуральна казалі пра тое, што Ласэ напярэдадні нешта адкалоў, і гэта нэрвавала чувака:

— Блядзь! Цмокае ён тут! Кажы давай!

— Ну, што казаць? Нехта ўчора ледзьве не атрымаў па срацы. Сварыўся з копамі. Ня ведаю, як там цябе рабяты адмазалі.

— З копамі?

— Ну.

Ласэ падчапіў відэльцам кавалак яешні. З памяццю дакладна трэба было нешта рабіць.

— Я нікому ня вінны? Хто плаціў?

— Ня ведаю, здаецца, так адбілі, — Донат па-ранейшаму ўсьміхаўся, але пры ўсім пры тым лёгка было заўважыць, што сытуацыя яго непакоіла. Менш за ўсё яму хацелася, каб тут пасьвіліся паліцэйскія. Донат не дазваляў чувакам паліць чарас на бары, для гэтага ўсе хадзілі на задні двор. Ён жа, як і астатнія, быў немясцовым, і праблемы зь бізнэсам былі патрэбныя яму ў апошнюю чаргу. Да гэтага ж прыдумка стаўленьне меў асобнае. Нават пры ўсіх сваіх схільнасьцях Ласэ заставаўся ўсё тым жа старым таварышам, яны ведаліся ня першы год... ды й сапраўды, ці мала тут разьдзяўбаеў? Яшчэ й горшыя былі.

— Ведаеш што, Доні? Ты мо не налівай мне больш. Ці неяк ліміт які давай паставім?

— Не спрацуе, ты сам сабе пізьдзец, без аніякіх лімітаў. Учора ўжо нармальны прыйшоў. Давай неяк сам. Ты мужык моцны — здолееш.

«Суччы засранец! — падумаў быў Ласэ. — Яшчэ б яму супраць касы ісьці».

— Чорт. Заёбся з канцамі, — уздыхнуў ён. — Я ўчора адзін быў?

— Так, адзін, — Донат дастаў цыгарэту й падсунуў бліжэй попельніцу. Ён быў сьведкам некалькіх іхніх сэрца-разрывальных спрэчак, эпізодамі нават зь бітым посудам, але соваць нос у чужыя справы яму не хацелася. Даўно прысыціўся гэтымі гаанскімі love stories і ўспрымаў іх адно як частку працы.

Ласэ ж ня мог ужо пра гэта думаць. Ён прытуліўся да сьценкі й заплюшчыў вочы. Вельмі хацелася паехаць да-

дому, залезьці ў душ і, разваліўшыся пасья на цыноўцы, з касяком у зубах слухаць музыку да самага вечару. Узяць выходны. Нічога не замінала, але было заломна ўздымацца. Дастаў зь лядоўні маленькую піва й вярнуўся да свайго ціхага каматозу.

Празь некалькі хвілін у бар увайшоў чалавек. Донат акурат у гэты момант шаманіў з плэйлістам, і апынулася так, што той з'явіўся ў дзьвярох разам зь першымі акордамі з Dub Side of the Moon. Накіраваўся да бару, абводзячы позіркам някідкі інтэр'ер. Гаспадар ня надта парываўся з аздабленьнямі, можна было маляваць на сьценах і сталах, ляпіць стыкеры, адно па магчымасьці без рэклямы. Мужчыну з выгляду было нешта каля сарака пяці, апрачаны ў ахайную клятчастую кашулю з кароткімі рукавамі, простыя шорты. Можна было сказаць, што выглядаў даволі модна, пасівелыя валасы стрыжаныя на маладзёвы лад.

Чалавек пакорпаўся ў меню, замовіў сабе шэйк і сеў за суседні столік ля сьцяны. Ласэ чувак мала зацікавіў. Думкі скокалі вакол учорашніх прыгодаў. Ён стоадсоткава сустракаўся з Молі, але чым жа ўсё скончылася? Такое адчуваньне, што здарылася нешта важнае. Чувак за суседнім столікам быў ня большым за статыста, рэспэктабэльны дзядзечка, які папросту памыліўся дзьвярыма. На кухні запрацаваў блэндэр, рэзкі гук, нібы сьвярло, уразаўся ў мозг.

— Гэта твой матацыкал на паркоўцы? — спытаў незнаёмец.

— Так, мой, — яны сустрэліся позіркамі, і Ласэ тут жа адвёў вочы.

— У мяне такі ж быў калісьці. Вельмі даўно. Памятаю, добра на ім паганяў. Столькі часу ж мінула. Трэба зьняць хоць які на пару дзён. Жонка, праўда, троху іх баіцца. Зрэшты, як хоча. Засумаваў я па хуткасьці, скажу табе...

— Зразумела, — буркнуў хлопец. Такія дзяды трапляліся ў кожным шэку, сядзелі й пахваляліся мінулымі подзьвігамі, нібы мэдалямі трэсьлі. Ласэ каўтануў піўка, ацаніў зьмесьціва пляшкі — яшчэ некалькі глыткоў.

— Доўга тут? — не адвязваўся незнаёмец. — Гляджу, з Хімачалу прыехаў. Так?

— Так.

— Малайца, хлопча. Малайца! Зайздросчу табе. Мне сваю ў горы цяпер не зацягнуць. Ніяк.

Мужык неяк стрэмануў Ласэ. Ці то пантаваўся, ці хацеў паказаць сваю важнасьць — чорт яго ведае. Дачапіўся да байку, нібыта ня похуй яму. Падавалася, гаваркі засранец нешта вынюхае. Не, ну мо хлопец тупа парноіў ці гэта проста наступствы ўчорашняй папойкі, але захацелася як мага хутчэй зваліць. Дзед быў адназначна мутны.

Сонца лютавала. Ласэ скінуў куртку, прывязаў яе да задняй сядзёлкі й пакаціў дадому. Купкі вясёлых пакетнікаў на зэдліках, якія пакрысе выбіраліся цяпер на вуліцу, неяк асабліва нэрвалі яго гэтым ранкам. Ледзьве не нарваўся на такога прыдурка ля Bethany Inn-у. Паскуднік непрыгожа падрэзаў, а пасьля яшчэ, сука, памахаў яму рукой, шчасьліва ўсьміхаючыся. «Паганяны рускія, — думаў Ласэ. — Гэты штат ніколі ўжо ня будзе ранейшым. Мярзотнікі ўсё загадзілі». Мала што магло яго суцешыць, сьвет — сапраўдная памыйка, калі прачынаецца ня там, дзе

хацеў бы. Гэта здаралася рэгулярна, ня дзіва, што нэрвы расхісталіся. Хацелася як мага хутчэй з усім разабрацца. Калі? З чым менавіта? Чорт яго ведае. Нешта падказвала, што ня сёння. Турысткі на галоўнай вуліцы яго ня вабілі, на добрае надвор'е даўно было пляваць. Ён думаў, што як толькі прыедзе дамоў, дык адразу ж і набярэ Молі.

Узяла слухаўку толькі на чацьверты ці пяты раз, мо ня чула, а можа папросту не хацела зноў перабіраць усю гэтую лухту. Хутчэй за ўсё першае, голас гучаў, здаецца, спакойна, але размаўляць ёй дакладна было няёмка. Адныя адгаворкі, дзяжурныя і троху нэрвовыя. Прасіла паразуменьня, прасіла вярнуцца да рэальнасьці, не тэлефанаваць. Так ці інакш Ласэ да таго часу ўжо пасьпеў як сьлед накурыцца. Ляжаў на матрацы пасярод вялікага пакою ў сваёй старой хаце і слухаў, як звонку крычаць птушкі й бесклапотныя мясцовыя дзеці. У сярэдзіне было троху змрочна, будынкі тут ставіліся сьцяна да сьцяны, пакідалі адно вузенькі праход, таму сьвятло трапляла толькі праз адно з вокнаў. Ляютны ветрык пагойдваў запыленую льняную фіранку, на краты часам сьядаў крумкач і ўважліва зазіраў у пакой. Яму падабалася тут, падабалася, што цёмна й прахалодна. Вядома, гэта была тая яшчэ дзіра. Можна было толькі ўяўляць, што дзеялася тут дагэтуль. Асаблівага шарму інтэр'еру надаваў вялізны алтар, што красаваўся ў сьцяне насупраць уваходу. У пільна аздабленай свастыкамі й омамі нішы можна было знайсці ледзьве ня ўсіх мясцовых пэрсанажаў. І хоць ухіл, натуральна, быў у бок індукізму, тым ня менш там жа цалкам арганічна мелі свае месцы і Панна Марыя з Ісусам, і Буда.

Па пэрымэтры алтара гарэлі рознакаляровыя лямпачкі, Ласэ ніколі не выключаў іх. Увогуле такі пантовы аб'ект надаваў хаце нейкай храмавай атмасфэры.

Ён адклаў тэлефон убок і зноўку ўзяўся за чарас.

Чувак быў пэўны: справа ня ў ім. Ці ня толькі ў ім. На-
столькі рэальна гэта адчуваў, што быў ужо гатовы пазнаць
гада пры сустрэчы. Мусіць, нехта з чужынцаў, ня з Доната-
вых фрыкаў. Тыя рабяты, канешне, ня вартыя даверу, але
тут Ласэ на іх ня думаў. Толькі не ў такой сытуацыі. Хлопец
парываўся высачыць падлу і намяць яму бакі, каб ведаў,
вось проста цяпер паехаць і знайсці... але гашло цягнула
да зямлі, устрымацца ж Ласэ ня мог. Зь ім нешта здары-
лася, Молі перамяніла яго. Зрабіўся агрэсіўным, нэрво-
вым. Да таго ж бухло і іншая дрэнь дашчэнтэ вымотвалі
яго, адбіралі ўсе сілы.

Бліжэй да вечару выцягнуў сябе на вуліцу. Ехаў бера-
гам ракі, віхляў між зарасьцяў прырэчных хмызоў пад
пагоркамі, у прахалодным цені вялікіх дрэваў на ўскрай-
ку Сіаліму, пакуль не ўварваўся ў трафік ля Сьвятога
Антонія. Транспартная плынь шчыльна пасья сіесты,
працоўныя й служачыя вярталіся з райцэнтру, белыя ту-
сэры пачыналі рытуал вечаровага адрыву, больш-менш
раздупліўшыся зь мінулае ночы. Хлопец мінуў мост, пра-
ехаў Чопдэм, даў волю хуткасьці на плято й неўзабаве
прыпаркаваўся ля брамкі старой невяліччай хаціны на
адной з бакавых вулачак Мандрэму.

— О! Здароў! Ты ўжо думкі чытаеш. Якраз зьбіраліся
табе адпісваць, — Міша акурат выйшаў адчыняць браму.

Іван спускаўся з ганку, шырока ўсьміхаючыся з-пад сонечных акуляраў:

— Привет героям-психанайтам! — бадзёра гукнуў ён. — Усіх парваў учора, дружа. Усіх. Хутка аўтографы пачнеш раздаваць.

— Ага. На пратаколах.

— Ды ладна, ня сцы ўжо. Якія пратаколы? — Міша заскочыў на байк, адсунуў падножку, завёўся й выехаў на дарогу. — Нічога страшнага ж ня здарылася.

— А што здарылася? Нагадай.

— Нуу, ты зьзяў на ўвесь Вагатор, дружа. Зьзяў, як шалёны дымэнт. Я бачу натоўпы фанатак і адэптаў ля тваіх ног.

— Паехалі ўжо, — Іван забраўся да Мішы на задкі, — мне яшчэ занырнуць трэба.

Яны рушылі, і Ласэ пакіраваў сьледам.

— А гэта ўсё monkey mind у цябе. Твая сьвядомасьць, яна папросту дэфакусаваная, думкі разьбягаюцца. Розум скокае па іх, што тая малпа. І гэта такі вельмі папулярны стан цяпер. Пакуль ты не навучысься слухнаму, арганізаванаму мысьленьню, пакуль не падпарадкуеш сваю сьвядомасьць, так і будзеш круціцца ў Сансары з усімі ейнымі жарсьцямі й пакутамі. Той, у каго сьвядомасьць, як у малпы, ніколі не дасягне спакою і замірэньня, ніколі не пазбавіцца путаў Мары, — Міша гаварыў, а сонца тым часам апускалася ўсё ніжэй і ніжэй, разрываючы небасхіл у аранжава-бэзавыя лахманы аблачынак. Дзень дагараў спакойнай цеплынёю, уздоўж берагу прагульваліся парачкі й кампаніі, недалёка ад іх чалавек зь дзесяць

хіпаноў зацята джэмавалі, вызіраючы між справай, ці не ідзе патруль.

— Яна пакрыўдзіла мяне, яна ўдарыла мяне, перамагла мяне, абакрала — ты зразумей, у таго, хто трымае ў сабе такія думкі, нянавісьць не перапыняецца. Задай сабе адно простае пытаньне. Ці хочаш ты ненавідзецц? Ці хочаш карміць сваю нянавісьць? Хочаш?

— Не хачу я карміць, але ты ведаеш...

— Канешне, ведаю. Але я таксама ведаю, што гэта не прадуктыўна, што гэта ні да чаго не вядзе.

Ласэ дастаў цыгарэту. Ён тысячу разоў чуў гэтыя папулярныя прагны. Бралі сумневы, ці варта ўспрымаць іх менавіта так літаральна. «Я б выпіў чаго, — падумаў хлопец, — а пасья пару разоў паўтарыў». Наўрад ці нешта зьмянілася, падавалася, што тую пустэчу, якая сьпела цяпер у ягонай галаве, ня хутка атрымаецца яе нечым запоўніць.

Іван вылез з вады. Загарэлае маладое цела блішчэла ў промнях заходу.

— Ну шо? Наплаваўся, засранец? — Міша жартаўліва пахлопаў яго па сьцягне. — А мы тут якраз за нянавісьць.

— Смокча нянавісьць. Па-любэ, — Іван вытрасаў з вушэй ваду, з валасатай галавы ва ўсе бакі ляцелі пырскі.

— Ладна, чувакі, — Ласэ нібы прачнуўся пасья гіпнозу Мішавых прагонаў, — закрываем тэму. Дзякуй за падтрымку, усё такое. Як наконт пайсьці трахан падбухнуць?

— Ну, вядома ж, — абадзёрыўся Міша, накідваючы майку. — Але ты глядзі асьцярожней. Учора рэальна рызыкаваў. Без хуйні.

— Калі я не рызыкаваў?

— Не, ты сур'ёзна глядзі. Копы раззлаваліся, — пацвёрдзіў Іван. — Наступным разам лепш на гэтых не трапляць.

Ласэ разумеў, лішніх грошай на хабары ў яго не было, таму тое, што добразычліўцаў падмазаць паліцаяў не знайшлося, яго хоць неяк супакойвала. Мясцовыя паліцэйскія зусім не дурныя. Усе як адзін бізнэсоўцы, добра ведаюць, на што пойдзе замежнік, каб ня трапіць за краты.

— Слухай, братка, а зафоткай нас, га? — Іван сунуў Ласэ ў рукі невялічкую стужкавую мыльніцу. — Толькі каб прыгожа атрымаліся. Пастарайся.

Хлопцы абняліся і сталі, камічна пазуючы на фоне бэзава-аранжавай псыхадэліі заходу, вецер блытаў валасы, вусны ўсміхаліся. Ласэ нават пазайздросьціў.

Пасьля ўсё ўтрох сарваліся зь месца, і было зразумела, што прыгодаў яны ў той вечар сабе знойдуць. Недзе а другой ночы, добра разагнаўшыся на няроўнай вясковай дарозе, п'яны божа анёл Ласэ ня зладзіў з кіраваньнем і на ўсёй хуткасьці ўпісаўся ў карову.

6. НОВАЕ ЖЫЦЬЦЁ МОЛІ

Молі паклала слухаўку. «Такім жа харошым падаваўся, такім цікавым, а па выніку такое гаўно. Час ужо навучыцца распазнаваць псыхаў». Было троху прыкра, Ласэ апынуўся зусім ня тым прынцам, якога яна чакала. Ніякай трагедыі, хіба часу шкада.

Увогуле ў яе быў добры настрой, прачнулася ў мяккім ложку, вокны выходзілі на пагоркі, унізе, у дворыку, нехта паліваў газон. Віла была не сказаць каб вялікая, але вельмі густоўная, з клясычнымі гаанскімі інтэр'ерамі, вялікім Ісусам у гасьцёўні, прыгожай кафляй на падлозе, утульным невялічкім садам з каванымі арэлямі. І самае галоўнае — навокал стаяла цішыня, ніякай праезнай дарогі, ніякіх шумных суседзяў. Дом падаваўся ёй калі не музэем, то ва ўсялякім разе нейкімі кінадэкарацыямі. Цяжка верылася, што тут нехта сапраўды можа проста жыць. Не хацела сыходзіць, але гаспадар зьехаў, пакінуўшы ёй некалькі прыемных роўных радкоў на кухоннай стойцы. Ён спадзяваўся на хуткую сустрэчу, але пісаў пра гэта бяз патасу. Хоць Молі й не была з тых, хто так лёгка

спакушаецца на падкрэсьлена ўважлівых кавалераў, і, нават троху паддаўшы, трымалася годна, але тут нешта здарылася. Цяпер, зранку, некаторая няўпэўненасць яшчэ засталася, але новыя прыгоды вабілі дзяўчыну, і яна проста шалела ў прадчуваньні. Трэба было пачынаць гэтае падарожжа нанова, другі старт абяцаў куды больш прыёмнасьцяў. Хацелася як мага хутчэй забыць пра ганебную тусоўку адморожанах хіпі, на якую яна чорт ведае з чаго павялася.

Ласэ патэлефанаваў акурат тады, калі Молі выйшла з басэйну і толькі ўладкавалася на шэзлонгу. Не хацелася быць грубай, але што яна магла зрабіць? Пасьля паклала слухаўку, адсунула ўбок пляжны парасон, заплюшчыла вочы і тут жа забылася на ўсё свае мінулыя праблемы. «Цікава, чым гэта ўсё скончыцца?» — яна мімаволі ўжо думала пра вечар.

— У цябе небяспечны позірк, — сказаў тады Рыка.

— Чаму гэта? — Молі не чакала, што ён загаворыць. Ноччу яны перасякліся на руфтопе нейкага клюбу. Ня памятала ягонага імя, але іх дагэтуль знаёмілі і мо зь некалькі разоў яны бачыліся ў кампаніях. Тады падавалася, што хлопец трымаецца неяк паасобку, ня надта паглыбляючыся ва ўзаемяны.

— Адкуль мне ведаць чаму, — ён усміхнуўся. — Такое ўражаньне, нібы ты некага доўга біла і хочаш яшчэ.

— Мо і было такое. Хвалюесься? — пасьля сваркі з Ласэ Молі выглядала трыюфальна. Канешне, яна перамагла, і пачуцьцё ўласнае значнасьці п'яніла яе ня менш за іншыя рэчывы. Вечарынка працягвалася, і таямнічы прыгажун

выглядаў як мінімум цікавым. Молі была гатовая да ягоных кампліментаў.

— Я не хвалюся, — адказаў Рыка спакойным і, падалася б, зусім не гульлівым тонам. — Мо ты троху, але гэта ж не крытычна. Здараецца. Ты ва ўгары, троху абсаджаная, самае тое, каб перабіць усе надзённыя турботы. Маладая, прыгожая. І такая рашучая ўся. Дужа мне падабаецца.

Молі немаведама чаму пачала чырванець. Запал неяк сыціх, і справа была нават не ў ягоных словах — цяжка патлумачыць — хутчэй у ягонай інтанацыі, у міміцы, у маналітнай самадастатковасці, якую нельга было не адчуць. Вядома, яна магла троху перабольшваць, зрэшты, нецвярозасць пакідала свой адбітак, але чым гэта было, як не містыкай, ейны напор, агрэсіўнасць, хуліганская бескампраміснасць — усё скончылася ў адзін момант, разляцелася, бы аскепкі бітых бутэлек падчас п'яной бойкі.

А далей зь лёгкай было цяжка. Молі нават не чакала ад сябе, што гатовая рабіць высновы так хутка і безаглядна кідацца ў віры, ня ведаючы, зусім не ўяўляючы, чаго чакаць ад гэтай авантуры. Яна з ходу прыдумала сабе, што сустрэла надзейнага чалавека. Расслабілася. Зранку першай справай, канешне, перапалохалася як сьлед, але перайманьні хутка сышлі, зрабілася нават неяк сьмешна: «Некаму вельмі шанцуе, малая. Ня сцы. І ні ў якім разе не змарнуй».

Калі яна толькі зьбіралася ў падарожжа, то фантазія малявала ёй прыкладна такія карціны. Троху шчырасьці,

троху лакшэры, тоны спакойнай свабоды і нехта сапраўды цікавы побач. Цяпер надышлі прыемныя дні, поўныя бесклапотнай радасьці. У яго была олдскульная трохсоттрыцатая Фэары з адкрытым верхам, і на мясцовых дарогах яны выглядалі скрайне па-мажорску, нібы выклік усім аматарам бюджэтнага адпачынку. Але Рыка й ня мог ня быць тут нечым іншым, акрамя выкліку. Молі не разумела, што ён забыў у Гоа. Зусім не падобны да кічлівых рускіх мільянэраў, вельмі стрыманы й добразычлівы, гэтаму маладому эўрапейцу было пляваць на такія дробязі, як дом, самаход ці кошты ў барах. Ён жыве прыкладна так жа сама, як жыве і ў любым іншым месцы, і, падавалася, не заўважаў тых захопленых, часам крыху зайздросьлівых позіркаў. Такі троху нахабны аскепак старамоднай італьянскай бізнэс-эліты ў выраі масавага сэзоннага турызму.

На гэта й павялася Молі. Троху пазьней яна з доляй сораму зразумела, што хлопец зусім не такі просты, як падалося адразу. Рыка апынуўся менавіта тым самым. Вабіла нават ягоная несучаснасьць. У тым пляне, што цяпер мужчыны так сябе не паводзілі. На вечарынках ён быў незвычайным госьцем, сярод карнавалу вырабленьняў і жарцікаў падаваўся бадай адзіным сур'ёзным чалавекам.

— Гэта дом майго дзядзькі. Насамрэч ён тут амаль не бывае. Прадаваць ня хоча, кажа, што ня так лёгка яго было пабудаваць. Хоча, каб застаўся ў сям'і. Яны жылі тут нейкі час, тысячу год таму. Мае браты тут вырасьлі. У той ці іншай ступені. Ён не хацеў вяртацца ў Італію,

крычаў, што Італія даўно прагніла дашчэнту. Але пасья ўсё ж пераехаў праз малых. Цяпер ня ведаю, мо раз на год зьяўляецца сюды на які тыдзень.

— Я думала, ты здымаеш, — Молі адпіла крыху віна. Дом, у якім яна прабавіла апошнія дні, пачаў абрастаць гісторыяй.

— Нашто мне такая аграмадзіна? Я б знайшоў што меншае, тут замнога месца для аднаго.

— Затое ж ціха. У мяне там вэрхал увесь час, нікуды ад іх не падзецца. Палова тырчкоў, палова сямейных, і графікі ў іх не сыходзяцца ані разу. То дзеці крычаць, то мамачкі, то якія-небудзь угашаныя засранцы, п'янь на вакацыях. Так што табе шанце.

— Шанце, — паўтарыў Рыка, разьліваючы рэшткі віна па бакалах. — Мне заўжды шанце, а цяпер дык найбольш.

— Напраўдзе?

— Ты нават сабе не ўяўляеш як.

Молі плавілася ў ягоных абдымках, у ягоных моцных руках, упэўненых і сьмелых. Часам думала, што Рыка чытае ейныя думкі, але хутчэй яны абодва былі ў захапленні, крыху асьцярожнічалі, але былі радыя бавіць час разам.

За некалькі тыдняў да той фатальнае ночы яна натрапіла на кампанію рускай моладзі. На бары нейкі чужак падруліў да яе, але ці тое праз гучную музыку, ці то праз ягоны акцэнт дзяўчына амаль нічога не зразумела, пакуль яны ня выйшлі вонкі. Ля прыпаркаванага побач мікрабасу церлася кампанія хлопчыкаў і дзяўчынак прыкладна ейнага ўзросту. Яны выпівалі, сьмяяліся, палілі

траву і выглядалі даволі адэкватнымі й сучаснымі, зусім ня тымі карыкатурнымі рускімі, якіх апісвалі ў мэдзя, якіх і навокал, шчыра сказаць, была процьма. Толькі ня гэтыя. З магнітолы гайдала добрая музыка, і многія нармалёва размаўлялі па-ангельску. Збольшага яны былі з Масквы, некаторыя зь Піцэру, працавалі то тут, то там, пасканчалі ўнівэры й ня ведалі, чым цяпер заняцца. Некаторыя ня ведалі ўжо па некалькі год запар і ўвесь гэты час адвісалі на Гоа.

У той вечар Ласэ недзе згубіўся, яна пракакала гадзіну, трубу той ня браў, таму, відаць, і пагадзілася на запрашэньне далучыцца. Усе пагрузіліся ў машыну і паўночы ганялі ад клюбу да клюбу, разрываючы танцполы то там, то тут, напружваючы сваёй разьвязнасьцю пакетную гапату і бамбэйскіх апэрклясэраў. Так, гэтыя рабяты значна адрозьніваліся ад тусоўкі Ласэ і таварышаў, яны былі нейкімі жывымі, актыўнымі, цалкам іншымі, нечым новым, непрыналежным да старога сьвету і запаленай валацужнай традыцыі. Цяпер Молі разумела, чаго менавіта ёй тут не стае. Жывёльнае незакамплексаванае радасьці, спантаннасьці й вар'яцтва. Яна бачыла ў гэтай кампаніі тую сапраўдную, безумоўную маладосьць, да скрайняга рамантычную і безаглядную, маладосьць без тармазоў і забабонаў. Ужо празь якую гадзіну яна была там сваёй, і хоць некаторыя ўсё ж мелі цяжкасьці ў камунікацыі, нахшталь таго ж барнага кавалера Сашы, але гэта досыць лёгка кампэнсавалася агульным угарам.

Як высветлілася пазьней, на матаньні па клюбах і ўгашваньні ў хламіну ўсё не сканчалася. Каманда мела

агульную справу. Андрэй, чувак, які кіраваў касьмічным шатлам, зьняў на сэзон даволі прыёмнае памяшканьне ў Чапоры. Яны зь ягонай сяброўкай Ленай даўно марылі пра невялічкі бізнэс на Гоа, але хто ж з даўншыфтэраў ня марыць? Гэты чалавек быў цэнтрам, умеў натхняць і дзяліцца сваёй энэргіяй, менавіта ён прыцягнуў сюды многіх з кампаніі. Андрэй быў старэйшым за астатніх, год трыццаці пяці, з зусім неардынарным лёсам. Нехта расказваў Молі, што ён быў на вайне, на Каўказе ў сярэдзіне дзевянастых, што ледзьве не памёр ад раненьня, але дактары выцягнулі. Пасьля чувака пераклініла, трапіў у Харэ Крышну, паехаў у Індыю, пасьля расчараваўся ва ўсім, некалькі год бадзяўся па Азіі, нарэшце сустрэў Лену, і тая многае ў ім паправіла. Яна пайшла па клясыцы, кінула дзеля яго кар'еру ў крутой маскоўскай канторы, забіла на пэрспэктывы, страціла гламурнай вульгарнасьці. Ён тут прыклаўся, зьмяніў яе, прыбраў лішак камэрцыйнага разьліку. Чувак больш ня думаў ні пра радзіму, ні пра вайну, займаўся ёгай, жэр кіслату і кіраваў касьмічным шатлам. Яна ж была ягонай цьвярозасьцю і раўнавагай, абодва мелі нерухомаць у Маскве і жаданьне рабіць з тымі грашыма, якія яна прыносіла, нешта карыснае й вартае. Адсюль і паўстала гэтая ідэя з клюбам, са стварэньнем такога месца й кам'юніці, дзе б яны і іхнія знаёмыя, ды ўвогуле ўсе нармалёвыя людзі змаглі б адчуваць сябе камфортна.

Уклаліся ў арэнду складу. Дамовіліся зрабіць усё напалову з адным хлопцам, колішнім армейскім таварышам Андрэя, якому таксама падрывала жбан сядзець дома,

але той немаведама чаму саскочыў, і менавіта тады, калі рабяты ўжо падпісалі паперы.

— Гэта нам навука, — казаў пасья Андрэй. — Разьлічваем толькі на сябе. Нават самая страшная небясьпека, празь якую ты прайшоў з чалавекам у мінулым, не дае ніякіх гарантый. Час усё зьмяняе.

Не было падобна, каб яны доўга пераймаліся, раскідалі прапанову па знаёмых, і цяпер у пустым, вычышчаным ад сьмецьця складзкім памяшканьні шпаркімі тэмпамі ішла праца. Усё рабілася настолькі хутка, наколькі, канешне, гэта дазваляла мясцовая атмасфэра, фінансы й агульная захопленасьць клюбным жыцьцём. А таксама наркатыкі. Многія з рабятаў былі ў тэме, таму, здаралася, дні папросту выпадалі. У няспешнай Індыі гэтая трасца расьцягвала іхні невялічкі праект, і каб Лена не пінала ўсю хеўру ўдоўбышаў нагой пад зад, то наўрад ці яны б адчыніліся ўвогуле. Між тым калі нешта цалкам рэальна было зрабіць сваімі рукамі, дык некаторыя рэчы сапраўды патрабавалі ўкладаньняў, і Андрэй заўжды трымаў гэта пры ўвазе. Пагалоска пра замут з клюбам разьляцелася імгненна, і на пляцоўку ўвесь час цягнуліся людзі. Ад сэзонных мігрантаў-айцішнікаў, што сяліліся сем'ямі ў Сіаліме ці якіх аддаленых вёсках, да звычайных пакетнікаў.

— І карацей, ты чуеш што? Пайшлі мы, значыцца, на гэты сраны баньян. Малая кажа: «Баба! Баба!» Ок, хуй з табой, думаю, будзе табе твая баба. Пакуль ішлі, усё пракляў, сука, на хуй. Праз гэтыя, блядзь, сраныя джунглі. І сцыкатна ж, яшчэ паябоціна якая скочыць. Але ладна, хуйня. Прыходзім, значыцца. Сядзяць там хлопчыкі, дзяўчынкі, пару чалавек

нашага з табой веку, ну і баба гэты сядзіць, — Уладзімір — так звалі гэтага чалавека — зь нечуванай свойскасьцю апавядаў Андрэю пра свае прыгоды на сьвітлэйкаўскім баньяне, турыстычным атракцыёне недалёка ад Арамболо, дзе звычайна пасьвіліся якія-небудзь сьвятыя шарлатаны і прадавалі цікаўным турыстам духоўнасьць. Хлопец, канешне, разумеў, што нічога карыснага з гэтага знаёмства, хутчэй за ўсё, ня будзе, але, тым ня менш, не перапыняў расказчыка.

— Ну і, значыцца, што той баба? Сядзіць сабе мужык такі, на выгляд не сказаў бы, што стары, год трыццаць зь нечым. Сядзіць і гэты... гашыш, сука, круціць. І ўсе там такія з понтам сядзяць таксама на цыноўках і маўчаць. Ну я ў яго, бля, пытаю: «Вэр а ю фром, сэр?» Культурна так, без хуйні. А ён мне ведаеш што? Ведаеш?! Сука, бля, я там лёг! Ён такі: «Ай эм фром Калуга», — Уладзімір рагатаў, прыкладаўся да піўка, і было зразумела, што гэтую камічную гісторыю ён адвязе дамоў і будзе яшчэ доўга расказваць сябрам і знаёмым.

— Фром Калуга, чуеш?! Ахуець!

— Ну так, бывае, канешне, — з усьмешкай прамовіў Андрэй. — Там часам такія тыпажы трапляюцца, што незразумела, як жывыя яшчэ.

— Ну, бля! Ты чуеш?! Фром Калуга, кажа. Я ябаў! — ён глытануў яшчэ, чырвоны твар блішчэў потам. — Але гашыш у яго харошы. Нічога не скажу. Харошы гашыш.

Ад такіх гаваркіх гасьцей Андрэя ратавалі справы ці Лена, якая іх яму прыдумвала, каб Уладзімір урэшце дапіваў сваё піва, ці што там было яшчэ, і, ня маючы чым

заняцца, адвальваў, гарача ціснучы руку на разьвітаньне. Сэзон у тыя дні добра так разаграваў наваколье, і ім тэрмінова быў патрэбны новы кампаньён.

Уласнымі намаганьнямі яны прывялі да ладу кухню, троху перарабілі прыбіральню. Лена настойвала, каб у пытаннях гігіены ўсё было дасканала. Молі таксама ўдзельнічала, адразу ж уцягнулася ў працэс, плянавала разам з усімі інтэр'ер, шыла фіранкі. Падабалася, што яе чуюць.

— Мы тут усе зь нечым падобным у галаве, — сказала ёй неяк дзяўчынка Каця, што, вывучыўшыся на філялягічным, некалькі год прапрацавала ў маскоўскім бары. — У сэнсье, мы ўсе прыкладна ў адных умовах гадаваліся й жывем. А ты можаш падказаць нечага новага.

— Глупства, нават не пачынай, — адзінае, што стамляла Молі, дык гэтыя комплексы.

— Не, я не пачынаю, ты што? — усьміхнулася Каця. — Мне падаецца, што гэта вельмі цікава — параўноўваць. Ты ведаеш, мы ж дзеці розных культураў.

— Не такіх ужо й розных цяпер. Прынамсі мне тут так жа камфортна, як і дома, — Молі не перабольшвала, яна пачувалася цалкам натуральна, занятая сваёй маленькай справай, нават троху ганарылася сабой, сваёй камунікабэльнасьцю і незвычайным колам сяброў. Але Каця, тым ня менш, мела ў нечым рацыю, дзяўчына многаму тут вучылася. Зрабілася больш адкрытай, пазбавілася нейкіх старых забабонаў. Тут усё было скрайне нефармальна, цалкам на валянцэрскіх пачатках, і нават Андрэй зь Ленай не былі падобныя да вялікіх босаў. У памяшканьні

таксама меўся невялічкі пакойчык, збоку ад барнай стойкі, які называлі офісам, але больш гэта, канешне, нагадвала патаемны чылаўт. Побач выйсьце на задні двор, дзе паркаваўся касьмічны шатл і байкі рабятаяў. У офісе, акрамя непасрэдна бізнэсу, ішлі і ўсе астатнія працэсы, якія ня варта было афішаваць у залі, дзе па вечарах ужо пачала зьбірацца тусоўка гасьцей, разнастайных знаёмых і спачувальнікаў. Офіс быў прыватнай зонай, і першай справай Андрэй паставіў там добрую вэнтэляцыйную выцяжку, каб дым і розныя пахі ня рэзалі вочы і не заміналі працаваць. Палілі там шмат, увечары — вельмі шмат, асабліва перад буйнымі вечарынкамі, калі на базе зьбіралася вялікае кодла.

— Нам трэба нешта з гэтым рабіць, — скардзілася Лена. — Трэба хоць прыбіраць тут калі, бо гэта ж немагчыма. Усё загадзілі. І ня трэба мне тут сьпісваць на Індыю. Індыя на вуліцы, давайце неяк трымаць імідж, ці што, — яна спрактыкаваным рухам перахоплівала чылум, рабіла некалькі смачных хапак і перадавала далей. Навокал расьлі гурбы бутэлек, скрынак з-пад піцы ці іншай замоўленай ежы, усялякага сьмецьця і г.д. Молі, канешне, была зь ёй згодная, як, зрэшты, і ўсе астатнія, але на практыцы нічога не мянялася. Індыйская адмазка працавала.

Неяк Рыка заехаў за ёй перад сансэтам. Яму падабалася, што Молі мае чым заняцца ў гэтым царстве ляноты й сыбарытства. Сам ён меў нейкія справы і часта езьдзіў то ў Мапусу, то ў Панаджы да адваката, у банк, дзяўчына асабліва не ўнікала ў ягоны бізнэс. Калі яна раскажвала пра сваё надзённае, пра прагрэс у рамоньце, пра

нейкія зрухі, то ён выяўляў шчырую цікаўнасьць. Хоць і быў нармальна знаёмы з чувакамі, тым ня менш праз загрузанасьць зьяўляўся на складзе нячаста. Хлопчыкі абляплялі ягоную машыну зь дзіцячым захапленьнем, нешта настойліва гуглілі ў тэлефонах, спрачаліся, але адназначна сыходзіліся ў шчырым рэспэкце. Дзяўчаты, падавалася, былі большымі рэалісткамі, некаторыя ўспрымалі ўсё гэта толькі як дарагія панты. Молі ж ён паланіў цалкам, і чым далей, тым больш яна гэта ўсьведамляла.

Андрэй павыганяў усіх з офісу, і яны з Рыкам зачыніліся там на перамовы.

— Думаеш, ён можа зацікавіцца? — спытала ў яе Лена. Яны акурат распрацоўвалі зону з падушкамі й завісалі на выбары матэрыялаў.

— Чым?

— Ну чым? Хіба ня ведаеш чым? Нам сапраўды патрэбныя цяпер грошы. Калі з інтэр'ерам і выцягнем, то кухня ж голая, і нэпальцы бясплатна не працуюць, — было бачна, што яна троху хвалявалася. Справа лёгка магла прагарэць. — Калі не пасьпеем да пачатку сьнежня, то можам і не адбіцца ў гэтым сэзоне. Учора прыходзіла мясцовая братва, пыталіся, ці ніхто нас ня крыўдзіць. Яны ўсе хітражопыя, бачаць, што тут нешта муціцца, так што хутка пацягнуцца па адкаты. Спачатку як заўжды, friendly-friendly, а пасья выстаўляюць сумы. Усе разам: і бандыкі, і копы, і пажарныя, — усе, хто ёсьць.

Молі не чакала такой размовы. Калі шчыра, то ўвогуле ня думала, што ўсе гэтыя фінансавыя размуты падыдуць

настолькі блізка. Яна не зьбіралася працаваць, як многія зь іх. Што тут казаць, нядаўна яна ўвогуле была шараговай турысткай, якая тупа завісала на пляжы, лянтна адганяючы гандляроў біжутэрыяй, а па начах час ад часу выяжджала на якую вечарынку. Але вось яна за некалькі тыдняў значна паглыбілася ў тэму і яе ўжо распытвалі пра прагнозы фінансаваньня клубнага бізнэсу новым бойфрэндам.

Лена запаліла касяк:

— Ладна, хер на іх. Я стамілася. Нэрвы не жалезныя. Самі разьбяруцца са сваімі капіталамі. Я дзяўчынка, я хачу, каб усё было прыгожа. Бом Шанкар! — яна хапнула, перадала цыгарэту Молі. — Не бяры да галавы, сястрычка. Я на стрэсе. Хай дзядзькі самі руляцца. Хопіць гэтых хваляваньняў.

Рыка быў троху здзіўлены прапановай. Думаў, што, нягледзячы на агульную тусоўку, паміж ім і Андрэем яшчэ ня склалася дастаткова давяральных стасункаў. Безумоўна, заняты сваімі будзённымі разруламі, вечнымі сувязямі зь Міланам і тысячай іншых справаў, хлопец неяк не разьлічваў укладацца ў нешта падобнае. Так, ён бачыў перад сабой даволі прыемную кампанію, але кампанію турыстаў у адпачыку, ня бізнэс-партнэраў. Справы, якія ў яго тут былі, ён вёў зь большага самастойна, і гэта тычылася перадусім нейкіх сямейных кантактаў. Чаго Рыка дакладна не плянаваў, дык гэта адкрываць клуб.

— Думаеш, можна давяраць? Гэты Андрэй грошай прасіў. Што яны ўвогуле муцяць? — машына выехала з Чэмпоры, пасля ішла полем міма старога самотнага капліцы,

сонца заставалася ззаду й асьвятляла пералесак перад імі роўным аранжавым сьвятлом.

— Нармалёвыя рабяты. Хочуць як найхутчэй адкрыцца.

— Ну дык крутыя яны ці так сабе? — пытаў Рыка спакойным голасам, дастаючы з пачаку цыгарэту й прыкурваючы. — Ты ж зь імі цэлымі днямі, што яны з сябе?

— Ды нармальныя. Шчырыя, вясёлыя, — яна памаўчала. — Ведаеш, калі па шчырасьці, то я б лепш з табой больш тусіла, але ты заняты дужа.

— Цяпер я не заняты, не прыдумвай, — яны збочылі да Сіаліму. — Ня ўсе тут у адпачынку, так жа? У таго хлопца напэўна праблемы. Я б дапамог, але ж гэта бізнэс, хоць і такі, канешне, больш для ўласнага задавальненьня. Не пытаньне жыцьця й сьмерці ў любым разе.

— Я думаю, у іх будзе нармалёва народу. Чувакі робяць альтэрнатыўны варыянт, не тыповы для Гоа. Трансу й флёрнай херацэні ня будзе.

— Гэта цешыць.

— Дарэчы, гэта было іхняй першай устаноўкай, калі хочаш ведаць. Іншая справа, ці сам хочаш падпісвацца?

— Ня ведаю, ці хачу. Быць саўладальнікам клубу? Свой клуб? Статусна, ці што?

— Ды годзе табе, бар. Проста бар.

— Але мець сваё месца — гэта прыемна, — задуменна прагаварыў Рыка і загасіў недапалак. — Калі я быў падлеткам, то ўвесь час марыў пра сваё месца і пра такі ж дакладна пакойчык на задках. Клясычны набор, карацей. Як у фільмах. Можа, цяпер і ёсьць той час, што скажаш?

— Ня ведаю.

— Ну што тут ведаць? Ты хочаш? — ён настойліва паглядзеў на яе, чакаючы адказу. Яна сумелася. З аднаго боку, прагна хацела гэтай повязі з Рыка, хацела нечага непарушнага і моцнага, ягонай мужнасьці і волі, зь іншага ж — падзеі разгортваліся так хутка, што дзяўчына баялася, ці сапраўды гатовая да такога падарунку. Не сумнявалася, што Рыка зьбіраўся яго зрабіць, даверыцца ёй, зьвязацца нечым троху сур'ёзнейшым за хуткацечнае курортнае каханьне. Можа, яна проста баялася паверыць, што ўсё насамрэч, што ўчорашнія мары ля басэйну могуць у нешта аформіцца.

Машына ўздымалася на мост, на захадзе полымем разьлівалася па бясхмарным небе сонца, накрывала сваім сьвятлом раку, чаўны, прыбярэжныя дрэвы, што схіліліся над вадой, яно нібы ўносіла яснасьці ў гэты замес, надавала раўнавагі і нейкае ўпэўненае ўрачыстасьці.

7. ГІСТОРЫІ КАПІТАНА

Гарачы сонечны дыск паволі апускаўся долу. Празь некалькі хвілін ён схваецца за даляглядам, патоне ў моры, надыдзе ноч, кола замкнецца і ўсё пойдзе па новай. Людзі разьвітваліся зь ім зь нейкай рытуальнай пашанай, білі ў бубны, джэмбэ, дарбукі, нехта зьвінеў тамбурынам. Гук разносіўся далёка па пляжы, далёка ад таго месца, дзе сотні ног рытмічна мялі пясок, дзе целы дрыжэлі й торгаліся ў самаадданым танцы для заходзячай зоркі. Мокрыя ад поту й салёнай марской вады, яны біліся ў канвульсіях, скокалі й падалі зьнясіленыя на зямлю, каб узняцца зноў, каб працягваць далей да поўнае цемры, да канчатковае зьнямогі. Людзі ўсё яшчэ трымаліся гэтага рытуалу, зьбіраліся разам на сансэце, каб гаварыць і танчыць, каб адчуваць адно аднаго, быць разам, бачыць сваю еднасьць. Нехта сядзеў трохі падалей, аддаючы перавагу няспешнай гутарцы, нехта жангляваў, нехта далучаўся да групавога тай-чы. Гэта вельмі нагавала форум ці вялікі клуб па інтарэсах, у сэрцы якога пульсаваў залівісты барабанны рокат.

Але ўсё болела й болела кола глядачоў, тых, хто не да-лучаўся да танцаў, кола асьцярожных цікаўных позіркаў, кола стрыманых, кола фотакамэраў і ўзьнятых угору тэле-фонаў. Гэтыя адцягваліся па-свойму, назіралі, дакумэн-тавалі, пазавалі на фоне экстатычных рухаў і скажоных п'янымі грымасамі твараў, посьцілі, тэгілі, можа, ніко-лі такога ня бачылі, былі шакаваныя ды ўзрушаныя, але ўсё ж вельмі далёкія ад таго, каб кідацца ў натоўп. Не-вядома, каго было больш. Але відавочнай падавалася тэндэнцыя: танцы для сонца паступова ператвараліся ў танцы ў вітрыне. Ніхто не лічыў колькасныя суадносі-ны, адно па ўсім было відаць, што племя вывучалі й да-сьледвалі, але не далучаліся да яго. Хіпоўскі Арамболь ператварыўся ў заповеднік, які цяпер усё шчыльней і шчыльней забудоўвалі новымі дарагімі гестамі для рус-кіх і індыйскіх турыстаў, што пацягвалі піва й самааддана шчоўкалі аб'ектывамі. Адступаць не было куды, апошняя кропка на карце штату, калі не лічыць Керым, а далей на поўнач — толькі Махараштра са сваімі законамі.

Ці шмат хто думаў пра гэта, аддадзены моманту, вясё-лы, троху падкураны, ашалелы ў забыцці?

Капітан сядзеў на шэзлонгу за лініяй музыкаў і троху пагойдваўся адстукваючы нагою рытм. Настрой меў фай-ны, тусоўка яго цешыла, можна было б пайсьці ў скокі, але ён чакаў Эні. Яна вельмі любіла мора на заходзе, усё ніяк не магла набавіцца. Кук глядзеў на танцораў, на рукі бубна-чоў, на маладога мужчыну з малым на плячо, што стаяў побач прытанцоўваючы. Дзіцё зьдзіўлена глядзела на ўсё і неяк няўпэўнена спрабавала пляскаць у ладкі. Памяць

несла капітана далёка праз гады, несла супраць ягонае волі. Падабалася бачыць знаёмае. Прыемна, што хоць нешта яшчэ заставалася па-старому. Кук часта адчуваў сябе тут нейкім старым пратэрмінаваным мясам, і вось такія вечарыны былі бадай адзіным, што грэла яму душу.

Разглядаў натоўп, і раптам троху збоку, у першых шэрагах ён заўважыў знаёмы твар. Жанчына год сарака, апранутая ў чорна-аранжаую яркую сукенку апошняй сайтрансавай моды, хоць і троху брудную, усьміхаючыся, злёгка пагойдвалася ў рытм музыкі. Ейныя вусны варушыліся, нібыта яна нешта падпявала. У выцвёлых валосях бязладзьдзе, у блакітных вачох капітан заўважыў пэўную рэзкасьць і, магчыма, нейкую пакрыўджанасьць. Адразу ж пазнаў яе, хоць гады й перамянілі аблічча, асунулі плечы, троху пацерлі яе.

Ён ня мог прыгадаць імя, але добра памятаў той дом, вялікую вілу ў два паверхі з густымі зарасьцямі саду. Руфтоп месцамі кранаўся пальмавых верхалінаў, што часткова хавала яго ад чужых вачэй. Кук ня ведаў, хто там жыві тады, людзі ўвесь час мяняліся, але адное, што было стабільным, дык гэта паці. Па вечарох туды сыягваліся фрыкі з усяго навакольна, але толькі тыя, хто сапраўды меў сякі-такі статус. Так казалі, хоць капітан і ня быў вельмі ўпэўнены на гэты конт. Дзіўна, чаму гаспадары не павыганялі ўсю гэтую навалач пінкамі пад зад, яны маглі б займець да халеры праблемаў, калі б хатай зацікавіліся копы. Нешта, відаць, іх бараніла.

Кук быў там частым госьцем. Малады, шчасьлівы, нецвярозы, ён тады не прапускаў аніводнай вечарынкі.

Усё жыцьцё ішло пад музыку, плыло перад вачыма ў бэ-
завым тумане, пералівалася арнамантамі, гуло, перамя-
шанае з тэхна-мантрамі, неслася на злом галавы ў бяс-
концасьць фракталаў. У той дзень сабралася да халеры
народу, у вялікім холе нейкі чувак спрытна мяняў кружэлкі,
людзі плавіліся ад разьняволенасьці й гарачыні, нягле-
дзячы на расчыненыя вокны, у сярэдзіне панавала задуха,
таму кэп аддаваў перавагу кампаніям на гаўбцы ці на даху,
дзе было нешта накшталт патаемнага чылаўту для сваіх.
Там таварышы са стажам залівалі ў вушы маладзенькіх
прыгажуняў свой гераізм ці спрачаліся між сабой па ней-
кіх жыцьцёва важных пытаннях, абмяркоўвалі паліты-
ку, перавагу тых ці іншых духоўных практыкаў, а таксама
чый какаін лепшы і ў каго якая кіслата. Так было заўжды,
і Кук, вядома, ня памятаў падрабязнасьцяў таго вечару.
Ён неяк няўдала закінуўся тамільскімі грыбамі, неўзабаве
яны падступілі да горла і давялося бегчы ў прыбіральню.

Капітан мог бы й не заўважыць яе, лёгка, у ягоным
стане гэта было чыстым выпадкам. Дзяўчына ляжала на
падлозе ў сумежнай кладоўцы, прыхіліўшыся плячом да
пральнай машыны. У бляклым сьвятле яна амаль зьлі-
валася з гурбай адзеньня й бялізны, адно худыя ногі
бялелі на цёмнай кафлевай падлозе. Ёй было добра каб
васямнаццаць, на пяшчотным твары цяжкой маскай ві-
села сонная непрытомнасьць, з прыадчыненых прыгожых
вуснаў на гладкія белыя валасы крапала сьліна. Капітан
паглядзеў на яе, паглядзеў на шпрыц, што валяўся на
падлозе, наблізіўся, паспрабаваў загаварыць, праверыў
пульс і хістаючыся пайшоў клікаць дапамогу.

Яму не давялося размаўляць з мэдыкамі, не давялося мець справу з паліцыяй, у дзяўчынкі знайшліся сьмелыя сяброўкі, якія паехалі зь ёй у шпіталь і ўзялі ўдар на сябе. Зрэшты, што магло пагражаць ім у іхнім узросьце, прыгожым маладым стварэньням на пакручастай сыццежцы? Ім было дазволена рабіць памылкі, усё лёгка выпраўлялася. Капітан бачыў яе пазьней, чароўную прынцэсу, што пазьбегла магiлы і вярнулася назад да сваёй кампаніі. Такая ж самая, толькі мо вочы нечага прыдбалі. Насьцярожанасьці. Цяпер, праз столькі год, яна стаяла сярод натоўпу маладых прыдуркаў і нешта сьпявала, ледзьве падобная да той маленькай дзяўчынкі-перадозьніцы з акуратнымі рысамі твару. Напэўна, час добра па ёй прайшоўся, але яна нейкім чынам усё ж выбралася.

Музыкі прыпыніліся, паветра працялі задаволеныя воклічы й шчодрыя воплескі. Жанчына разьвярнулася й зьнікла ў натоўпе.

— Пра што думаеш, капітан? — бесклапотная Энi падкралася ззаду й жартаўліва накінулася на яго, салёная ды мокрая з вады. — Як заўжды, ні пра што? А ну давай каліся, выкладай усе свае сакрэты!

— Ды ладна, ні пра што я ня думаю, — усьміхнуўся капітан. Яна была страшна прыгожая цяпер. У промнях яркага захаду кожная кропелька на загарэлым целе блішчэла золатам. Ад яе пахла морам і нейкім няўлоўным абнаўленьнем, магчыма, паўночнай вясною, якую ён бачыў вельмі-вельмі даўно.

— Не, стары, — настойвала яна. — Гэтым разам ты не адверцісься. Кажу табе, прызнавайся!

— Ну а калі пра вечнасьць? Што тады?

Эні паглядзела на яго, як на дурнога, пакруціла галавой, маўляў, што ты зь ім зробіш, пацалавала ды дастала з заплечніка ручнік.

— Ведаеш, часам мне падаецца, што ні храна ты не капітан Кук.

— Гэта яшчэ чаму?

— А таму што ты ў космасе, вось чаму, — усьміхнулася Эні. — Я цябе інакш назаву. Будзеш маёрам Томам. Ці чуеш ты мяне, маёр Том?

— Ого, дык увуголе салідна! Гэта добра, — расьсьмяяўся капітан.

— Боўдзіла! — сказала Эні, — Божа, з кім я звязалася?!

Сонца кранулася вады, барабаны не змаўкалі. Яны сядзелі, прыціснуўшыся адно да аднаго, не адрываючы вачэй ад небакраю, парачка дасьведчаных і пазбаўленых ілюзій, спакойных людзей у сваім новым пачатку.

— Я папросту пазнаю тут часам таго-сяго, і праз гэта, ведаеш, троху ніякавата. Што час робіць з чалавекам? Наколькі ж няўстойлівыя гэтыя нашыя целы, наколькі доўгая і дасканалая памяць? Падаецца, што ўсё гэта было зь некім іншым, што я папросту прачытаў пра гэта ў якім часопісе — так далёка ўсё.

— Яно там і застанецца, любы. Нічога ўжо ня выкінеш.

— Але дзіўна ўсё ж. Можа, і тое, што адбываецца цяпер, таксама ператворыцца ў такую ж гісторыю.

— Нічога, старэнькі, — Эні моцна сьціснула ягоную руку. — Калі раптам і ператворыцца, то мы будзем ужо далёка. Мы прыдумаем што-небудзь яшчэ.

Капітан адчуваў удзячнасць:

— Ладна, хадзем ужо есці. Ты, пэўна, галодная.

— Я страшна галодная.

З калёнак несла нейкім прыпапсаваным электраджа-зам, але ніхто не наракаў, усяляк лепей за трансавую малацілку. Жамыра білася вакол слабых жоўтых лямпаў, з накрытага цемрай берагу даносіліся ціхія перакаты хва-ляў. У шэку было малалюдна, панавала спакойная, мір-ная атмасфера, якую парушала толькі гутарка, месцамі досыць гарачая. Эні ня ўдзельнічала. Стомленая, яна спа-ла, паклаўшы галаву на завэдзганы валік, але калі б на-ват і прачнулася, то засталася б убаку, бо, напэўна, надта цаніла гэты мір і аддаленасць ад заходніх праблемаў, ад войнаў і палітыкі. Яна была ў адпачынку.

— Эўропа будзе доўга выбірацца з гэтай ямы. Вельмі няпросты крызіс. Сам па сабе няпросты, але й ва ўладзе мудач'ё адно, — нейкі надта гаваркі фін сярэдняга ўзро-сту за суседнім столікам нечакана ўцягнуўся ў іхнюю гу-тарку. — Яны думалі, што ўсё кантралююць. Канешне! Як заўжды. Паглядзіце, што атрымалася. Самім няма чаго есці, а тут яшчэ й мігранты, а тут грэкі з партугальцамі. Кармі іх. Вам шанцуе, хлопцы, вы разам з Расіяй, яна вас падтрымае. А вось нам, — ён паглядзеў на капітана Кука, — нам давядзецца пацярпець.

Увага гэтага чалавека была Куку непрыемнай. Нату-ральна, жывучы апошнія гады ў Азіі, ён страціў пачуць-цё шчыльнай повязі з Захадам, да таго ж асабліва й не сачыў за эўрапейскай палітыкай. Зашмат упэўненасці ў чувака.

— У мяне вялікага даверу да рускіх няма, — сказаў Міша. — Асабліва пасля іхняга наезду на Грузію.

— Ну як гэта? А як інакш? Што, аддаваць сваіх людзей натаўцам? Правільна ўсё зрабілі, — вочы ў чалавека гарэлі, яму было вельмі прыемна дэманстраваць сваю абазнанасць. — Але вам няма чаго хвалявацца, хлопцы. У вас нармалёвы прэзыдэнт, ня той прыдурак, што раней быў.

— Ну як табе сказаць... Толькі ж зэк ён, — Міша хмурыў бровы й думаў, як бы гэта паставіць навязьлівага таварыша на месца.

— Э-э, кінь! — махнуў рукой чалавек. — Гэта ўсё амэрыканскія выкармышы байкі разводзяць. Цэрэушныя ўтрыманцы.

— Ага. Дарэчы, ведаеш што яшчэ. Сказалі, што збіраюцца падпісаць нейкае гандлёвае пагадненьне нейзабаве.

— Вось гэта правільна! З Расіяй? — з энтузіязмам ці то спытаў ці то сыцьвердзіў фін.

— З ЭЗ, — Міша зацягнуўся, скінуў попел і пільна паглядзеў на яго. Зьнешне хлопец выглядаў спакойна, толькі на абліччы зьявілася нейкае ледзь заўважнае раздражненьне.

— Гэта ўсё мясцовая палітыка. Гэта як вашыя пытаньні з транзітам газу вечныя. Драбязя. А так вам шанцуе, такая падтрымка. Ня тое што гэтыя вымаразкі брусэльскія, блядота нэалібэральная. Усё ім чарнажопыя брацьця ды аднаполыя шлюбы. Чаго толькі людзям ня скормліваюць! Нашто яны прадпрыемствы ў Кітай выводзілі...

Іван ня вытрымаў. Узьняўся, падышоў да чувака ды што было моцы садануў таму ў цуглі. Удар быў спраўны. Таварыш схапіўся за сківіцу, пасья паспрабаваў нешта сказаць, але хлопец замахнуўся зноў, пагрозьліва маццюкнуўшыся скрозь зубы. Празь некалькі імгненняў апанэнт зьнік у цемры.

— Дзе ж ён гэтага гаўна набраўся? Забыў, сука, як дзяды ягоныя камунякаў мачылі, — Мішу было сумна й няёмка. Ён сустракаў тут розных тыпажоў, але такія непрыемныя былі рэдкасьцю. — Што твой, сука, палітрук.

— Але ў нечым мае рацыю, — прагаварыў капітан. — Нехта добра нагрэўся. Пасья пад шумок і Ёсход разгайдалі. Я ня ў тым сэнсьсе, што тэорыя змовы, усе справы, але багатыя людзі, ты ж ведаеш, яны заўжды папярэджаныя.

Міша памаўчаў, нібыта нешта прыкідваў:

— З гэтым ніхто не спрачаецца. Гаўна паўсюль стае — выграбаць ня выграбсьці, але я вось асабіста вельмі не люблю, калі нехта спрабуе вучыць мяне жыць у маім уласным доме. Гэта непрыгожа. Начытаюцца інтэрнэтаў, а пасья лекцыі тут расказваюць. Вучаць, блядзь.

— І пра грузінаў — таксама няправільна, — дадаў Іван.

— Тут усё няправільна, хлопцы, — уздыхнуў Кук. За столькі год ён адвык ад сур'ёзных размоваў і цяпер, чытаючы газэты, праглядаючы нейкія навіны, прыйшоў да высновы, што сьвет усё так жа ляціць чорт ведае куды з усімі сваімі супярэчнасьцямі, канфліктамі, нясьціпнымі фінансавымі інтарэсамі элітаў і незайздроснымі лёсамі кіраваных. — Патанае Эўропа, адыходзіць. Раскідала сябе

па прыватных кішэнях, страціла сыравінавыя базы, страціла час. І што ў выніку? Усё заканамерна, усё гэта цяпер толькі лягічны вынік.

— Ды не, капітан. Ня трэба гэтага фаталізму. Зажывалі вы там на Захадзе — гэта праўда. Ідзяце, дарогі ня бачыце. Вунь, бя, кажа мне, што рускія дапамогуць. Дзякуй, ведаем, ужо неяк дапамагалі пару разоў. Вашым трэба ўсім да нас. І ня ў Кіеў, а па рэгіёнах. Каб пабачылі экзотыку. Ня горш індыйскай, я табе кажу. Так што ня варта тут плакацца, што ўсяму вілы, — ён на хвілю задумаўся, пасля, усміхнуўшыся, зірнуў на капітана. — Вось падпіша наш зэк з вашымі банкірамі дакумэнты, то і будзе вам яшчэ адзін пэрспэктыўны партнэр. Ня ўсё так кепска ў вас, не хвалюся, ёсць яшчэ куды імкнуцца.

— Ну, добра. Добра, хлопцы, гэта вашыя ўсё справы, — капітан баяўся ступіць на чужую тэрыторыю, замала ведаў пра Ўсходнюю Эўропу. — Але пра рускіх добра пасмяшыў.

— Дык яны ўвогуле гумарысты, — адазваўся Міша. — Я нічога супраць людзей ня маю, ні ў якім разе. Але чамусьці ў іх зазвычай так атрымліваецца, што руліць усім нехта адзін, а астатнія падтакваюць ды радуюцца. І ўсе навокал ім павінныя.

— Імпэрыя, — прагаварыў Іван. — Усё царскія выябоны ў галаве.

Кук і сам разумей, што імпэрыя, разумей, што яна паўсюль такая ж самая, што з жыру бесяцца ў сваім прыватным камфорце начальнікі, прагнуць новых фінансавых магчымасцяў і так жа сама дураць народ, як і па ўсім сьвеце. Размова ня тое каб стамляла капітана, хутчэй

примушала разважаць над нечым сур'ёзным і непрыемным, выштурхоўвала яго па-за межы звыклай балбатні. І што было яшчэ больш дзіўным, дык як такая дыскусія суадносілася з абставінамі. Яны абмяркоўвалі эўрапейскую палітыку тут, на шырокім гаанскім пляжы, далёка, за многія тысячы кіламетраў ад яе.

Калі прыехалі дамоў, Эні адразу завалілася спаць, лічы што і не прачыналася. Капітану ж не спалася. Ён запарыў сабе гарбаты й выйшаў на тэрасу. Ноч стаяла сьветлая, буйны, амаль поўны месяц вісеў над суседзкай страхою, у пералеску за домам перагаворваліся начныя птушкі і вельмі рэдка аднекуль здалёк, відаць, з таго канца вёскі, чуўся патурбаваны сабачы брэх. У галаве была каша. І справа, напэўна, ня ў тых спрэчках, ня ў нейкіх там пазыцыях, справа была ва ўспамінах. Хлопцы годныя, хоць часам і рэзкаватыя, але ў іх многае наперадзе. Яны вельмі нагадвалі яму тых маладых апантаных таварышаў, якія цяпер пагубляліся чорт ведае дзе. Упэўненых і абазначаных, троху п'яных, але бязьлітасных у сваіх выказваньнях. Імпэрыі былі паўсюль, і з гэтай нагоды Кук насіў недзе глыбока ў сярэдзіне драбочак прыхаванага сораму, бо сам быў часткай такой імпэрыі, падданым ейнай вялікасьці, якому лёсам было наканавана ператварыцца ў напаўаседлага турыста ў былой калёніі. Да таго ж калісьці ён належаў флоту, некалі грознай баявой машыне, а цяпер, падавалася, адно ўспамінам пра яе. Але што яму да гэтага? Капітан часта задаваўся пытаньнем, што мясцовыя думалі пра яго, як ставіліся? Можна, ня тут, не ў партугальскім Гоа, але па-за ягонымі межамі. Гэтая

краіна шмат нацярпелася, але што сам Кук мог тут зрабіць? Што гэта? Калектыўная віна? Гісторыя поўніцца крывёю, але ён меў і сваю ўласную гісторыю. Наколькі яе можна суадносіць з агульнай, што зь ёй рабіць? Капітан ня ведаў. Ягоная асабістая мяжа стагодзьдзяў. Раптам, лічы вокамгненна, тое, што было недзе вельмі блізка, што здарылася літаральна ўчора, ператварылася ў далёкую мінуўшчыну. Імпэрыі? Эканамічныя крызісы? Якое гэта ўсё мела значэньне? Тая жанчына ў натоўпе, той дом, тысячы іншых успамінаў, што падступалі да яго з усіх бакоў, ціха, але настойліва нагадвалі пра існаваньне часу. І гэта зусім ня тое ж самае, што кіраваць калёніямі. Геапалітыка — нішто ў параўнаньні з часам. Час не падпарадкуеш. Ягоны ланцужок цягнецца некуды далёка-далёка, сягае праз гады, віецца між датаў і яркіх падзеяў, пакуль не драбнее, пакуль ня робіцца зусім нябачным і, нарэшце, не зьнікае з памяці.

Назаўтра ён прыдумаў сабе забаву. Інакш гэта цяжка было назваць. Набыў у шапіку тоўсты школьны сшытак і пачаў пісаць нешта накшталт мэмуараў. Сьмеху варты зьнятак, але капітан, нягледзячы на ўсю самаіронію, паставіўся да справы вельмі адказна. На першай старонцы ён урачыста вывеў загалавак: Гісторыі Капітана Кука. Самае ідыёцкае, што мог прыдумаць. Вырашыў адштурхнуцца ад сустрэчы напярэдадні. Словы складаліся пагана, апошні раз Кук займаўся гэтым вельмі даўно, у першай маладосьці, калі меў яшчэ сякія-такія амбіцыі, калі падавалася, што можна проста нешта напісаць і адразу зрабіцца крутым літаратарам. Цяпер, калі жарсьці даўно састылі,

калі ўсё магчыма было толькі пачынаць нанава, капітан быў скрайне непатрабавальны да сябе, і ўсё, чаго хацеў, дык хіба ўпарадкаваць бязладзды свайго розуму. Гісторый было шмат, і цягам многіх год ён баяў іх па п'яні падладны сьмех удзячнай аўдыторыі. Часам запінаўся, часам пераскокваў з тэмы на тэму, праз гады, праз тысячы кіля-мэтраў, і сам ужо набываў нейкіх мітычных рысаў. Але цяпер... цяпер капітану хацелася іншага, хацелася парадку. І калі спачатку словы скокалі, зьбіваліся, усяляк адмаўляліся падпарадкоўвацца, прымушаючы яго нэрвавацца, то неўзабаве Кук уцягнуўся і не асабліва ўжо зважаў на роўнасьць фразы. Асадка выкідала на паперу зьмесьціва старых заплечнікаў, гатэльных шафаў, глыбокіх гаспадарчых куфраў, знаходзячы там зусім ужо нечаканыя рэчы.

— Таварыш капітан, пазычце дзесяць рупій да панядзелка.

Кук адарваўся ад пісаніны. Ён наўмысна засеў у самым неппулярным сярод знаёмых шэку, каб ніхто не турбаваў. Узьняў галаву, на яго глядзелі глыбокія шэрыя вочы, стомленыя хваробай і крыху закранутыя шызою. Малады чалавек выглядаў так сабе: брудная вопратка, бледная скура з крывапацёкамі й драпінамі, на нагах не было абутку, адно пара рваных у лахманы шкарпэтак, на голенай галаве крывы, адносна сьвежы шнар.

— А нашто табе? — чамусьці спытаў капітан, хоць гэта было й зразумела.

— На цыгарэты, — неяк скрывіўшыся, адказаў малады чалавек. — Я вам хлусіць ня буду. Сустрэў добрых людзей, ланч яны мне праставілі.

Капітан бачыў яго ў Доната. Хлопца звалі Васем. Васем Дзесяць Рупій. Больш ён ніколі не прасіў. Дайшоў, відаць, да апошняй стадыі, перасоўваўся ледзь не на аўтамаце, чапляючыся да турыстаў і нават мясцовых. З пантовых месцаў яго гналі адразу, таму, можа, твар у яго зазвычай поўніўся сорамам і засьцярогай. Казалі, што калісьці ягоныя вечарынкi былі аднымі зь лепшых, ён быў маладой рускай зоркай на Гоа. Усяго некалькі год таму. Меў добрую адукацыю, выдатна гаварыў па-ангельску, але ўсё гэта цяпер было непатрэбным. Усё зьвялося да дзесяці рупій, гнілых разгонаў і вечнай прагі замуціцца. Нечалавечае аблічча, страшныя рукі, шалёны позірк — хадзячая агітацыя за здаровы лад жыцця.

Капітан дастаў грошы, адлічыў некалькі драбнейшых паперак і моўчкі працягнуў Васю.

— Дзякуй, таварыш капітан. Выручылі, — ён нэрваваўся. — Я ў панядзелак аддам.

— Добра, — капітану было сумна і крыху брыдка адначасова. Вася хацеў пайсьці, але спыніўся.

— Ведаеце, таварыш капітан, — прагаварыў ён запінаючыся, — у вас вельмі добрае сэрца. Я гэта адразу заўважыў... Шчасьця вам, таварыш капітан! Вялікага шчасьця!

8. НАКІДЫ

«Прывітаньне, Эні.

Між іншым, магла б прыдумаць нешта лепшае, чым тупа бегчы ў Індыю. Але ок, твой выбар. Я ўсё адно неяк веру ў цябе, што б ты ні рабіла. Роза раскідала прэс-рэліз. Напісала там, канешне, нейкай дурасьці пра твой новы праект, пра духоўнасьць і посткаляніяльныя дасьледаваньні, але ёй давалося выкручвацца, сама разумееш. Можаш быць ёй удзячная.

Дзякуй табе асобны — калі ты зьнікла, мы на гэтай глебе нават неяк зблізіліся. Былыя рознагалосьці адышлі. Спаць не магла, месца сабе не знаходзіла, але цяпер ужо лепей. Я гэта не дзеля таго пішу, каб на цябе націснуць. Плёну ня будзе. Але ты ж, відаць, бачыш, я троху злуюся, бездапаможнасьць сваю адчуваю й г.д. Не хачу цябе страціць. Думаць пра гэта не хачу.

Я пакуль адмяніў праект у Брысталі. Ім ёсьць што паставіць замест нас. Там, здаецца, нехта хацеў менавіта студзень, так што тэхнічна мы папросту мяняемся. Зыходзячы з усяго, што маем, налета ты прапускаеш Касэль.

Ок, сама ўсё разумееш, наступным разам будзеш прыдумваць нешта сама, але ладна. Я паеду, у мяне ўсё гатова, тэхнічныя нюансы засталіся.

Яшчэ падумаў, што калі раптам спатрэбіцца, то магу вызваліць тыдні паўтара напрыканцы месяца, пайсьці на вакацыі і, калі хочаш, узяць квіток — гэта не праблема...»

Эні, вядома, якраз у гэтым праблему й бачыла. Джэф ні ў якім разе не павінен быў прыляцець сюды. Зацята не прызнавалася яму, дзе менавіта знаходзіцца, каб гэтага ня здарылася. З аднаго боку, ёй было яго шкада, але зь іншага — шкадаваньне ягоных пачуцьцяў межавала з жахам, які яна цяпер адчувала перад усёй той аграмадай іхняга бізнэсу, які ён увасабляў. Эні доўгі час была часткай гэтага, і, можа, яно нікуды не падзелася, павязаная й цяпер, але пра прыезд Джэфа сюды, у гэтую ўтульную неапаганеную вёску не магло быць і гаворкі. Яна толькі акрыяла ад той ліхаманкі апошніх дзесяці год, толькі здабыла раўнавагі, знайшла сабе добрага таварыша. Мінулае ж дасылала ёй лісты, пісала паведамленьні паўсюль, дзе магло, настойліва грукатала ў дзьверы і патрабавала вяртаньня. Кожнага разу дзяўчына вагалася, адказваць на такі ліст ці маўчаць. Вельмі хацелася папросту знікнуць, пакінуць гэтых людзей спакойна забываць яе, але добрае сэрца не дазваляла. Адказвала стрымана, не даючы Джэфу магчымасьці ўцягнуць яе ў размову. Добра, што ў доме не было сувязі: каб праверыць пошту, даводзілася ехаць на пляж, у рэстаран ці інтэрнэт-шоп. Аднойчы ён вылавіў яе ў скайпе і Эні чамусь націснула на зьлёную слухаўку. Чувак выглядаў мяккім і асьцярожным, але яна

ўсё адно адчувала сябе так, нібыта ня вывучыла ўрок. Пасьля наўмысна адключыла дэфолтны сайн ін, але захоўвала ўсе лісты, каб пасьля зноўку й зноўку іх перачытваць, сілкуючы свае хваляваньні. Чорт ведае што, мо пачуцьцё ўласнае віны гэтак яе грызла? Не каб папросту забіць на ўсё, насалоджвацца гарачымі разьмеранымі днямі. Мінулае ніяк не хацела адпускаяць.

— Як творчасць, красуня? — ля брамкі стаяў сусед, трансгендэр сярэдняга веку з прыгожымі, троху грубымі рысамі твару. Апануты ў строгія нагавіцы і белую кашулю, падкатаную да локцяў, на галаве сядзеў лёгка чорны капялюш. Сусед паліў невялікую цыгару і быў, як зазвычай, на стылі. Падчас знаёмстваў прадстаўляўся Алам Капонам. Яны неяк адразу засябраваліся, і, па вялікім рахунку, Ал быў адзіным ейным знаёмым у навакольні, калі не лічыць кампаніі, у якую яны паступова ўцягваліся з капітанам.

— Творчасць творыцца, — адгукнулася Эні. — Ня ведаю, праўда, што з гэтага атрымаецца, але нясе неяк і нясе.

— Ды ладна! Мне дужа падабаецца вось гэтая тэма з пальмавым лісьцем, нібыта сапраўды кранаецца тых вострых канцоў, так і колюцца, — Ал узьняўся на тэрасу й пачаў разглядаць свежыя накіды. Эні працавала ледзьве не аўтаматычна, забываючыся, крэмзала адзін аркуш за другім, адкладала ўбок, бралася за новы. За раніцу такога сядзеньня эскізаў назьбіралася ўжо багата.

— Што рабіцьмеш з гэтым хараством?

— Мм, ня ведаю. Гэта ўсё такое таптаньне на месцы, марнаваньне паперы. Мне, канешне, прыкольна, але трэба нешта тэрмінова прыдумаць.

— Ох, што ж у цябе там у галаве? Можа, папросту варта расслабіцца, ты неяк хвалюеся ўвесь час. Не заганяйся, робіш і робіш свае штукі, — Ал перабіраў аркушы, якія купай валяліся на лаве. — Калі раптам зьбярэся выкідаць — падаруй мне некалькі. Павешу дома ў рамцы.

— Але гэта ж проста тэхнічная адпрацоўка. Калегі б пазьдзіўляся, пабач мяне цяпер за ўсім гэтым.

— Ды пляваць на тваіх калегаў, яны ж ні халеры не разумеюць. Ды ўвогуле, ты сама мне казалася, што ў вас там усе ненармальныя, — так, Эні падпісвалася — яны ўсе з прыветам, але хіба нехта запырэчыць? Па-за межамі прафесійнага кола, дзе спакойныя нармалёвыя людзі жылі сваімі разьмеранымі жыццямі, Эні разуме-ла, што ейныя высокія мастацкія спрактыкаваньні наўрад ці будуць каму цікавыя. Непаразуменьне, зь якім часам глядзіць здаровы чалавек на тое, што зьмяшчаецца ў галерэі, — гэта насамрэч самая шчырая, самая аб'ектыўная рэакцыя. Яны ў сваім гуртку маглі думаць што заўгодна, мець меркаваньні, узнагароджваць адно аднаго прэміямі, выказвацца, пісаць крытыку, але ў нармалёвага чалавека гэта ўсё выклікала толькі недавер. Эні ня ведала, што яна рабіла, чым займалася, навошта. Ёй было троху страшна ад тых аб'ёмаў паперы, якія валяліся цяпер літаральна паўсюль. Ці не вар'яцела яна, ці магло гэта быць нейкай нездаровай рэакцыяй на жыццёвыя перамены? Яна ўсё ніяк не магла прыняць гэты новы мэханізм, не магла зжыцца з алоўкам, ня ведала, што рабіць з гэтай тэмай, але спыніцца таксама не магла, рукі нібыта працавалі самі па сабе, незалежна ад ейнае волі.

— Ведаеш, дарагая, — усьміхнуўся Ал, нібы чытаючы ейныя думкі. — Я тут падазраю, што калі ў цябе нешта нядаўна скончылася, то цяпер мусіць зьявіцца новае. Так? Мы ўсе часам вагаемся, але калі выбар зроблены, то вагацца ж пазьняк. І няма чаго тут шкадаваць. У цябе ахуенныя маляўнічкі, і жывеш ты сёньня, а не калісьці там. Усё, скончылася. Давай ужо нарэшце, пашлі ўсіх гэтых мудакоў на хер.

Эні была зачараваная гэтай непасрэднасьцю. Шармам. Ал граў у тэатры ў Чыкага. Ва ўсялякім разе, так казаў. Мо ў якім напаяматарскім. Чым зарабляў на жыцьцё — не прызнаваўся, прыехаў на Гоа ў адпачынак, сказаў, што пасварыўся з босам і ня ведае, ці возьмуць яго назад. Яму ставала радыкальнасьці, гэты стайл гангстэрскіх дваццатых адназначна падкідваў разынку ў ягоны моцны, гаркавы кактэль. Дзяўчына ўжо не аднойчы хацела папрасіць яго папазаваць, але ўсё не рашалася. Невядома, чаго яна баялася больш, ці перайсьці нейкую фармальную мяжу ў іхнім знаёмстве, ці самога факту натуре. Ёй здавалася, што расьліны, птушкі, геконы, сансэты, хвалі — усё гэта мёртвае і спакойнае. З чалавекам інакш. Прыкладна тое ж пачуцьцё ахоплівала яе, калі ёй хацелася маляваць Кука. Толькі той быў усё ж занадта блізка, каб адточваць на ім сваю мэханіку. Часам падавалася, што капітан наўмысна пакідаў яе, сыходзіў на прагулку зранку, каб тая мела дастаткова вольнага часу для сябе. Дзяўчыне падабалася, што ў іх быў свой распарадак, што яны так арганічна стасаваліся.

Насамрэч Эні ня ведала, як ставіцца да гэтага захапленьня такой прымітыўнай графікай. Недзе глыбока яна

адчувала, што гэта можа быць нечым не зусім здаровым. Пасьля столькіх год барацьбы за дасканаласьць стылю, пасьля шырокафарматных жывых відэаінсталяцый, усялякіх пэрфарматыўных практык, якія, падавалася, назаўжды перамянілі яе стаўленьне да свайго цела і ягоных магчымасьцяў, пасьля камбінаваньня мэдэумаў, скрайне буржуазных прыватных выставаў і супрацы з рэвалюцыйным тэатрам у Егіпце. Пасьля таго, як яе падвешвалі над Ўол Стрыт, пасьля спэтаклю, які яна ўчыніла падчас паўстаньня ў Тотэнхэме — цяпер Эні магла рабіць літаральна ўсё, ейныя мэтады дазвалялі ёй працаваць у любых кантэкстах. Крытыкі глядзелі на яе са здзіўленьнем, але не шанавалі не магла. Нават калі месцамі й хібіла, то прабачалася. Яе проста любілі.

І вось цяпер яна тут, чорт ведае дзе, завісае на гэтых накідах. Малюнкi запаўнялі сабой усё: хол, тэрасу, нават іхную спачывальню. Трэба было прыбрацца, прывесці дом да ладу. Так, канешне, яна гэтак і зробіць. Заўтра, як толькі прачнецца. Сьмешна. Гэта ўсё было нейкім вяртаньнем у дзяцінства, у школьныя часы, усе гэтыя матэрыялы, алоўкі, градыенты.

— Будзеш? — яна дастала з кішэні халату маленькую пляшачку Old Monk і прапанавала суседу.

— Канешне, — Ал зрабіў невялікі глыток, гучна прыхапіў носам паветра й перадаў назад. — Ці не зарана?

— Я прызвычаеная. У мяне свой рэжым, свае маленькія патрэбы, — Эні не хацела лішні раз паказваць капітану, што яна можа сабе нешта дазваляць, а ён не. Гэтую бутэльку трымала пры сабе ўжо некалькі дзён, некалькі

глыточкаў, калі яго не было дома, дый хутчэй так, выключна для смаку.

— Ведаеш што? — прагаварыла яна. — У мяне аркушы скончыліся.

— Ага. І што? — сусед падпаліў згаслую было цыгарку.

— Ці не пазычыш ты мне свой байк зьезьдзіць у Мапусу. Я ня ведаю, калі Кук вернецца, часам яго можа й пад вечар прынесьці, а з маім ад учора нешта ня так, не заводзіцца, трэба майстра, відаць.

— Не пытаьне, красуня. Не пытаьне, — Ал дастаў з кішэні ключы й працягнуў іх Эні. — Але ты ж ня будзеш супраць, калі я дап'ю твой ром?

Джэфавы лісты. Уся справа ў ягоным тоне, нечым сярэднім паміж крыўдай і спробамі павучаць. У нейкай крупінцы расчуленага шчанячага позірку. Такая карэспандэнцыя ўшчэнт руйнавала ўсю вясковую ідылію, якую яны знайшлі тут з Кукам. Але чаго Эні не магла чакаць, дык што пагане мінулае адважыцца падабрацца да яе так блізка і ў самы неспадзяваны момант. На вуліцы ў Мапусе нехта паклаў ёй руку на плячо, Эні азірнулася й пабачыла перад сабой Рыку Боску, старога знаёмага, пляменьніка міланскага прамыслоўцы й філантропа, мару студэнтак мастацкіх школаў усёй паўночнай Італіі. Ён кантраставаў з асяродзьдзем, густоўна апрануты й прыбраны, ніяк не адпавядаў гэтаму глухому гарадку. Эні ня верыла ў гэта. Чысты сюр, што магло прывесьці такога чалавека, як Рыка, у гэтыя джунглі?

— Дык што ты тут робіш? — чакана кінуў ён, калі яны разьмясьціліся ў рэстарачыі аднаго з цэнтральных гатэляў.

— Ну, скажам так, я ў адпачынку, — Эні адказала нарыхтоўкай. Яна не магла не пагадзіцца на ланч, да таго ж не было часу падумаць, усё здарылася настолькі хутка. Цяпер ёй тэрмінова давядзецца нешта выдумляць, і гэта, канешне, будзе заўважана. Ніхто ня ведаў, што яна тут, і лепей, каб так і заставалася. — Увогуле гэта такі праект, нядаўна прыдумаўся, але й адпачынак таксама.

— Ага, самы сэзон для адпачынку. Даўно прыляцела?

— Некалькі тыдняў. А ты? Дзіўна вось так тут сустрэцца. Няўжо справы?

— Ну так, ёсьць парачка, — Рыка адпіў вады. Эні заўважыла, што хлопец выглядаў троху стомлена. Але яму натуральна карцела дазнацца, што яна насамрэч тут робіць. Такія тыпажы маюць генэтычны нюх, спадчынны бізнэсовец, ён дакладна прасёк, што нешта ня чыста, хоць і ня меў намеру выцягваць зь яе падрабязнасьці.

— У нас тут старая маёмасьць. Ня тое каб шмат. Дзядзька папрасіў пракантраляваць ягоны дом. Ня ведаю. Няма там чаго кантраляваць. Напэўна, мне яго выпісаць хоча. Зямля даражэе цяпер, але вялікіх гатэляў у навакольных няма. Ціхае месца. Я тут ужо месяцы паўтара. Вывучаю паралельна рынак, так, на ўсялякі выпадак. Можа, некаму спатрэбіцца запасны варыянт пад пэнсію. Але збольшага, канешне, адпачынак, так што мы з табой у падобных сытуацыях.

Гэты хлопец, ён заўжды выглядаў так, нібыта нешта прыхоўваў. Яна чакала запрашэньне заскочыць як-небудзь, такога лёгкага флірту. Года з паўтара таму яны сустрэкаліся ў Мілане. Роза зарганізавала выставу, і пасярод

усяго гэтага шыку, сьвецкіх гутарак, узнятых бакалаў і захапленняў прыўкрасным малады кавалер паводзіўся зь ёй вельмі абаяльна. Канешне, Эні была з Джэфам, які сядзеў тады на праграме ў Канадзе, але такая ўвага безумоўна ёй падабалася. Цяпер жа гэтыя ўспаміны прарываліся ў ляютны восеньскі дзень з агрэсіяй аўтамабільнай аварыі. Эні слухала, часам пераводзіла позірк зь ягонага прыгожага, мужага твару на тое, што дзеялася за вакном, унізе. Ажыўленае, нягледзячы на сярэдзіну дня, скрыжаваньне, аўтобусы, трафік. Тоўстая, добра падагнаная шыба не пускала гукі ў залю, стол быў узорна сэрвіраваны, працаваў кандыцыянэр, акрамя іх у рэстаўрацыі было ўсяго некалькі кліентаў. Пераважала цішыня.

— Ведаеш, а дзядзька тады ледзьве не набыў тую тваю інсталяцыю. Вельмі ўжо хацеў, але ня памятаю, нешта здарылася. Ён рэальны фанат, бывае гатовы ўкласьціся ў зусім касмічныя штукі, так што ты магла тады скарыстацца.

Пазьней у той далёкі вечар Рыка падпіў і зрабіўся троху менш галантным, падкочваў да яе больш натуральна, нібы да дзяўчынкі ў клюбе. Чымсьці карыстацца Эні зусім не хацелася. Нічога надта страшнага ў тым не было, старая справа, але з усёй цяперашняй сустрэчы яе найбольш хвалявала адзінае пытаньне: ці можна яму давяраць, ці не падставіць ён яе і Розу, бо зразумела, які можа быць арт-бізнэс у гэтым другаякасным турыстычным адстойніку, поўным рускіх пакетнікаў і разнастайных наркаў. Яна кепска яго ведала. І яе амаль не цікавіла тое, што сапраўды магло прывесць сюды гэтага занятага й укамплектаванага маладога чалавека.

— Слухай, я тут падумаў. Ня ведаю, ці зацікавіўся. Зьвязаўся з адным рускім, у яго каманда пацаноў-дыджэ-яў. Зьбіраемся адкрыць невялічкі клуб, пакуль я тут. Выключна для фану. Там натоўп дзяўчынак, і ўсе хочуць быць дэкаратаркамі, але я падумаў, што... Канешне, я разумею, гэта ня твой профіль, тым ня менш, ці не пракансультавала б ты мяне па інтэр'еры. За старое знаёмства. Не хачу, каб гэтыя прыдуркі ўсё спаганілі.

— Прапануеш мне замову? — Эні здзівілася такім паваротам.

— Калі хочаш. Я маю на ўвазе, калі раптам у цябе ёсьць час, жаданьне, усё такое. Я безумоўна паважаю цябе, ты супэрпрафэсійная, і мне вельмі падабаюцца твае працы. Ты ж не дызайнэр інтэр'ераў, я ўсё разумею, я не ідыёт. Папросту нікога няма побач. Каму я магу даверыцца? Мо зазірнеш як-небудзь, параіш чаго?

— Ок, я падумаю. Адпішу. Вялікае памяшканьне?

— Неа. Сярэдняе. Вялікіх вечарынак я б не плянаваў.

— Добра. Але ты ж разумей, у мяне яшчэ справы тут. Праца ёсьць праца.

Сапраўды было пра што думаць. Прапанаваў бы хто Эні такое пару год таму, дык наўрад ці было б пасля аб чым размаўляць. І Рыка мусіў гэта разумець. Яшчэ больш была здзіўленая тым, што ідэя не падалася такой ужо абсурднай. Эні прыехала дамоў у роздумах і чамусьці прагнай да дзеяньняў. Сонца ўжо папаўзла да Захаду, але паветра пацяжэла, нібыта перад дажджом. Капітан мірна спаў у гамаку з уключаным лэптопам на жываце. Эні паглядзела на яго матчыным позіркам, паклала кампутар

на стол і хацела было расьпячатаць новы, толькі набыты пачак, але заліпла і празь некалькі хвілінаў знайшла сябе за перачытваньнем Джэфавага ліста й перажоўваньнем іхных былых стасункаў, асабістых і прафэсійных, нібыта нехта мог іх цяпер адрозьніць. Яна займалася гэтым за- часта, марнавала гадзіны, прыдумляючы, што б яна зра- біла й што б яна сказала, калі б... Толькі ня гэтым разам.

«Ведаеш, я толькі што зразумела, што мы папросту загуляліся, што ўся гэтая гісторыя пахне старасьцю, яна ёсьць толькі нейкай фармальнай абгорткай, у якой мы ўвесь час знаходзілі сэнс толькі таму, што гэта было ў нашых агульных інтарэсах. Сьвядома ці не, але мы гу- лялі ў зорную пару, у новы голас, у такіх Марыну і Ёлая, калі хочаш. Выконвалі гэтыя ролі. Прабач, я не магу ка- заць за цябе, але падазраю, што ты з гэтым у парадку. Ты шчыры й цяпер, і быў шчырым заўжды, я ведаю. Раней ува мне ўсё таксама працавала, але пасья зламалася, а я ўсё ніяк не наважвалася гэта прызнаць. У нас завялі- кія стаўкі, мы надта сур'ёзныя людзі.

Так, Роза можа быць спакойнай, у мяне сапраўды новы праект, але наўрад ці гэта можна пазначаць такім чынам. На жаль, я запозна зразумела, што ўся гэтая наву- ка робіць мяне хворай, што я павольна ператварылася ў кібарга-нэўрастэніка, які ніяк ня можа быць даска- налым, але ня мае права запароць дэдлайн, праспаць інтэрвю, ня можа спаць увогуле, бо рынак ніколі ня сьпіць, бо спаць – гэта раскоша для багатых, слабасьць для лайдакоў. І ты, канешне, мяне выдатна разумееш, і хоць і крыўдуеш, але чакаю, што падтрымаеш маё права

самой усё вырашыць. Ты добры, Джэф. Вельмі цябе люблю. Я заўжды захаплялася табой, бо ты такі інтэлектуальны Рэмба, непераможны герой арт-бізнэсу. Але прабач, я стамілася ад тэорыі, стамілася думаць пра надзённае, канструяваць і прадаваць надзённае. Стамілася адчуваць сябе кепска праз тое, што нечага не чытала, што не пасьпела зрабіць зь нечага высновы, што ў кожнай нашай гутарцы абавязкова мусіць быць супрацьстаянне і пэўная бойка.

Я стамілася разумець і тлумачыць, мне падаецца, што гэта, зрэшты, усё, чым я займалася апошнія гады. Стамілася выкручвацца з мэдыюмамі і сэнсамі, нібы гэта сапраўды лепш, чым сказаць усё простымі словамі. Так улёгка распавесці ўсё суразмоўцу і не прэтэндаваць на нашыя высокія ганарары. Насамрэч няма ніякай элітарнасьці і таямнічага флёру, ёсьць адно цынічныя выябоны тых, хто валодае неабавязковай інфармацыяй ці робіць выгляд, што далучаны да нечага сакральнага. Такі падвід базарнага чарадзея, толькі гераізм троху іншага кшталту.

Не магу табе сказаць, чым я займаюся тут. Можна, мне папросту ня хочацца, а можна, усё яшчэ сорамна прызнацца табе, так глыбока сядзіць гэтая паганая зараза высокага мастацтва і ўсяго да яго падобнага. Наступным разам, калі канчаткова асьмялею і калі цябе, канешне, гэта ўсё яшчэ будзе цікавіць. Мне падабаюцца тыя людзі, якія цяпер побач. Яны не патрабуюць шмат і ўвогуле мілыя і прыемныя. Ты, напэўна, хочаш пацікавіцца, калі я збіраюся дамоў, калі пляную сканчаць свой адпачы-

нак. Я не пляную, Джэф. Напэўна, у тым і справа, што, мабыць, упершыню за ўсё сьвядомае жыцьцё я дазваляю сабе не плянаваць, дазваляю сабе не ўспрымаць будучыню настолькі сур'ёзна, каб нічога больш за ёй ня бачыць.

Асабліва не сумуй.

Эні».

9. УЦЁКІ І ПАГОНІ

Туманным досьвіткам скутэр ляцеў па пустой дарозе ў кірунку ўзьбярэжжа, пакідаючы ззаду сонныя гарадзкія вуліцы. Ласэ патроху папускала, ніякай пагоні, але сэрца ўсё яшчэ калацілася як мае быць. «Добра, што ня меў пры сабе дакументаў, — думаў ён. — Інакш бы з канцамі. Ніяк яны мяне ня вылічаць, хіба толькі якая сука здасьць. Але каму трэба здаваць?» Міша за стырном усё яшчэ пасьмейваўся, гісторыя сапраўды была эпічнай. Выглядала парачка досыць дзікавата, перадусім праз Ласэ, які сядзеў ззаду. Здалёк можна было падумаць, што Міша вязе нейкую раскошную бландзінку ў белай сукенцы, што разьлятаецца па ветры, агаляючы моцныя загарэлыя ногі.

Ласэ прачнуўся недзе за паўгадзіны да гэтага і не адразу зразумеў, дзе ён і што здарылася. Яркая белая лямпа біла найпрост у вочы і страшна нэрвавала. Хлопец ляжаў на ложку, замест вопраткі на ім была даўгая шпітальная кашуля без рукавоў, і, як заўжды, ніякіх падрабязнасьцяў апошняга вечару. Карцей, ён не адразу зразумеў, куды трапіў. Позірк шалёна сьлізгаў па пакоі,

натыкаючыся то на шкляную шафу зь нейкімі бутэлечкамі, то на стойку з пустой кропельніцай, то на завешанае жалюзі акно.

«Блядзь! Ну якога чорта?! Вось жа дзярмо, га!»

Ён агледзеў сябе. Збольшага ўсё на месцы, адно хіба шчодро закатаная бінтамі нага і павязка на плячы. Раны сьвярбелі, але хлопца гэта тады мала хвалявала — цэлы й добра. Не было ані страхойкі, ані грошай. Паспрабаваў узьняцца і адразу адчуў, што падрапаўся ўсё ж нармалёва. У любым выпадку трэба было неяк адсюль валіць, інакш выставаць рахунак. Як піць даць, выставаць.

Тут звонку пачуліся галасы. Размаўлялі два мужчыны. У наступную сэкунду праз прыадчыненны ў калідор дзьверы Ласэ пабачыў постаць у хакі. Чалавек год трыццаці пяці піў гарбату з папяровага кубачка й пра нешта размаўляў з маладым доктарам. Той схіліўся над заваленым тэчкамі працоўным сталом, не перапыняючы гутаркі праверыў нешта ў кампутары, узяў пару вялікіх сшыткаў, і абодва павольна рушылі некуды далей па калідоры. Чамусьці ў Ласэ не было сумневаў, што коп тут па ягоную душу. Рэшткі здоровага сэнсу настойліва рэкамэндавалі не марудзіць.

Чувак асьцярожна ўзьняўся, высунуўся з палаты: звонку нікога. Ягоная вопратка была наваленая гарою на крэсьле побач, кеды стаялі тут жа. Хлопец хацеў быў нацягнуць нагавіцы, але жажнуўся, пабачыўшы, ува што яны ператварыліся — у акрываўленую рваную анучу, якую, відаць, яшчэ й разрэзалі. Часу наракаць не было, паліцай мог вярнуцца ў любую хвіліну. Ласэ нацягнуў кеды,

накінуў паверх бальнічнай робы сваю камізэльку і на дыбачках выйшаў у калідор. Ён быў падобны да зомбі, які залез ноччу ў шпіталь у пошуку сьвежага мяса. Пабіты, падраны, ускудлачаны герой хорар-муві. Паўцёмным калідорам рухаўся чыста на інтуіцыі, навокал нікога. Збочыў за рог і ледзьве не пабудзіў санітара, што нявінна спаў на каталцы, захутаўшыся ў белую прасьціну. Амаль ня дыхаючы, Ласэ мінуў яго і, прасьлізнуўшы ў дзьверы з надпісам «Выйсьце», апынуўся на лесьвіцы.

«Вось жа дзе мудач'ё!» — злаваўся ён на сябе. Адна-часова было і страшна, і крыўдна. Ён ня ведаў, што зда-рылася, але фантазіі нараджаліся самыя сьмелыя. Абы толькі каго не забіў.

Нага ныла, Ласэ хутка спускаўся ўніз, нязграбна пера-скокваючы праз прыступку, пакуль на першым паверсе не штурхануў пажарныя дзьверы і ня вываліўся на двор, у завулак са сьмецьцевымі бакамі, некалькімі машынамі хуткай і купкай сонных мужыкоў з завязанымі на галовах шалікамі. Знадворку халадзіла. Яны сядзелі вакол кера-сінавай пліткі з паруючым імбрыкам, паглядзелі на яго зь цікаўнасьцю, павіталіся і адразу ж вярнуліся да сваёй размовы. Яны маглі быць кім заўгодна, кіроўцамі хуткіх ці прыбіральныхчыкамі, ніхто зь іх ва ўсялякім выпадку не зьбіраўся яго спыняць.

Кульгаючы Ласэ выбег на вуліцу і кінуўся прэч, не разьбіраючы дарогі. Ён ня ведаў, дзе знаходзіцца, па-просту шыбаваў наперад, прыкідваючы, ці заўважылі ўжо ягонае зьнікненьне, ці не. Невядома, ці далёка б ён зьбег у такім выглядзе. Яго лёгка мог бы затрымаць першы ж

патруль. Што можа рабіць нармальны чалавек без штаноў у цэнтры гораду? Але пашанцавала. За сьпінай пачуўся гук матору, і праз імгненьне яго дагнаў Міша:

— Ну ты малайца, чувак! Файна выглядаеш, — ён ледзь ня падаў ад сьмеху. — Увесь на стылі, па-моднаму. Малайца!

— Блядзь! Прыдурак! — хлопцу было не да жартаў, ён так і бачыў копаў, што ўжо гоняцца за ім з сабакамі. Кінула ў паніку, ніякіх іншых думак, акрамя як хутчэй выбрацца з гэтага жаху, у яго не было.

— Хутчэй! Хутчэй, бля! — крычаў ён заскокваючы на байк. Міша, не сунімаючы рогату, даў па газгах, і неўзабаве яны зьніклі за рогам.

Цяпер прыпаркаваны ля ганку Enfield выглядаў сумна. Пабіты, са шматлікімі драпінамі, разьбітай фарай ды рванай сядушкай, ён мала нагадваў тую ўзорную машыну, якую хлопец набываў у Маналі. Самому Ласэ таксама было пагана. Упершыню за доўгі час ён адчуваў сорам.

— Самае цікавае, што ён езьдзіць, — аптымістычна прагаварыў Іван. — Вельмі пашанцавала, дзед не хацеў аддаваць, сказаў, што такім сукам, як мы, ня месца ў Гоа, крычаў, каб дамоў, на хер, ехалі, пагражаў. Давялося заплаціць. Праўду кажучы, я так і не зразумеў, ці ягоная гэта была карова, ці гэта такі вытанчаны бізнэс.

— Якая ўжо розьніца, — уздыхнуў Ласэ. Ён стрэльнуў у Мішы цыгарэту, запаліў і плюхнуўся на ганак. Рабяты ня ведалі, што казаць: з аднаго боку, сытуацыя была вельмі камічная, рагаталі, як маглі, зь іншага — сур'ёзнасьць сябра абсякала іх, рабіла жарты недарэчнымі, і галоўнае,

незразумела чаму, бо ўсё ж, здаецца, скончылася най-
лепшым чынам.

— Трапіў ты, братка, — Міша зрабіў яшчэ адну спробу
расштурхаць таварыша. — лепш бы ты таго дзеда самога
зьбіў. Карова — гэта сур'ёзна, цяпер табе дакладна ня
выкруціцца. Пойдзеш на ніжэйшыя ўвасабленьні, як піць
даць. Папсаваў карму, ой, папсаваў. Цяжка паправіць.
Хіба мо пару ступаў паставіш — і тое ня факт.

Ласэ слаба ўсьміхаўся. Сапраўды, ці паставіць ён калі
ступу і ці выратуе гэта яго? Падавалася, што вось-вось ён
пачуе гук сырэны. Не, ня тое каб баяўся, папросту ніяк ня
мог зразумець, што ўсё скончылася, што можна супако-
іцца, расслабіцца, пасьмяяцца разам з пацанамі. Нешта
круцілася ў галаве, нейкае неакрэсьленае напружаньне.

Міша з Іванам неўзабаве паехалі. Хлопец пайшоў у ла-
зенку, бінты здымаць адразу не наважыўся, памыўся, як
змог. Пасьля асьцярожна расьцягнуўся на матрацы і слу-
хаў, як звонку прачынаецца вёска.

Ён рабіў усё няправільна. Апошнія некалькі тыдняў
вярнулі яго назад да сытуацыі ў Катманду, калі можна
было не цьверазець увогуле, калі падарожжа ператва-
рылася ў бальнічны, які скончыўся разлажэньнем і скоч-
ваньнем да жывёльнага стану, да поўнай шызы. Ці трэба
гэта паўтараць цяпер? Калі там паламаная нага была яго-
ным якарам, то тут, у Гоа, ніякіх тармазоў. Колькі яшчэ яму
будзе гэтак шанцаваць? Раней было б і сьмешна і пры-
кольна, а тут толькі паскудны сум сьвідраваў мозг. Еду-
чы сюды, хлопец спадзяваўся, што ўсе тыя дурныя гады
застануцца адно ўспамінамі і будуць усплываць максы-

мум у якасьці баек і анэkdотаў прыемнымі вечарамі ва ўтульных цывілізаваных кампаніях. Але нешта ішло ня так. І Молі павінна была гэта бачыць, так, яна стоадсоткава ўсё разумела. Тады ў чым справа? Сарваўся — ну так, павёўся на кампанію, троху занесла. Добра, не аднойчы. Што яна мусіла рабіць? Трэба было адразу спыніцца, папрасіць прабачэння, супакоіцца, а не ламаць гэтую камэдыю з крыўдлівым неўмінозам, са сваркамі і г.д. Сёння ён апынуўся ў шпіталі, заўтра можа заехаць на могілкі.

Ласэ абвёў позірам сваё жытло. Блакітныя, паедзеныя вільгаццю сьцены, фарбаваную карычневым бэтонную падлогу, вярхоўку з даўно пасохлай шэрай ад часу бялізнай, што перасякала пакой упоперак, столік зь перапоўненай попелыніцай, некалькімі пустымі чвэрцьлітровікамі ад рому і іншым дробным сьмеццём, зірнуў на падсвятлены лямпачкамі алтар. Цёмны бярог дзікуна, калярытны і страшна рамантычны. Прыгадаў, як Молі заўжды крывілася ад прапаноў ехаць да яго. Далікатна спрабавала гэтага не паказваць, але Ласэ чамусьці не зьвяртаў увагі: маўляў, дзяўчынкі-выдатніцы, што зь іх узяць? Ня будзе ж ён баяцца антысанітарыі, вялікі качэўнік, неўтаймаваны герой усяго субкантынэнту?

Апануўся й паехаў рамантаваць байк. Залез у нычку і патраціў троху з адкладзенага на квіток дадому, разважыўшы, што рамонт важнейшы і што пры жаданні зляцець можна заўсёды. Карацей, уклаўся як мае быць. Троху пакатаўся па навакольні, ці то правяраючы выпраўленьня хібы, ці папросту не наважваючыся дзейнічаць хоць неяк рашуча. Неўзабаве ўсё ж пад'ехаў да дому Молі,

але на дзвяхрох вісеў замок. Хлопец агледзеў невялічкую тэрасу. Яна засьцяліла падлогу цыноўкамі і накідала падушак, зрабіла ўсё як мае быць, паводле мясцовай моды. На століку стаялі два кубкі з рэшткамі кавы. Даволі ўтульна было сядзець тут увечары, глядзець кіно, паліць, размаўляць. Невялічкі цяністы садок падступаў да ганку. Сам дом стаяў на пэўнай адлегласьці ад дарогі, у зацішы і спакоі. Мінула ўсяго некалькі тыдняў, але за гэты час усё так памянялася. Дзверы былі зачыненыя, слухаўку дзяўчына не брала.

Ён вырашыў заехаць пазьней, сеў на байк і пакіраваў да Доната. Дзень, між тым, даўно завяз у сіесьце, сонца пякло, дарогі былі пустымі. Хацелася ценю й ненавязьлівай сацыялізацыі.

— Прывітаньне забойцу кароваў, — млява прагаварыў Вася Дзесяць Рупій і вярнуўся да разглядваньня стойкі. Ён павольна цягнуў піва праз трубочку, седзячы на высокім крэсьле й цудам трымаючы раўнавагу.

Донат, што разьмясьціўся з супрацьлеглага боку і корпаўся ў тэлефоне, узьняў нястрыжаную галаву, павітаўся і незадаволена паглядзеў на Васю, які, мяркуючы па ўсім, завісаў тут ужо даўно.

— Неяк ты нават пасьвяжэў. Цуды мэдыцыны?

— І не кажы. Адныя цуды ўсю дарогу, — Ласэ ўзяў бутэльку газіроўкі і падсеў збоку, падалей ад напаўпрытомнага Васі.

— Што, і нават без наступстваў? — Донат адклаў у бок мабільку. На ягоным твары зьявілася лёгка падсьцебваючая ўсьмешка.

— Ды не, абышлося ўсё, — не заўважаючы іроніі, пачаў быў Ласэ. Донат даўно пра ўсё дазнаўся, і ўсе ягоныя здзіўленьні былі толькі жартам. Ласэ ж гаварыў і вінавата адводзіў вочы ўбок. У залі нікога не было, толькі ў дальнім куце, ля дзьвярэй, паўляжала на падушках маладая пара, і ім было цалкам усё роўна, што хлопец расказваў.

— Ну і расьпізьдзяй ты! Што тут яшчэ скажаш? — пракамэнтаваў Донат, беручы з пачаку цыгарэту.

— Расьпізьдзяй, — падаў голас Дзесьяць Рупій.

Заставалася толькі пагадзіцца. Калі набегла хеўра, ніякага жаданьня прыкідвацца героем у яго не было. Навокал усе чамусьці абавязкова хацелі даведацца, пра ягоныя справы. Донат занурыўся ў працу, запрошаныя музыкі, нейкія чарговыя хіпаны, настройваліся й пачыналі ўжо падлабваць, але народу збольшага было паралельна. Кампанія невядомых яму таварышаў шумна сьвяткавала чыйсьці прыезд. Вакол усё гуло і штурхалася, вялікага камфарту праз гэта Ласэ не адчуваў. Ён спраўна трымаўся, нягледзячы на шматлікія спакусы, за ўвесь вечар амаль нічога ня выпіў. Увогуле яго трымала толькі магчымасьць напаткаць Молі, хоць хутчэй гэта было адно выдумкай, тая наўрад ці б тут аказалася. Хлопец ня ведаў, дзе яе шукаць, дні, зьмятыя ў адзін суцэльны ком, ушчэнт усё пераблыталі, ейны сьлед растаў у тумане. Вакол былі сябры, усе прыемныя людзі, прыехалі некалькі старых знаёмых з Хімачальскай сцэны, зьявіліся Кук з Эні. Капітан выглядаў задуменна апошнімі днямі, падавалася, голас зрабіўся цішэйшым, і Ласэ думаў, што мог бы лёгка яго цяпер не пазнаць. Украінскія бандыты, канешне,

расказвалі больш, чым сам хлопец, і ўсё падколвалі на-
конт цвярозасьці. Той аджартоўваўся.

— Каму тут бургеры? Пяць сакавітых веджбургераў,
хто хацеў? — аблізваючы вусны й прыцмокваючы, Донат
паставіў нарэшце паднос на стол пад узрадаваныя воклі-
чы забыўшыхся ўжо на замову захмялелых рабятаяў. Пась-
ля, усё так жа ўсьміхаючыся, падышоў да Ласэ й крануў
яго за плячо.

Яны прайшлі праз кухню, выйшлі на задні двор і за-
палілі.

— Ну, карацей, тут такое, — пачаў Донат. — Ты, вядома,
прыдуркаваты тыпаж, але сяброў у цябе хапае. Адно што
нікога гэта ня тычыцца, і мяне, зрэшты, таксама. Гэта твая
справа, я лезьці ў яе ня буду, папросту скажу, пакуль ты
не асабліва нагадваўся тут, а высновы рабі ўжо сам.

Далей ён распавёў яму тую гісторыю, пра якую маў-
чалі іншыя. Усім было відавочна, што хлопец закісае, што
тыя лекі, якімі закідваецца, хіба абязбольваюць, але па
сутнасьці заганяюць у яму. Донату было не па сабе ад
гэтага, таксама як і Мішу з Іванам, як і іншым, але, назі-
раючы няўважлівасьць і п'яную бездапаможнасьць Ласэ,
нэпалец вырашыў усё яму расказаць. І пра Молі, і пра
рэспэктабельнага кавалера з дарагім самаходам, і пра
тое, што, па вялікім рахунку, хлопцу варта папросту на
гэта плюнуць і рухацца далей.

Ласэ слухаў моўчкі. Па-першае, здзіўляла суперажы-
ваньне. Донат нібыта шкадаваў яго, што было ня надта
прыемным, нібыта прыніжала ягоны геройскі статус. Зь
іншага боку, хлопец адчуваў падтрымку, а яму яе так не

ставала цяпер. Дапаліўшы, яны вярнуліся ў бар як нічога ніякага, Ласэ ўвязаўся ў нейкую гутарку з Кукам ды іншымі, але праз хвілін дзесяць, ні з кім не разьвітаўшыся, выйшаў на двор, завёў байк і рушыў.

Нічога страшнага не адбывалася, пачуцьці не віравалі, мозг шматкамі не разьлятаўся. Можна было троху сумна і ня верылася, што гэта ўсё сур'ёзна. Як нешта ўвогуле можна быць сур'ёзным? На Моліных дзвярох зноўку вісеў замок, сьвятла ў доме не было, кубкі з тэрасы нехта прыбраў. Менш за ўсё хацелася гуляць у дэтэктыва, ехаў вечаровай дарогай, сам ня ведаў куды і разумеў, што ў любым выпадку знойдзе яе і так ці інакш усё будзе ў парадку, бо ўсё й было ў парадку, проста невялікі форс-мажор.

Прыпаркаваўся ля аднаго папулярнага клюбу, навокал было ня вельмі шмат народу, зазвычай вечарынкі пачыналіся пазьней. Нягледзячы на гэта, у сярэдзіне тусаваліся нейкія людзі. Кампаніі ў пераважнай большасьці рускіх за адгарожанымі адзін ад аднаго столікамі, граў нейкі прымітыўны плэйліст, на танцполе нікога, акрамя пары падпітых мужыкоў, што больш вырабляліся адзін перад адным. Часам яны ўсё ж спрабавалі зацягнуць у поўны жарсцы танец некага зь дзяўчат, якія, вольна разваліўшыся на канапах, папівалі кактэйлі й нурыліся ў свае тэлефоны. Ласэ сеў за стойку, папрасіў кавы. Месца вельмі адрозьнівалася ад іхняга бару. Нэон, сполахі сьвятла ў пустой зале — па ўсім адчувалася пэўная фармальнасьць. Бар, ілюмінацыя, чыл, біт, алькаголь, пах гашышу, які зрэдку зьяўляўся ў паветры сарамлівым госьцем, таблы й прамакашкі ў кішэнях, нарыхтаваныя на вечар, каб зьесьці, калі зьбярэцца

народ, калі пачнецца сапраўды круты мув. Пустэча. Ён не адчуваў нічога да гэтага інтэр'еру. Насамрэч даўно ня быў у такім Гоа, збольшага сядзеў на Арамболі, дзе ўсё троху адрознівалася. Адпачынак паводле раскладу, шчыльны графік вечарынак, прага паказнаго ўгару, прага кайфу дзеля канструявання нейкага вобразу разнявольенай, прагрэсіўнай, шчаслівай асобы. Гэта тое, што найхутчэй кідалася ў вочы. Нібыта й ня ведаў, што пры іншым настроі і пры іншых абставінах быў бы сам у першых шэрагах абторчаных рэйвераў з аплаўленымі мазгамі. Але не цяпер. Турызм вынішчыў усю нязмушанасць. Гэта была чужая тэрыторыя. Цікава, ці магло гэта пачацца трыццаць, сорак год таму? Два п'яныя мужыкі ў каляровых майках з омамі й ганэшамі і чаканьне пачатку дыскатэкі.

Молі тут не было. Хлопец дапіў каву, сеў на байк і паехаў далей. Народу на дарозе паболела. Больш транспарту на ўзбочынах ля бараў, зь якіх неслася музыка, агні няхітрых рэкламных шыльдаў, маладое шчасьце. У Ласэ зьвінела лёгкая зайздрасць да гэтых новых скарыцеляў індыйскага берагу, да іхняй весялосьці.

— Ну вось, зноўку, — стомлена прагаварыла яна. Усім выглядам давала зразумець, што чувак задзеўб яе ўшчэнт, што ніякіх сілаў трываць гэтага больш няма. Молі сядзела ў адной з кавяранак пад тэнтам, у самым цэнтры суботняга начнога базару й гаманіла са знаёмай. Ласэ натрапіў на яе выпадкова. Дзьвесьце разоў абдумваў, што скажа пры сустрэчы, але ў выніку ня мог зьвязаць і пары словаў.

— Ну, чаго ты хочаш? — яна ўзьнялася, падышла да яго і паглядзела проста ў твар, пачала нешта заціраць. Позірк

і інтанацыі нагадвалі паводзіны старэйшага, які размаўляе зь дзіцём, нейкай выхавацелькі ці настаўніцы, і Ласэ гэта здзівіла. Ён кепска памятаў, пра што яны размаўлялі апошнім часам па тэлефоне, ня мог да канца прыгадаць той сваркі на клубнай тэрасе, і цяпер такі стыль зносінаў падаўся яму нечым непрымальным, нават нечалавечым.

— Хадзем пагаворым, — рэзкавата перапыніў ён.

— Хадзем. Добра, — яна махнула на разьвітаньне сяброўцы і рушыла праз натоўп. — Цікава, пра што гэта мы будзем гаварыць?

Яны ішлі паміж шэрагамі з розным барахлом, лаўкамі з адзеньнем, штампаванымі прасьццінамі, сувэнірамі, рэдкімі разваламі з самаробнай хіпоўскай біжутэрыяй і мылам, між флюэрысцэнтных палотнаў і аксэсуараў, фірмовых ботаў ніндзя і ўсяго астатняга, што было неабходна для судачыненьня зь мясцовай сцэнай. Зіхацелі ліхтарыкі, сям-там гарэлі нэонкі, на лапіку непадалёк ад галоўнага скрыжаваньня маладая пара натхнёна жангльвала рознакаляровымі кіслотнымі шарами. Усё гэта пералівалася, рухалася, сьмяялася, але Ласэ й Молі думалі пра сваё.

— Слухай, прабач мяне, я сапраўды троху перагнуў. Давай, можа, гэтым разам абыдземся бяз броду. Дарослыя ж людзі. Як наконт пагаварыць спакойна? — у ягоным голасе зьявілася ўпэўненасьць. Хлопец разумеў, што іншы шанец наўрад ці зьявіцца. Пляваць на канкурэнта, цяпер ён рашуча ішоў наперад і патрабаваў ня столькі нейкіх праяваў узаемнасьці, але хутчэй справядлівасьці.

— Я ж спакойная. Хіба ня бачыш? — Молі павольна абводзіла вачыма забітую байкамі паркоўку, нешта шукаючы. —

І спакойная таму, што ў мяне няма ніякіх праблемаў, у мяне ўсё ў парадку. А вось у цябе бачна, што ня ўсё, — і дадала зь нейкай паблажлівасьцю: — Ну давай ты ўжо сам усё зразумееш, сам з усім разьбярэсся, добра? Я ж сапраўды так не магу.

Яна павярнулася, яшчэ раз акінула позіркам пляц, відаць, нешта заўважыла і пайшла ў тым кірунку.

— І што ж я мушу зразумець? А-а, канешне, — Ласэ не адставаў.

— Спачуваю.

— Ды ну на хуй, Молі, харэ пароць херню! Я табе ня веру. Ты мне тут гэтую сэрыяльную бадзягу разганяць будзеш, пра хатніх гаспадыняў? Сур'ёзна?! Што за херня?!

— Гэта не херня. Табе проста не шанцуе, — градус падвышаўся, але ёй вельмі не хацелася даводзіць усё да хрэстаматыйнай пачварнасьці. Нарэшце знайшла свой skutэр, зьнялася з падножкі, адкацілася назад, прымусіўшы Ласэ адскочыць.

— Стой! Ну куды ты? Давай пагаворым.

— Мне ўжо хопіць. Ты, калі хочаш, працягвай, — і рушыла да выйсьця.

Ласэ спрабаваў яе спыніць, Молі ня слухала. Ня даўшы рады, ён кінуўся да свайго байку, прыпаркаванага за брамай ля дарогі. Бег, спатыкаўся, пераадольваў шэрагі скутэраў, спрабуючы не згубіць яе. Незразумела, што тады ім кіравала, куды так ірваўся. Можна, тое была крыўда, прага дамагчыся свайго ці які стары прыхаваны паляўнічы інстынкт? Неўзабаве ён ужо гнаўся за ёй па начной дарозе,

сыпячы праклёнамі, нэрвуючыся і ня думачы ні аб чым іншым, як толькі спыніць яе, чаго б гэта ні каштавала.

Яны несьліся наперад, абганяючы самаходы і турыкаў, і было зразумела, што зь вялікім дарожным матцыклам Молі наўрад ці пацягаецца. Але, хоць хуткасьці былі вялікія, Ласэ ўсё ж мог толькі ехаць за ёй і чакаць, калі яна сама спыніцца, калі зразумее, што ўцякаць няма сэнсу, што гэта ўсё можа кепска скончыцца. Дзяўчына не здавалася, злосьць, перамяшаная са страхам, гнала яе наперад. Як зразумець, што ў галаве ў гэтага прыдурка і на што той здольны? Яна перабірала розныя варыянты, ліхаманкава спрабавала вырашыць, куды ўсё ж ехаць. Пераваліла за поўнач, на дарозе заставаліся толькі турысты, шапікі і яткі даўно паснулі, закрыўшыся панцырам ралетаў. Дадому ехаць баялася, менш за ўсё хацелася заставацца з гэтым псыхам сам-насам.

Ласэ разьбіралі супярэчнасьці. З аднаго боку, ён не хацеў саступіць, зь іншага — баяўся, што яе занясе на павароце. Трымаўся на адлегласьці. У нейкі момант, канешне, пачаў усьведамляць усю недарэчнасьць сытуацыі. Гэткія гонкі былі чыстай дурасьцю, ягоны запал слабеў, бітва, хутчэй за ўсё, была прайграная ад пачатку. Праз гэта рабілася прыкра й балюча, яму ў чарговы раз за дзень указвалі на ягоную бездапаможнасьць. Ледзь ня ўзрадваўся, калі Молі нечакана спынілася ля невялічкага будынку. Гэта было ў Чапоры, недалёка ад ягонага дому. Але ці бар тут быў, ці што, хлопец ня ведаў. Яна зьнікла ў дзьвярох.

10. КАЛЁНІЯ

Афонса дэ Альбукерке браў Гоа па ўласнай ініцыятыве, кіруючыся перадусім сваім вайсковым досьведам. Выправіўшыся па загадзе партугальскага караля на Хармуз, Адэн і Малаку, падобна, што ён адно скарыстаўся магчымасьцю, каб ударыць па мамлюках і асманах, якія адступілі сюды пасля паразы пры Дзіў. Гоа ў той час быў пад уладай Біджайпурскага султанату, адбіты за паўстагодзьдзя да таго ў Віджаянагару. Горад нібыта сам прасіўся ў рукі. Мясцовыя індустыі наракалі на мусульманскіх гаспадароў, а партугальскай кампаніі былі патрэбныя новыя базы. Квітнеючы гандлёвы порт нельга было пакідаць ворагу. Першая атака здарылася зацяжнай і ня вельмі паспяховай, давялося адступаць. Але адмірал вярнуўся з падмацаваньнем і гэтым разам зрабіў усё хутка, за адзін дзень, аддаўшы загад на ўсялякі выпадак перарэзаць мусульманскае насельніцтва, усяго шэсьць-дзесяць тысяч чалавек. Празь некалькі год марскіх паходаў ён вярнуўся сюды ў якасьці губэрнатара і, здаецца, больш нічога кепскага не рабіў, калі толькі па дробязі.

Ягоныя спадкаемцы ня мелі вялікага інтарэсу да мясцовых звычаяў. Партугальцаў больш цікавіў бізнэс, зрэшты, на ім і будавалася ўся кампанія ў Індыйскім акіяне. На гаанскім базары можна было знайсці ўсё што заўгодна, караблі набіваліся таварамі і спэцыямі, выпраўляліся ў Эўропу. Шоўк, анаталійскія коні, рабы — па ўсім відаць, Гоа зьяўляўся важным цэнтрам рэгіянальнай камэрцыі і хутка быў заўважаны царквой. Францыск Ксавэры знайшоў яго ва ўсім бляску духоўнай стагнацыі. Маракі, салдаты, былыя вязьні, прымусовыя перасяленцы, уцекачы, бізнэсмэны рознай ступені шчырасьці. Некаторыя браліся шлюбам з гаанкамі і пераходзілі ў індуізм. Не гаворачы ўжо пра ўсіх сьвежахрышчаных, якія ўпотаі прытрымліваліся ранейшай веры. Гоа быў вельмі неаднастайным і занадта меркантильным і пасьпяховым, каб гэта ігнараваць. Сам Ксавэры апынуўся толькі прадвеснікам тых зьменаў, якія неўзабаве зазнала гэтая зямля. Ён зрабіўся эмблемай, поп-сімвалам, нябёсным заступнікам Гоа, які ў ягоны час жыў яшчэ адносна свабодна ў параўнаньні з мэтраполіяй. Зрэшты, Ксавэры і запатрабаваў інквізыцыі.

Інквізыцыя была ўсталяваная ў тысяча пяцьсот шасьцідзясятым. Жарты скончыліся. Цяжка сказаць, ці была яна настолькі ж крывавай, як у Эўропе, але істотна зьмяніла ўсе парадкі. Мясцовая канканская культура апынулася пад забаронай, у нейкі момант забаранілі нават мову. Пайшлі першыя прысуды, першыя вогнішчы. Сэфардыскія габрэі, якія беглі сюды ад перасьледу на Ібэрыйскай паўвысьпе, былі вымушаныя зноўку іміграваць, а разам

зь імі і многія іншыя жыхары калёніі. Эўрапеізацыя працавала бязьлітасна. Хоць асноўнай мэтай інквізытараў было пакараньне вераадступнікаў і фармальных хрысьціянаў, вялікую частку асуджаных складалі індуйсты. Сотні камэраў, падавалася, ніколі не пуставалі, а прысуды выносіліся спраўна. Новыя законы паступова забаранілі ўсё непартугальскае, улічваючы старую Сырыйска-Малабарскую каталіцкую царкву, запачаткаваную яшчэ апосталам Тамашам.

Па сутнасьці мэтай інквізыцыі зрабілася ўжо ня столькі абарона веры, але ператварэньне Гоа ва ўзорную Партугалію. Яны безумоўна дасягнулі ў гэтым посьпеху, нават пабытовыя звычкі і кухня не засталіся ранейшымі. Але час не стаяў на месцы, і расстаноўка сілаў у Азіі таксама зьмянялася. Ужо ў сямнаццатым стагодзьдзі галяндцы істотна пасунулі партугальскую карону. Двойчы бралі Гоа ў аблогу, адбілі Цэйлон і форты Малабару. У выніку стала зразумела, што марская веліч Афонса дэ Альбукерке згасае. Маратхі націскалі з поўначы, адбіваючы добрыя кавалкі тэрыторыяў, нельга было ігнараваць Мугальскую імперыю. Росквіт скончыўся, і зь цягам часу Залаты Гоа страціў сваю былую прыцягальнасьць, ператварыўшыся ў азіяцкую ўскраіну, а пасля ўвогуле ў невялічкі лапід зямлі на цэле аграмаднага Брытанскага Раджу.

Акупацыя ня можа доўжыцца вечна, рана ці позна незадаволенасьць прарастае і распраўляе плечы. Усе межы таксама — ня больш чым умоўныя лініі, намалёваныя колішнімі пераможцамі, гісторыя лёгка іх сыцірае і праводзіць новыя. Людзей можна запужаць ці падкупіць, але

калі ідэі пераможцаў не працуюць, то ўсё адно нічога вечнага з гэтага не атрымаецца.

Капітан усё жыццё цікавіўся гісторыяй. Па вялікім рахунку, уся гэтая марская трасца была рэалізацыяй рамантычных дзіцячых мараў, рэдкай удачай у нашыя дні. Канешне, кніжкі пра марскія падарожжы, пірацкую свабоду і далёкія землі, паездкі на ўзьбярэжжа зь ягоным салёным паветрам — усё апынулася троху іначай, калі Кук узняўся на борт. Але, здаецца, яму падабалася. Цікаўнасьць да гісторыі прарасла з прыгодніцкіх раманў і займала багатую частку ягонага вольнага часу ў тыя гады. Бадай ня самы горшы занятак для маладзёна на караблі, хоць, можа, і надта заканамерны. Ніякіх захапленняў і апантанасьці, Кук проста ведаў, што ён на сваім месцы і займаецца тым, што яму пасуе. Як і многія іншыя маладыя рабаты, выходзячы ў звальненьне, ён бавіў час у самых змрочных клубнях, але аддаваў перавагу аналагавым рэверам, шызовым сынтам, мазгадрабільнай машынэрыі, экспэрымэнтальнай пазэзіі і мінімалу. Ня бачыў супярэчнасьці. Нягледзячы на адносную нетыповасьць густаў, праблемаў з калегамі не ўзьнікала. Пазьней, калі пайшоў у гандлёвую кампанію і службовая дысцыпліна засталася ў мінулым, усур'ёз думаў, што мае ўсе шанцы зрабіць тут кар'еру.

У выніку склалася троху інакш, і цяпер можна ўжо не разьбірацца, у чым прычыны, гэтая старонка даўно напісаная. Не было падобна да таго, што Кук баяўся руціны. Яго кідала па ўсім сьвеце, з порту ў порт, нешта зьмянялася, нешта стаяла на рэпіце. Магчыма, падсьвядома

ён адчуваў, што тыя грошы, што асядалі ў ягоных кішэнях, укладзе пасья ў нейкі спакойны прыбытковы бізнэс, каб нешта крапала на рахунак. Фінансавы аспэкт паступова набываў усё большае значэньне, выганяючы з галавы падлеткавую рамантыку. Кук папросту кіраваўся плыняй, працаваў, ніякіх вялікіх мэтаў сабе ня ставіў.

Аднойчы яны стаялі ў Мадрасе і чувак пасварыўся з таварышамі, адкалоўся ад кампаніі і замест таго, каб бадзяцца па барах і дзеўках, узяў кэб і паехаў у Чоламандал, невялікае арт-кам'юніці побач з горадам, дзе мясцовыя творцы ў той час ува ўсю штурхалі сучаснае мастацтва. Кук выпадкова прачытаў пра іх у газэце. Хацелася неяк перапыніць накіраванасьць партовай лёгікі, хоць ненадоўга прыкінуцца лепшым, адысьці ад грубай брутальнасьці марскога жыцця.

Ён атрымаў не зусім тое, чаго чакаў. З артам усё было збольшага ў парадку, сваё прызначэньне мастацтва выканала. Там тусаваліся маладыя рабяты, студэнты, а таксама іхнія настаўнікі, якія троху напружвалі сваім патасам, але гэта можна аднесьці да асаблівасьцяў прафэсіі. У мясцовай ядалцы капітан сустрэў кампанію белых турыстаў, цалкам адарваных пэрсанажаў, збольшага хіпаватай зьнешнасьці, але пры гэтым, як яму тады падалося, намёртва пазбаўленых нездаровай духоўнасьці й паскуднага пазітыву.

— Бля, чувак, ты проста пізьдзец! Ашалець! Ты што, сапраўды марак?!

— Ну, кшталту таго, — мяўся Кук.

— Ну, улёт! Хадзем з намі, братуха. Хадзем! Тут недалёка. У нас крутая вечарынка сёння, ты такога дакладна ня бачыў.

Здаецца, хлопца звалі Бобі. Ён быў апрануты ў аранжавы лунгі і ўпрыгожаную клёпкамі й нашыўкамі чорную джынсавую куртку. На шыі на масіўным ланцугу боўтаўся вялізны мэталёвы Ом. На пляжы гарэла вогнішча, ля якога падтусоўвалі чалавек пятнаццаць хлапцоў і дзяўчат пераважна ягонага ўзросту. Яны ехалі вакол субкантынэнту на машынах, часам спыняліся сям-там на некалькі дзён. Ніякай сьпешкі, усё па кайфе, казалі, што здымаюць кіно. У аднаго зь іх была прафэсійная камэра, і падавалася, што больш-менш пры справах толькі ён, а астатнія — за кампанію.

Капітана накурылі і прыкармілі кіслатой. Прыкармілі шчодро, ён усю ноч прапоўзаў паміж вогнішчам і морам. Моцныя бэнгальскія хвалі бязьлітасна білі ў бераг, прышчуранае вока месяца ўважліва назірала за ім, галасы рабятў то зьліваліся ў гул, то патрэсквалі, нібыта радыё. Сьвітанак выхапіў яго з трывожнага псыхадэлічнага сну і вярнуў да жыцьця. Сьвятло расплывалася рэшткамі арнамэнтаў на даляглядзе, казытала нэйроны, вабіла. Капітан скінуў вопратку і пайшоў у ваду. На яго навалілася халоднае мора, даводзілася рухацца, пераадольваць ягоную сілу. Першы прамень высьлізнуў з-за хвалі і паласнуў па шчацэ, пасьяя другі, пасьяя зноў, зноў. Кук азірнуўся, паглядзеў на бераг: іншыя таксама распраналіся й ішлі да вады, сонца грала на пальмавых шапках, на плеченых

сьценах сялянскіх хатаў, нешта натуральна мянялася ў гэтым жыцці.

У той дзень, калі вярнуўся да сваіх, капітан ужо разумеў, што надышоў час сканчаць з гэтай фігнёй. Па вяртаньні з рэйсу ён скасаваў свой кантракт і неўзабаве вылецеў у Азію, цяпер ужо ў якасьці турыста. Думаў, што можа сапраўды пайсьці вучыцца, заняцца нечым больш сэнсоўным. Хацелася нейкай рашучасьці ў дзеяньнях. Перадусім варта было адпачыць, пераварыць усё, можа, пабачыць сьвет па-за межамі буйных портаў. Нешта такое і атрымалася.

— Упершыню я сюды прыехаў годзе ў восемдзсят дзявятым. Чорт, што гэта быў за час! Падавалася, можна рабіць літаральна ўсё, што закону тут увогуле няма, — капітан сядзеў у глыбокім плеченым фатэлі, ягоныя вочы бегалі па гарызоньце, нібыта ўсё, што ён апісваў, знаходзілася недзе там. Стаяў гарачы дзень, пад сталом, выцягнуўшы лапы, спаў сабака, нязьменны плэйліст круціўся ў гаспадарскім плэеры, надаючы ўсёй атмасфэры нейкай ляготнай надзейнасьці, млявыя мухі поўзалі па пустых талерках. На плястыкавым крэсьле па той бок стала сядзеў Ал Капон, паліў цыгарку і час ад часу прыкладаў да разьведзенага газіроўкай віскі.

— Я спачатку страшна перапалохаўся. Страшна. Памятаю, першыя дні ў мяне выдаліся тыя яшчэ. Думаў, што тут і лягу, але нічога, папусьціла. Зрэшты, мо і правільна, што баяўся, тут ніколі ня ведаеш, чым яно скончыцца. Спачатку стаяў на Анджуна. Паці, паці, паці. Цэлымі днямі, нон-стоп. Дзікія рэйвы, найпрост на пляжы, куча народу,

нічога не зразумела. Кажу табе, магло здарыцца што заўгодна. Насамрэч. Для мяне ўсё было новым. Я ўвогуле разумею, што да таго часу жыві такім добрым хлопчыкам, такім, ведаеш, задротам з прэтэнзіяй. Гэтыя зьвяры мяне адразу ж сапсавалі, вельмі хутка. Так уварваўся, што ўвогуле перастаў нешта адупляць, дзе я і што я. Горача было. Спачатку, ведаеш, мяне троху напружвала, што ўсё такое сьветлае, яркае, што ўсё зіхаціць яно. Спрабаваў нават нешта ў сябе дома замучваць, каб пацяжэй, каб змрачняку было — але хер, у выніку — біток і ўсё, ніякай кіраванасьці. Нясе і нясе. Пагалоска разыходзілася, і спачатку чувак з саўндсыстэмай, пасья ягоны таварыш, пасья нейкі хрэн з гары, які насамрэч, як высьвятляецца, нерэальна круты дыджэй, пасья ты ляжыш у адключцы ці ўвогуле сядзеш на байк і ляціш некуды яшчэ, такі, маўляў, гаспадар вечарыні.

— Легендарныя часы ты апісваеш, — прагаварыў Ал. — Я перад тым, як сюды ехаць, глядзеў відосы. Там нешта такое страшна архіўнае, брудныя хіпі ўвесь час, пясок, вадаём, ніякай цывілізацыі. Сапраўды? Усё ў такім стылі?

— Я табе нават больш скажу, гэта ж далёка ўжо ня першай сьвежасьці было. Добра, psy-trance... Ды хто там увогуле разьбіраў, што яны круцяць? Галоўнае, каб пёрла, разумееш? Ніякіх тармазоў, похер на ўсё!

Падышоў афіцыянт, прынёс капітану папаевы сок. Стары крыху адпіў і працягваў, імпэт ягонага аповеду паволі ўзрастаў.

— Разумееш, мы былі ўжо чорт яго ведае якой хваляй, да нас тысячы народу тут тусаваліся. Прыйшлі на гатовае.

То-бок для многіх усё ўжо даўно скончылася, сканала і прагніла. Над намі ўвесь час навісалі цені дзядоў, старых хіпаноў, што не прызнавалі тэхналёгіі і ўпарта патрабавалі Grateful Dead-у. Калі шчыра, то я, канешне, мала магу расказаць пра электронную псыхадэлію, мяне гэта не цікавіла. Гэта пазьней, калі назвалі, клясыфікавалі, зрабілі модным, тады ўжо нешта праясьнілася, і тое з нацяжкай. На месцы ж ніхто такім аналізам не займаўся. Я думаю, што гэта ўвогуле тут не галоўнае, гэта якраз такі вынік усяго, што адбывалася, сьведчаньне. Куды больш важнае пытаньне тое, што ўвогуле рабілі там усе гэтыя людзі? Ад першых кіслотных галоваў у шасьцідзясятых да нас, нават да тых маладых адарваных, каго яшчэ можна тут, у Індыі, сустрэць. Так, рамантычны пабег, уцёкі ад адказнасьці, ад сталеньня, — гэта ўсё зразумела. Зь іншага боку, чаму менавіта сюды? Арэал казкі, нечага антыматэрыялістычнага, пашырэньне сьвядомасьці, уся херня? Але паглядзі навокал, тут жа папросту прыемна знаходзіцца. Брытанцаў з партугальцамі павыганялі, але прыручанацьць, яна ж засталася. З мовай вялікай праблемы няма, каляніяльнае мінулае гэта забясьпечвае. Хрысьціянскі штат — ок, умоўна хрысьціянскі — тут куды лягчэй з заходняй культурай, нават з тымі дурацьцямі, якія хіпаны сабе дазвалялі. Вельмі спрыяльныя ўмовы і культурныя, і эканамічныя, прыяжджай і жыві, усе табе збольшага радыя.

— Яно, ведаеш, і зараз нічога. Мне часам падаецца, што мясцовым з гэтай нагоды можна ўвогуле не працаваць.

— Ну, у правільным месцы живуць, — капітан адпіў троху соку і паглядзеў на Ала. — Ты, напэўна, зусім не ўяўляеш, як раней было.

— Ну калі толькі па карцінках. Але мне рэйвы гэтыя неяк так, побаку. Сяброўка была адная, дык усё торгала, маўляў, паехалі, паехалі. Даўно ўжо. Пасьля яна, вядома, зьлілася. Мне папросту быў патрэбны адпачынак, дык я і вырашыў, калі такая справа.

— Нее, — працягнуў капітан, — рабяты тут рэальна прuccа. Мне ўжо таксама пофігу, што зь мяне цяпер узяць? Тут сама гісторыя цікавая. Як яна часам выкруціцца можа. Вось глядзі. Яны пагналі партугальцаў у шэсьцьдзсят першым, і амаль адразу сюды пачалі падцягвацца гэтыя чэрці, тут быў, напэўна, галоўны сусьветны прытон. Але напачатку ладна, мясцовыя не зважалі. Пасьля сюды папёрлася ўся гэтая хеўра, і пачаўся сякі-такі лякальны бізнэс, ну там здаць, напрыклад, якому ўдоўбышу дзядулеву хату ці які будан, падкарміць, піва прывезьці. Пасьля іх болей, яшчэ болей. Пасьля глядзіш — а ў цябе ўжо натоўп наркаў на пляжы, дзе яшчэ дзесяць год таму нічога не было. І гэта ўсё вельмі хутка стала распаўзацца, патрабаваць новай тэрыторыі. Ствараць працоўныя месцы, так? Ну і што, што прыдуркі і без штаноў бегаюць. Нешта можна перажыць, нешта патлумачыць, але галоўнае ж, каб плацілі, каб даляры з фунтамі прывозілі. Пасьля пайшлі першыя чартары, гэта ўжо ў васьмідзясятых, і, зрэшты, я разумею, чаму старыя тады гналі. У іх тут быў рай, такое вельмі збалансаванае суіснаваньне зь мясцовымі, мо нават братэрства нейкае, а тут хуяк табе — прылятаюць.

На два тыдні, на дзесяць дзён, пакупаюць усё што хочаш, не гандлююцца, ня дбаюць пра наступствы, пра супольнасьць. Усё пофігу. Для іх больш жыльля, канешне, больш рэстаранаў, вышэйшая якасьць, вышэйшыя прайсы. А тут яшчэ й электронная музыка нейкая.

— То-бок ты, кэп, быў паразітам? Прыехаў і ўсё сапсаваў?

Кук памаўчаў з хвілю, усьміхнуўся і задаволена крэкнуў:

— Ну, кшталту таго. Але ж ня толькі я. Гэта ўсё ж больш тычыцца кароткатэрміновых, але ты маеш рацыю, вялікай розьніцы ўжо не было. Справа, хутчэй, у агульнай колькасьці народу, чым больш попыт, тым вальней пачуваюцца цэны. Але і пра іншае таксама. Ведаеш, напрыклад, што было тут дваццаць гадоў таму? Нічога тут не было. Мы ў Арамболь езьдзілі, як у забавляльню паездку на край сьвету, як сёньня на Парадайз ганяюць, прыкладна так жа. Тут літаральна пару чалавек стаяла, а так — глухое сяло са сваімі парадкамі, рыбакі і сяляне. Пару яткою на пляжы — вось і ўвесь турызм. Тады чувак паўтары гадзіны на аўтобусе ў Мапусу на базар ехаў, цяпер у ягоных дзяцей па дзьве машыны, новы дом і трохпавярховы гестхаў з рэстаранам. Гэта табе не макрэлью прыгандлёўваць, каб на новыя порткі хапіла.

Тэма чапляла капітана. Але ён падаваўся троху сьмешным у гэтым сваім маналёгу, дужа ўжо нагадваў тых самых старых хіпі-кансэрватараў, зь якіх сам і кпіў.

— Цяпер гэта ўсё так узбуяла, што й не пазнаць. Я сюды нячаста заяжджаў у апошнія гады. Неяк ня тыя

маршруты, збольшага паўночнай усё. Правільна, яно ўсё так і мае быць, на рынку толькі такія законы. Самае цікавае, мне ўсё больш падаецца, што ёсць такая тэндэнцыя да вяртаньня, такое «назад у мінулае» ў нейкай ступені.

— Ты пра што?

— Я пра той жа турбізнэс. Ведаеш, у такіх памерах... Людзі ўсё больш і больш залежаць ад заходніх турыстаў. Прынамсі тут, на ўзьбярэжжы. Кшталту, белыя і грошы прывозяць, і гэтым укладаюцца ў штат, вельмі выгодна, але паглядзі зь іншага боку — яны ўсе ў абслугоўваньні, усе служаць белаю містэру, і няважна, якой ён нацыянальнасьці, адкуль прыехаў. Гоа залежыць ад турыстаў, і чым больш гатэляў і рэстарэў, тым менш самадастатковасьці. Пакуль мы тут з табой сядзім, чужакі зарабляюць сабе на мансун. Лёгкія грошы. Дзеля таго, каб іх атрымаць, не абавязкова вучыцца, рабі як усе — вось табе і навука. Прадавай сваю экзатычнасьць мясцовую і ганарыся, што з понтам бізнэсовец, працуеш з замежнымі кліентамі. Ага, прыбіраеш за імі, гатуеш, служыш. Усё як і раней, як пры партугальцах.

— Ну а якая розьніца, ці так працаваць, ці на заводзе, напрыклад? — Ал ня мог чамусьці так проста пагадзіцца з Кукам. Шчыра кажучы, ён ня бачыў вялікай розьніцы ў любой працы на дзядзьку. — Усё адно прадаеш свой час, свае высылкі...

— А можа, сапраўды няма, — задуменна прагаварыў капітан. — Я вось думаю, што такі арганізаваны турызм — гэта ў нейкай ступені той жа каляніялізм, хай і іншага кшталту. І тут ня тое, што тады, маўляў, белы містэр

загадае, а ты робіш. Тут белы містэр мае магчымасьць увогуле нечага хацець, бо мае на гэта грошы, бо можа купіць гэтае права пагуляць нейкі час у гаспадара. Бо пагадзіся, прыемна ж быць значным, прыемна, калі табе служаць, калі табе ўсьміхаюцца, калі ты можаш дазволіць сабе пабыць начальнікам. Нават калі ўсяго на два тыдні, калі неўзабаве ехаць назад і зноўку запрагацца ў сваю працу. Гэта вельмі цікава, служыць слугам, як у той песьні. Так што мне падаецца, што ўвесь гэты турыстычны бум — нешта ня тое зь ім. Тыя ж белыя напаўбагі.

— Same same, but different? Ня ведаю. Я неяк ня думаў пра гэта. Напэўна, у турызму папросту такая прырода, паўсюль нешта падобнае.

— Так і ёсьць, — Кук дапіў сок і адставіў убок шклянку. Сабака пад сталом нечакана падхапіўся, нешта прысьніўшы, узняўся, патаптаўся на месцы і зноўку лёг, паклаўшы галаву на лапы. — Менавіта так яно ўсё і працуе. Гэта ўсё продаж экзотыкі і эканамічнай нераззьвітасьці. Ты ж ня едзеш адпачываць у мэгаполіс, буйны прамысловы, тэхналягічны цэнтар, ды ну, які там можа быць адпачынак? Ты хочаш нечага сапраўднага, живога, натуральнага. Гэтыя рабаты, калі заплаціш, і на пальму табе па сьвежы какос залезуць, і вялікай духоўнасьцю падзяляцца, і на рыбалку возьмуць, але ці гэта сапраўды тое, чым яны жывуць? Захад даўно ўсіх навучыў, як правільна, як працаваць, што прадаваць і колькі прасіць. Вучыцца і разьвівацца — навошта, калі ёсьць дакладная прыбытковая схема? Тут была і, зрэшты, пакуль яшчэ засталася вельмі цікавая культура, ва ўсёй Індыі. І ў іншых краінах таксама.

А што адбываецца? Ты бачыш гэтых маладых індыйскіх рабятאў, якія размаўляюць на сэрыяльнай ангельскай, на нейкай страшэннай сумесі індыйскага вымаўленьня і амэрыканскіх падлеткавых TV-шоў? Гэтыя дзеці з Мумбаі, Пуны, Бангалёру, яны ж тут за тым жа, за чым і вэстэрны, — за экзотыкай. Увогуле абсурд нейкі. Гандзі адбіў гэтую краіну ў брытанцаў, зубамі выдраў. І дзеля чаго? Каб яна пасья добраахвотна самакалянізавалася? І ты маеш рацыю, так паўсюль. І Афрыка, і Азія, і Эўропа. Справа не заўжды ў салдатах і самалётах, гэта ўсё мінулае, так, часам можна дастаць, папесьціць настальгію. Інфармацыя працуе інакш, і цішэй, і больш надзейна. А ў прыбытках па выніку тыя ж самыя чужакі. Ты кажаш, усё інакш цяпер, усё памянялася. Ні хера, братка! Тыя ж мэты, тыя ж імкненьні. Так, новыя падыходы, новыя тэхналёгіі, але прынцып усё той жа самы.

— Жахліва гэта ўсё, — уздыхнуў Ал. — Аж калоціць. Так адрозьніваецца ўсё. Напрыклад, тыя, з нашага сьля, і бамбэйскія студэнты. Вялікая розьніца. Распаўзаецца зараза, і так брыдка, нібыта сам троху вінаваты.

— Ну.

— Дома я не асабліва зважаю. Ды і што мне? Свая тусоўка, праца, сябры, астатняе ў фонавым рэжыме. Але гэта доўга ня зможа працягвацца. Напружаньне толькі расьце. Завялікая няроўнасьць, людзі нэрвуюцца. Увесь гэты Оссіру Movement — гэта толькі тое, што на паверхні, рабяткі зь лішкам мазгоў і перакананьнямі. І лепей бы гэтым мудзілам іх паслухаць, чым чакаць, калі выбухне. А яно стопудняк выбухне. Яно ўсю дарогу недзе патроху

прабіваецца. То нехта бунтаваць пачне праз прыстрэленага копамі суседа, то ў некага мазгі пацякуць, возьме пісталет, пойдзе людзей валіць у супэрмаркеце.

— Я думаю, увогуле вайна будзе, так проста не рас-
смокчацца, — прагаварыў капітан.

— А дык ужо ідзе. Яны спрабуюць стрымаць неяк, але фігова атрымліваецца. Думаеш, чаго яны на Бліжні Ўсход так насядаюць? Ня толькі праз нафту. Вораг, ён неабходны. Зьнешні вораг, нейкая сталая пагроза, тэракты, г.д. Бо калі ня будзе, то супраць каго яднацца, каго баяцца? Гэта ж столькі энэргіі адразу вызваліцца, а куды яе падзець? Калі няма патрэбы ненавідзець ворага, то наступны прэтэндэнт — гэта ўлада, гэта багатыя, якія кіруюць табой і тваім жыццём. Яны называюць гэта сродкамі масавай інфармацыі. Ды гэта ж папросту калектары негатыву! Лепш, каб людзі перажывалі навіны па тэлевізары ці ў браўзэры, чым рабілі іх на вуліцах. Але яно рване, я табе кажу, і вельмі хутка. Ты бачыў, што было ў Англіі, пагромы, падпалы? Ты ўсё гэта бачыў. У нашых жа зброя на руках. Дай толькі нагоду — лёгка. Другая грамадзянская вайна, і ніхто тады ўжо ня выкруціцца. А вайна ў Штатах — гэта аўтаматычна вайна паўсюль.

Ал Капон дастаў з кішэні яшчэ цыгарку, шчоўкнуў запальнічкай і выпусьціў воблака густога дыму. Капітан маўчаў. Яму было крыху балюча назіраць мясцовыя перамены. Магчыма, усё астатняе хвалявала куды менш, але тут было нешта блізкае, непасрэдна звязанае зь ягонай памяццю, зь ягоным жыццём. Кук адчуваў сябе безабаронным перад гэтай аграмаднай машынай ператва-

рэння і абнаўлення, адчуваў сябе маленькім і нязначным. Звыкся з туманнай будучыняй, зладзіў з гэтым вечным чалавечым страхам невядомага, але калі цяпер гэтая машына зачэпіла ягоныя ўспаміны, растружыла іх у пыл сваёй новай цынічнай карцінкай, то капітан адчуваў, нібыта гады зацягваюць пятлю на ягонай шыі, а нехта невядомы ўжо заносіць нагу, каб выбіць здзік. Хіба толькі запісы ратавалі, наданьне ўласнай гісторыі формы прымушала гэтыя страхі адступіць.

Капітан разьвітаўся з Алам і пайшоў. Сонца паліла пляж, хвалі халадзілі ногі. Ён стаіўся, хацелася, каб усё было прасьцей. Хацелася не баяцца. Ні сьмерці, ні самоты, ні памылак, не баяцца сапсаваць нечае жыццё. Пляж быў пусты. Міма праехаў чырвоны ратавальніцкі джып, насустрач ішла кампанія моладзі, усе гадоў дваццаці, мокрыя, відаць, толькі з вады. Хлопцы пад'юджавалі дзяўчат, тыя жартаўліва адбіваліся, пасля зь віскатам кідаліся на ўцёкі. За імі на адлегласьці мэтраў дваццаці ішоў мужчына прыкладна ягонага веку. Бязвольныя плечы, друзлы живот красаваў з-пад расшпіленай кашулі. Іхнія позіркі сустрэліся, вусны адказалі тактоўнымі ўсьмешкамі, капітан адвёў вочы, і тут нешта нібыта абрынулася на яго, нібыта абдало полымем. Абодва спыніліся і стаялі, ня ведаючы, што гаварыць.

11. НАРКІ

Ушчэнт перапалоханая, Молі заляцела ў дзьверы старога складу, гатовая ўжо крычаць, каб ратавалі. Яе трэсла, падавалася, што гэты вар'ят гатовы ісьці да канца. Дарогай яна ледзьве не малілася. У залі было пуста і неяк надта ўжо сьветла. Гарэлі ўсе лямпы. Зь вялікай калёнкі, якая стаяла ў дальнім куце, грукатаў тупаваты біт. Молі застыла была ў нерашучасьці, пасья спахапілася, падбегла да вакна, забранага шчыльнымі фіранкамі, і асьцярожна зірнула вонкі. Ласэ спыніўся і ўважліва азіраў будыніну. Калі б ён зараз заглушыў матор і рушыў да ўваходу, то Молі б адразу кінулася да чувакоў, тыя б разабраліся, але хлопец неўзабаве паехаў.

— Правільна, уёбак, давай, валі адсюль, — зь пераможнай палёгкай выгукнула Молі. Сэрца калацілася, але хваля жаху пачала адпускаць. Нэрвуючыся, яна хадзіла з кута ў кут і думала, што ж ёй з усім гэтым рабіць. Дадала тэлефон, набрала Рыку, але той апынуўся выключаным. Набрала яшчэ раз ды адразу ж скінула. Што б яна яму сказала? Трэба спачатку ўсё спакойна ўзважыць.

Рамонт у бары рухаўся вельмі павольна, і хоць многае ўжо было зроблена, да адкрыцця яшчэ працаваць і працаваць. З істотных пераменаў за апошнія пару дзён — хіба пафарбаваная белым асноўная сцяна. Дзеля чаго гэта зрабілі, Молі нават не здагадваўся. Паводле канцэптуальнай задумкі Андрэя, інтэр'ер павінен быў аддаваць постапакаліптычнасцю і канчатковым разбурэннем чалавечай цывілізацыі, такім крыху змрочным навукова-фантастычным гонівам. Канчаткова папусьціўшыся, дзяўчына была рушыла ў офіс, як раптам адтуль, прадзіраючыся праз завешаныя рознакаляровымі прасьцінамі дзьверы, на яе вывалілася цела Сашы. Выгляд у яго быў даволі экстравагантны: зьвярыны бляск у вачох, ускудлачаныя валасы, голы торс з намаляваным на грудзёх чырвонай памадай вялізным праваслаўным крыжам.

— Цалуйце крыж, нехрысьці! Цалуй крыж, поскудзь паганая! — гэта бадай адзінае, што Молі магла разабраць зь ягонага бязьзвязнага рычаньня. Ён енчыў, завываў і крычаў нешта па-руску, пасля ўвогуле пачаў зь некім біцца, пакуль нарэшце не паваліўся на падлогу. Потым неяк нязграбна перакуліўся на сьпіну, вялікія шалёныя вочы зьдзіўлена азіраліся. Адштурхоўваючыся нагамі і рукамі ад падлогі, паўтараючы сваю мантру пра нехрысьцяў, ён павольна поўз у бок калёнкі і неўзабаве ўпёрся ў яе галавой. Праз сэкунду з офісу зьявіўся малады індыец з касяком у зубах і нейкай пранікнёнай добразычлівасьцю на абліччы, а за ім адразу выскачыла дзяўчынка зь вялізнай фотакамэрай і тут жа пачала ўсё гэта здымаць зь нейкай непрабіўной сур'ёзнасцю і засяроджанасьцю.

«Нармалёва чувакі бавяцца», — падумала Молі і пайшла ў сярэдзіну. Атмасфэра ў маленькім пакойчыку стаяла папросту шыкоўная. Усё патанала ў клубях дыму, разьвешаныя па сьценах стракатыя палотнішчы служылі фонам для некалькіх флюрных карцінаў, а таксама безьлічы плякатаў і дробных малюнкаў. За некалькі дзён офіс знаў добрых зьменаў. На карцінах красавалі зімовыя пейзажы, яліны ў шапках сьнегу, бясконцыя белыя палі, што адлівалі прывідным бэзавым у сьвятле нэонавых лямпаў. Яны былі насамрэч вялікія і выпісаныя досыць дэтальна. Аўтар дакладна быў у тэме. На століку ў куце стаяў ахайны чырвона-жоўты абажур, і ўся прастора была падзеленая паміж ягоным слабым мяккім сьвятлом і халаднаватай глючнасьцю нэону. Сярод усяго гэтага на дзвюх скураных канапах разьмясьцілася даволі вясёлая кампанія. Падавалася, што ўсе яны гаварылі адначасова, да таго ж на століку сярод парадку шклянак, чылумаў і іншых прыбамбасаў стаяў ноўт з калёнкамі, зь якіх павольнай плыньню струменілася рага.

— О-о, хто прыйшоў! — узрадавана пракрычаў Андрэй. — Молі! Дарагая мая! Хадзі сюды, сяструха! Хлопцы, пасуньце жопкі, дайце чалавеку сесьці! — ён адразу ўзяўся забіваць, але гэта было ня тое каб зручна, побач, закінуўшы ногі яму на калені, разьмясьцілася маладзенькая красуня. Яна напаўляжала, апусьціўшы галаву на падлакотнік, і натхнёна пускала мыльныя бурбалкі.

— А ну, малая, давай! — з раздражнёным выглядам, нібыта толькі яе заўважыў, скамандаваў Андрэй. — Молі, ты ўсё ж вырашыла ехаць?

— Куды ехаць? — яе натуральна забайляла такая атмосфера.

— Як куды?! — троху разгублена паўтарыў чувак. — У Карнатаку, разам з намі. Тут оўпэн недалёка, проста па трасе, амаль за мяжой. У каго мапа? Пакажыце ёй мапу! — незнаёмы хлапчына пасунуўся да яе з планшэтам і пачаў тыкаць пальцам у нейкую мясцовасьць на ўзбярэжжы. На краі экрану была насыпаная акуратная жменька нечага белага.

— Якая Карнатака? Што вы гоніце? — нават па мерках гэтых рабят аў тут панаваў якісь татальны ўгар. Але ж пасья ідыёцкай пагоні і страх аў яна, зрэшты, была ўсяму рада.

— Зараз, зараз, — прыгаворваў Андрэй, засыпаючы намяшанае. — Вось пакурым — і паедзем.

Нейкі індыец пстрыкнуў запальнічкай, той раскурыў люльку, зрабіў пару зацяжак і перадаў Моці. Яна троху напаснула і пусьціла далей.

— Блядзь! Чорт! Што за хуйня?! — хлопец закашляўся, раскідваючы вакол аблок дыму, пасья моцна пнуў нешта пад сталом. — Ды ты заябеш там! Колькі можна, блядзь! Казаў жа, сука, не высаджвай мяне!

З-пад стала высунулася галава Васі Дзесяць Рупій. Ён скуголіў, нібы той сабака, пачухваў рукой пабітае вуха, а пасья раптам высунуў язык і пачаў крыўляцца.

— Ну, на што табе, казьліна, мае боты?! Шайтан не-нармальны! Пацаны! Цягніце яго, на хуй, адсюль! Зараз мне ўсе пэдалі пагрызе, — два хлапцы выцягнулі Васю за ногі з-пад стала, той спрабаваў брыкацца, але бясплённа,

у выніку забіўся ў кут і пільна зыркаў на ўсіх сваімі пасаджанымі вачыма.

Між тым рабаты, якія бавіліся звонку, вярнуліся ў офіс. Саша ледзьве стаяў, і ўсьмешлівы індыйскі чувак клапатліва падтрымліваў яго адной рукой, другой жа адразу прыняў ад таварышаў чылум. Дзяўчынка з сур'ёзным тварам пачала была фоткаць, але зразумеўшы, што нічога ў любым выпадку ня бачна, дала шчыльную чаргу са сполахам, на што, падаецца, ніхто асабліва не звярнуў увагі. Андрэй неяк мітусіўся, пэрыядычна залазіў у тэлефон, шукаў нешта па кішэнях, пасьяа схапіў са стала кавалак гашу й пачаў крапаліць па-новай, забыўшыся, што толькі збіраўся некуды ехаць.

Праз гадзіну яны ўсё ж рушылі. Молі вырашыла ўстрымацца ад вечарынкаі. Дзень і так выдаўся актыўным. Кампанія па-звыкламу загрузілася ў бус і панеслася ў бок хайвэю. Дзяўчына прыехала дамоў недзе а другой ночы, троху паспакайнелая. Праўда, аніяк не магла паснуць. Усё яшчэ было не па сабе. Зранку яна першай справай раскажа ўсё Рыку. Можа, гэта ня вельмі прыемна, але ён быў адзіным, на каго варта разьлічваць. Аднак, прачнуўшыся, яна ўсё ж марудзіла тэлефанаваць. Вагалася. Паехала пасьнедаць у джус-цэнтар, пры гэтым увесь час баязьліва азіралася. Ніякіх плянаў, дзень толькі пачынаўся, і можна было заруліць у бар, праверыць чувакоў. На месцы іх, канешне, не апынулася, што й ня дзіўна. Незнаёмая ёй маладая жанчына ўпэўнена крэмзала нешта на сыцяне тлустым алоўкам, пэрыядычна звяртаючыся з малюнкам у блакноце.

— Што, нікога няма? — спытала Молі.

— Неа, я так разумею, што яны рана не прачынаюцца. Шмат працуюць, напэўна.

— Так і ёсьць, — пасьміхнулася ў адказ Молі. Размова завязалася, і дзяўчына была рада, што з’явілася нагода застацца. Эні таксама было прыемна, у яе вадзілася тут няшмат таварышаў. Часам гэта ўсё падавалася вельмі прадказальным, і ня тое каб яна так ужо імкнулася да сацыялізацыі, хутчэй новае асяродзьдзе натхняла яе само па сабе, тым больш цяпер у яе была мэта. Вялікая белая сьцяна інтрыгавала яе.

— А адкуль ты? — Молі раптам зразумела, што чувіха неяк не пасуе да кампаніі рускіх разьдзяўбаеў.

— Канкрэтна цяжка сказаць. Апошнія некалькі год паміж Бэрлінам, Амстэрам і Парыжам, — Эні параўноўвала накід з тым, што атрымлівалася на сьценцы, ацэньвала на адлегласьці, падыходзіла бліжэй і нешта падпраўляла. Рухалася энэргічна й упэўнена, што насамрэч вельмі кантраставала з павольнай, яшчэ троху соннай Молі.

— Цікава, — пазяхнула дзяўчына. — Я нечага не разумею, але ладна. Слухай, а калі ўсё ж Андрэй прыедзе? Не казаў?

— Андрэй? — Эні на хвіліну спынілася і зь непаразумеьнем паглядзела на суразмоўніцу, нібы спрабуючы нешта прыгадаць. — А-а-а. Андрэй! Усё! Я ня ведаю. Мы яшчэ не знаёмыя. Рыка сказаў, што ўжо трэба пачынаць, вось я і працую. Шчыра табе скажу, я спачатку яшчэ думала, але зараз так проста ўсё ідзе, нават не чакала.

— Чаго гэта думала? — неяк аўтаматычна спытала Молі, у тое ж імгненне ў галаве заварушылася нешта цёмнае і горкае, нейкае падазрэньне.

— Звычайна я працую інакш, зь відэа ў асноўным, тэкст, і тут ўсё ж такі троху ня мой фармат. Ёсьць нюансы, карацей. Але ты ведаеш, неяк так паперла мяне, столькі сілаў зьявілася, прыкінула: а хрэн зь ім! Калі вельмі хочацца, чаму б ня ўзяцца?

Молі выдатна бачыла, што імпэту ў мастачкі дастаткова, больш цікавіла ягоная прырода. Адно за адным узьнікалі пытаньні. Чаму спасылаецца на Рыку? Чаму той адключыў тэлефон напярэдадні ўвечары? Молі запаліла цыгарэту. Гэта ўсё было вельмі непрыгожа і, магчыма, цалкам беспадстаўна, але яна не магла даць рады.

— Ты тут працуеш, так? — як нічога ніякага запытала Эні. — Я ня ведаю, што канкрэтна ў вас тут па задумках, але, спадзяюся, камянямі не закідаеце. Мне толькі сказалі, што патрэбнае нешта прыстойнае, выбуховае і ніякай псыхадэльшчыны. Я паказвала накід учора, начальнік даў дабро.

Молі ўжо нічога не разумела. Лёгкасьць Эні, падавалася, ня несла ніякай пагрозы ці суперніцтва, але Рыка часта паводзіў сябе вельмі незалежна. Яны маглі ня бачыцца па два дні запар. Часткова таму, што ён працаваў, часткова з прычыны нейкіх зьменаў у ягоным настроі. Відаць, гэта і вабіла Молі, ягоная самастойнасьць. Часам гэта быў вельмі вясёлы і жывы чалавек, які мог рабіць усю вечарынку і чыніць розныя вар'яцтвы. Здаралася ня кожнага разу, але тым ня менш. Калі ж гаворка ішла пра

бізнэс, то ён паглыбляўся ў справы з галавой, мог недзе прападаць цэлымі днямі і на тэлефанаванні адказваў коротка і вельмі неахвотна. У такія дні яго лепей было не чапаць. Здаралася, папросту хацеў пабыць адзін, і Молі гэта выдатна разумела. Выходныя яны бавілі разам, тады Рыка адмаўляўся абмяркоўваць справы, нават па бары. Ён, натуральна, давяраў Молі, увесь час цікавіўся ейным меркаваньнем. Але тут. Тут ані слова не сказаў пра гэтую апантаную, што цяпер так натхнёна нешта пазначала на сьценцы і ўсюр'ёз думала, што Молі можа тут працаваць.

Зазваніў тэлефон.

— Ну што, ты ўжо там? Як справы? — неяк проста спытаў Рыка.

— Нармальна. Так, я тут, — ад нечаканасьці дзяўчына расхвалявалася, і ён гэта адчуў.

— Усё нармалёва? Ты мне ўчора тэлефанавала, батарэя села. Нешта здарылася? — у ягонай інтанацыі чуўся шчыры клопат, і калі б хлопец цяпер быў бы побач, то пабачыў бы, як ёй сорамна праз свае думкі.

— Ды не, не. Усё добра! — радасна прагаварыла Молі. — Ты дзе?

— Хутка буду. Пяць хвілін.

— Добра, я тут.

— Ок... Стой! А гэтая... Мастачка прыйшла?

— Так.

— Ну ок. Усё, зараз буду.

Калі ён прыехаў, усё зноўку стала па сваіх месцах. Хваляваньні апынуліся беспадстаўнымі. Ёй нават падалося, што Эні ў ягонай прысутнасьці неяк насыцярожылася

і трымала пэўную дыстанцыю. Гэта яшчэ больш супакоіла, Молі разумела, што ўсё гэта ад самага пачатку было глупствам, але недзе глыбока цішком сьвяткавала перамогу. Рыка адлічыў Эні аванс, прайшоўся па залі, ацэньваючы ўзровень рамонтнай актыўнасьці, і, натуральна, застаўся незадаволеным. Ён чакаў ад рускіх большага, хаця б элемэтарнага жаданьня пачаць зарабляць, у ягоным разуменьні гэта мусіла быць найпершай матывацыяй. Але тут ніхто не сьпяшаўся. Увогуле ён выглядаў нейкім стомленым і загружаным.

— Я тут падумаў. Ня хочаш куды на поўдзень на пару дзён? — яны толькі выехалі з бару, Рыка быў майклівы і сур'ёзнейшы, чым звычайна. Відаць, нешта абдумваў.

— Канешне, — Молі ведала, што чапаць яго ў такіх сытуацыях бессэнсоўна, што, хутчэй за ўсё, ён сам усё нейзабаве раскажа. — Калі?

— Ды проста зараз. Нешта я надта заганняцца стаў праз усе гэтыя размуты.

Вядома, Молі пагадзілася. Па дарозе заскочылі да яе, захапіла ўсё што трэба. Гэта быў выдатны паварот, зьнікнуць на пару дзён, перавесьці подых. Зрэшты, у кожнага зь іх, відаць, былі ўласныя матывы ў гэтым плане, і гэта лёгка зразумець, бо прычынай усяму тая стрэсавая ганская актыўнасьць, у якую роўна трапляюць і тусэры, і працоўныя людзі. Падаецца, тут усе на адпачынку, але чым бліжэй да сэрца культурнага жыцця, тым болей гэта ўсё нагадвае ліхаманкавы рытм цяжкіх працоўных будняў. Перадусім гэта тычылася Молі, а што да Рыка, то дзяўчына даўно падазравала, што той круціць тут нешта сур'ёзнае.

Калі ўлічваць, што часта ён цэлымі днямі завісаў за ноўтам у перапісцы з італьянскімі партнёрамі, то Молі ўсё ж было незразумела, навошта яму трэба так часта ездзіць на сустрэчы ў сталіцу штату. Але не перапытвала. Усё было занадта добра, каб соваць свой нос у чужыя справы, да таго ж ня вельмі ёй цікавыя.

— Нешта ня надта надзейны чалавек гэты Андрэй, — пачаў Рыка.

— Яны ўжо неўзабаве скончаць.

— Нешта ня верыцца. Можна было ўжо дваццаць разоў усё зрабіць.

— Не нэрвуйся, — дзяўчына паклала руку яму на плячо, разумеючы, што справа тут, відаць, ня ў рускіх.

— Ой, ня ведаю! Чую, дарма зьвязаўся. Што там увогуле дзеецца? Толькі шчыра.

— Ну, а што там? — уздыхнула Молі. — Ты ж сам выдатна бачыш. Каманда маладая. Павыбіраліся са сваіх сьнягоў, а тут ім столькі радасьці і ўсё можна. Але я б не сказала, што чувакі нічога ня робяць. Ну, то-бок як? З раніцы ўсе зьбіраюцца...

— Ага, пасьяла абеду.

— Мо і пасьяла абеду. І разгойдваюцца патроху. Вось адрамантавалі прыбіральню, пасьяла прыходзіў чувак наладжваць праводку, бар пабудавалі...

— Ну, добра, добра, — пералічваць яна магла колькі заўгодна. Калі па шчырасьці, то прагрэс яго ня вельмі цікавіў. І праўда была ў тым, што ён увязаўся ў гэтую авантуру, ня маючы ніякага жаданьня замарочвацца. Яму проста хацелася прыдбаць нейкае хобі, нешта для душы.

Ён узрадаваўся, калі сустрэў тут Эні. Патрабаваўся нейкі якар, нешта сваё, знаёмае і прыгожае, нейкая частка старых успамінаў, частка італьянскага жыцця. Тыя справы, якімі даводзілася тут займацца, не асабліва цешылі.

— Гэта ўсё клубная культура. Як ты хацеў? Замуціць крутое месца і пры гэтым строга трымацца бізнэс-пляну? Так не бывае. Патрэбна адпаведнае паблісіці, — Молі спрабавала неяк абяліць Андрэя і чувакоў, але хоць і ня ведала, навошта гэта робіць, усё атрымлівала задавальненне ад уласнай пазыцыі.

Рыка страціў цікаўнасьць. Машына пад'язджала да Панаджы, неўзабаве выехалі на мост. Сонца стаяла высока, на супрацьлеглым беразе, прыкрываючыся купамі зеляніны, бялеў бэтонам горад, павольная і густая Мандаві ляютна ўлівалася ў мора. За ракой Рыка замест таго, каб кіраваць далей па трасе, спусьціўся на разваротку і ўзяў берагам на Ёсход.

— Давай заедзем тут, калі ўжо час ёсьць, — нібыта думаючы ўслых прамармытаў ён.

Праз хвілін трыццаць яна ўжо разглядала скульптуру ў царкве Сьвятой Кацярыны, вымяраючы крокамі пліты старой падлогі. Абліччы ўражвалі, нешта было зь імі ня так. Молі яны ўсе падаваліся нейкімі прышэльцамі з космасу, зусім не зямнымі стварэньнямі, хоць выяўленья былі скрайне проста. Так маглі выглядаць тагачасныя эўрапейскія сяляне. Рыка пайшоў пагаварыць са сьвятаром, пра што — дзяўчына магла толькі здагадвацца. Яна не чакала такога павароту, сама наўрад ці калі б паехала ў Стары Гоа. Гэта было тым жа самым, што ехаць на

плянтацыю спэцыяў з пакетнікамі. Апошніх тут, дарэчы, хапала. Перасоўваліся натоўпамі ад алтара да алтара, глядзелі ва ўсе вочы і бессаромна шчоўкалі фотаапаратамі.

Рыка вярнуўся даволі хутка. Ягоны настрой палепшаў:

— Ну што? Набралася Духа Сьвятога?

— Нават не кажы, што ты там рабіў.

— Добра, дзетка, не скажу. Сама ўсё хутка зразумееш, — у ягоным голасе чулася жартаўлівая інтрыга.

Яны спыніліся ў невялікімі гатэлі на паўднёвым ускрайку пляжа. У паўночнай частцы месціўся масіўны рэзорт, гэтая ж праз сваю скалістасьць яўна ня надта цікавіла буйных інвестараў. Будынак стаяў пад гарою, у засені пальмавых дрэваў. Усяго тры паверхі, але нумар быў даволі прасторны і вельмі густоўна абстаўлены. Цягам наступных трох дзён яны толькі й рабілі, што нічога. Рыка адразу ж выключыў тэлефон і ператварыўся ў нейкае скрайне хатняе стварэньне. Усё папросту дыхала спакоем і ўтульнасьцю. Молі плавала ў басейне, ён чытаў кніжку, пацягваючы сок. Па вечарох яны гулялі па пляжы, дасьледавалі пагоркі, сядзелі на камянях на сансэце, а пасья мелі ўзорныя рамантычныя вячэры на руфтопе. Пастаяльцаў было літаральна пару чалавек, і ўсе вельмі цывілізаваныя людзі. Нечаканая ідылія. Молі адразу забыла пра ўсе свае праблемы, усё засталася недзе там, у недасканалым сьвеце сумнеўных пэрсанажаў, тут жа ёй дазвалялася папросту расслабіцца і ні пра што ня думаць. Дзіўна, як Рыку атрымалася так лёгка пераклучыцца і, галоўнае, пераклучыць і яе.

Напярэдадні вяртаньня Молі ўжо прадчувала, як будзе расказваць чувакам, дзе была ўвесь гэты час. Так, яна ўжо чакала нейкай актыўнасьці. Неўзабаве рабаты плянавалі невялічкую вечарынку для сваіх. Андрэй лічыў, што хай яшчэ й ня ўсё даведзенае да ладу, але сыціплыя тусы рабіць абавязкова. З аднаго боку, трэніравацца, зь іншага — для піяру. Адкрыцьцю якаснага месца павінны папярэднічаць пагалоскі й чуткі, адкрыцьця павінны чакаць, на яго трэба сабраць як мага больш народу, зарганізаваць максымальны рэзананс. І ён меў рацыю, месца ад пачатку мусіць быць цікавым. Трэба, каб выбухнула бомбай.

— Ведаеш, я троху хвалюся за цябе, — сказаў Рыка нейкім нечакана сур'ёзным тонам. Яны скончылі есьці і слухалі, як ціхая джазавая мэлёдыя рэстараннах дынамікаў зьмешваецца з гукам хваляў недзе ўнізе.

— Чаго гэта? — віно рабіла яе троху соннай і расслабленай.

— Ну, кампанія гэтая. Насамрэч я, відаць, добра памыліўся. Там ня ўсё ў парадку.

— Ды ладна. Што там не ў парадку? — увесь гэты час яна хацела толькі аднаго, каб хлопец проста быў побач. Ён усё менш і менш шанаваў дыскатэкі. Калі яны толькі пазнаёміліся, то гэта быў нейкі ледзьве не абавязковы рытуал. Цяпер, хоць мінула зусім ня шмат, ягоная цікаўнасьць да начнога жыцьця сур'ёзна аслабела. І ёй было крыўдна праз гэта, бо напачатку падавалася, што яны цалкам на адной хвалі, зрэшты, якраз тое, што і яднае закаханых, пакуль яны яшчэ сыляпыя і не разьбіраюцца адно ў адным. Молі разумела, што чым менш Рыка ганяе

зь ёй па клюбах, тым цяжэй ёй скончыць з гэтым пры-
дуркам Ласэ. Канешне, хацела, каб яны выпадкова су-
стрэліся і нарэшце ўсё самі вырашылі. Разьлічвала, што
ён паедзе зь ёй на гэты тусач у бары і што ўсё зноўку
зробіцца бяспечным і нястрашным. Таму, напэўна, яна
так і стаяла за чувакоў, спрабуючы ўпэўніць Рыку ў іхняй
адэкватнасьці.

— Праблема ў тым, што яны неяк без тармазоў гэта
ўсё. Разумееш? З такімі тэмпамі хутка ўсё скончыцца.

— Што ты кажаш? Чаму без тармазоў? — Молі пачала
панікаваць.

— Замнога наркотыкаў. Не, я, канешне, усё разумею, але
тут ужо нейкі трэшняк. Вось кетамін пайшоў. Што далей?

— Адкуль ты ведаеш?

Рыка ўсьміхнуўся:

— Ну, зразумела, што ведаю. Як іначай?

Гэта было нейкай дваёйнай неспадзяванкай. Апыну-
лася, што яна была не адзінай, хто распавядаў Рыку наві-
ны. Такі балючы ўкол, нібыта адным гэтым ён пазбавіў
яе свайго даверу, зрабіў яе маленькай і нязначнай дзяў-
чынкай, зусім не паплечніцай. Але разам з тым у ягоным
голасе была дакладная спакойная ўпэўненасьць, а яна,
між тым, нічога ня чула пра гэта, больш таго, была су-
цэльна ня ў тэме. Гэта пачынала нагадваць размовы таты
з дачкой, і самалюбівай Молі такое вельмі не падабалася.

— Карацей, трэба патроху згортвацца, — паставіў кроп-
ку Рыка.

Молі маўчала. Гэта былі надта добрыя выходныя, каб
так іх сканчаць.

12. РОСЬПІС

Сама ня ведала, чаму пагадзілася. Напэўна, хацела праверыць, як гэта будзе, пакаштаваць нечага рэальнага, зямнога. Да таго ж Рыка прапанаваў добрыя грошы, што само па сабе было цікавым у Індыі, нават тут, на гаанскім узьбярэжжы. Яшчэ праз сум і залішнюю самазасяроджанасьць. Захацелася нарэшце зрабіць нешта карыснае для людзей. У Эні сьпела нейкая паўальтруістычная пазыцыя, таму магла б пагадзіцца і на меншую суму, але замоўца баяўся пакрыўдзіць.

Праца ішла лёгка і прыемна, яна нібыта вырвалася на волю пасьля абмежаваньняў алоўкавага малюнку. Фарбы набывала ў звычайнай краме, пабытовы акрыл, колеры самыя простыя, якія можна было зьмяшаць. Такая грубасьць натхняла, надавала ёй сілаў, бо ў прымітыўных матэрыялах і было самае жыцьцё, моцны вітальны імпульс, якога ёй так не ставала раней. Эні апанавала нейкая сьмеласьць. Пачувалася працоўнай, такой сапраўднай пралетаркай.

Пабачыўшы накід, Рыка троху засмуціўся, але прэрэчыць ня стаў, спэцыяліст ведае лепш. Эні падалося, што чувак троху вагаецца, але ці то праз бар, ці празь нешта іншае, незразумела. Увогуле хлопец перамяніўся. Уся апантаная настойлівасьць зьнікла, а замест яе зьявілася нейкая цьвярозая разважлівасьць. Рыка раней падаваўся ёй такім зорным хлопчыкам, які хоць і меў сваё меркаваньне, аднак увесь час заставаўся ў цені свайго дзядзькі. Той хлопчык цяпер пасталеў, прыдбаў цьвёрдасьці, а разам зь ёй, відавочна, і клопатаў. Гэта, вядома, былі толькі назіраньні. Зрэшты, яна мела тут уласныя мэты, і ня толькі матэрыяльныя ці якія самавыяўленьня. Яна ставіла экспэрымэнт, высьвятляла, ці пацягне, ці дазволіць сабе гэта перамяшчэньне ад умоўнай папулярнай мастачкі да простаў дэкаратаркі.

— Вельмі прыгожа, — упэўнена сказаў Саша. На ягоным твары красавала шчырая, троху ідыёцкая ўсьмешка. Ён пільна вывучаў лініі, спрабуючы здагадацца, што павінна атрымацца ў выніку. Эні толькі пачала, і пра нейкую прыгажосьць гаварыць яшчэ не выпадала. Але хлопец быў упэўнены, што атрымаецца шэдэўр.

— Дзякуй, — яна троху бьнтэжылася, чувак выглядаў так сабе. Падавалася, што ён пад нечым, хоць пэўнай яна й не была. Саша пакідаў уражаньне чалавека, які даўно ня спаў, страшна зьнясілеў, але зь невядомай прычыны сам гэтага не заўважаў.

— Мой брат таксама мастак. Старэйшы. У Піцеры партрэты піша і горад.

— Цікава. Ніколі там не была.

— О, дарма. Вельмі раю.

Сашу відавочна хацелася пазнаёміцца й пагаманіць, але ці то праз кепскую ангельскую, ці праз адсутнасць тэмы ён неяк тупіў і адно што троху сарамліва ўсьміхаўся. Яны перакінуліся яшчэ некалькімі фразамі, і вялае, поўнае паўзаў таптаньне магло б працягвацца яшчэ доўга, каб ня праца. Лена паклікала яго ўладкоўваць столь, па ўсім выглядала, што, пакуль не было Андрэя, камандаваньне ляжала на ёй. Насамрэч дзяўчыну троху нэрвала агульнае разьдзяўбайства, яна імкнулася ўсяляк стымуляваць працэс. Хлопцы слухалі разнарадку без асаблівай радасьці. Толькі што смачна папаліўшы, напружвацца іх ламала. Тым ня менш давялося разьвешваць белыя прасьціны. Эні падавалася дзіўнай ідэя завешваньня страшна прыгожага старога асбэставага шыфэру, але яна ня ўмешвалася. Рабяты тусаваліся тут ужо паўдня, але вялікіх зрухаў пакуль не было. Усе перазнаёміліся, праўда, кампанія чамусьці захоўвала дыстанцыю, толькі вось гэты Саша. Эні такое здзіўляла, але неўзабаве яна захапілася сваім росьпісам і забіла. Калі зьявіўся Андрэй, то вельмі ўзрадаваўся таму, што павінна было паўстаць у выніку. У ёй паболела ўпэўненасьці. Самае цікавае, што гэтай працай яна як бы працягвала адзін са сваіх ранейшых праектаў пра вырачаную плянэту, які выстаўляўся ў межах вялікай экалягічнай канфэрэнцыі некалькі год таму. Там усё было інакш, і ўвогуле яна выстаўляла анімацыю і розныя дакумэнты і графікі, але тут усё ж бачыла сувязь. Праўда, што зь ёй рабіць, пакуль незразумела, варта думаць, той пэрыяд жыцьця, як ёй падавалася, быў

цяпер скончаны, але чамусьці ўвесь час прасіў нейкай пераемнасці. Як бы яна ні адхрэшчвалася ад былых дасягненняў, тыя нікуды не падзеліся, і выкінуць іх было немажліва. У той старой сыстэме дзяўчыне не ставала паветра, там нельга было жыць свабодна і паўнаватасна, а таму і рабіць нешта сапраўды вартае ў яе не атрымлівалася. Усе свае разважаныя Эні выводзіла з гэтай прычыны, з такога зладжанага парадку, які кантраляваў і яе і ўсю ейную прафэсійную дзейнасць. Толькі тут было яшчэ й нешта асабістае. Яна спрабавала расьці, перамагаць, круціцца, і ўсё, здаецца, сям-так атрымлівалася, але за ейнай сьпінай заўжды маячыў прывід Джэфа. Эні не магла не зважаць на яго. Нават калі рабіла нешта зусім іншае, калі можна было сказаць, што ў пляне працы іх амаль нічога не яднае, у любым выпадку, колькі б яна ні білася, колькі б ні прарывалася, усё было марна. Цяпер у яе проста скончыліся сілы змагацца з гэтай наканава-насьцю. Сэнсу, калі што б ты ні рабіла, як бы ні ўпіралася, усё адно ў выніку трапляла на гэтыя мілыя, паблаглівыя ўсьмешкі. Так, яны глядзелі на яе, нібы на вельмі таленавітую школьніцу, на маленькага разумнага зьвярка, прыручанага шаноўным майстрам. Са зьвярком можна было гуляцца, карміць з рук, частаваць ласункамі. Як тут было не ўзбунтавацца?

Уцёкі адкрылі новыя магчымасці, далі невядомую дагэтуль свабоду, і цяпер ёй хацелася самастойна знайсці тое, што дапаможа яе ўтрымаць, хацелася сфармуляваць сваю ўласную мову, простую і зразумелую, цалкам адрозную ад той самазакаханай шаблоннай мудрагелістасці,

якую яна так добра навучылася пераймаць і ў якой нарэшце расчаравалася. Што магло быць лепшай практыкай у гэтым пляне, як не ўпрыгожаньне інтэр'еру? Гэтым Эні нібыта дабівала ў сабе тыя рэшткі высакалобай элітарнасьці, якую з рэлігійнай адданасьцю так старанна выгадоўвалі калегі.

Дні ішлі, і праца рухалася даволі хутка. Было прыемна ад гэтай мэтадычнай, расплываванай дзейнасьці, ад матэрыяльнасьці выніку. Рускія патроху асьмялелі і ўжо лепш ішлі на кантакт, хоць яна і адчувала пэўны бар'ер. Рабяты ўвесь час зважалі на Андрэя, на ягонае стаўленьне да яе і трымаліся адпаведна. Эні ад пачатку не разумела, адкуль расьце гэты фармалізм, але паступова зрабілася ясна, што справа ў Рыку, што яна ягоны чалавек, то-бок зь іншай каманды. Андрэй, напэўна, разважыў, што тая нібыта блізка зь ім знаёмая, і ўвесь час распытваў, што той думае, калі заедзе. Эні ж, натуральна, нічога такога й ведаць ня ведала, але бачыла, што паміж партнэрамі існуе нейкая недаказанасьць. Не хацелася мець да гэтага дачыненьне. Яна канцэнтравалася на працы. Асабліва пасля таго, як на другі дзень бліжэй да вечару некаторыя страшна абсаджіліся й выпісвалі па залі дзікія піруэты, лёталі, нібы падбітыя самалёты, а бліжэй да сансэту паскокалі па байкі й некуды ўкацілі. Вядома, гэта была добрая, вясёлая кампанія, але цяпер ужо й не цягнула зь імі сябравацца. Моладзь ня ведала меры, гуляла напоўніцу, і хоць гэта й выглядала страшна прыгожым і вельмі эстэтычным, хоць яна й перажывала цяпер такі апантана-вызваленчы пэрыяд, усё ж хацела для сябе большай канструктыўнасьці.

— Мне падаецца, што я цяпер лепш цябе разумею, — сказала яна неяк капітану. — Пра кепскую кампанію.

— А, гэта, — Кук адарваўся ад нататніка. — Твае новыя калегі, так?

— Калегі.

— Ну, будзе ім што пасыля ўзгадаць. Калі атрымаецца, — ён аб нечым задумаўся, пасыля дадаў: — Ведаеш, як бы яно цяпер ні прагучала, але я не магу сказаць, што так ужо шкадую наконт тых сваіх тэмаў. Нешта, вядома, можна было б прапусьціць, але за многія моманты сапраўды вельмі ўдзячны лёсу. Крута, калі глядзіш на ўсё з адлегласці, спакойна, разважліва. Ёсць жа толькі тое, што ёсць, а іншага такога ўжо й ня будзе. Хто ведае, як там у тваіх рабятаяў? Ім жа цяпер папросту абавязкова шалець і ўгараць. Як інакш?

Калі праца была скончаная, то адразу ж зьявілася гэтка прыемная спустошанасьць. Яна зрабіла ўсё даволі хутка, за некалькі дзён, скокаючы ў запале і зьмешваючы фарбы. Чувакі відавочна былі вельмі ўражаныя такім спрытам, прызвычаеныя да адвольнага графіку, яны азіралі выяву зь нейкай азадачанасьцю. Андрэй страшна радаваўся. Насамрэч спачатку ён непакоіўся, што незнаямая чухіа сапсуе ўсю атмасфэру, навядзе свой парадок. Былі ў яго падазрэньні, але ня спраўдзіліся. Глядзеў на сьвежую, яшчэ ня высахлую пясчаную даліну, зь якой то тут, то там прарасталі шэра-бэзавыя слупы атамных выбухаў, і папросту нямеў ад захапленьня. Тут жа было вырашана зладзіць асобную прэзэнтацыю. Неадкладна. Эні задала новую колеравую гаму, напачатку, канешне,

плянавалася троху іншае, але цяпер усім было пляваць. З такой прыгажосьцю яны дакладна парвуць наваколье. Андрэй, вядома, перабольшваў, але інакш ня мог, іх кантора на той час ужо трапляла ў топы, хоць да адкрыцця заставалася яшчэ чорт ведае колькі. Самі рабаты чакалі афіцыйнай даты, адно як фармальнасьці, іх і так ня слаба крыла.

Эні не разьлічвала на нейкія ўрачыстасьці. Хапіла б проста падзякі, але паколькі ўсё было вырашана, то меркавала адно ўключыць ветлівую дзяўчынку і спакойна перажыць усю мітусню. Ейныя чаканьні троху ня спраўдзіліся, па старой звычцы падрыхтавалася была схаватца ў панцыр, але нічога такога не спатрэбілася.

У наступны вечар яна яшчэ папраўляла нейкія дробныя дэталі, як пачалі зьбірацца госьці. У асноўным гэта была тусоўка, вельмі падобная да мясцовай кампаніі, знаёмыя й таварышы, сябры сям'і. Калі да яе падыходзілі, то збольшага абмяжоўвалася камплімантамі й фармальнасьцямі, і Эні пачувалася троху не да месца.

— Багемненька тут, — выказаўся Міша. — Па-моднаму.

— Мне вельмі, вельмі падабаецца, — Іван завіс ля сьцяны, паглыблены ў дэталі, нібы шукаў нешта прыхаванае. — Ты можаш нармалёва зарабіць на гэтым.

— А мне ўжо прапаноўваюць. Вельмі салідныя індыйцы цікавіліся. Пасьля нейкія такія ж даўншыфтэры.

— Посьпех, — азадачана паківаў галавою Міша. У ягоным уяўленьні такі фармат ніяк не вязаўся з ейнымі маляўніцтвамі. Хлопцы ўвогуле нічога ня ведалі пра Эніну папярэднюю кар'еру.

— Канешне, посьпех. На маю галаву, — гэта ўсё забайляла. Ёй насавалі візытовак, запрашалі як-небудзь заехаць. Раптам яна зразумела, наколькі хутка тут можна ўладкавацца. Ці цікавіла яе гэта, яна пакуль ня вырашыла. Было незразумела, як ставіцца, ці чакаць увогуле чаго, акрамя настойлівых ганараванняў і нязграбнага пошуку мэтафар. Гэта ўсё ёй нешта нагадвала.

Народ, між тым, зьбіраўся, прыходзілі нейкія знаёмыя з бару ў Доната, прыносілі піва й траву. Гаспадары спрабавалі былі наладзіць свой гандаль, але празь нястачу алькаголю вельмі хутка абламаліся й самі пасылалі каго з публікі ў супэрмаркет на рагу. Андрэй вельмі хутка страціў ня тое што магчымаць ездзіць дакупацца, але ўвогуле роўна стаяць, і многія неўзабаве яго нагналі. Эні чакала зьяўленьня Рыка, усё ж ён быў галоўным замоўцам, аднак яго ўсё не было, і чым далей, тым лепш яна разумела, што наўрад ці ўжо прыедзе. Гулянка гайдала напоўніцу, за пультам часта мяняліся пэрсанажы, музыка гучнела й набірала ў рытме. Ейная частка вечару скончылася. Пачуцьцё было неадназначнае: з аднаго боку, радавалася, што можна расслабіцца, зь іншага — нібыта не ставала чагосьці вельмі важнага.

Яны завісалі за столікам у кутку разам зь Мішам, Іванам, а таксама іншымі з донатаўскай кадкі, калі ў залю ўвайшоў капітан. На ягоным твары зьявілася ўсьмешка, відовішча п'янай рускай моладзі, што скокае і разганяецца на фоне атамных выбухаў, разьвесяліла яго. Падсеў да іх, усё яшчэ трохи здзіўлены атмасфэрай.

— Нешта нагадвае? — жартам прагаварыла яму ў вуха Эні.

— Больш за тое. Я ня бачу ў гэтым нічога страшнага.

— Можа, ты ня ўсё бачыш? — загадкава запытала дзяўчына.

Кук адно пасьміхнуўся і, стрэльнуўшы ў некага цыгярэту, дадаў:

— Ты, галоўнае, нікога тут ня слухай, добра?

Насамрэч ён адчуў гэта вельмі дакладна, і раней за яе саму. Яны прабылі там зусім нядоўга, неўзабаве паехалі. Дома ўключылі нейкае кіно, капітан адразу ж пасёкся, а яна глядзела, як выкладаюцца галівудзкія героі, бегаюць, скокаюць, страляюць, але чым далей па сюжэце, тым болей паглыблялася ў сваё. Вечар ніяк не адпускаў. Па вялікім рахунку, ня здарылася нічога непрадказальнага, і чаго яна, зрэшты, чакала? Натойп яе вельмі ўразіў, нібыта быў нечым сапраўды нелягічным. Ёй чагосьці не дадалі? Увагі, віншаванняў? Палова зь іх нават ня ведала, што за нагода. Такая лягічная, здаецца, абыхаваўся чамусьці напалохала Эні. Старая звычка да ўшанавання нікуды не падзелася. Такое пачуцьцё абкрадзенасьці ўсё ж падавалася нейкай прыкрасьцю, нечым несумленным. Розумам яна прымала гэтае нармалёвае чалавечае стаўленьне — утылітарнасьць ніколі ня будзе чымсьці выбітным. Прымала, але ня ведала, што з гэтым рабіць. Яна б хацела гаварыць тут пра экалёгію і думала яшчэ, як завязаць гэта з той колішняй выставай, мо падаць нейкім адпаведным чынам. І гэта ўсё зьявілася літаральна за некалькі дзён, а дагэтуль выключна лёгкая крэмзаніна.

Галоўнае, што яна вынесла, што нічога так і не сказала. Што страшнага? Можна было і прамаўчаць, але тут сама мова была немагчымай. Эні апынулася толькі атрыбутам, звычайнай зададзенасьцю сярод дзікага, узрушанага натоўпу. Яна не магла гаварыць, а гэта было адзінае, чаго ёй хацелася. Раней, адценены значнасьцю Джэфа, ейны слабы, ледзьве чутны голас зьліваўся з тысячай галасоў такіх жа маладых зорчак. Ейны голас меў свой кошт у прэйскураньце мастацтва, побач стаялі нейкія пазнакі, некалькі графаў, запоўненых лічбамі і словамі. Усё ўнесенае ў каталёг, вельмі бясъепчнае, кантраляванае арт-іерархіяй і цікаўнасьцю калекцыянэраў. Там усе чулі толькі тое, што мае кошт, тут жа... Ейная праца папросту не гучала ў гэтым асяродзьдзі, не дагаворвала. Яна нібыта й не была працай. Эні выйшла са свайго сьвету штучнасьці і адносных крытэраў на шумную вуліцу, дзе віравала жыцьцё, дзе нічога не спынялася, дзе трэба было ўвесь час рэагаваць і рухацца. Хіба мог тут хтосьці засяродзіцца на якой адной выяве, калі вакол столькі раздражняльнікаў.

Гэта паўстала цяпер такім натуральным, што ёй зрабілася нават троху сорамна за сваю патрабавальнасьць. Было проста глупа нечага чакаць. Яна б магла пайсьці ў паблік-арт, пачаць усё спачатку, але гэта ўжо іншая гісторыя, якую трэба пачынаць іншым чынам і ў іншым месцы. Цяпер, пракручваючы ўсё ў галаве, Эні прыходзіла да таго, што наўрад ці так проста адмовіцца ад свайго прафэсійнай нішы. Тэрмінова быў патрэбны новы падыход і новая тэма.

Капітан мачыў кавалак чапаці ў бабовай поліўцы, ёй з асалодай, простыя мясцовыя стравы былі для яго верхам кулінарыі. Яны сядзелі ў ятку недалёка ад арамбольскага скрыжавання, стаяў гарачы поўдзень, за суседнімі сталамі мужыкі спрытна разьбіраліся са сваімі рыбнымі талі, часам перакідваючыся парай фразай. Тут жа сноўдалі пару хлапцоў, падносячы дадаткі, падліваючы дал, за касай дзядуля ў троху запаленых акулёрах важна чытаў газету.

— Я ня ведаю, чым заняцца, — працягваў Кук, не адрываючыся ад абеду. — Мне б, напэўна, хацелася нешта напісаць, нешта вартае. Ня тое каб там прэтэнзіі вялікія, не. Для сябе, каб лепей гэта ўсё разумець. Бо яно ж забываецца, колькі ў чалавека той памяці? А тут узяў, запісаў — і нібыта ўжо й маеш нешта. Пэўнае, канкрэтнае.

— Кнігу выдаць? — спытала Эні.

Капітан троху сумяўся:

— Ну паглядзі на мяне, якая тут кніга?

— А чаму не? — яе ахапіла пяшчота, было ў ім нешта кранальнае. Хацела ведаць усе капітанавы думкі, сквапна лавіла кожнае ягонае слова. Эні адчувала, што цяпер у яе няма нікога бліжэйшага, бачыла ягоную агульную няўпэўненасць, неспакой і хацела неяк з гэтым зладзіць. У капітанавым жыцці было няшмат варыянтаў, калі ўжо выцягнула яго на паверхню, то ні ў якім разе цяпер ня можа адпусьціць. Яны былі вартыя адно аднаго. Кук не дазволіў ёй згубіцца ў гэтым падарожжы, хто ведае, дзе б яна магла апынуцца? Калі ён вагаецца з тымі сваімі запісамі, безумоўна яна падтрымае.

— Чаму не? — перапытаў капітан. — Я ж нават ня ведаю, як гэта робіцца. Зрэшты, гэта й ня важна. Зарана для вялікіх мэтай, — ён паглядзеў на яе пыталым позіркам, складалася ўражаньне, што яны папросту фантазавалі. — А ты што?

— Я — нічога. Думаю, што не атрымаецца нам тут вечна сядзець. Зіма хутка пройдзе.

— Трэба будзе выехаць, — неяк разгублена прамармытаў Кук. Але ён, канешне, разумеў, што гаворка не пра новую візу.

— Я бачу цяпер, што гэта не зусім каб маё. І крута тут на вёсцы, хоць бы ўсё жыццё сядзела, абы занятак быў, нейкая мэта, але так... — яна спынілася, блукаючы вачыма па стале, збіраючыся з думкамі.

— Разумею, — мякка сказаў капітан.

— Думала, што можна проста падысці да людзей і нешта ім раскажаць, нечым падзяліцца і што ўсё будзе зразумела, але, бачыш, не разьлічыла. І чорт зь ёй, з гэтай працай, яна ж такая, асабліва й ні пра што. Але далей?

— Ну гэта ж курорт усё ж, — Кук глытнуў чаю.

— Менавіта. Нікому ня важна, што ты робіш. Усё аднолькава прымальнае, бо не патрабуе шмат часу. Усё проста і хутка, тут адпачынак, і ніхто ня будзе ні слухаць, ні разьбірацца. Я чамусьці гэта толькі цяпер пабачыла, — яна паглядзела на Кука. — Мне таксама хочацца нечага пэўнага, нечага канкрэтнага, а тут толькі кайф, базар і нескладаныя задавальненьні. Нічога ня мае значэньня, а мне яно важнае, разумееш? Я думала, што не, што ўсё гэта толькі сраныя панты і бізнэс, але не, ня так гэта.

Капітан спыніў есць, глядзеў некуды ўбок і ці то абдумваў нешта, ці проста чакаў.

— Я не змагу пуляць ім гэтыя вясёлыя карцінкі, міла ўсьміхацца і атрымліваць заробленае. Гэта ж пустэча, гэта ня мае значэння. Каб карцінкі нешта значылі, то патрэбная ўся гэтая мішура, арганізаваная дзейнасьць і інтэрпрэтацыя, патрэбныя тыя ж самыя прафэсіяналы. Мне падавалася, што вось, нарэшце, іх пазбавілася, але ж не, высьвятляецца, што бязь іх ужо нікуды, бяз іхняй крытыкі, без ацэнкі. Інакш жа проста няма вартасьці, няма ніякай вагі, што б ты ні казаў.

— Ну ладна ўжо. Няма чаго хвалявацца. Я табе адразу казаў, каб надта на іх не разьлічвала.

— Не казаў.

— Ты забыла. Гэта ж турысты, тут ім і на Індыю класьці. Што ім да цябе?

— Ня ведаю, — словы капітана ў чарговы раз расставілі ўсё па сваіх месцах. Даводзілася прызнаць, што адзінае, чаго Эні баялася, — папросту зьнікнуць, застацца на ўзбочыне. Ня тое каб пагоня за славай, але дакладнае нежаданьне змарнецца у бязьдзеяньні. Да таго ж яна абавязаная была разабрацца са сваімі старымі законамі, даказаць, што можа нешта рабіць і без чужой пратэкцыі. І яшчэ Эні прагнула помсты.

— Не абавязкова чакаць заканчэньня візы, можам і раней паехаць.

— Так і зробім, — нібыта ачнулася яна. — Нам трэба дзейнічаць разам, замуціць што-небудзь на дваіх. І яшчэ я вельмі, вельмі не хачу вяртацца ў Эўропу.

13. СЫН

— Ты пасталеў, — нарэшце сказаў Роджэрс.

— Ну, ня трэба. Амаль незаўважна, — у капітана кепска атрымлівалася хаваць усьмешку, чамусьці сустрэча яго вельмі забаўляла. Што яшчэ мог выкінуць лёс, якую штуку? Яго апанавала нейкая нэрвовая весялосьць, не разумеў, як такое ўвогуле магло здарыцца.

Роджэрс быў у замяшальніцтве. Ён ехаў сюды прыгадаць маладосьць, даць волю настальгіі, ды не чакаў, што ўсё складзецца вось такім чынам. Апошняе, што чуў пра Кука год з пяць таму, дык якраз, што чувак ашываецца ў Хімачале і руйнуе сябе. Гэта было чыстай праўдай. Роджэрсу зрабілася вельмі прыкра ад тых навінаў, але пераймаўся ён нядоўга. Увогуле жыцьцё гэтага чалавека ўжо даўно вымагала кампрамісаў, і гэта сфармавала ў ім адпаведнае стаўленьне да людзей, да калегаў па працы, а перадусім да сябе й свайго сумленьня. Ён даўно ўпэўніўся: каб нечага дамагчыся, трэба працаваць многа і ўпарта, ні перад чым не спыняцца, не дазваляць сабе слабасьці, інакш затопчуць. У выніку мог назваць сябе

пасьпяховым чалавекам, меў усё, што трэба. Дом, сям'я, цікавая праца, нават нейкія рэгаліі ды пэўная слава. На тое, што пры гэтым страціў, стараўся не звяртаць увагі.

Яны селі на шэзлонгах ля бліжэйшага шэку. Капітан піў свой адвечны сок, Роджэрс трымаў у руках бутэльку піва, але ледзьве цягаў зь яе.

— Нядаўна чытаў пра цябе, — прыгадаў Кук. — Вялікае інтэрвію. Салідны чалавек. Малайчына.

— Ды якое ўжо там! — запырэчыў Роджэрс. — Усё вельмі звычайна цяпер.

— Ага, расказвай, — Куку сапраўды было прыемна яго бачыць.

— Параспыталі раз у дваццаць год, надрукавалі нешта. Але ўсяму ж свой час, праўда? Ты ня можаш цэлае жыццё быць крутым, падростаюць маладзейшыя, у іх і сілаў больш, і спрыту. А старым дыназаўрам каб на пэнсію стала і добра.

— Не прыбядняйся, у тэксьце ўсё было даволі ўпэўнена.

— А як інакш? Там адно, там прафэсія, а тут жа... Адпачынак, піва, усё такое. Альбом жа выдалі, трэба прадаваць. Праўда, каму ён цяпер? Хочаш, скажу, як насамрэч?

— Ну.

— Вучу падлеткаў здымаць, пайшоў у трэнэры. Ня тое, што раней, канешне, але запараў меней, — на нейкі час Роджэрс змоўк, глытануў піва: — А ты? Усё тут?

— Тут, — усміхнуўся капітан. — Дзе ж мне быць. Так, паціху. Толькі вось даўно ў Гоа не бываў. Прыехаў — і не пазнаю ўжо.

— Твая праўда.

— Нават нікога й не шукаў. Думаю, ну куды мне? Ёсць пару хлапцоў маладых знаёмых, але ў іх, сам разумееш, нешта сваё. Я так, як давесак. Зьняў хату на пэрнэмскай дарозе, падалей каб. Там і стаю.

Неўзабаве яны разгаманіліся. Наперабой распавядалі свае гісторыі, прыгавалі нешта, сьмяяліся. Усё гэта было такім шчырым і кранальным, што ніяк не выпадала сумнявацца ў цеплыні іхніх зносінаў. Капітан ня ведаў, чаму гуляў у гэтую гульню. Ён на поўным сур'ёзе радаваўся, што праз столькі год яму нарэшце выпала сустрэцца з Роджэрсам, праз столькі год недагаворанасьці, маўчаньня ў яго нарэшце зьявілася надзея даведацца хоць нешта. Сама гэтая магчымасьць ужо была для яго сьвятам. Яснасьць, якую Кук чакаў усё жыцьцё, вось яна, сядзіць тут, побач, жывая, гатовая раскрыцца, гатовая нарэшце вырашць усе іхнія пытаньні. Так, капітан страшна хваляваўся, і ў гэтым хваляваньні рабіў усё, каб ня страціць свой шанец, каб дазнацца пра сына. Трымаўся прыязна, рэагаваў на жарты, уважліва слухаў, сам нешта ўзрушана апавядаў, не шкадуючы жарсьці. Чапляўся, што было сілаў. Боль адступіў на другі плян. Зрэшты, праз столькі год гэта быў ужо ня боль, а нейкі бляклы прывід, безьліч разоў адпакутаваны і адплаканы. Час прыгасіў яго, зрабіў цалкам бясьпечным, прыручыў. Кук даўно зь ім звикся, заліваючы алькаголем, закідваючы, закурваючы, амаль загаіў гэтую рану. Што ў тую хвіліну рвало яму мозг, тое было толькі далёкім рэхам гэтага болю. Нянавісьць сышла, застаўся адно нейкі вадкі сум. Цяпер

капітан толькі хацеў ведаць, хацеў інфармацыі, папросту ператварыўся ў гэтае жаданьне й баяўся, каб не спалохаць Роджэrsa, каб не адштурхнуць.

У таго ж у галаве была сапраўдная каша. Ён троху падзёрваў сябе, паднакручваў, стараўся выглядаць як мага больш разьняволеным і ўпэўненым. Хто быў гэты стары хіпі ў параўнаньні зь ім, вядомым фатографам, сапраўдным джэнтльмэнам? Праўда, тыя тытулы дапамагалі слаба. Кук так і застаўся часткай нечага далёкага й дашчэнтна свайго, нутранага, крохкім успамінам, які гады ўпэўнена выціралі, нішчылі, але так і ня здолелі прыкончыць. Гэты ўспамін цяпер настойліва прарываўся на волю. Канешне, Роджэрс зьмяніўся, дзіўна, як Кук яго ўвогуле пазнаў. Адно засталася ранейшым — той колішні ўчынак. «Ды што ж тут паробіш? Хіба так ужо ўсё трагічна? — храбрыўся ён. — Гэта далёка ня самае страшнае, што магло здарыцца. Так склаліся абставіны». Усяляк сябе апраўдваў, але гэта цяпер ня вельмі дапамагала. Ён прывёз сям'ю ў адпачынак, нарэшце атрымалася выбрацца ўсім разам. Павалаяцца на сонейку, узяць перадышку ад шэрага паўночнага клімату, весела адсвяткаваць Каляды. Чаму гэта абавязкова павінна было здарыцца? Што цяпер рабіць? Ад пачатку ж быў шанец нарвацца, але Роджэрс упусьціў гэта, не зьвярнуў увагі, павёўся на старыя ўспаміны, на жончыну прапанову. Чорт! Яны ж маглі выбраць што заўгодна. Колькі месцаў на плянэце, а ў выніку так трапіць.

Паніка накіравалася і адступала. Ён ведаў, што неяк выкруціцца, што можа хаця б узьняцца й пайсьці, можа

прамаўчаць ці прыдумаць што-небудзь. Падмануць. Адзінае што было яму незразумелым, дык Кукава ўсьмешлівасць, ягоная спакойная для такога моманту гаворка.

— Слухай, як там мой Томі? — капітан спытаў з такой давяральнай інтанацыяй, што можна было падумаць, нібыта размаўляе са сваяком, да якога сам адправіў сына на пару месяцаў пагасьціць. Роджэрс замяўся.

— Усё добра ў яго.

— Вырас ужо, напэўна, столькі часу мінула, — ягоны голас гучаў нібыта аднекуль здалёк, быццам Кук быў ня тут. — Як жа гэта ўсё здарылася?

— Ня ведаю, — Роджэрсу не было чаго казаць. Адчуваючы далікатнасьць сытуацыі, ён вельмі хацеў не даводзіць да канфлікту.

— Як ён жыве? Вучыцца?

— Так, вельмі добра. Перамог нядаўна ў конкурсе па матэматыцы.

— Ого!

— На наступны год у каледж, ірвецца, аж ня можа.

Кук памаўчаў, ён не глядзеў на Роджэrsa, словы нібыта адрасоўваліся некаму трэцяму.

— Дзякуй табе, дружа, — прамовіў капітан. І гэта прагучала праўдзіва, без сарказму. — Дзякуй.

— Ён не дурны хлопец, выдатна ўсё разумее. Мы даўно яму расказалі... Збольшага. Без падрабязнасьцяў, канешне. Якія тут могуць быць падрабязнасьці?

— Вядома...

— Расказалі, як маглі... Слухай, давай вось толькі бяз гэтага зараз, — раптам не стрымаўся Роджэрс. — Няма

што на мяне ўсіх сабак вешаць! Ніхто цябе брудам не паліваў, не ачарняў. Самому трэба было думаць!

— Ды ладна, — троху здзівіўся такому тону Кук. — Якая ўжо розьніца?

— Мог бы аб'явіцца, патэлефанаваць, дарослыя ж усе людзі, бадай прыдумалі б што.

— Кінь, кажу, — усё так жа спакойна сказаў капітан. — Супакойся. Позна ўжо цяпер.

Ён ня ведаў, чаму не тэлефанаваў, чаму не пісаў ім. Была ж у гэтым рацыя. Заседзеўся, відаць, у сваім п'яным смутку, настолькі зь ім зжыўся, што, падавалася, канчаткова страціў магчымасьць выбрацца. Не, ён нічога не забыў, проста яго выкінулі і вельмі лёгка зладзілі замену. Ці можна было пасьля на нешта прэтэндаваць? Напэўна ж можна. Але часам, так-сяк зладзіўшы зь нейкімі ўмовамі, залізаўшы раны, чалавек ужо сумняецца, ці сапраўды мае права на штосьці разьлічваць. Кук здаўся ўсяго аднойчы, але гэтага хапіла надоўга. Толькі нядаўнія перамены, якія прынесла яму сустрэча з Эні, пачалі пакрысе разгойдваць яго, пазбаўляць закінутасьці, патроху вызваляць тое, што столькі часу хавалася пад маскай старога тусоўшчыка.

Роджэрс тым часам злаваўся і на капітана, і на сябе. За тое, што не прайшоў міма, што спыніўся, за тое, што цяпер такія нястрыманы. Хлебануў піва, палез у кішэню па цыгарэту, запаліў. Правёў позіркам па пляжы і тут жа наткнуўся на юначую постаць мэтрах у пяцідзесяці. Хлопец каротка махнуў Роджэрсу рукой, той неяк аўтаматычна адказаў, пасьля быў спахапіўся, але малады чалавек ужо ішоў да іх.

— Знаёмся, Томас, гэта мой добры сябра з далёкіх дзеянасьцяў.

Юнак энэргічна падаў руку, і ашалелы ад нечаканасьці капітан неяк няўдала яе паціснуў.

— Старая гвардыя, так? — жартаўліва спытаў Томі.

— Ага. Мы з гэтым гераічным чалавекам у свой час...

Кук глядзеў на хлопца, на ягоны малады загарэлы твар, на моцнае здаровае цела, на простую ўсьмешку.

— Містэр Кук — вялікі спэцыяліст па Індыі, можна нават сказаць, што тут і жыве, — працягваў, між тым, Роджэрс. Ён лёгка падбіраў словы, амаль не запінаўся, пасля хлопнуў капітана па плячы. — Слухай, зайздросьці я табе, старому пердуну. Сядзіш тут на пляжыку, бяды ня ведаеш, прыгожае жыцьцё сабе збацаў.

— Гэта пра вас бацька расказваў, што да пальмы прывязвалі, каб суняць? — Томі загарэўся нейкай хуліганскай цікаўнасьцю. — Ён мне ўсяго ня кажа, маўчыць, а я ж ведаю, што там ня ўсё чыста.

— Гэй, ну-ка памаўчы! Адкуль табе што ведаць?

— Ну, што маўчы? Хіба няпраўда? Усё ж адразу ясна.

— Да пальмы мы іншага прывязвалі. Што ты, малы, вярзеш тут? Сыціхні! — у голасе Роджэраса пачулася строгасьць. Томі супакоіўся й троху пакрыўджана паглядзеў на яго.

— Чаго ты нас сюды прыцягнуў? Бачна ж, тут даўно ўсё скурлілі, — прабурчэў хлапец.

— Сапраўды, — раптам расьсьмяяўся Кук. — Нешта пазнавата вы, рабяты.

Томі нібыта выратаваў сустрэчу. Цяпер абодвум было ўжо не да высьвятленьня зносінаў. Юнак пайшоў на тэрасу

й вярнуўся з бутэлькай колд дрынку. Капітана здзіўляла, як вольна той трымаецца, нібы не было гэтай розьніцы ва ўзросьце, гэтага асаблівага стаўленьня да старэйшых. Цягам усіх гэтых год Кук прызвычайіўся праклінаць Роджэрс і ягоную здраду — інакш гэта нельга было назваць. Цяпер ён ня ведаў, як быць, як паводзіцца. Ці магло так атрымацца, што гэты здрайца выхаваў сына не зацуканым падпарадкаванцам, але цалкам адэкватным і незалежным маладым чалавекам? Такім было яго першае ўражаньне. Капітана гэта здзіўляла, але ён, як мог, стараўся ня паліцца на Томі, стараўся захоўваць спакой і падтрымліваць той пазытыўны сцэнар, які разьвіваў Роджэрс.

— Цікавісься матэматыкай? — нібыта незнарок запытаў Кук.

— Цікаўлюся, — неяк сьціпла адказаў Томі.

— Сур'ёзна? Незвычайны інтарэс цяпер.

— Ну, ня ведаю. А што незвычайнага? Яны з мамай, вунь, усім расказваюць, а па мне, дык проста ўсё і зразумела.

— У тваім узросьце больш музыка ў галаве, вечарынкі якія.

— З музыкай у яго ўсё нармальна, — уставіў Роджэрс. — Дзядулеў гараж акупавалі. Ганяюць там сваю музыку... для калькулятараў.

— Гэта яшчэ што? — перапытаў Кук.

— Ай, баця, нічога ты не разумееш, — троху нэрвова адазваўся Томі. Усё ж такі ў ім была гэтая падлеткавая вуглаватасьць. Капітана яна адразу ж прабіла на пяшчоту. Што адбывалася ўвогуле? Ён папросту сядзеў тут, побач

са сваім сынам, які цяпер апынуўся зусім староньнім ча-
лавекам, самастойным і не падобным да таго колішняга
немаўляці. Цяпер тое немаўля магло хадзіць, гаварыць,
зьбіралася вучыцца, сур'ёзна ставілася да будучыні.

— Раскажы містэру Куку, кім ты хочаш быць, — крыва-
вата падсьцябнуў Роджэрс.

— Сам раскажы, — Томі яўна не падабалася, што той
уключае такі старэчы гонар, нібыта хлопец быў ягоным
дасягненьнем.

— Прыкінь, — зьвярнуўся старэйшы да капітана. — У ас-
трафізыкі цэліць. Кажа, што ўсё астатняе ня мае зна-
чэньня.

— Вось як?

— А што вы думаеце? — на твары хлопца чыталася про-
сьба падтрымаць яго, спыніць гэтыя недарэчныя выхва-
леньні.

— Я ў гэтым зусім не разьбіраюся, — сказаў той. — Але
выглядае на вартую мэту.

— І яшчэ ня самую танную, — чамусьці працягваў
пад'юджаваць Роджэрс. Магчыма, прычына была ў нэр-
вах. Гэта ўсё ж было зарэзкім. Ён адчуваў пэўны выклік,
нібыта штосьці небясьпечнае завісла над ягоным жыць-
цём, гатовае вось-вось усё зруйнаваць. Цяжка сказаць,
ці меў такі страх якія рэальныя падставы. Выглядала, што
проста хацелася, каб усё найхутчэй скончылася, але неяк
паўплываць на гэта ён ня мог.

— Скажыце, містэр Кук. Вось вы, як спецыяліст, мо
параілі б які рэйв модны? А то мы тут ужо тры тыдні, а са-
мага галоўнага ня бачылі.

— Я табе адразу гаварыў, каб на мяне не разьлічваў, — настаўніцкім тонам адрэагаваў Роджэрс.

— Канешне, яшчэ б мне разьлічваць! Толькі цывільняк, рэстараны для сямейнага адпачынку.

— Ну, мог бы і зладзіць малому экскурсію, — капітан ня ведаў цяпер, якія паміж гэтымі двума стасункі, наколькі давяральныя. У чым ён менш за ўсё разьбіраўся, дык пэўна ў выхаванні.

— Якая ў мяне можа быць экскурсія? Што я зараз ведаю? Ня той узрост. Хай сам выкручваецца, тут маладых хапае, — Роджэрсу не хацелася запарвацца, ды й не пасавала яму ўжо ашывацца па ключах. Кук цяпер разумеў, наколькі розьніліся іхнія шляхі, наколькі перайначыліся інтарэсы. Ягоны колішні папличнік, напэўна, ставіўся цяпер да ўсіх іхніх прыгодаў як да няспелага маладога дурэння, да нечага рамантычнага, але не такога важнага, калі нават і ўлічваць, што менавіта падарожжамі па Індыі ён зарабіў сабе імя. Цяпер у яго былі важнейшыя справы. І гэта нармальна. Розьніца паміж імі сапраўды была вялікай.

— Паехалі. Пакажу вам адно месца, — сказаў капітан. — Байк ёсьць?

Байк у іх быў, і неўзабаве ўсе ўжо кацілі па прыбрэжнай шашы на поўдзень. Роджэрс спачатку спрабаваў супраціўляцца, але яго хутка ўламалі. Што да Кука, то дарога дала яму час перавесьці подых. Ён не асабліва разумеў, што яны будуць рабіць, калі прыедуць, пра што размаўляць. Падавалася, што нялёгка будзе знайсці якіх тэмаў для сьвецкай гутаркі. Хіба што травіць байкі.

Так, ён возьмецца нешта расказваць, Роджэрс падтрымае, слова за слова, неяк разгайдаецца. Капітан з усіх сілаў чапляўся за сына, не хацеў яго адпускаць. Настрой мог перамяніцца ў любую хвіліну, і незразумела, ці будзе ў яго калі другі шанец. Трэба было ўтрымаць іх. Утрымаць Томі, і не ў апошнюю чаргу ўтрымаць Роджэрс. Яшчэ ўчора капітан наўрад ці мог сабе такое ўявіць.

— О, я ведаю гэтае месца, — сказаў Роджэрс, калі яны прыехалі. — Заходзіў сюды пару разоў. Ня выйшаў шчэ нях.

— Тут ня тое што нешта моднае, але якое ёсць, — капітан адчуў патрэбу ў апраўданьнях.

Селі за стол, замовілі, нэрвовасьць Кука патроху ўляглася. Гаворка ішла лёгка, хоць і з пэўнымі аглядамі. Роджэрс таксама супакойся, знаёмая атмасфэра й добрачылівасьць капітана вярнулі яму раўнавагу. Неўзабаве ён перахапіў ініцыятыву і ўжо ва ўсю расказваў Томі, як тут было ў ягоныя часы. Даволі маляўнічыя аповеды, Кук адно падтакваў ды пасьміхаўся, зрэдку нешта дадаваў. Калі расказчык дапускаў нейкія некарэктнасьці ці яўна перабольшваў, то капітан стараўся ня ўмешвацца. Яму было дастаткова папросту сядзець побач.

Ішло да вечару. Томі час ад часу азіраўся на новых наведнікаў, якія заходзілі ў бар, некаторыя шумна віталіся з Донатам, а той па-звыкламу асыпаў іх сваімі жарцікамі. Незразумела, як менавіта пачуваўся хлопец. Магчыма, яму было троху сумна зь імі, магчыма, ужо ведаў гэтыя казкі айчыма на памяць. Капітан адразу зразумеў, што яны ўвесь час завісалі ў нумары ці тусаваліся на пляжы, ездзілі на экскурсіі, як цалкам адэкватныя турысты, і малы

ня вельмі гэтым забаўляўся. Нічога тут ня ведаючы, якую кампанію можна было знайсці ў забітым крыклівымі рускімі гатэлі? Чаго яны ўвогуле тут забылі? Адно катаваньне.

Што тычыцца Роджэrsa, то ў ім праступала такое лёгкае, піўное самазахапленне. Кук зусім забыў пра гэту ягоную рысу і, заўважыўшы яе цяпер, праз столькі год, ледзь хаваў усмешку. А той усё расказваў і расказваў, шчодрэ жэстыкулюючы і раз-пораз заклікаючы капітана ў сьведкі. Ён усё пацвярджаў, і чым далей, тым дакладней разумеў, што ніякай антыпатыі да гэтага чалавека ў яго няма. Адно што грэла яго цяпер, дык такі сьціплы спадзеў на будучыню. Без навязваньня, бяз ціску й канфліктаў. Папросту было б крута, каб Томі калі-небудзь пра ўсё даведаўся.

Пачалі зьбірацца знаёмыя, падыходзілі, віталіся людзі самага рознага ўзроўню фрыкаватасьці, што, падобна, троху зьдзіўляла капітанавых суразмоўцаў. Пад'ехала Эні. Роджэрс яўна такога не чакаў. Ён акідваў позірмам то яе, то Кука, і па ўсім было відаць ягонае замяшальніцтва: цяпер капітан у ягоных вачах яўна быў у поўным парадку, зусім не адпавядаў тым расказам пра хімачалскага алькаголіка.

Раптам ля стала зьявіўся Ласэ, ён заляцеў у бар, відавочна нечым устурбаваны, і адразу кінуўся да Кука зь неабхонасьцю тэрмінова яму пра нешта расказаць. Невядома, ці быў ён п'яны, але ягоная настойлівасьць прыцягвала шмат увагі і, скарыстаўшыся тым, што малы і Эні нешта палка абмяркоўваюць, капітан выбачыўся й выйшаў вонкі пагаварыць. Хацелася, каб той найхутчэй адваліў.

14. ЛАСЭ — ДЭТЭКТЫЎ

«Скончаны імбэцыл», — вылаяўся пра сябе Ласэ. Ён сядзеў дома, за вакном ціха завывала начная птушка, у пакоі гарэлі толькі алтарныя ліхтарыкі. Жарсьці састылі.

Канешне, часу падумаць там не было. Кінуўся на злом галавы, бы, праўда, той дзікун на паляваньні. Але што ён мог зрабіць? Застацца стаяць там пагарджаным ды асьмяяным? Ды ён бы здох хутчэй, чым здаўся. Цяпер яна будзе яго баяцца, пазьбягаць. Насамрэч хлопец нават не ўяўляў памераў той панікі, якая накрыла тады Молі, і хоць папракаў сябе, але канчаткова надзеі ня кідаў. Гэтая надзея цяпер больш нагадвала драную анучу, столькі зь ёй усяго надарылася. Яна ўпарта ўздымалася пасьля кожнага прайгранага раўнду і з самагубскім імпэтам імкнула наперад. Ласэ ня мог саступіць. Ці то рэальна быў настолькі ашалелым у сваім захапленьні, ці то папросту хімія так разьбела яму мазгі? Ані каліва будысцкай ураўнаважанасьці, сансара паглынула яго, засмактала небараку ў віры ілюзій.

Вельмі шкадаваў безабаронную дзяўчынку, і чым далей, тым усё больш упэўніваўся, што прычынай усяму

гэты італьянскі мажор. Дык а хто яшчэ мог настроіць Молі супраць яго? Корміць яе ўсялякай шкоднай дрэньню, спакушае дарагімі падарункамі. Хлопец наскрозь яго бачыў, хоць пакуль і не давялося сустрэцца. А дзяўчынка, яна ж папросту замаладая яшчэ, надта чыстая і даверлівая, не разумее, чым усё можа скончыцца. Хацелася абараніць, уратаваць, рыцарскі дух разгараўся ў ім з новай сілай. Да таго ж гэтая сьвежая пазыцыя раўніўца адкрывала перад Ласэ дадатковыя магчымасьці: дарма ён яе так мучыў, дарма чыніў гэтую пагоню, даставаў тэлефанаваньнямі. Трэба было адразу ісьці на гэтага багачэнькага засранца.

У тую ноч спалася кепска, думкі мяшаліся, зьяўляліся карціны хуткага трыумфу з нагой на ўяўляльным трупе палага праціўніка, фанфарамі ды іншымі прыемнымі бонусамі, і толькі пад раніцу Ласэ зразумеў, што ворага трэба яшчэ высачыць. Расказ Доната быў ня больш чым перадачай чутак і ўласнымі назіраньнямі, а нечага канкрэтнага бракавала. Дзе шукаць Рыку, хлопец ня ведаў, але чамусьці падавалася, што той ня стане ашывацца па мясцовых ятках ці ўвогуле дзесьці па-за цэнтравымі месцамі. З самай раніцы Ласэ езьдзіў па навакольні, правяраючы ўсе салідныя кропкі ў пошуку суперніка, але бясплённа. Вядома, тут ад пачатку не ставала здоровага сэнсу, Рыка мог быць дзе заўгодна, узьбярэжка не маленькае. Ці чым не варыянт праспаць да вечару? Упартасьці ў хлопца было багата: чаго б гэта ні каштавала, але пакончыць з усім выпадала менавіта сёньня і як мага хутчэй.

На Малым Вагаторы зусім нечакана ён натрапіў на прыпаркаваны ля ўзбочыны чырвоны Фэары. Цяпер заставалася толькі вычапіць гаспадара, які відавочна сядзеў недзе тут, у адной з гэтых кавярняў. Такі важны кліент наўрад ці пойдзе сьнедаць на пляж. Ласэ паставіў свой байк на пэўнай адлегласьці і сеў на першай лепшай тэрасе, адно каб бачыць машыну і не ўпусьціць сучонка. Папрасіў кавы, заплаціў адразу. Стаў чакаць.

Гэта быў ладны, спакойны ранак. Працаўнікі прыбіраліся пасья адвечнай запозьненай гулянкі, мянялі абрусы, напаўнялі сурвэтніцы, сонныя гастарбайтэры, што толькі паўздымаліся з прапахлых вільгацьцю тапчаноў на кухні. Адтуль цяпер цягнула смажаным — нехта пёк пуры. Сонца толькі выбралася з-за пальмаў, на вуліцы было ціха, рэдкія белыя, у асноўным старэйшага веку, павольна праплывалі міма. Адна парачка асела за суседнім столікам, прывітальна ўсьміхнуўшыся Ласэ. Дзядзька пільна вывучаў меню, спадарыня хутка крэмзанула замову на кавалку паперы ды раскрыла газэту. Сапраўды, цяпер і позна ўвечары гэты раён вельмі адрозьніваўся. Пакуль натоўпы абсаджаных прыдуркаў адсыпаліся, нармалёвыя людзі маглі насалоджвацца спакоем. На тэрасе было ўсяго некалькі чалавек, на суседняй троху меней. Недзе тут павінен быў быць і Рыка, той, з кім у Ласэ хутка надарыцца вельмі сур'ёзная размова.

Але вораг зьявіўся нечакана, сеў, завёўся й рушыў. Хлопец нават спахапіўся ад такой рэзкасьці. Шчыра сказаць, ён думаў, што давядзецца мець справу зь нейкім сур'ёзным, троху вальяжным чалавекам, дорага апра-

нутым мача на пантах. Маладзён у шортах і футбалцы яўна расчараваў. Нейкі звычайны пацан, такія тысячамі гойсаюць па навакольні. На душы палягчэла, наўрад ці з гэтым у яго ўзьнікнуць праблемы. Пакіраваў сьледам. Неўзабаве ён усё яму патлумачыць. Незразумела навошта, але чувак прыхапіў свой кастэт, які ўжо некалькі год валяўся ў бакавым клапане заплечніка бессэнсоўным грузам. Сумнеўна, ці зьбіраўся хлопец яго выкарыстаць, але, адцягваючы кішэню, прадмет яўна надаваў яму ўпэўненасьці. Унутраны пякельны анёл распраўляў крылы ў прадчуваньні салодкае помсты.

Рыка ехаў хутка, сьпяшаўся. Не асабліва глядзеў, што там ззаду, але, праўду кажучы, Ласэ й не вісеў у яго на хвасьце, троху хаваўся, гэта было нескладана на паўпус-тых ранішніх дарогах. «Хутка. Хутка ўсё вырашыцца», — паўтараў пра сябе шалёны байкер, і самае цікавае, што малады чалавек у чырвонай машыне таксама думаў пра нешта падобнае, толькі зь іншай нагоды. Яму давялося тэрмінова сарвацца і ехаць. Ранак выдаўся для Рыкі даволі нэрвовым, наперадзе чакаў важны бізнэс, і калі цяпер усё пройдзе як мае быць, то далей можна будзе рабіць што хочаш, праца скончыцца.

«Куды ж ён едзе?» — усё думаў Ласэ, але неўзабаве машына збочыла з галоўнай дарогі й пакіравала лагчынай, мінаючы роўны шэраг абнесеныя спраўнымі агароджамі ахайных дамоў, пасьля праз рачулку ўнізе й неўзабаве заехала ў двор самотнай вілы, што месцілася на пагорку, прыкрытая з тылу пальмавым гаем. Ласэ прыпыніўся, троху зьехаў з дарогі і стаў уважліва разглядаць

будыніну. «Багаценькі смаркач», — прабурчэў ён, але, тым ня менш, дом, канешне, уражваў. Простаму чалавеку пра такое толькі марыць. Чысты зялёны газон, жывая агароджа, калёны пры ўваходзе — гэта нараджала ў ім нейкую клясавую нянавісьць. Аднак ён стаяў у нерашучасьці, нібы яшчэ не дасьпеў ці папросту не наважваўся, каб уламіцца са сваімі прэтэнзіямі ў такія крутыя апартаменты.

Пакуль Ласэ вагаўся, брама гаража адчынілася і зь яе выехаў чалавек на старэнькай непрыгляднай Хондзе. Ён быў апрануты ў звычайныя джынсы з моднай срэбнай вышыўкай і плямістую кашулю зь мясцовага базару. Твар хаваўся пад зацёмненым шаломам, але зразумела, што гэта быў Рыка. Канешне, цяпер Ласэ ведаў, дзе той жыве, і можна было дастаць чувака у любы момант, але на разважаньні не было часу, проста даў па газах і рвануў найздагон.

Здаровы, троху тлуставаты мужчына ў белай кашулі відавочна быў усьцешаны. Ён зьняў люстраныя акуляры і працягнуў Рыку шырокую далонь:

— О! Вось і вы, мой дарагі дружа! Дзякуй вам! Усё проста выдатна! — усім сваім выглядам гэты чалавек адпавядаў такому троху настальгічнаму партрэту пасьпяховага местачковага прадпрымальніка канца мінулага стагодзьдзя: зачэсаныя назад валасы, дарагі абутак, раскошны залаты ланцуг на шыі.

— Усё ў парадку? — спытаў Рыка.

— Усё выключна! Супэр! Я вам шчыра скажу: спачатку я вагаўся, усё ж ёсьць людзі, якія могуць прадаць і таньней. Але якасьць. Зь якасьцю ў іх ня ўсё гладка. Ваш та-

вар, ён проста непараўнальны. Адразу бачыш, з кім маеш справу.

— Прыемна чуць, — хлопец трымаўся даволі ўпэўнена. Іншым разам мо й варта было мець якую кампанію для такіх справаў, але ён ставіў на цывярозы разьлік. Зрэшты, што яму маглі тут зрабіць? Ягоная роля абмяжоўвалася адно фізычнай прысутнасьцю, прадстаўнічымі мэтамі. Грошы ішлі па банкаўскіх каналах, і тымі схемамі займаўся зусім іншыя людзі.

— З аплатай усё ў парадку? — пацікавіўся чалавек у кашулі, прымаючы ў падначаленага бутэльку віскі і дзьве шклянкі. Відавочна, ён хацеў замацаваць угоду па ўсіх правілах.

— Так, толькі што размаўляў з калегамі, усё пацвердзілі. Адно што мяне прасілі яшчэ раз праверыць. Ну, вы разумееце, каб не было накладак.

— О, вядома! — здаравяк троху здзівіўся такой дасканаласьці. — Абішэк! — гукнуў ён аднаму са сваіх мужыкоў і дадаў колькі фразы па-мясцоваму.

Дзецюкі ў завэдзганах майках пачалі сьпешна распакоўваць брэзэнт на кузаве грузавіка і даставаць адтуль кардонныя скрынкі зь лягатыпам пральнага парашку. За імі, троху ўглыбіні паказаліся знаёмыя Рыку абрысы зялёных мэталёвых кантэйнераў. Рабочыя дасталі пару зь іх, паставілі на зямлю і адкрылі.

— Я вам шчыра скажу, дарагі дружа. Ледзь стрымліваюся, каб ня ўзяць сабе хоць парачку — такія ладныя, такія гошыя, — пакупнік дастаў адзін аўтамат, пакруціў яго ў руках, з асалодай закаціў вочы, правёў рукой па ствале. — Вы нават

не ўяўляеце, як я зайздросчу нашым байцам. Гэта ж мара любога мужчыны. Вы толькі паглядзіце, паглядзіце, — ён перадаў зброю Рыку, і той, неяк тупавата ўсміхаючыся ў тон суразмоўцу, узяў аўтамат, хутка агледзеў і перадаў аднаму з мужыкоў. Пасьля дастаў з кішэні паперку, спрытна заскочыў у кузаў і стаў зьвяраць нумары на кантэйнэрах.

— Дружа, у гэтым няма неабходнасьці, усё як і дамаўляліся, можаце не хвалявацца.

— Ну, толькі фармальнасьць, — Рыка сам сумняваўся, у чым лёгка такой праверкі. Усё рабілася па магчымасьці дыстанцыйна. Кантроль у порце, які таксама ляжаў на ім, усё ж ажыццяўляўся праз давераных асобаў і старых гаанскіх партнэраў. Хто ведае, магчыма, ён правяраў іх.

— Вы ж ня думаеце, што я дазволю сябе падмануць? — шчыра заўсміхаўся індыец, калі Рыка саскочыў на зямлю, і тут жа працягнуў яму шклянку. — За доўгую і плённую працу! Будзьма!

Ласэ тым часам ціхенька ахуяваў, такія расклады нават прыроіцца не маглі. Ён хаваўся ў хмызах за пахілай гаспадарчай пабудовай, сядзеў, бы заяц, баючыся паварушыцца. Чорт дзёрнуў яго сунуцца ў гэты замес. Што за людзі? Бандыкі? Нават ня верылася, што ўсё насамрэч. Ён ехаў за Рыкам даволі доўга, той нёсся па хайвзі, спрытна абыходзячы машыны, было цяжкавата не адставаць, але азарт падначваў Ласэ. Рыка зацягнуў яго пад самы аэрапорт. Тут, на ўскраіне Васка, пад пагоркам, у сухаватай расьліннасьці месціліся старыя ангары й склады. Навакольле выглядала цалкам дэзарганізаваным, падобна, што раней тут была нейкая гаспадарчая частка

авіябазы. Цяперака ж усё ператварылася ў адасобленыя сятчатымі платамі падворкі з купкамі будынкаў, якія пакідалі ўражаньне скрайней закінутасьці. Але недзе можна было заўважыць сьвежыя сьляды цяжкіх самаходаў.

Ласэ спыніўся ля самай дарогі, на лапіку зямлі за парай бэтонных шапікаў, размалёваных яркай рэклямай. Ніхто не зьвярнулі на яго ўвагі, ён заглушыў матор і пайшоў сьледам за Рыкам. Яшчэ тады ў хлопца зьявілася нейкае трывожнае прадчуваньне. Штосьці тут не вязалася, багаты італьянец і бедныя задворкі. Аднак ён усё ж вырашыў праверыць. Можа, спадзяваўся, што ў такім зацішным месцы ім ніхто не перашкодзіць.

Месца, між тым, апынулася яшчэ тое, і адзінае, пра што мог цяпер думаць Ласэ, гэта як выбрацца адсюль жывым. Прыладзіўшыся ў хмызьняку, ён выдатна ўсё бачыў. Чалавек дзесяць сьціпла апранутых індыйскіх хлапцоў, відаць, толькі скончылі нешта грузіць. Пад'іржавелыя дзьверы склада былі ссунутыя ўбок, але што за імі, заставалася незразумелым. У двары стаялі некалькі машынаў. Грузавік, звычайная ярка расьпісаная Тата, якіх тысячы на індыйскіх дарогах, і пара легкавушак. Сярод усіх вылучаўся толькі начальнік, астатнія з выгляду простыя працоўныя. Чым яны маглі займацца ў такім завугольлі, як ня дробным гандлем? Магчыма, бліжэй да вечару тут усё ажыўлялася, ішоў перапродаж нейкага пабытовага барахла, плястыкавых вёдраў, мэталёвага посуду, турыстычных шмотак і трэцякаснай вопраткі. Так ці інакш, увесь гераічны настрой Ласэ ператварыўся ў адзінае й вельмі простае жаданьне — ратаваць сваю задніцу. Яны маглі быць кім заўгодна:

мафіяй, індуйсцкімі радыкаламi, джихадыстамi, мааістамi — кім заўгодна, але безь яго. Хацеў быў ірвануцца, але страх скуў яго, нібы кайданамi. Варта ім толькі яго заўважыць, і ўсё — нябожчык. Нават дыхаць баяўся, прыціснуўся да самай зямлі й маліў бога, абы пранесла.

— Можа, да мяне ў клуб? — прапанаваў, між тым, Рыку партнэр. — Бізнэс бізнэсам, але было б пачэсна прымаць вас госьцем. Мы сапраўды разьлічвааем на моцныя дзелавыя стасункі, — чалавек гаварыў крыху блытана, завучанымі фразамі, ягоная ангельская троху запіналася. Рыка адмовіўся. Ад яго чакалі справаздачы, да таго ж ролю важнага заморскага госьця выконваць не хацелася. Нічога ня меў супраць мясцовай традыцыі, але па-першае — варта было шыфравацца, а па-другое — за гэтыя месяцы сацыялізацыі такога кшталту для яго было дастаткова. Скончыць і забыць.

Калі ўсе зьехалі, Ласэ асьцярожна выбраўся са свайго прытулку й агледзеў наваколле. Усё было зачыненае, анікога паблізу. Узмоклы й падрапаны, увесь у нейкіх калючках, чувак павольна пайшоў да байку, усё азіраючыся, а раптам пакінулі каго, а раптам вернуцца? Цікава, калі б Молі паскардзілася свайму новаму кавалеру на яго, што б з гэтага атрымалася? Страх адразу ж адбіўся на ягоных рамантычных пачуцьцях. Падумаў, а мо й сапраўды лепей усё адпусьціць, чым біцца лбом аб сьценку. Неяк сьмешна нават. Калі б ведаў, з кім цягаецца, адразу б адступіўся.

Пасьля, бліжэй да вечару, у яго зьявілася шалёная ідэя здаць усю шарашку копам, але ён тут жа зразумеў,

што хутчэй прымуць яго самога, нават слухаць ня стануць. Да таго ж выдатна ведаў мясцовыя парадкі — перамагаюць грошы й сувязі, так што ў такога абарванца, як ён, шанцаў аніякіх. Рэшту дня ён прабавіў дома, на мяжы параной і дэпрэсіі, хоць ты на вуліцу не выходзь. Молі, відавочна, усяго гэтага ня ведала, можа, цяпер у яго было куды больш падставаў ратаваць яе?

— Карацей, усё, братка. Кабзьдзец. Прыехалі, сукі, усіх запакавалі, як і не было, — Вася Дзесяць Рупій гаварыў вельмі эмацыйна, махаў рукамі, мяркуючы па ўсім — яшчэ не адышоў. — Я што? Я, значыцца, выскачыў на хвіліну. Там чувачок пад'ехаў, трэба было схадзіць атруты забраць. Бля, вось ніколі б не падумаў, што гэтае дзярмо мяне ўратае. Хвілінаў на дзесяць, да скрыжавання. Вяртаюся, думаю, ну нармальна, зараз сяду, як чалавек, падлячуся, бо ведаеш, яно ўжо троху і тарбіць. Падыходжу, значыцца, а там тусач, людзі сабраліся, абліччамі шчоўкаюць. Машыны, уся фігня. Гляджу — выводзяць аднаго, другога. Раз-раз — і ў бобік усіх. Пасьля павыносілі кампы, там, усю херню, загрузіліся й паехалі. Дужа апэратыўна. А я такі стаю, думаю: «Капец, вось жа як пранесла, сука. А не пайшоў бы да пушэрка, таксама б нары цяпер націраў».

— Малую забралі? — суха спытаў Ласэ.

— Усіх. Усіх да аднаго.

Чувак выпадкам сустрэў яго ля супэрмаркету. Вася выглядаў так сабе, але, у адрозьненне ад звычайнай затарможанасьці, цяпер расказваў пра аблаву вельмі нэрвова. Хто яго ведае, чым чувак пасьпеў сёння закінуцца, гэта хлопца мала цікавіла, але навіны, якія прынёс Дзесяць

Рупій, растрывожылі. Пад раніцу параноя прыціхла, а разам зь ёй паменшыліся й рамантычныя флэшбэкі. Самым здаровым цяпер выглядала плюнуць на ўсё й сапраўды паехаць. Вядома, ён бы ніколі не пагадзіўся, што проста банальна засцаў, для яго гэта хутчэй было раптоўным прасьвятленьнем, усьведамленьнем сваёй рэальнай прыроды і іншай патаснай хернёй.

І тут гэта.

Рушыў да таго бару, каб упэўніцца ва ўсім на ўласныя вочы. Памяшканьне было апячатанае, уваход красамойна перакрываючы паліцэйскай стужкай. На паркоўцы стаялі некалькі скутэраў, і, відаць, іхнім гаспадарам цяпер даводзілася нялёгка. Хай бы чужыя людзі самі разрульваліся, але Ласэ ведаў, што гэта няправільна. Цяпер ён злаваўся на Молі. Злаваўся не празь ейныя зьдзекі ці кпіны, мо якраз іх хлопец і заслужыў, але праз тое, што здарылася ўчора, тое балючае прыніжэньне, бяссьільнае хаваньне ў пыльнай траве, менавіта яно разанула яго сапраўды глыбока. Аднак, уяўляючы яе цяпер у бруднай сьмярдзючай камэры індыйскай турмы, ён ніяк ня мог сказаць, што гэта яго ня тычыцца. Так быць не павінна. Прыкідваў, якія ў яе шанцы і што ён можа зрабіць. Вырашыў пагутарыць з капітанам. Яшчэ ў Маналі стары неяк расказваў яму, што ў Гоа, маўляў, усё пад кантролем, што ёсьць свае людзі. Ці не было тое п'янай брахнёй, Ласэ ня ведаў, але паколькі знаёмства Кука зь мясцовай сцэнай не выклікала сумневу, то тады ён і быў тым першым чалавекам, да каго трэба зьвяртацца.

15. АБЛАВА

Добрая была таблетка, цікавая. Трывогі зьніклі, настрой пайшоў угору. Молі любіла гэтых чувакоў. Недзе глыбока-глыбока, ля самага сэрца, сьпела радасная хімічная пяшчота. Як жа пашанцавала з такімі сябрамі! Яе захапіла музыка, цела рухалася само, проста і арганічна, дыскабол раскідваў па сьценах сотні праменьчыкаў, усё круцілася й пералівалася рознакаляровай ілюмінацыяй. Усё было па-хатняму, Молі ведала амаль усіх прысутных. Вялікая чалавечая любоў перапаўняла яе, гаіла ўсе ейныя раны.

А пасьля раптам зьявіліся гэтыя незразумелыя людзі. Нахабна ўвайшлі ў бар і пачалі нешта прад'яўляць. «Божа, колькі ж непаразуменьня ў гэтым сьвеце! З чаго яны такія? Мо праз крыўду, празь неадукаванасьць ці беднасьць, празь няведаньне іншага шляху? Бедныя, бедныя кайфаломы!» — думала яна, седзячы на заднім сядзеньні закратаванага джыпа разам зь некалькімі сваімі сябручкамі. Было цесна й няўтульна, мала месца, але Молі шчыра спачувала гэтым вусатым мужчынам у аднолькавай

вопратцы. Вельмі хацелася іх абняць, падзяліцца зь імі нечым добрым, даць гэтым хмурым прыгажунам нагоду для ўсьмешкі.

Копы з'явіліся нечакана, і было незразумела, чаму іх столькі. Мала хто ўвогуле нешта адупляў. На чалавек пятнаццаць у бары панагналі нешта каля сарака паліцыянтаў. Ня ўсе палезьлі ў сярэдзіну, некаторыя атачылі пэрымэтар і не падпускалі цікаўных, якіх адразу ж панабегла з суседніх бараў і рэстараў. Збольшага гэта былі прыстойныя, чыстыя людзі, якіх сустрэча з праваахоўнікамі ніяк не турбавала. Бясплатнае шоў, чаму б і не? Але тым няўдахам, што апынуліся па той бок ачапленьня, яўна было не да забаваў, прынамсі той палове, якая нешта яшчэ ўспрымала.

Андрэй адразу зразумеў, што рабаты зайшлі ня проста так. Такімі натоўпамі пабірацца ня ходзяць. З досьведу ён ведаў, што і як трэба рабіць, колькі каму даваць. У копаў была свая такса, у бандытаў свая, і зусім нядаўна гаспадар памяшканьня, з выгляду цалкам прытомны чалавек, перадаваў і тым, і другім усё належнае. Ці не перадаваў? Няўжо, падла, прысабечыў? Які з гэтага понт? Андрэй плаціў яму зусім ня кепскую арэнду, можна было б зарабіць болей. Нешта тут дакладна не вязалася.

Што цікава, паліцыянты зусім не праяўлялі агрэсіўнасьці. Калі колькі хлапцоў кінуліся да задняга выйсьця, то іх там сустрэлі спакойна і з разуменьнем. Адступаць не выпадала. Побач круціліся два чалавекі ў камізэльках з надпісам «прэса» і здымалі ўсё на камэру. Пабачыўшы іх, Андрэй яшчэ больш упэўніўся ў сваіх падазрэннях:

калі пайшло кіно, то справы дрэнь. Яго адно цешыла, што Лены няма побач. Яна ад пачатку ставілася да ўсёй барнай авантуры крыху насыццарожана, але ў яго тады атрымалася яе пераканаць. Што ж, пераканаў. Адзін з афіцэраў, відаць, старэйшы, выйшаў наперад і ладна, не запінаючыся, расказаў прысутным усё, што меўся, нават узяў троху шырэй, працуючы на тэлевізійнікаў. Далей усё адбывалася досыць хутка і спрактыкавана. Дзяўчаты былі завішчалі, пабачыўшы, што да іх набліжаюцца здаравезныя дзядзькі, але галоўны нешта крыкнуў, і іх замянілі некалькі маладых, рашучых паліцыянтак. Тых, хто быў без прытомнасці, пахапалі пад рукі й вынеслі, камэра здымала гэта асабліва пільна, астатніх вывелі амаль без супраціву. Перапалоханыя наркі ашалела азіраліся й павольна перасоўвалі ногі. Самому ж Андрэю было адно што прыкра, і больш нічога. Ён не баяўся. Мо таму, што па жыцці здараліся й горшыя сытуацыі, а мо таму, што ведаў: выкруціцца.

У машыне Молі ненадоўга страціла прытомнасць. Пасьля хтосьці побач пачаў штурхацца й нешта вельмі хутка гаварыць. Спачатку голас быў ціхі, пасьля грамчэй, яшчэ грамчэй. Выглядала на тое, што чувак лавіў бэда найпрост у бобіку. Падрабязнасьці высвятляць не хацелася, тым больш неўзабаве копы суцішылі психанаўта, стукнуўшы некалькі разоў дубінкай па сетцы. Навязьлівы раздражняльнік змоўк, і яна ўжо ўва ўсю захаплялася яркімі агнямі дарогі, якія, расплываючыся на мутным шкле, ладкавалі ў ейным мозгу маленькі фаервэрк. Самаход гайдала, іх некуды везьлі, і дакладна не на экскурсію.

Увогуле ўся задняя частка джыпа ўяўляла сабой той яшчэ заапарк, кампанію экзатычных мутантаў, якіх мясцовыя ўлады намагаліся пералавіць і абсяшкодзіць. Атрымлівалася ня дужа эфэктыўна, але мэтады дзейнічалі ў перспэктыве. За апошнія дзесяцігодзьдэ Гоа няўхільна цывілізаваўся. Фрыкаў-наркаманаў паменела. Многія б запырэчылі, але буйным праваахоўным босам бачылася ў гэтым заслуга менавіта такіх паказальных акцыяў.

Молі тады гэта ўсё мала хвалявала, ёй не было справы нават да перапалоханых шэптаў калегаў-затрыманых. Гэтыя перайманьні і тое становішча, у якое яна так неасьцярожна патрапіла, былі побаку. Прытомнасьць і адчуваньне рэальнасьці вярнуліся ўжо ў камэры. Галава плыла, думкі блыталіся, але разуменьне пакрысе пачало прыходзіць. Яна сядзела проста на падлозе, недалёка ад яе, прытуліўшыся галавой да дзьвярных кратаў, плакала, размываючы сьлязьмі касмэтыку, красуня Каця. Галава ледзь магла нешта асэнсаваць, а гэты плач замінаў засяродзіцца. Праўда, неўзабаве зрабілася відавочным, што засяроджвацца няма на чым, усё, пачынаючы ад бару, было папросту выдалена. Молі раней не сутыкалася з паліцыяй. Што гаварыць, заўжды лічылася такой паслухмянай малайчынкай, і тое, што апынулася ў пастарунку, было, канешне, ня вельмі прыемна, але гэта хутчэй нейкая памылка, мо ейная, а мо й не. Ды й што б ёй зрабілі, грамадзянцы ЗША? Як толькі гэта высьветліцца, то тут жа выпусьцяць, яшчэ й прабачэньня папросьцяць.

Асьцярожна ўзьнялася, агледзелася й раптам заўважыла ў куточку на лаве яшчэ адну сукамэрніцу. Гэта была

маладая індыйская жанчына прыкладна ейнага ўзросту, крыху сталейшая. Яна сядзела ціха, паглядзела была на Молі й тут жа адвяла позірк. На твары цямнела гематома, на сьветлым сары былі заўважныя бурыя крываваыя плямы. Дзяўчыну аж перакрывіла, цікава, у чым яна вінаватая, а раптам забіла каго? Мужа? Фантазіі падсілкоўваліся яшчэ не адпусьціўшым наркотыкам, Молі адварнулася й падышла да дзьвярэй. Звонку, за тоўстымі прутамі кратаў быў паўцёмны калідор зь некалькімі вельмі слабымі лямпамі, насупраць — глухая сьцяна. Нягледзячы на ныцьцё суседкі, цяпер яна чула, што ў гэтым калідор яны не адныя. Побач месьціліся іншыя камэры, у якіх варушыліся, хадзілі й размаўлялі. Грубаватыя, часам абураныя, часам відавочна саслабелыя мужчынскія галасы. Падобна да таго, што гэта была рэшта кампаніі. Молі не разумела ані слова, увязвацца ў гутарку зусім не хацелася. Троху пахадзіла з кута ў кут, размяла ногі, цела было занадта выматаным, зусім бяз сілаў.

Нечакана прыгадалася колішняя размова з бацькам, такія кранальны выхаваўчы момант. Ён тады пачуваўся троху няёмка, дачка ўжо вырасла, зрабілася самастойнай, яшчэ крыху — і зьедзе ад іх. Молі слухала яго цяропліва, зь лекцыяй бацька троху спазьніўся, яна даўно ўсё гэта выдатна ведала. Ён тады гаварыў, што заўжды трэба ўсьведамляць, што ты робіш, быць асьцярожнай і г.д. Гаварыў, што вельмі лёгка аступіцца й нарабіць дурасьці, нават не заўважыўшы, маўляў, дастаткова аднаго легкадумнага руху і г.д. Ён прыгадваў уласны досьвед, раней нічога дачцэ не расказваў, і тая хоць і ведала, што яны

з матуляй у маладосьці былі далёка ня самымі паслухмянымі таварышамі, але ўсё ж была здзіўленая ягонымі праблемамі з законам, тым, што той ледзь не загрымеў аднойчы на нары, а маці ледзь не засталася сама з немаўляці на руках. Пашанцавала, адвакат тады выйграў справу. Молі ў той вечар не асабліва лавіла лінію ягонага настаўленьня. Добры, сівеючы тата папросту вельмі любіў сваю дачушку і баяўся адпусакаць яе ў агрэсіўны сьвет. Ну і за сябе таксама баяўся, за сваю адзіноту, за тое, што наперадзе цяпер застанеца адно пустое чаканьне.

Што яна скажа яму, калі ня зможа тут разруліцца? Што будзе, калі гэты замес насамрэч нешта сур'ёзнае? Яна адшукае выйсьце, але бацькавы словы цяпер грызлі сэрца. Было сорамна, проста сорамна, як калісьці ў дзяцінстве, калі ў нечым правінілася, калі першы раз падманула і падман раскрыўся. Той дзіцячы сорам зараз накладаўся на расьцярушаную нэрвовую сыстэму, і ўжо таксама хацелася плакаць, як плакала гэтая руская дзяўчынка ля дзьвярэй. Праўда, неўзабаве ўсё сышло, яна праглынула гэты горкі камяк і стала думаць, як выбірацца.

— Навошта ты мяне ў гэта ўцягнуў?! Навошта?! — Саша усё ня мог паверыць у тое, што зь ім здарылася, але вінаваціў ва ўсім толькі Андрэя. — Ты ж мяне запэўніваў, што ўсё нармальна будзе, што ўсім пляваць!

— Ну, вось атрымліваецца, што ня ўсім, — Андрэй сядзеў у задуменьні на лаве і не асабліва зьвяртаў увагу на Сашаву паніку. Нейкім чынам ён апынуўся самым адэкватным з усёй кампаніі, цяжка сказаць, ці адчуваў ён сваю віну ў гэтым хапуне, ці насамрэч нёс якую

адказнасьць за астатніх. Нават калі й так, гэта цяпер было не галоўнае. Замест таго каб разважаць над сваёй правінай, хлопец прыкідваў іхнія шанцы на вызваленьне. Хацелася мінімальнага стратаў.

— Гэта падстава, рабаты, — нарэшце прагаварыў ён. — Яны ведалі, куды ехалі, такое шоў зьнянацку не бывае. Нехта навіў. Стопудняк.

— І хто ж? — недаверліва паглядзеў на яго Саша. — Ты ж казаў, нібыта ўсё ў нас пад кантролем, як можна навесці ў такім разе? — чувака ўсё яшчэ троху трымала. Ён балянсаваў на мяжы апошніх адгалоссяў эфэкту і першых праяваў адхадняку. Псыхіка торгалася, трымцела ў гэтым незаўздросным становішчы, усяляк спрабуючы апраўдацца. «Хіба ж я вінаваты? — думаў хлопец. — Я тут увогуле выпадкам. Нічога кепскага не рабіў, мяне папросту завабілі, так, скарысталіся маёй слабасьцю».

Напэўна, нешта падобнае мелася ў кожнага. Усе былі тут выпадковымі, памылкова затрыманымі замест тых рэальных бандытаў, якія цяпер гуляюць на свабодзе. Вельмі зразумелая, шырока распаўсюджаная пазыцыя. Столькі народу ў той жа самы час беспакarana накурвалася па барах, па арэндаваных вілах, проста прагульваючыся па пляжах, закідвалася чым заўгодна і ўгарала па клюбах, а яны апынуліся менавіта тымі лузэрамі, якіх сунулі ў камэру лічы ні за што. Гэта не справядліва. Да таго ж кожны выдатна ведаў правілы: калі прыходзяць копы й бачаць, што ня ўсё ў парадку, то ты дастаеш з кішэнні пяцісотку, слухаеш строгую вымову і абяцаеш, што больш ніколі ня будзеш. Вось і ўсё. У кожнага свая праца, усім трэба

еьці. А яны што? Яны — простыя турысты. Яны адпачываюць. Які понт браць выпадковых спажыўцоў, калі зусім не складана выйсьці на пушэраў? Гэта была вельмі простая лёгка невінаватых, што пра гэта думалі паліцэйскія начальнікі — асобная тэма. Наўрад ці хто з гэтых пацаноў у камэры мог уявіць сабе іхнія матывы. Ды й страх, праўду кажучы, надзейна скаваў іхнія думкі, спакойным выглядаў хіба адзін Андрэй.

— Падстава, значыцца, — Саша нечакана ўзьняўся й захадзіў па камэры. — Добра, калі нават і так. Але што, нельга было прадугледзець?

— Слухай, ладна, папусьціся. Задзяўбеш, — паспрабаваў адмахнуцца Андрэй.

— А вось хуй табе! Ужо было папусьціўся, а цяпер тут чалюся, і што далей, ніхто ня ведае. Ты ўсю дарогу: «Папусьціся, папусьціся!» А цяпер што? Дапапускаліся? — Сашу лёгка можна было зразумець, але як бы ён ні імкнуўся скінуць зь сябе адказнасьць, якім бы танным і бясьсільным трукам гэта ні выглядала, усё ж Андрэй, як нейкі нефармальны лідэр, як старэйшы таварыш і псыхадэлічны правадыр, павінен быў адказваць за базар. Для Сашы гэта цяпер бачылася зусім адназначна, хоць ён і перабольшваў свае сілы. — Папусьціся, ён мне кажа...

Тут Андрэй узьняўся, падышоў да хлопца ўшчыльную:

— Давай прысядзь і супакойся, не напалай абстаноўку! — папросту навіс над ім грудай мяса, але Саша так лёгка здавацца не хацеў, паспрабаваў быў нешта запырэчыць. — Дык, можа, уябаць? — не падвышаючы голасу перапытаў Андрэй.

Гэта было самае мейца для такіх канфліктаў. Галоўнае тут не дапусьціць панікі. Неўзабаве копы пачнуць іх распытваць, мо нават акуратненька прэсаваць, таму вельмі важна было цяпер трымацца разам, дамовіцца, каб гнаць ім адну агульную гісторыю, і па магчымасьці не фантастычную, а такую, каб павяліся. Паліцыянты прыйшлі па іх ня самі, хоць усе навокал і ведалі пра іхні бар, але для таго, каб прыцягнуць такую ўвагу, патрэбны нейкі час, як мінімум адкрыцца ды як сьлед пабарагозіць. Паколькі ўсе адкаты былі аплачаныя, то Андрэй думаў ці на суку-гаспадара, ці на некага з канкурэнтаў, у навакольнай іх было да халеры, і новы бізнэс мог папросту некаму не спадабацца.

— Падстава. Канешне, — бурчэў Саша, троху прыбраўшы напору. — І хто тады мог здаць?

— Давай мы спачатку пра іншае падумаем.

— Пра сябручка свайго італьянскага падумай. Дзе ён зараз, калі мы ў такім гаўне?

Молі ліхаманкава намацвала варыянты паратунку. На што можна было спадзявацца, дык хіба на нявінную дзяўчынку з правільным грамадзянствам ці на тое, што нехта добры яе выцягне. Гэтым добрым чалавекам, канешне, мог быць толькі Рыка, і хоць пасля іхняй паездкі на поўдзень яна выдатна ўсьведамляла ягонае стаўленьне да рабят, але больш за яе ніхто тут не заступіцца. Ён меў рацыю, людзі апынуліся так сабе.

У камэры, між тым, стала ціха. Дзяўчынка Каця ля дзвярэй, падавалася, зусім паснула, гаанка ў куце так і не прамовіла ані гуку. У гэтай цішыні былі выдатна

чутныя галасы чувакоў за сьценкай. Там па-ранейшаму спрачаліся. Выглядала, што трапіла ўся кампанія, наўрад ці хто сышоў. Галоўнае, каб ім не папрыпісалі лішняга. Праўда, ніякіх «іх» ужо не існавала. Тусоўка сканала імгненна. Хапіла аднаго маленькага штуршка. Крутая задума з барам, і так нечакана рассыпалася. Што ж! Казачная Індыя. Першае, што Молі зробіць, калі пашэнціць трапіць на волю, дык адразу ж набудзе квіток дамоў.

У глыбіні калідору зь ляскатам адчыніліся дзьверы і неўзабаве ля іхняй камэры спыніліся два маладыя паліцыянт. Адзін быў высокі й дужы, іншы ня надта атлетычнага целаскладу ў акулерах. У ягоных руках была тэчка, відаць зь нейкім сьпісам. Спачатку ён вымавіў прозьвішча рускай, пасьля паклікаў і яе. Дзьверы адчыніліся, іх вывелі вонкі, далей па лесьвіцы, і накіравалі па розных пакоях. У ейным месьціўся адно стол, колькі крэслаў і невялічкая шафка з плястыкавым збанком вады на ёй і некалькімі мэталёвымі кубкамі. За закратаванымі вокнамі ўжо было сьветла, ноч прамінула.

Неўзабаве малады чалавек у акулерах вярнуўся, дастаў нейкія паперы, пагартваў ейны пашпарт, які, відаць дасталі з кайстры. Цікава, што яны яшчэ маглі там знайсці. Грошы, канешне, хвалявалі, але Молі старанна намагалася прыгадаць, ці ня мела пры сабе якую нычку.

— Слухай, а што ты ўвогуле тут робіш? — неяк нечакана проста запытаўся афіцэр і пільна паглядзеў на яе.

— Ну, — сумелася Молі. — Вы, напэўна ж, лепей ведаеце.

— Мы-та, канешне, — усьміхнуўся паліцыянт. — Але ўсё ж. У рускім прытоне. Дзіўна неяк.

— Так атрымалася, — яна ня ведала, што гаварыць, спадзявалася толькі, што калі коп учапіўся за гэтую тэму, то ўсё ж адмяжоўвае яе ад астатніх.

— Атрымалася неяк ня вельмі, скажу табе. Але можаш троху падрабязней? — у ягоным ветлівым голасе адчулася пэўная настойлівасць.

Молі вырашыла, што назад дарогі няма, і расказала яму ўсё, як было. Ну, амаль. За выняткам Рыкі, канешне. Паліцыю падманваць можна. Ніхто ня ведаў, ці прабачаць яе, ці адпусьцяць. Расказала, як пазнаёмілася з чувакамі на вечарынцы, але так асабліва нікога блізка й ня ведае, апынулася ў бары выпадкам, ну і троху не дала рады зь цікаўнасьцю. Маўляў, гаварылі, што гэта нічога страшнага, а тут яно вось як выйшла. Прыкідвалася дурніцай, як магла, выбівала спачуваньне. Чалавек у форме ўсьміхаўся, часам з разуменьнем ківаў галавой, аднак нічога не казаў. Ён багата тут бачыў такіх дзяўчынак, але паколькі турысты цяпер былі ў асноўным з былога саюзу, то такая экзотыка нават дзівіла яго. А можа, папросту памятаў, што наперадзе ў яго чалавек пяць-сем сьмярдзючых наркаў, якія паўдня будуць дзяўбсьці яму мозг, патрабаваць нечага, крычаць пра правы, пра адвакатаў. Зусім не хацелася пераходзіць да такой брутальшчыны гэтым цудоўным сьвежым ранкам.

— Ня з тымі людзьмі зьвязалася, — паўтарыў за ёй афіцэр. — Апынулася ня ў тым месцы і ня ў той час. Ну, ладна.

— Што цяпер са мной будзе? — нэрвовым голасам запыталася Молі.

— А хто яго ведае? Гэта ня я вырашаю. Ёсьць закон, ёсьць начальнікі. Нешта будзе. Нам проста сыгнал

прыйшоў, настойлівы. Мы адрэагавалі. А што з вамі рабіць — гэта не да мяне. Добрага табе дня, — паліцыянт яшчэ раз усьміхнуўся, узяў тэчку і хацеў быў ужо пайсьці.

— Прабачце, а можна патэлефанаваць? — Молі разу-мела, што варта карыстацца прыязнасьцю напоўніцу.

— Канешне, хадзем.

Яна набірала яго некалькі разоў, атрымалася выпра-сіць у копа свой мабільнік. Усё марна — чувак быў неда-сяжны.

16. НОВЫ ПРАЕКТ

Апанаваная той пустэчай, якая абрынулася на яе пасьля прэзэнтацыі, Эні нават і забылася пра свой заробак. Збольшага сядзела дома, аднойчы выехала з капітанам на пляж, адчувала, што нешта ў ёй ламаецца. Паўсюль бачыліся прыкметы пераменаў, і ня тое каб празь пераезд ці праз усьвядомленую нарэшце залежнасьць ад прафэсіі. Мянялася нібыта ўсё ейнае стаўленьне да жыцьця, спосаб судачыненьня зь людзьмі. Цела назапасіла нейкую неверагодную колькасьць энэргіі, і тая вось-вось мусіла вырвацца на волю.

Праз колькі дзён Рыка выйшаў на сувязь, выбачыўся за затрымку і прапанаваў перасекчыся. Яны сустрэліся ў рэстарачыі пантовага мандрэмскага рэзарту, куды зазьяджалі ў асноўным багатыя індыйскія турысты і мясцовыя эліты. Тут было зацішна і зусім малалюдна. Дарога засталася недзе зьверху, на пагорку. Па акуратнай, выкладзенай кафлямі лесвіцы Эні спусьцілася на тэрасу, дзе ў цені какосавых пальмаў стаялі прыбраныя чыстымі

сьветлымі абрусамі столікі. За адным зь іх сядзеў Рыка і адсутным позіркам глядзеў у сінюю далячынь.

— Трымаеш марку.

— Ты пра што? — ачнуўся хлопец, не зразумеўшы жарту.

— Выдатна выглядаеш, кажу, — такая арыстакратычнасьць забяўляла Эні. Сярод непатрабавальных гаанскіх рэалій і нярэдкай п'яной вульгарнасьці ёй было самае месца. Насамрэч Рыка выглядаў даволі памятым, што было зусім не тыповым. Нечым нагадваў такога нармалёвага клюбнага тусілу, які прачнуўся ранкам у чужым доме, поўным незнаёмых целаў і рэшткаў сьвята, без аніякага ўяўленьня, як ён туды трапіў. Вось прыкладна такая стомленасьць была ў хлопца на твары.

— З табой усё ў парадку? — невядома з чаго пацікавілася яна.

— А як інакш? — няўпэўнена ўсьміхнуўся Рыка. — Прабач, ня змог быць на вечарынцы. Як там усё прайшло?

— Ды нармальна. Шумна, весела.

— Гучыць, нібыта табе не спадабалася, — Рыка ўздыхнуў, дастаў пачак грошай, адлічыў патрэбную суму, дадаўшы яшчэ некалькі лішніх банкнотаў, і паклаў на стол. Пацягнуўся за імбрыкам: — Гарбаты?

— Так, калі ласка, — Эні забрала грошы і, не пералічваючы, сунула ў кішэню.

— Насамрэч нічога там, хутчэй за ўсё, не атрымаецца, — пасьяля доўгай паўзы пачаў Рыка. — Але будзе навучка. Шмат хачу ад людзей, і ня тое, што хачу, але гэта такія, разумееш, натуральныя чаканьні. Ну вось, напрыклад, калі дамовіліся нешта рабіць, то робім, калі ёсьць нейкі

давер, то ты ўжо яго не мінеш, ня будзеш лайдачыць ці забіваць, бо раптам ламы пабралі напружвацца. Прызвычаіўся, што ўсе навокал сур'ёзныя і адказныя, а тут, бачыш, усё крыху інакш працуе.

— Здарылася нешта?

— Ды не, нічога страшнага. Папросту падкінуў гэтым рускім пару тысячаў, а яны пратырчэлі ўсё. Сам вінаваты, няма чаго цяпер.

Яна нічога не разумела зь ягоных словаў, але распытваць падрабязней не хацела. Сам разьбярэцца са сваімі праблемамі. Ёй сваіх ставала. Апошнімі днямі Эні паглыбілася ў плянаваньне сваіх наступных дзеяньняў, пакуль што ў асноўным сама для сябе, не асабліва дзялячыся нават з капітанам. Гісторыя з гэтым няшчасным росьпісам пачала адпуская, але, што цікава, цяпер Эні бачыла падабенства тых сваіх пасляпрэзэнтацыйных перайманьняў з настроем Рыкі. Нават троху шкадавала яго.

— Як твой праект? — спытаў хлопец.

— Праект? — яна не адразу зразумела, што той мае на ўвазе, пакуль не прыгадала байку, якую загнала яму падчас сустрэчы ў Мапусе. — Можна сказаць, скончаны.

— Я так і падумаў, — заўсьміхаўся Рыка. — Слухай, што мы ўвогуле тут забылі, га? Такое дзіўнае месца.

— Што ў ім дзіўнага?

— Такая прыгожая зямля, моцная, здаровая, папросту веліч адчуваеш у гэтых камянях, у гэтых цэрквах, у скалах, моры, палях, вёсках. Асабліва калі далей ад узьбярэжжа заехаць, там жа такая сіла, такая энэргетыка. А пасля глядзіш на ўсё астатняе, таннае, дробязнае, на

за межнікаў, на мясцовых, якія нібыта ўсе саромеюцца сваёй людзкасці, усім мала, усе хочуць быць нейкімі супэрмэнамі, нібыта іх стагодзьдзямі бізунамі лупцавалі, прыніжалі, а цяпер яны раптам вызваліліся і бесьперапынна спрабуюць давесці табе сваю вартасць, сваю крутасць. Я шчыра гэтага не разумею. Чаму так?

Эні прамаўчала. Сур'ёзны малады бізнэсоўца, пасьпяховы чалавек, вядома, ён ні халеры ня бачыў тут, акрамя фасаду. Хоць яна й сама пакуль яшчэ ня надта пазбавілася сваіх старых ілюзій. Зь іншага боку, як яшчэ мог нехта, паглыблены ў сваю прывілеяваную субкультуру, глядзець на звычайных? Не, тут быў ня шок, ня нейкае страшнае адкрыццё, хутчэй простае рабочае расчараваньне ў тым, што ня ўсё ў сьвеце кіруецца лёгікай і ўпарадкаванасьцю. Рыка меў высокія стандарты, якраз тыя, якім Эні адмовілася служыць. Са сваіх нябёсных сфэраў ён спусьціўся сюды, у сьвет сучасных рабоў, людзей з мізэрнымі заробкамі і абмежаванымі магчымасьцямі, у якіх атрымалася вырвацца на нядоўгія вакацыі. Тут дзейнічалі іншыя правілы, працавалі кампрамісы. Усе пагаджаліся на кароткачасовасьць гэтых грубых мужыцкіх сатурніялій. Рыка чакаў нечага іншага, такі расклад стаўся неспадзяванкай. Папросту ня зважыў, што ў беднага абсаджанага бунтара, у дробнага мешчаніна, якому карціць хоць нейкім чынам выбрацца наверх, ня можа быць абавязальніцтваў перад нябёсным прынцам.

Эні ня мела нічога супраць Рыкі, наадварот, цяпер сэрца поўнілася прыхільнасьцю, хоць калісьці ён і падаваўся ёй адно паганай сьвіньнёй. Цяпер яны ў адной

талерцы, і рана ці позна галодны час вельмі натуральна зь імі расправіцца.

— Што будзеш рабіць? — абыякава запытаў хлопец.

— Хутка зьяжджаю ўжо. Справы самі ня робяцца. Сякія-такія пляны.

— Ня хочаш — не расказвай, — чарговая мягкая ўсьмешка кранулася ягоных вуснаў.

Яны яшчэ пасядзелі там, перакідваючыся зрэдку некалькімі рэплікамі. Ніхто не сьпяшаўся, яшчэ адзін лянотны дзень павольна праплываў празь сіесту. Вецер шамацеў лісьцем, у хмызах перакрыкваліся птушкі, унізе хвалі мерна набягалі на пусты шырокі пляж. І тут сапраўды быў рай, папросту ў кожнага да яго сваё стаўленьне.

Гэты рай прытуліў Эні ў сваіх недрах, супакоіў, дазволіў многае перагледзець. Адбылося такое ачышчэньне, троху ліхаманкавае, неўраўнаважанае, але, тым ня менш, яно спрацавала. Калі напачатку яна шыфравалася, баялася нешта расказваць Джэфу ці Розе, дбала пра іхняе меркаваньне, то цяперака ўсё сышло. Гоа даў ёй сілы рабіць тое, што хочацца рабіць, сілы не лічыцца з той стэрыльнай меркантыльнай дрэньню, хворай на забаўляльную арыгінальнасьць і вывераную паліткарэктнасьць. Эні ледзьве не прадала гэтай гнілі сваю душу. І што цяпер? А цяпер усё было ў парадку. Яна піла гарбату, глядзела, як за пальмавым гаем долу па схіле бавіўся акіян, і ведала, што неўзабаве яе чакае новы этап.

Літаральна напярэдадні сьпісалася са старым таварышам з Сэулу. Яны пазнаёміліся падчас буйной выставы ў Бэрліне некалькі год таму. Гэта быў вясёлы і сапраўды

добра адукаваны малады чалавек, які трымаўся проста і не пакідаў уражаньня ані арт-фрыка, ані кар'ерыста. Спачатку Эні прыняла яго ўвогуле за нейкага звычайнага бэрлінскага тусоўшчыка, але пазьней, калі яны разгаварыліся, высветлілася, што чувак працуе ў даволі сур'ёзным карэйскім арт-цэнтры, ладзіць выставы, а ў вольны ад асноўнага занятку час калябаруе з маладой сэульскай інды-сцэнай. Яму тады вельмі спадабаліся Эніны працы. На двары было цёпла, і ўсе тады нармалёва так гульнулі, Джэф нават падараваў хлопцу адну са сваіх нумарных рэпрадукцый, праўда, ня самую дарагую. Пэўны час яны трымалі сувязь, але без сустрэчаў і нейкіх агульных падзеяў кантакты вельмі лёгка глухнуць. Ад яго адразу пасыпаліся прапановы прыехаць і зрабіць што-небудзь на іхняй пляцоўцы, але, на жаль, графік у Эні быў шчыльна забіты. Цяперака ж яна напісала яму сама — безь вялікай надзеі, бо так хутка арганізацыйныя пытаньні не вырашаюцца, але хацелася пачаць як найхутчэй, каб ня страціць ідэю. Карэйскі таварыш адказаў ледзьве не адразу. Прапанаваў студыю, усё неабходнае і прымальны ганарар. Пра нейкую супэрстатуснасьць не вялося, але яна й не хацела. Галоўнае, што далёка ад дому. Эні разьлічвала, што ейнае зьнікненьне на некалькі месяцаў павінна было б падагрэць інтарэс прынамсі сярод знаёмых і калегаў. Хаця сёньня ў людзей вельмі кароткая памяць, і калі цябе няма ні побач, ні ў бліжэйшым інфармацыйным полі, то цябе няма ўвогуле.

Цяжка было сказаць, як адрэагаваў на такую прапанову капітан. Падавалася, яму было не прыныпова,

хаця насамрэч Кук папросту ня меў куды падзецца. Троху няшчыра зь ейнага боку, праўда, той і ня думаў пратэставаць. Важных плянаў ён у любым выпадку ня меў, да таго ж Эні хацела працаваць разам, а дакладней хацела ўцягнуць капітана зь ягонымі шалёнымі гісторыямі наўпрост у экспазыцыю. Хоць бы ў якім выглядзе. Пачуўшы гэта, Кук адразу ж прыфігеў і наадрэз адмовіўся, сказаў, што лепей пойдзе ў прыбіральшчыкі. Але пераканаць яго было нескладана, ды і як інакш? Па-першае, трэба было даць яму добрага выспятка, прымусіць паверыць у сябе, а па-другое — тут яна яшчэ троху сумнявалася — выглядала на тое, што яна сама мела ня шмат варыянтаў для новага пачатку і ангажаваць яго было для Эні адзіным праўдзівым рашэннем, а шчырасьці цяпер вельмі хацелася.

Калі вярнулася ў вёску, то Кука дома не было. Той звычайна меў завяздзёнку паспаць гадзінку-другую пасля ланчу, праўда, апошнімі днямі ў яго раптам з'явіліся нейкія справы з тым старым таварышам, Роджэрсам, якога Эні тады напаткала ў бары. Яна б мо з задавальненнем склала ім кампанію, але тут было нешта патаемнае, мужчынскае. Хутчэй за ўсё, гэтыя старыя пердуны цяпер сядзелі недзе й абсмоктвалі колішнія подзьвігі. Эні не хвалявалася за свайго чувака, той не зьбіраўся зрывацца. Да таго ж кампанія выглядала бясьпечна, яшчэ й гэты малады чалавек зь вялікімі плянамі на навуковыя вяршыні. Узгадкі пра хлопца мімаволі выклікалі ўсьмешку. На хвіліну яна падумала, як жа Кук пачуваецца зараз са старым сябручком-разьдзяўбаем, які даўно супакоіўся й завёў сям'ю?

Дома стаяла страшнае бязладзьдзе, раскіданыя рэчы, нямыты посуд і горы ейнай нескладанай творчасьці, да якой Эні канчаткова ўжо страціла ўсялякі інтарэс. Такі беспарадак, які заўжды, быў для яе нечым натуральным, тым, на што не зьвяртаеш увагі, але цяпер ён падаўся зусім непрымальным. Зь нейкім ледзьве не рытуальным памкненьнем ачышчэньня Эні ўзялася прыбіраць.

— Што новага, красуня? — на тэрасе зьявіўся Ал Капон. Ён стаяў, трымаючы рукі ў кішэнях і пакурваючы заціснутую ў зубах цыгарку.

— Усё новае, — бадзёра адазвалася Эні. — Літаральна ўсё, — яна зьбіралася раскіданыя паўсюль алоўкі, разакі, васкавую крэйду й закідвала ўсё ў агульную плястыкавую скрынку. Пасьля ўзялася за малюнкi, што грувасыціліся паўсюль няроўнымі стосамі, стол быў папросту завалены. Цяпер гэта ўсё можна было назваць хіба адкідамі, рэшткамі, старой скурай, якую яна ськінула, вырачанай на высаханьне й біялягічны распад.

— Зьбіраецеся? — Ал пасунуў плечэнае крэсла бліжэй да дзьвярэй і сеў, паклаўшы нагу на нагу. Вулічнае сьвятло, парэзанае ценем гострай лістоты, струменілася па падлозе ля ягоных ног. — Усё? Канец вакацыям?

— Нельга ж вечна лайдачыць. Ды й пэрспэктывы наперадзе.

— Пэрспэктывы, ага.

— І я не жартую!

— Не сумняюся, — пасьміхнуўся Ал. — З тваім талентам не да жартаў. А гэта ўсё куды? У архіў?

— У вагонь! — Эні стрэліла ў яго шалёным роблена-злавесным позірмам.

Той пачухаў патыліцу, зрабіў некалькі нясьпешных зацяжак:

— Ну, як ведаеш, красуня. Як ведаеш, — седзячы ў дзьвярах, ён выглядаў скрайне разьняволеным і мо нават сонна. Дзень быў гарачы, сонца пераваліла за страху, і цені надавалі ягонаму твару нейкай пяшчотнай мужнасьці.

— А ты што? — спытала Эні.

— Нічога. Пабуду яшчэ.

— Дамовіўся з босам?

— На хуй боса! Які можа быць бос, калі заўтра апакаліпсіс?

Эні спынілася і троху азадачна паглядзела на яго.

— Ну, напрыклад, — дадаў той. — Усялякае ж можа здарыцца.

За гэты час дзяўчына прывязалася да чувака, і цяпер, калі да ад'езду было ўжо ня так далёка, пачала хвалявацца, як жа ён тут застанецца і што зь ім будзе. Зразумела, сваю працу ён страціў канчаткова, і што будзе рабіць па вяртаньні, асабліва не ўяўляў. Яна раптам адчула, што ўжо пачынае сумаваць, што была б воля, забрала б з сабой і гэтага разьдзяўбанага, і ўдоўбыша Ласэ, і, можа, некага яшчэ, але на тое яны і перамены, каб пакідаць у мінулым усё — і кепскае, і тое, што, магчыма, хацелася б захаваць. Адклала прыборку, выйшла на тэрасу і села побач з Алам. Вёска цяпер выглядала інакш, Эні нібыта ўрасла ў яе. Недзе на дарозе прамычала карова, падпіты сусед прашыбаваў міма іхняй брамкі, тупавата

ўсьміхаючыся ва ўсе зубы, сьвежая гірлянда жаўцела на пазелянелым ад вільгаці каменным крыжы яркімі кветкамі, а сярод сухой колкай травы па-звыкламу чырванела такая родная цяпер сьцежка. Ва ўсім гэтым было нейкае водгульле дому, не таго, дзіцячага, зь першымі ўспамінамі, бацькамі, сямейнымі сьвятамі і каляднай ялінкай, але дому свайго, уласнага, яшчэ няіснага, дому-прадчуваньня, нейкага надзейнага прытулку. Гэта ўсё было ня тут, толькі ўяўлялася, але Эні чамусьці ўжо бачыла нейкія знакі, ведала, што ўсё ў яе наперадзе.

Ал узняўся, галантна пацалаваў ёй руку і пайшоў.

Крыху пазьней Эні села пісаць ліст.

«Я добра памятаю той дзень, калі вы прыйшлі да нас у майстэрню. Усе страшна хваляваліся, некаторыя ледзь сябе кантралявалі. І вы выдатна гэта бачылі, бачылі, у якім становішчы мы знаходзіліся, таксама як і тысячы такіх жа прыдуркаў, студэнтаў, беспрацоўных выпускнікоў з амбіцыямі, якія маліліся, каб іх заўважылі, каб ім нарэшце пашэнціла. Мы там усе былі нейкімі сіроткамі ў пошуках новага жыцця, а сьвет, ён жа заўжды жорсткі, ён патрабаваў скідвацца на арэнду, аплачваць рахункі, набываць матэрыялы, выглядаць хоць неяк прэзэнтабэльна, праўда, у нашым бізнэсе гэта й ня так важна. Ці мо толькі я ў гэта веру? Ледзьве ня кожную ноч мы ўсе зьбіраліся й цягнуліся некуды, на вечарынку, у чарговыя госьці, ці ладзілі нешта ў сабе, а зранку камусьці выпадала сядзець на ровар, чапляць вазок і аб'яжджаць сьметніцы ў пошуках прадуктаў. Думаю, што там было сапраўды нічога так. Вось зірнеш назад, а ў тваёй гурбе ўспамінаў

хаваецца такі скарб, такі цудоўны час і зьбег абставінаў, да якога, на жаль, няма вяртаньня.

Мне й па сёньня не да канца зразумела, што прывяло вас тады ў нашу маленькую п'яную камуну. Мы ўсе былі страшна свабоднымі й незалежнымі дзецьмі, готовымі пратэстааць супраць чаго заўгодна і ўсхваляць адно нікому невядомых фрыкаў, усё ж песьцячы ў сэрцы мары неяк выбрацца на паверхню. У вас жа... Да вас сыякаліся ўсе выдатнікі, усе самыя пэрспэктывныя, самыя актыўныя. Навошта спусьціліся са свайго ўкамплектаванага Алімпу ў наша маленькае пекла, вы мне так ніколі й не расказалі. Цяпер я гэта разумею троху лепей, але, зрэшты, заўжды падазравала, што пасьпяховаму прадпрыемству патрабуецца розная кроў, розных групаў, так бы мовіць. Прабачце, што пішу такімі словамі, гэта не да вас пэрсанальна, хутчэй проста так, у нікуды.

Дарагая Роза! Я вам многім абавязаная і ніколі гэтага не забуду. Нават не спадзявалася ў той дзень, што мае крыварукія экспэрымэнты вас зацікавяць. Гэта ўсё было так няспела! І дзякуй за гэты шанец, за тое, што ўзгадавалі й выкармілі, за тое, што навучылі прадуктыўнасьці і здаровай сацыяльнасьці. Гэта вельмі важна. Дзякуй!

І вось цяпер я, напэўна, напішу тое, што і павінна напісаць, што варта было напісаць ужо даўно, а лепей пагаварыць з вамі загадзя і ўсё патлумачыць. Але ёсьць як ёсьць. Я думала пра вас, калі ехала ў аэрапорт, думала пра тую заплянаваную прэзэнтацыю і пра тое, што так непрыгожа вас падстаўляю. Але набяры я вас — вы б мяне тут жа пераканалі. Супакоілі, абнялі, паабяцалі б,

што ўсё будзе добра, што гэта папросту часовае, што ўсё ўлагодзіцца. Вы б паўтарылі тое ж самае, што паўтаралі й дагэтуль, і на нейкі час гэта б усё выправіла. Памятаеце тую нашу размову незадоўга да майго ад'езду, і вы тады пачалі думаць на Джэфа, што ў нас зь ім нешта ня так? Канешне, ён засранец, але ён харошы засранец, нават нявінны ў нейкім пляне...

Я так доўга вам не пісала, бо сама не магла зразумець, чаму я тут, што раблю і чаго хачу. Лепей быць няўдзячнай зьбеглай ідыёткай, чым прыдумваць пустыя адпіскі. Да таго ж Джэф вам даўно ўсё распавёў. Толькі я ня ўпэўненая, ці задаволілі яго мае тлумачэньні. Маўчыць, не адказвае. Проста насьпела, разумееце? Так, мы ўсе можам быць адносна шчаслівымі й сытымі, але мне цяпер гэтага мала. Я не разьлічваю так вось улёгкую скарыць усе вяршыні і зарабіць мільёны. Ды й не прынцыпова гэта. Проста падумала, што ўсё, чаго я дасягнула на сёньня, гэта хутчэй ваш посьпех, бо вы мяне зрабілі, вы навучылі. Вы сапраўды бачыце людзей і ўмееце зь імі працаваць. І мо гэта вар'яцтва з майго боку, але мне зараз вельмі патрэбная воля, магчыма, тая самая, якую я мела раней, да таго дня, калі вы зайшлі да нас, а мы ўсе ахранелі, папрыціхлі і пачалі падбіраць словы, жадаючы спадабацца. Трэба было прайсьці гэтую школу, каб нарэшце дапаць, што такога каштоўнага ў непісьменнасьці, зразумець, чаму мы вам спатрэбіліся, такія дурныя і надта сьмелыя.

Вельмі спадзяюся, што вы мяне разумееце і што мы з вамі яшчэ нешта прыдумаем. Абавязкова буду пісаць.

Індзя насамрэч казачна прыгожая, і мне б цяпер вельмі хацелася, каб вы былі тут, каб прыехалі хоць ненадоўга. Можа, як-небудзь іншым разам. Задумала тут адну рэч, калі канчаткова сфармулюю — дашлю.

Усяго вам добрага!

Абдымаю,

Эні».

17. СТАРЫ ТАВАРЫШ

Гэты прыдурак Ласэ ледзьве ўсё не сапсаваў. Капітан нават раззлаваўся, момант быў, мякка кажучы, ня самы лепшы. Да таго ж гнілыя абсаджаныя гоны ўжо пачалі яго напружваць. Праўда, калі яны выйшлі на вуліцу й хлопец вываліў на яго ўсю гэтую кучу гострасюжэтнага барахла, Кук задумаўся. Ласэ быў знэрваваны ўшчэнт, але нечакана цьвярозы, разьлічваць на тое, што гэта папросту чарговая фантазіі, было ня варта. Нельга сказаць, што капітан так ужо ўсур'ёз успрымаў гэтую Молі. Падавалася, што яна папросту яшчэ адна легкадумная дзяўчынка, што любіць павыносіць хлапцам мазгі. Але калі вялося пра паліцэйскія справы, то трэба было як мага хутчэй вырашаць праблему. У такіх выпадках лепш за ўсё дамаўляцца на месцы, але са словаў Ласэ вынікала, што ўсё там ня проста так, а малая, відаць, трапіла пад раздачу выпадкова. Капітан абяцаў што-небудзь прыдумаць, так-сяк супакоіў ашалелага закаханага і вярнуўся за стол.

Маленькі Томі вырас і ператварыўся ў мужчыну. Кук зусім яго ня ведаў і, шчыра сказаць, сумняваўся, ці дарэчы

цяпер уся тая пяшчота, застарэлая, пакрытая пылам бацькоўская любоў да некага абстрактнага. Што зь ёй рабіць? Каму яна цяпер патрэбная?

У выніку яны з Роджэрсам дамовіліся сустрэцца назаўтра падчас ланчу. Высьветлілася, што ў таго толькі пару дзён у запасе, неўзабаве самалёт, а трэба яшчэ сабрацца, набыць сувэніраў, «а жонка яшчэ цягне на нейкі форт ехаць — сам разумееш». Нічога такога Кук не разумеў, але добрым знакам было хаця б тое, што чувак памякчэў і зьлівацца не зьбіраецца.

Уся наступная ноч прайшла ў роздумах. Ён апынуўся зусім не гатовы да гэтага, ды й дзе там, калі даўно сканструяваў свой сьвет, свае прынцыпы. Нават калі апошнім часам Эні ўварвалася й перакуліла ўсю ягоную сьветабудову, прынамсі значную яе частку, то такі рэзкі флэшбэк, такое гарачае прывітаньне зь мінулага ўдарыла капітана, нібы малатком па галаве. Ён мог толькі спадзявацца, паспрабаваць усё не запароць. Але нічога ж цяпер ня вернеш, і адно што застаецца, бадай, пракручваць у памяці тыя старыя архіўныя відэакадры, дзе ўсе яны былі маладымі і энэргічнымі, дзе была свабода, каханьне, шчасьце, нараджэньне малага, дзе было сяброўства і нейкая ўсеагульная прыязнасьць.

Яшчэ капітан думаў пра Ласэ, пра тое, што той, канешне, круты хлопец, але страшны рамантык і надта ўжо даверлівы. Натуральна, яму тут было ня месца. Чувак, падавалася, паходзіў зь нейкай казкі, зь сярэднявечных рыцарскіх песняў ці ў скрайнім выпадку з сучаснага фальклёру, які апісваў тыя легендарныя часы, калі Індыя

была больш зямлёй прытулку, чым турыстычным маршрутам. Цяпер эпоха плямёнаў завершаная, засталіся толькі старыя дурні накшталт яго ці вось такія беспрытульныя адвечныя дзеці, натхнёныя ды разьбітыя, троху пагорнутыя. Часам гэта лечыцца, часам не, але цяпер, канчаткова працьверазеўшы, Кук ужо выдатна бачыў, што прагрэс немагчыма ні спыніць, ні ўвогуле неяк ім кіраваць, сыстэма спраўна збіралася ўраджаі сваіх праціўнікаў і рабіла іх яшчэ адной пазыцыяй у лінейцы тавараў. Таму Ласэ мог толькі гуляць у гэтую гульню, быць рок-зоркай у час, калі зоркі згасаюць, калі пачынаецца новы дзень і ўвесь сьвет выходзіць на працу, уключае ноўтбукі, правярае новыя паведамленьні. Для капітана гэта, канешне, нічога не зьмяняла. Якім бы разьдзяўбаем ні быў гэты чувак і як бы Кук ні ставіўся да маленькай тусоўшчыцы, сябры на тое й сябры, каб дапамагаць, як бы патасна цяпер гэта ні гучала.

— Ты на што мяне падпісваеш? — Роджэрс насцьцарожана азіраўся, нібыта тут сапраўды была нейкая небяспека. — Якая мне да гэтага справа?

— Нават не пачынай, — раздражнёна адазваўся Кук. — Прыехалі — усё, назад дарогі няма. Калі гэта ты зрабіўся такім баязліўцам? Памятаю, як цябе тады за задніцу ўзялі, дык ніякіх пытанняў ня ўзьнікла. Трэба дапамагчы пацану, разумееш? Нармалёвы пацан, свой.

Роджэрсу хацелася пазьбегнуць гэтых настаўленьняў:

— Ты ўпэўнены, што ён яшчэ тут жыве? Ён жывы ўвогуле?

— Зараз пабачым.

Яны спыніліся каля вялікага старога дому з каванай агароджай і зарасьцямі квітнеючага кустоўя й шыракалістых дрэваў у двары. Месца было добра знаёмае або-двум, але не праз колішнія шалёныя вечарынкi ці завісоны. Тут жыў сябра, стары добры таварыш Пэдру. Пэдру дэ Сільва, адзін зь нямногіх мясцовых, зь якімі ў капітана тады завязаліся насамрэч блізкія сяброўскія адносіны. Гэта было не тыпова для гаанца, але малады Пэдру ва ўсю пёрся па іхніх рэйвах і, падавалася, зусім ня дбаў пра тое, як зарабіць на белых турыстах. Не трымаў тую дыстанцыю, якая была такой натуральнай у стасунках зь мясцовымі. Бацька хлопца, стары дэ Сільва, быў, што называецца, вельмі паважаным чалавекам на ўзбярэжжы, займаўся ў асноўным буйным гандлем, але ў васьмідзясятых, своечасова сыцяміўшы, што неўзабаве пачнецца турыстычны бум, добра ўклаўся і ўзяў пад кантроль значную частку тады яшчэ ня надта разьвітай турыстычнай інфраструктуры. Скажаць, што гэта было законна, дык наўрад ці. Але афіцыйныя ўлады не заўжды маглі даць рады з тымі ці іншымі пытаннямі, так што прадпрыемства мела сваю нішу і вельмі кваліфікаваны пэрсанал. Часам узынікалі непрыемныя сытуацыі зь іншымі групамі, даводзілася разьбірацца, ставіць некага на месца, але гэта руціна, і капітал мала па малу назапашваўся. Пэдру ж, які яшчэ падлеткам пачаў завісаць з эўрапейцамі, мяркуючы па ўсім, атрымліваў ад бацькі ўхвалу. Магчыма, той разьлічваў, што ў будучыні гэтыя кантакты перарастуць у нешта сур'ёзнае, але пакуль хлопец папросту маніторыў продаж наркотыкаў. Сам, вядома, ніколі не гандляваў, але ўся

гэта хейра ненармальных не магла жыць бяз кайфу, так што бацька даверыў сыну сапраўды важны ўчастак працы.

Стасункі з Кукам і Роджэрсам ад пачатку склаліся нейкія нефармальныя, яны не асабліва зважалі на тое, чым займаецца хлопец. Ды й што там, у кожнага свая справа. Да таго ж ім было пра што паразмаўляць, акрамя вечарынак і ўгару. Нягледзячы на асяродак, у якім вырас, Пэдру дэ Сільва скончыў даволі прэстыжную школу, бацька меў намер даць хлопцу якасную адукацыю, тое, чаго старому, простаму мясцоваму бандыту так бракавала. Але не хацеў прысыпешваць юнака, хай спачатку нагуляецца. У двух гэтых брытанцах хлопец знайшоў сапраўды цікавых сяброў. То была такая каманда, што забаўлялася ня толькі абсадам, але спрэчкамі пра палітыку, культуру, навуку, пра ўсё што заўгодна. Кук шмат даведаўся ад Пэдру пра Гоа, можна сказаць, той і падсадзіў капітана на гэтую індыйскую тэму, супярэчлівую і часам вельмі крываваю, далёка не такую высокадухоўную, якой яна ўяўлялася многім белым. Але пасля яны згубіліся. Замес паміж Кукам і Роджэрсам вельмі хутка усё перайначыў. Сябры разьехаліся, чаго, зрэшты, і варта было чакаць.

Дом цяпер выглядаў прывідам зь мінулага, нешта ў ім зьмянілася, паўсталі новыя прыбудовы, разбуйнеў сад, павырасталі калісьці маладзенькія пальмы. Мужчыны стаялі ў нерашучасьці перад брамай, і капітан разумеў, што зараз ён яе адчыніць і пойдзе наперад, каб прасіць старога добрага сябра, якога ня бачыў тысячу год, дапамагчы нейкаму невядомаму тыпку зь ягонай мутнай малой. Плян быў выдатны.

— Што гэта за карчы ў мяне на падворку? — гаспадар стаяў на ганку й усьміхаўся, нібы даўно ўжо чакаў гасьцей. Апануты ў простыя шорты, спартовую майку і белы халат паверх усяго, ён выглядаў даволі нязмушана, нібыта нядаўна зь імі бачыўся. — Ну што, засранцы, дзе насіла? Глядзі-ка, жывыя.

— Мы тут акурат тое ж думалі, ці ня кінуў коняў дарагі сябручок.

— Хрэна табе! Я вас усіх перажыву, наркаў чортавых!

Яны абняліся і, як бы ні аджартоўваліся, як бы ні падколвалі адзін аднаго, адразу была бачная ўся тая цеплыня і братэрскасьць, што нечакана выбралася на волю. Роджэрс, які спачатку скептычна паставіўся да капітанавай просьбы, цяпер няёмка ўсьміхаўся, ціснуў Пэдру руку і ледзь ня плакаў. Для яго гэта было зашмат: людзі, памяць. Цяпер яны стаялі тут, на ганку таго самага дому, куды калісьці маглі прыйсьці толькі прыстойна апранутымі, як паважаныя госьці, сябры сына. І гэта была нейкая адказнасьць перад старэйшым пакаленьнем, перад традыцыйным укладам гаанскага жыцьця. Некалькі разоў іх запрашалі на сямейныя абеды з нагоды нейкіх сьвятаў, пераважна рэлігійных, і вярнуцца сюды цяпер азначала ня проста прыехаць у Гоа, панастальгаваць, панаракаць на перамены. Тут было нешта глыбейшае, што тычылася ня толькі Пэдру, але, напэўна, і ўсіх тутэйшых людзей. Нанасная тэхнатрансэрская і хіпушная культура заўжды заставалася на вуліцы, за плотам. Дом дэ Сільваў пазбаўляў іх гэтага тусовачнага флёру, і хоць у асноўным сябры завісалі чорт ведае дзе, але тут ім даводзілася

супакойвацца і хоць некаторы час адчуваць сябе нармалёвымі людзьмі.

Сядзелі ў холе, пілі каву, размаўлялі, і капітану падавалася, што атмасфэра гэтага пакою ні на каліва не зьмянілася. На памяць цяжка было спадзявацца, але нават мэбля, здаецца, была тая ж самая. Канешне, дадалося сучаснасьці, плазмавы тэлевізар, мадэрновая саўндсыстэма, але ўвагу Кука перадусім зачэпіў той жа самы алтар з тымі жа самымі Ісусам, Паннай Марыяй і сьвятымі. Гэтыя фігуркі па-ранейшаму трымалі гэты дом, гэтую зямлю, і капітан так і бачыў, як пасталелы дэ Сільва, ягоная жонка, дзеці, маці, усе зьбіраюцца ўвечары тут у холе, расаджваюцца, чытаюць пацеры, галасы зьліваюцца ў адзіны ціхі гул, у якім, безумоўна, і ёсьць уся іхняя сіла. У капітана былі розныя думкі на гэты конт, але цяпер ён перш-наперш бачыў гэтую вялізную розьніцу паміж ягоным жыцьцём, жыцьцём Роджэрсэ і тым, што меў тут іхні таварыш.

— Я ні разу не зьдзіўляюся, канешне. Такі візыт. Со-рамна, мусіць, зрабілася? Зусім забылі, га? Толькі вось ня трэба цяпер апраўдвацца. Божа мой, столькі год... — дэ Сільва прыпыніўся й сур'ёзна паглядзеў на гасьцей. Задумаўся. — Ну, што там новага хоць? — але, адразу зразумеўшы недарэчнасьць пытаньня, расьсьмяяўся. Ён ня мог знайсці патрэбныя словы.

— Навінаў да халеры. Але ты ня думай, — капітан кіўнуў на Роджэрсэ, — я яго толькі ўчора сустрэў. Цалкам выпа-дкава.

— Ну, выпадкова. Давайце, заганяйце мне тут. Гэта за столькі ж год ані разу не заехаць.

— Ты яму прад'яўляй, я даўно ня ў тэме, — Роджэрс пачуваўся няёмка. Як чалавеку апошнім часам малакамунікабельнаму, яму было цяжка так адразу ўліцца ў размову. Хоць учора зь яго так і пёрла, цяпер чувак адчуў гэты цяжкі прывід часу, які Кук і дэ Сільва спрабавалі перабіць сваімі жартамі.

— А ты дзе й што? — спытаў гаспадар капітана.

— Пратырчэў тысячу год у Маналі. Нават не пытай чаму, мутная тэма.

— І не заехаў! Вось жа паскуднік, — дэ Сільва глядзеў то на аднаго, то на другога, і тое, што бачыў у іх, было вельмі падобна на гартаньне альбому са старымі фоткамі, калі колішнія твары не адпавядаюць сучасным і гэтым нараджаюць нейкую пустэчу, вакуум, які стварае час паміж колішнім шчаўчком фотаапарату і сённяшнім позіркам у люстра. — Выглядаеце вы, рабаты... троху інакш, — зьлёгка пагойдваючы галавой прагаварыў ён.

— На сябе паглядзі, — усьміхнуўся капітан. — Чым пахвалісься?

Дэ Сільва меў пра што расказаць. Бацькава спадчына цяпер буяла напоўніцу, тое, што калісьці было даволі прымітыўным зашыбаньнем бабла, сёння ператварылася ў сапраўдную кампанію. Пэдру зрабіў некалькі даволі ўдалых інвэстыцый і прабіўся на поўдзень штату, дамовіўшыся з тамтэйшымі калегамі. Таксама ў яго памяняўся падыход. Вядома, можна было дзейнічаць жорстка, старымі, надзейнымі спосабамі, але ён прадбачыў, што гэта ўсё будзе працаваць толькі да пэўнага часу. Меў даволі сур'ёзную каманду юрыстаў і маркетолёгаў, а таксама

жаданьне трансфармаваць сямейны бізнэс, засяроджаны ў асноўным на штаце, у нешта большае, выйсьці на нацыянальны ўзровень, а таксама паўмацоўваць сувязі з эўрапейскімі партнёрамі.

Але сябрам Пэдру расказваў пра іншае. Нягледзячы ні на што, ён так і застаўся простым мясцовым мужыком, які нават ня думаў нешта кардынальна мяняць. Жыў у тым жа доме, меў тыя ж самыя звычкі, што, падавалася, засталіся яму ў спадчыну ад прашчураў-рыбакоў. Ані добрая адукацыя, ані шматгадовая стажыроўка за мяжой, ані сяброўства з вэстэрнамі так і ня здолелі прыдушыць у ім простага гаанскага хлопца.

Ён гартаў фоткі на тэлефоне і паказваў сябрам:

— А вось мая Анджэліна. Паглядзіце, якая прыгажуня вырасла. У каледжы, на доктарку пайшла. Я ёй казаў, што можна не напружвацца, але куды там! Да фанатызму. Дзень і ноч, усё вучоба й вучоба, дадатковыя курсы бярэ. Кажа, у Лёндан паедзе. То-бок не пытаецца, а паеду, маўляў, і ўсё.

Сябры задуменна ківалі.

— Бацькава дачушка, — ціха прамовіў капітан.

— А старэйшы ўжо ўвесь у справах. Каб я калі такое мог падумаць? Руліцца, дамаўляецца, набраў сабе нейкіх памагатых, адзін у Мумбаі, другі ў Шанхаі, трэці чорт ведае дзе. Толькі й ганяе кантэйнэры праз порт. Гляджу на яго й думаю, што ўсё, зусім у старую калоду ператвараюся. Але зараз кажа: «Паеду ў адпачынак». І правільна. Паляцеў зь сяброўкай у Лісабон, глядзець на рэшткі імперыі.

Пэдру распавядаў з захапленьнем, яго расьпірала ад гонару за сям'ю, за дзяцей. Кук з Роджэрсам слухалі й думалі кожны сваё. Самае цікавае было ў тым, што дэ Сільва нічога ня ведаў пра іхнія зносіны, і ягоная цяперашняя шчырасьць, ягоная відавочная радасьць ад таго, што можа падзяліцца ўсім гэтым скарбам зь сябрамі сваёй шалёнай маладосьці, з тымі, хто так ці іначай былі тады для яго прыкладам, — усё гэта адгукалася цяпер у гасьцях лёгкай прыкрасьцю. У выпадку з капітанам яно было збольшага зразумела, ягоны лёс цалкам адрозніваўся ад той ідыліі, якую раскрываў перад імі дэ Сільва. А Роджэрс банальна зайздросьціў, ён хацеў бы ў той момант вось так жа, з такім жа імпэтам расказваць аб сваім сямейным дабрабыце. Так, у яго меліся нагоды для гонару. У яго былі імя, кар'ера, нейкія рэгаліі, дом, хоць троху праблемны. Але не было задавальненьня. У чымсьці ён зайздросьціў нават Куку, вольнаму чалавеку з маладой сяброўкай і нейкай аптымістычнай ураўнаважанасьцю. Сустрэць тут сваё мінулае і параўнаць з сучаснасьцю. Учорашняя самаўпэўненасьць вельмі хутка выветрывалася.

Калі капітан Кук узяняў тэму свайго маладога таварыша, дэ Сільва ня надта засмуціўся. Магчыма, ён адразу прасёк, што пасья столькіх год маўчаньня людзі наўрад ці проста так заскочуць у госьці, адно каб пагаманіць за жыцьцё. Яго гэта не асабліва напружвала, падавалася, капітан непакоіўся куды больш. Ён увесь вечар трымаў гэта ў сабе, баючыся пакрыўдзіць гаспадара. «Божа, якія глупствы! — думаў Пэдру. — Якія ж тактоўныя гэтыя рабяты, як жа ўсё перайначылася». Яму на хвіліну зрабілася

шкада іхняга сяброўства, забытага, зруйнаванага гадамі, захацелася моцна абняць гэтых чувакоў, забіць на ўсё, паехаць куды-небудзь сьвяткаваць сустрэчу як мае быць, як калісьці раней. Але час прынес з сабой гэты здрадніцкі фармалізм, празь які ані Кук, які пачуваўся троху вінаватым, ані тым больш напружаны Роджэрс не маглі цяпер пераступіць.

— Я ўсё зраблю, не хвалюся. Патэлефаную — заўтра выпусьцяць.

Калі пазьней брытанцы вярнуліся ў Арамболь, то настрой у абодвух быў так сабе. Праўда, упершыню за гэтыя пару дзён нешта сапраўды іх яднала. Абодва адчувалі гэтую страшэнную навалу, зь якой нічога нельга было зрабіць, якая ўраўноўвала іх, рабіла ўсе колішнія канфлікты нязначнымі й бессэнсоўнымі, і самае цікавае, што абодва цяпер выдатна гэта разумелі. Яны моўчкі ішлі прыбярэжным пальмавым гаем у бок Роджэрсава гесту, але, здавалася, у любую хвіліну былі гатовыя збочыць на пляж, забурыцца ў які шэк і нарэшце перапыніць набрынялую стрыманасьць.

— Слухай, ня ведаю, што ты на гэта скажаш, але ўсё ж, — троху запавольваючы хаду, пачаў быў капітан. — Хачу цябе папрасіць. Пагавары з Томі, га? Мо ня зараз, пазьней. Усё, што можна, я даўно прасраў, сам вінаваты. Перад ім у першую чаргу. Ён зусім дарослы, самастойны...

— Я разумею. Пагавару, — Роджэрс глядзеў троху ўбок. Яны ішлі павольна пясчанай сьцежкай. Месяц ужо ўзьняўся на неба, заход гарэў рудым, чародкі турыстаў кіравалі на пляж, дзеці беглі наперадзе, цягнулі размо-

раных адпачынкам бацькоў. Вясёлыя купкі моладзі сьмеючыся праходзілі міма, кіруючыся на сансэтную тусоўку. Што яны тут рабілі ўвогуле, два дарослыя дзядзькі, завязлыя ў сваіх спробах вырашыць застарэлыя праблемы маладосьці? Кук адчуваў пэўную абсурднасьць усёй сытуацыі. Так, ён пераймаўся, яны абодва ня ведалі, што рабіць, але гэта, відаць, быў час для разьвітаньня, нічога больш не заставалася.

— Я напішу, — Роджэрс паглядзеў капітану ў твар, працягнуў руку. Яны абняліся й разышліся ў розныя бакі не азіраючыся.

Празь некалькі дзён, бліжэй да абеду, капітан Кук закінуў свой пацэрты стары запlechнік у багажнік таксоўкі. Эні марудзіла, пайшла да гаспадыні аддаваць ключы, ён бачыў ейную сьпіну ў дзьвярох, цётка, відаць, нешта зацірала. Кіроўца стаяў, абaperшыся на крыло, паліў і корпаўся ў тэлефоне. Было гарача, майка ліпла да цела, але залазіць у кандыцыянаваны кэб кэп не сьпяшаўся, хацеў як сьлед разьвітацца зь месцам. Наплылі сентымэнты, нейкая настальгічная херня, але чувак быў амаль упэўнены, што цяпер ня хутка сюды вернецца. Ён азіраў хаты з пацёкамі на сьценах, старую дахоўку ў пальмавым лісьці, каменныя агароджы, на адной зь якіх ляжаў суседзкі сабака і глядзеў на яго. Цяжка дыхаў, язык высушаны. Капітан моўчкі разьвітаўся зь ім, разьвітаўся з вуліцай, зь пералескам і дробнай рачулкай у ім, з полем, што пачыналася насупраць іхняга дому й паволі ўзлазіла на пагорак, на вяршыні якога стаяла невялічкая індуйсцкая каплічка з трохкутным чырвоным сьцягам. Так, гэта былі

даволі нечаканыя некалькі месяцаў, але, зрэшты, як пачаліся, так і скончыліся.

Неўзабаве яны ўжо пакідалі Пэрнэм, ззаду засталіся прыбярэжныя вёскі, мандрэмскі пагорак над морам, майстэрня хатняй скульптуры ў Ашвэме, раўніна, вузкі паварот паміж высокіх чырвоных скалаў, спуск у Чопдэм. Мінулі мост, збочылі на Мапусу. Кук праводзіў позіркам знаёмыя павароты, крамкі і думаў, што ўсё, што адбылася зь ім калісьці тут, насамрэч ня вельмі страшнае. Цяпер ён пачуваўся паўнапраўным гаспадаром свайго жыцця, а ўсе гэтыя гісторыі, яны нікуды ня зьніклі, так і засталіся ягоным скарбам, ягоным здабыткам, сьведчылі, што нічога не мінула бясьсьледна. Капітан усё ж дамовіўся са сваёй памяццю.

18. ВЫЗВАЛЕНЬНЕ

Пасьля кандыцыянаванага вэстыбюлю пастарунка на вуліцы было задушліва. Ішло на вясну, раніцы ўжо так не халадзілі. Молі, вядома, на гэта не асабліва зваяжала, яна не чакала, што яе выпусьцяць так хутка. Не датэлефанаваўшыся да Рыкі, дзяўчына ўжо думала, што так і застанецца тут, што чувак усё пра яе зразумеў і цяпер ні за што ня ўпішацца. Руская малая больш ня ныла, проста сядзела, прытуліўшыся галавою да кратаў, яны там усе чакалі на чыёсьці рашэньне й ніяк не маглі на яго паўплываць. А зранку яе раптам вывелі, далі падпісаць нейкую паперчыну, вярнулі рэчы і параілі больш не трапляцца. Так проста ўсё й скончылася. Троху ағаломшаная, Молі цяпер стаяла ля ўваходу й ня ведала, што рабіць, хвалюючыся азіралася, шукала яго, гатовая да выбачэньняў. Звычайны гонар некуды зьнік, яе перапаўнялі сорам і ўдзячнасьць, нейкае дзіўнае спалучэньне.

— О божа! Молі! Што з астатнімі? Дзе Андрэй?! Яго таксама выпускаюць?! — Лена выглядала страшна знерваванай і троху ашалелай. Наўрад ці яна добра спала

гэтымі начамі. Абдымала Молі, закідвала яе пытаннямі, спрабавала выцягнуць хоць нешта пра свайго чувака. Троху падпхлы ад сьлёз і стомы твар папросту маліў, выпрошваў хіба якіх зачэпак, а ў Молі іх, канешне, не было.

— Я чула, як яны перамаўляюцца за сьценкай. Учора ўсіх дапытвалі... — дзяўчына нешта гаварыла, а сама ўсё азіралася шукаючы Рыку.

— Можа, іх таксама зараз выпусьцяць, — з адчаем прамовіла Лена й кінулася да дзьвярэй. Праз хвіліну вярнулася ні з чым. Падавалася, што яна на мяжы. Цяжка было ўявіць, што зь ёй цяпер адбываецца, верагоднасьць таго, што Андрэй трапіць на тэрмін, заставалася даволі высокай. Фактычна ён там быў галоўным, астатнія так, дзеці.

Молі, між тым, зразумела, што Рыкі няма і што наўрад ці ён пакажацца. «Правільна. Навошта яму ехаць сьвяціцца, сустракаць нейкую наркаманку. Стоадсоткавае паліва». Яна насамрэч падумала гэта без усялякага асуджэньня, але адначасова ў ейным маленькім стомленым сэрцы абудзілася нейкая крыўда. Так, пранесла, яе выпусьцілі, рэпрэсіўная дзікунская машына выкінула яе, разьбітую і перапалоханую, на вуліцу, але тут, на волі, да якой зьвяліся ўсе папярэднія імкненьні, не было нікога, хто б мог абняць яе і супакоіць. Не было таго, каго яна так чакала, каму хацела б адплаціць удзячнасьцю. Ці магло б гэта быць гідлівасьцю зь ягонага боку? Ці ўсё ж проста прагматычнай патрэбай не псаваць бізнэс-рэпутацыю, пра якую Молі мела даволі агульныя ўяўленьні?

— Цябе падвезьці? — Лена троху супакоілася, зразумела, што з Андрэем так хутка ўсё ня вырашыцца.

— Калі можаш.

Прыехаўшы дамоў, адразу паставіла тэлефон на падзарадку і, адкінуўшы ваганьні, набрала нумар. Той па-ранейшаму быў выключаны. Нягледзячы на тое, што ўсё так проста вырашылася з копамі, што можна было нарэшце папусьціцца й валіць з гэтай краіны, яна не разумела, ніяк не хацела мірыцца зь ягонай недасяжнасьцю.

— Я знайшла адваката, — расказвала між тым Лена. — Нібыта харошы, усе яго рэкамэндуюць, маўляў, спэцыяліст па такіх справах.

Жанчына сядзела за сталом, задуменная, выглядала кепска. Дастала паперкі, тытунь, ледзь распачатую толую пачала круціць джойнт.

— Мне тут расказвалі пра чувака, якога падставілі й зачынілі на паўтара года. Свой жа здаў, рускі. Яны з копамі бізнэс муцілі, сучонак пацучыў, падмазваўся да якога маладняка, пуліў ім стаф і тут жа лягавым набіраў. Меў на гэтым адсотак. З тых грошай, што пасья сваякі прывозілі. Дык чувак паўтара года адседзеў, ня самая лепшая забава. Здароўе паляцела, — яна запаліла цыгарэціну і на хвілю замаўчала, нібыта перабіраючы думкі.

— Чорт! Што я такое кажу? Што за херню? Усё ж яшчэ няясна, так? Нават абвінавачваньня няма. Проста затрыманы, яго не зачыняць, яго ня могуць зачыніць.

— Канешне, не хвалюся. Рана хвалявацца, — Молі села побач і ўзяла Леніну руку. — Супакойся, чуеш? У цябе ж ёсьць адвакат. Адвакат усё зробіць. Грошы ёсьць?

— Ну, ёсьць крыху, — Лена кісла і паліла.

— Вось і добра, — супакойвала Молі. — Тут жа ўсё праз грошы, сама казалася. А можа, і так выпускаць, вунь як мяне.

Лена пільна паглядзела ёй у твар, нешта абдумваючы. Не, гэта было не падазрэнне, але, можа, лёгка зайздрасць. Нібыта яна адчула гэтую розніцу, гэтае стаўленне да чалавека паводле нацыянальнасці. Перадала Молі джойнт, тая зрабіла пару хапак і тут жа вярнула. Для яе цяпер стала відавочнай гэтая траўма, якая сядзела глыбока ў іх ува ўсіх. Такое адчуванне, нібыта халодная вайна ніколі не сканчалася. Можа, гэта і перагін, але чым тады патлумачыць такую раптоўную перамену ў падкурным Леніным позірку? Усяго на нейкую хвіліну, але гэтага было цалкам дастаткова.

Чувіха дапаліла, пасядзела яшчэ крыху і пайшла. Усё ж такі дарма Молі павялася на гашло. Мо проста хацелася падтрымаць сяброўку, да таго ж гэта было сапраўды неяк несправядліва. Так лёгка выйсьці на волю ў час, калі астатнія застаюцца чакаць. Прыняла душ, запарыла кавы, у галаве троху плыло. Усё неяк хацела вырашыць, што рабіць далей? Трэба было сустрэцца з Рыкам. Яна цяляпалася па хаце й ніяк не магла сабрацца. Зазваніў тэлефон, яна зьняла, але на тым баку маўчалі. Няўжо зноў гэты ўпорак Ласэ? Вось хто заўгодна цяпер, але ня ён. Мінулай ноччу ў камэры яна датрызьнілася да таго, нібыта гэта чувак усіх падставіў з помсты, што ён навіў копаў. Але пазьней ідэя падалася ўсё ж ня надта рэальнай. Па-першае, хто б яго слухаў, копы яго самі шукалі, па-другое, якім бы прыдуркам той ні быў, але на такое пайсьці — не, наўрад ці.

Нармальнае атрымалася падарожжа. Прыгодаў стане з гакам. Молі добра пасталела за гэтыя месяцы. Так, знаёмыя наперабой казалі ёй перад вылетам, што Індыя мяняе людзей. Старая прыказка. Яна нават не здагадвалася, што перамены могуць быць такімі. Гэта ані разу не тусоўка ў каледжы, тут усё сапраўды, усё напоўніцу, без падстрахоўкі. Цяжка было падумаць, што Молі ўвяжацца ў такую мутную гісторыю. Невядома, што скажа ёй зараз Рыка, але дзяўчына зробіць усё, каб выправіць становішча. Бо нічога яшчэ не сканала, калі чувак выцягнуў яе з турмы, то напэўна ж ня проста так, не з адной літасьці.

Молі прывяла сябе да ладу, пасля сьмярдзучай камэры хацелася проста займець новую скуру, апранула найлепшую сукенку, якую Рыка падараваў ёй пару тыдняў таму, села на байк і рушыла. Вагалася, ня ведала, як сябе павесьці, што гаварыць. Удзячнасьць, віна, жарсьць і бунт — усё скруцілася адным комам. Даехала да скрыжаваньня й замест таго, каб збочыць да ягонага дому, пакіравала ў Чапору. «Так, спачатку табе патрэбны нармалёвы здаровы сьняданак. Вітаміны, кававы шэйк і яшчэ раз усё абдумаць. Трэба быць сьмялейшай, праблема вырашаная. Выбачышся, маўляў, перагнула. Але ніякіх сьлёз. Сьлёзы — лішнія».

Вася Дзесяць Рупій ляжаў на шырокім, аздобленым кафляй парапэце пад чапорскім баньянам. Высокае, старое дрэва падсыхала, на некаторых галінах лісьце зусім парадзела. Мо справа была ў перамене клімату, мо ў эканамічнай абстаноўцы, а мо і ў тым, што за апошнія дзесяцігодзьдзі энэргетыка ў вёсцы кардынальна памянялася.

Аднак баньян усё ж заставаўся цэнтрам, стаяў на галоўным скрыжаваньні. Ня так даўна вакол яго ўладкавалі гэты новы парапэт, на якім з задавальненьнем падтусоўвалі мясцовыя й турысты ў чаканьні аўтобусу ў раён ці кампаніі таварышаў. Па вечарох тут было багата людзей, але цяпер Вася займаў увесь парапэт сам. Ён ляжаў у такой нязмушана-нязграбнай позе, якая вылучае нецвярозых людзей: пагорнуты на бок, паклаўшы галаву на адвольна выпрастаную руку, іншая закінутая за сьпіну, ногі троху сагнутыя ў каленях, бруд на белых ступнях.

Молі прыпаркавалася за джус-цэнтрам Шарлоты і спачатку не зьвярнула на яго ўвагі, дастала з багажніку сумку й пайшла на тэрасу. Шарлота стаяла пры ўваходзе і неяк сур'ёзна глядзела ў бок баньяну.

— Ну, вось табе і дзесяць рупій, — з горыччу ў голасе прамовіла да яе гаспадыня, нібы да якой суседкі. Пахітала галавой. — Што зрабіць табе?

Дзяўчына разгубілася. Яна глядзела на Шарлоту, на Васю, на двух невядома адкуль зьявіўшыхся паліцыянтаў, адзін зь якіх фатаграфаваў таго на тэлефон з розных ракурсаў, набліжаўся, каб узяць буйным плянам дэталі. Іншы тым часам пазычыў у бліжэйшага гандляра нейкі просьценькі лонг, жоўты ў груба вымаляваных цёмна-карычневых сланах і омах. Праз хвіліну яны накрылі гэтай прасьцінай цела і адышлі да службовай машыны. Расьлейшы й мацнейшы з выгляду стаў некаму тэлефанаваць, Молі пабачыла ягоны твар і адразу пазнала. Гэта быў калега таго тактоўнага паліцыянта, што дапытваў яе напярэдадні.

— Дык зрабіць вам што-небудзь? — перапытала Шарлота.

— Так, калі ласка. Кофі-шэйк і салату, — яна спалохалася, замовіла на аўтамаце і тут жа забілася ў самы дальні куток, дзе мала хто калі сядзеў увагуле. Кліентаў перадусім вабіла тэраса. Чаму яна гэта зрабіла? Навошта? Наколькі гэта нармалёва ўвагуле — сьнедаць, калі за сьценкай, мэтрах у дваццаці ад цябе, ляжыць сьвежы труп твайго знаёмага? Але Молі баялася высунуцца на вуліцу. Што, калі гэты коп заўважыць яе, што, калі ўзьнікнуць пытаньні? Страх паралізоўваў. У кухні запрацаваў блэндэр, гаспадыня наразала садавіну, у маленькай залі было пуста, з насьценнага календара поўным спачуваньня позіркам на яе глядзеў Саі Баба, а па тэлевізары, што вісеў пад стольлю, паказвалі нейкі мясцовы камэдыйны сэрыял з закадравым сьмехам, ад якога халадзела сэрца.

Молі ела празь сілу. Кавалкі папаі, ананасу, салодкая чырвань кавуна — усё закідвала ў сябе мэханічна, чакала, цягнула час. Цела зрабілася жорсткім, дзяўчына не панікавала, ведала, што вытрымае і пойдзе далей сваёй дарогай, усяляк выціскала зь сябе вусьціш.

Вася Дзесяць Рупій памёр пад чапорскім баньням. Дзе ж яшчэ? Лепшага месца не існавала. Столькі разоў ён валяўся тут абторчаны й непрытомны, бясконца выпрошваў дробязь пад ягонымі галінамі, задзеўб усіх навакольных гандляроў і сталых кліентаў у абодвух джус-цэнтрах, незразумела, як яго яшчэ адсюль ня гналі. Нешта сярэдняе паміж апушчаным джанкі і садху, рускі

наркабаба, былы кароль сай-трансавых паці ляжаў цяпер халодны й нерухомы, накрыты турыстычнай анучай.

Молі была занадта шакаваная, каб нешта думаць на гэты конт, яе трэсла, вясёлыя індыйцы ў тэлевізары прыдурваліся, сьмешна гайдалі галовамі, крыўляліся. Дзяўчына дапіла шэйк і, зрабіўшы намаганьне, рушыла вонкі. На вуліцы ўжо нікога не было: ні копаў, ні Васі. Яна скочыла на байк, завялася ды рванула прэч берагам ракі.

Вельмі хацелася і бачыць, і займацца нечым іншым, замест таго каб бясконца ўхіляцца ад удараў. Цікаўнасьць выцягнула яе з дому, перакінула ў гэту прыгожую чужую краіну. Такім жа шляхам ішлі тысячы па ўсім сьвеце. Чым яны сканчалі? Ды збольшага вясёлай паездчай, цікавымі экскурсіямі, вымазваньнем ілба рытуальнай фарбай у якім сьвятым месцы і традыцыйным тыднёвым атручваньнем з самаізаляцыяй у брудным гатэлі, абклаўшыся лекамі, рэгідрантамі і туалетнай паперай. Молі атрымала іншы досьвед. Можа, яна ня шмат дзе была, але, тым ня менш, выдатна адчула смак Гоа, а разам зь ім і ўсю прыроду гэтай вечнай вечарыні.

Тады яна чамусьці падумала пра Ласэ. Узгадала свае нараканьні. Незразумела з чаго. Дзіўна, дагэтуль ёй было гідка ад аднаго ўзгадваньня, а тут хлопец чамусьці паўставаў у нейкіх спачувальных інтанацыях. Молі думала, як той скончыць, ці не такім жа вась чынам, ці ня будзе ягоны лёс настолькі ж тыповым? Яна саскочыла, добра, што зьявіўся Рыка, і, канешне, ён меў рацыю, ён быў адзіным адэкватным на гэтай сцэне. Молі адчувала ўдзячнасьць да яго і шкадавала ўсіх астатніх. Сьлёзы ліліся з вачэй,

і было незразумела, ці то ад хуткасьці, ці то па бедным тарчку. Чамусь хацелася некага абвінаваціць, пакласьці адказнасьць на некага пэрсанальна, але забойца заставаўся нябачным. Як абазначыць яго? Лад жыцьця? Наркатыкі? Мара пра вялікі сыход? У той момант дзяўчына не магла пра гэта думаць, а пазьней... пазьней супакоілася. Чамусьці ён падалося, што справа ня ў нейкіх прыватнасьцях, што ўсё нашмат большае. Няма тых, хто ў бясьпецы. Ня тут, на чароўным курорце, ня там, у цывілізаваным дабрабыце, куды яна неўзабаве вернецца. У яе была адна ідэя, адзін арыентыр — як мага хутчэй дабрацца да Рыкі. Молі бегла да яго, як паранены звер у сваё логава, як падстрэленая паляўнічымі ваўчыца.

Вокны і галоўны ўваход былі закрытыя белымі ралетамі, мэбля з тэрасы прыбраная. На браме вісеў вялікі круглы замок, але дзьверка была адчыненая. Молі нерашуча ўвайшла на двор. Чырвонага Ферары на месцы не было, але чамусьці падавалася, што гаспадар ня проста паехаў некуды па справах. Спачатку ёй падумалася, што Рыка ўжо ўсё вырашыў, што паклапаціўся пра ўсё і нават сабраўся. Вось зараз ён выйдзе з дому зь невялічкай валізкай, абдыме яе, яны сядуць у таксоўку, заедуць за ейным барахло і пакіруюць у Дабалім. Яна б не пратэставала. У той час Молі б нават не раззлавала і тое, што чувак вырашыў усё за яе. Нічога страшнага, часам можна, у выключных выпадках. Куды б яны паляцелі, цікава? У Тайланд? На Мальдывы? У Італію? Куды б яны паляцелі, калі б усё гэта не было скончана? Яна зразумела гэта адразу, як толькі пабачыла забраныя жалезам вокны. Усё

было вельмі жорстка, так жорстка, як ніколі, але Молі ведала цяпер, што ўсё вытрымае, што заўтра будзе новы дзень, у якім ніхто за яе вырашаць дакладна ня зможа. Гэта ня страшна. Зусім ня страшна.

З-за гаража паказалася сьпіна аканомы, ён зьмятаў сухое лісьце й скідваў яго ў стары плястыкавы кош. На выгляд яму было нешта каля пяцідзiesiąці, відавочна задаволены сваёй працай. Ён заўважыў Молі, усьміхнуўся, падышоў бліжэй павітацца.

— Паехаў дамоў, — сказаў мужык. — Дамоў. Мілан, — ён махнуў рукой некуды ў неба, і ў гэтым ягоным жэсьце чыталася: «Хрэн ведае, дзе гэны твой Мілан, але, відаць, дужа далёка». На твары вісела простая, добразычлівая ўсьмешка, якую можна сустрэць толькі ў мясцовых. Чувак глядзеў на яе так, нібыта не разумеў нічога, нібыта нават і не ўяўляў, што Молі тут робіць. Яна ненавідзела гэтую ўсьмешку, хацела з усяе моцы заехаць яму па твары. Пасьля яшчэ. Яшчэ. Папросту ўзяць і адпізьдзіць як сьлед.

19. НА МОСЬЦЕ

Так, часам можна крыху павар'яцець. З кім не бывае? Нечакана нешта ламаецца, і звычайны, ураўнаважаны чалавек пачынае шалець, гнаць, выёбвацца. Гэта заўважаюць сябры, блізкія, нейкія людзі на вуліцы. Ну што ж? Стрэс і шыза яўна калечаць больш народу, чым радыяцыя і таксіны. І нават калі такі прыступ цягнецца зусім нядоўга, нават калі без фатальных наступстваў, то ўсё адно атрымліваецца неяк няёмка. Мазгі паруюць, адэкватны таварыш ператвараецца чорт ведае ўва што, у нейкую сыляпую субстанцыю, у біялягічны генэратар выпадковых лічбаў, у паедзеную вірусам праграму. Вось Ласэ ж ніколі ня быў эталонам раўнавагі. Спакойным? Ну, ок, можа. Стрыманым? Збольшага. Але, відаць, яно ўсё назапашвалася, зьбіралася, часам выстрэльвала то тут, то там, але ў асноўным па дробязі. Канешне, ён меў перакананьні, цярпець ня мог усялякіх тупаватых упоркаў і гаваркіх прасьветленых тыпкоў з патрыярхальнымі замашкамі ньюэйджэўскіх фюрэраў. Ягонае рэпутацыя добрага, прыязнага чувака хавала пад сабой

безьліч наслаенняў. Мог абсадзіцца, вываліцца з вакна, паламаць нагу, трапіць на яшчэ якія прыгоды, але ўсе, хто яго ведаў, успрымалі такія гісторыі як вынік утрапёнае психанаўтыкі. Калі цяпер у Гоа чувака зацягнула ў трэш, у бухло, у праблемы з паліцыяй, братва з бару назірала за ўсім гэтым са шчырым здзіўленьнем. Самым папулярным тлумачэньнем было, канешне, гэтае ліхаманкавае каханьне. На каханьне заўжды прыемна ўсё сьпісваць. Як мінімум прыгожа. Што ўзвышае чалавека больш, чым пачуцьці? Многія трымалі за Ласэ пальцы, асабліва тыя, хто даўно яго ведаў. Выглядала ўсё камічна, і фінал лёгка было прадбачыць ад пачатку. Можна нават было рабіць стаўкі, хаця лаў-сторы такога кшталту ня часта прыводзяць да нечага здоровага й трывалага. Да апошніх азначэньняў у самога чувака быў пэўны недавер, часткова будысцкі, часткова бунтарскі, што, між тым, выдатна спалучалася. Здаровыя людзі — вялікая ўмоўнасьць, а апэраваць умоўнасьцямі было неяк несур'ёзна, усё адно, што сябе падманваць. З трываласьцю таксама ўсё зразумела. Адно, што можна назваць у сансары трывалым, — хіба ейную пераменлівую прыроду. Адсюль Ласэ і браў свой спакой. Вісеў недзе з пацамі на кавярні, укураны ў соплі, і назіраў за пераменлівасьцю быцьця, за мэтамарфозамі сьвету і ўласных рэакцый. Безумоўна займальны занятак, але ў нейкі момант само ягонае стаўленьне здавало пазыцыі. Нешта хацела зачапіцца, нейкі кавалачак псыхікі ладкаваў пратэст супраць расслабленага вадкага абсаду, патрабаваў канкрэтыкі і нармалёвага аседлага жыцьця.

Ласэ засеў у ятку праз дарогу ад пастарунку, піў гарбату і чакаў. Быў цвярозы ва ўсіх сэнсах гэтага слова. Ужо было, у прынце, зразумела, што шанцы прамарнаваныя. Цяжка сказаць, ці балела ў яго праз гэта, мо крыху, але ніякай вялікай драмы, інтаксыкацыя выветрылася, а за ёй і ўсё пшчотна-рамантычнае трызьненне.

Напярэдадні ўвечары хлопец напаткаў капітана, і той перадаў яму абяцанне дэ Сільвы.

— Думаеш, дамовіцца? — перапытаў Ласэ.

— Што тут дамаўляцца? Гэта чалавек слова. Выключны чалавек, — Кук выглядаў стомлена, але клопат маладога таварыша яго яўна забавляў. — Ты пацан упарты. Зьдзіўляюся настойлівасьці.

Ласэ на імгненне замяўся:

— А мо і сышла тая настойлівасьць.

— Як сышла? Усё? Канец? — здзівіўся капітан.

— Канец вакацыям, — паспрабаваў аджартавацца чувак, але атрымалася неяк ня сьмешна. Яны стаялі ля супэрмаркету ў Арамболі, і гэта была іх апошняя сустрэча.

— Ты, кэп, канешне, таксама той яшчэ хрэн. Я вось ніколі б ня мог падумаць. Стаіш тут такі ледзьве ня ўзорны сем'янін, аж брыдка неяк. Ні крыку табе, ні барагозу, казкі не расказваеш. Нібыта й джэнтльмэн.

— Вядома ж, джэнтльмэн, што ж ты хацеў? Паглядзім, як там будзе, — Кук пасьміхнуўся. — Затое ты — зорка сэзону.

Невядома, ці доўга ён там праседзеў, але капітанаў таварыш усё ж стрымаў слова. Молі выйшла на вуліцу. Ніякай рашучасьці ў ейнай постаці, ніякай волі і прагі да

новых прыгодаў. У Ласэ сэрца аблілося крывёю, хацелася кінуцца, абняць, распытаць, ці ўсё добра, ці гэтая лягавая погань не зрабіла ёй чаго. Але такі варыянт адразу адпадаў. Цяпер хлопец быў пэўны, больш ніякага напругу для беднай дзяўчынкі. Дастаткова, дагэтуль сорамна. Разам з тым Ласэ разумеў, што ілюзія ўжо не працуе. Ён нічога не хацеў, ён не паміраў ад каханьня, выдатна ўсведамляў, што ў іх папросту розныя шляхі і ад пачатку гэта ўсё было бачна. Так, канешне, крута пайсьці зь ёй, перастаць дурэць, саступіць і верыць ва ўсялякую ўзынёслую батву, перавыхавацца. Так, гэта было б крута, але цалкам нерэальна. Заставалася хіба дапіць гарбату і валіць адсюль з чыстым сэрцам і плюсікам у карме.

Ня тое каб на крэмацыю Васі сабралася багатая народ, цікава, што нехта ўвогуле прыйшоў. Цяжка сказаць, кім былі тыя людзі, якія ўсё гэта арганізавалі. Яго паклікаў Міша, і Ласэ чамусьці вырашыў, што ня кепска б далучыцца. Сярод прысутных мала хто ведаў адно аднаго, але было зразумела, што нейкія рускія пацаны, з выгляду звычайныя турыкі, незразумела як вымуцілі ў копаў безнагляднае цела, якое не было куды адпраўляць. Нават калі ў чувака і засталіся якія сваякі, то ніхто пра іх ня ведаў, а дакумэнты Вася даўным-даўно пратырчэў. Чувакі ж вырашылі зрабіць усё па правілах, нанялі служачых, замовілі час, дровы, усё як мае быць. Вельмі ім хацелася ўшанаваць таварыша. Ласэ падумалася, што Дзесяць Рупій, хутчэй за ўсё, дапамагаў рабяткам з наркатою, вочы ў тых былі адпаведныя, як і міміка. Яшчэ асобнай групай

трымаліся некалькі мясцовых мужыкоў простага сялянскага выгляду. Незразумела, як яны былі зьвязаныя, падавалася, што апошнім часам бедны нарк ужо ўсім быў абыякавы. Яшчэ пару староньніх кампаній па два-тры чалавекі. Ласэ, Міша і Іван былі з гэтага шэрагу, ня надта добрыя знаёмыя нябожчыка, абыякава глядзелі на агонь і, падавалася, думалі кожны пра нешта сваё. Увогуле тут было ціха. Служачыя зрабілі ўсё хутка і спрактыкавана. Накрылі загорнутае ў белае цела суччам і падпалілі. Ласэ не хацелася на гэта глядзець. Ня тое што ўразьлівасьць, такія пахаваньні ён бачыў некалькі разоў і ў Бэнарасе, і на Пашупаці ў КТМ, але тут усё яно было занадта блізка й неяк неадназначна. Учора ты адганяў навязлівага абторчыша, думаў пра яго нядобрае, адчуваў нейкую фрустрацыю, цяперака стаіш тут незразумела чаму, незразумела зь якога інтарэсу.

Яны не засталіся да канца, Івану паблагела, давялося сысьці. Але пабыўшы там, сярод чужых людзей, і паназіраўшы, як гарыць гальлё, Ласэ, вядома, задумаўся пра сваю будучыню. Ох, гэта было б эпічна, шмат хто са знаёмых сказаў бы, маўляў, гэтага і варта чакаць. Як высьветлілася пазьней, думка была не выпадковай. Праўда, апошнія тыдні паказалі, што нягледзячы на блізкасьць усяго гэтага, на небясьпеку, Ласэ ўсё ж ня траціў кантроль, нават калі звонку гэта выглядала менавіта так.

Пасьля ўсё ўтрох вярнуліся ў бар, і Донат паставіў ім па піве і падсеў побач.

— Я ўжо ня памятаю, які гэта па ліку, — казаў ён. Ягоная звыклая весялосьць ня тое каб зусім зьнікла, але

прыдбала троху такой шчырай трагічнасьці. — Ніхто ня хоча асьцярожнічаць, ніхто ня хоча тармазнуць, так? Навошта абломвацца? У мяне брат вось тое ж самае. Разам у школе вучыліся. Нічога не паробіш. Душэўныя людзі надоўга не затрымліваюцца.

— Ну, па-рознаму бывае, — Іван чамусьці не зразумей пра душэўнага Васю. Цікава, ці паехаў бы ён, каб ня Міша. — У мяне вось ёсьць адна знаёмая, дык падлячылася зараз — і нічога. Трымаецца. Чувака шкада, але гэта нам усім, каб не забываліся.

— Пра што не забываліся? — спытаў Ласэ.

— Ну, як пра што? — тупавата перапытаў Іван.

— Паслухай, — Донат зрабіў глыток і паглядзеў на Ласэ. — Мы цябе тут усе вельмі шануем і любім. Уся гэтая барная паябота — для мяне, напрыклад, гэта ня проста бізнэс, але, ведаеш, нешта нахштальт другой сям'і, так? Вось непрыемны сёньня дзень, але й такія бываюць, а бывае, што добра ўсё, што дыджыкі залётныя, што ўсе танчаць, справа ідзе, і я афігенна тады рады, калі не дарма ўсё. Але калі некага з тваіх таварышаў выносяць... Карацей, мала тут прыемнага. Так што ты глядзі. Калі раптам што, мы тут усе разам, ок? Ніхто нікога ня кідае.

Такая прамова кранула. Клопат прыйшоў неспадзявана, Ласэ ніколі ня бачыў, каб нехта ў тусойцы так замарочваўся. Яшчэ й пахаваньне. Відаць, гэта Міша ўсё прыдумаў. Цяпер ён маўкліва пацягваў піва. Колькі яны ўжо знаёмыя? Гады чатыры? Пяць? Ці можа быць тэрмін паказьнікам блізкасьці? Раней чувак пра гэта ня думаў, а тут вось прымусілі. Няўжо й сапраўды спалохаліся? Сэзон апынуўся гарачым.

Там, на поўначы, усё ішло больш стабільна. Усе яны мелі свае перагіны, але калі ўжо гэтыя ўкраінцы пачалі пераймацца, то мо й было праз што. Апраўданы падаліся б марнымі й глупымі, але ў любым выпадку неўзабаве набегла людзей, і тое, што яшчэ нядаўна пачалося як хаўтуры, цалкам лягічна перарасло ў будзённае эксцэнтрычнае шоў вылюдкаў, фрыкаў і простых спачувальнікаў.

— Можа, хочаш з намі на Курыную Шыю, на паўночны ўсход? — Міша стаяў, прыхіліўшыся да сьцяны суседняга будынку, і паліў.

— А што там? Нейкі тусач? — Ласэ аглядаў свой байк, правяраў колы, але рабіў гэта неяк ня вельмі ўважліва, дзяжурна, усё яшчэ адчуваючы няёмкасць.

— Ды не. Мы там ніколі не былі. Падумалі вось, чаго б не зганяць, пакуль віза ня скончылася. Праверыць, што ды як. Асам, Нагалэнд, Аруначал, Матухна-Брахмапутра. Хочацца ўжо нарэшце нечага рэальнага, разумееш?

— Разумею, — чувак дастаў анучу, лінуў на яе крыху вады з прымацаванай ля багажніку бутэлькі і асьцярожна пачаў праціраць бак, нумарныя плыткі, фару, стырно. Нібы самы час для гэтага.

— Толькі спачатку ў Бадхгаю заскочым, на які тыдзень, дзён на дзесяць. Даўно там быў?

— Гады тры як, — Ласэ яшчэ раз крытычна агледзеў байк і на хвіліну задумаўся.

— Калі ёсьць магчымасьць, трэба штогод. Не заміне. Інакш вельмі хутка да Мары трапіш. Вельмі хутка.

Вуліца гула звыклым вечаровым жыцьцём. Народ сьцягваўся да Доната на штотыднёвы буфэт, у які гаспадар

заўжды ўкладаўся з усёй душою. Суседнія рэстары, шопы і клубы таксама не пуставалі. Людзі бадзяліся туды-сюды, шукалі сабе забаваў, кайфу. Яны выбраліся з путаў штодзённага прыгону, скінулі з плячэй гэты цяжар і ўздыхнулі нарэшце на поўныя грудзі. Скутэры сноўдалі па вуліцы, ля нямецкай пякарні купка моладзі нешта горача абмяркоўвала, некалькі мясістых параў за сорок паважна праходзілі міма, іхнія спаленыя чырвоныя твары выяўлялі яўную азадачанасьць тым, што дзелялася навокал.

— Калі выяжджаць? — спытаў Ласэ.

— На тым тыдні стартанем. Спачатку да Мумбы, а там ужо ўсходней. Паволі, не сьпяшаючыся, — Міша дастаў з набедранай сумкі невялікі флянец, каўтануў і прапанаваў таварышу.

— Не, дзякуй, — адмовіўся Ласэ, таксама прыхіліўся да сьценкі і запаліў. — Я падумаю тады.

— Падумай

— Ну. Мо і паеду. Чаго мне тут? — ён аглядаў вуліцу нібы спрабаваў нешта вырашыць. — Мы ж актыўныя маладыя людзі, так? Пабрахмапутрым троху і дамоў, на Нэпал?

— Ага, — усьміхнуўся Міша. — Вясна там. Горы квітнеюць, вецер сьвежы, прырода абуджаецца. Лепшы час для рэтрыту.

Празь некалькі дзён узрушэньні ўлягліся, усе падзеі пачалі падавацца нейкім сьмешным анэкдотам. Цяпер Ласэ прачынаўся рана, ехаў сьнедаць на пляж ці куды яшчэ, завітваў у бар, дзе сонны Донат муціўся з гаспадарчымі пытаннямі і быў заняты. У хлопца зьявіўся час, і цяпер яго не было чым запоўніць. Атрымаўшы чарговы

грашовы перавод, ён, падавалася, траціў цяпер больш на бэнзін, чым на бухло, бяз мэты наварочваў колы па ўзьбя-рэжжы, заяжджаў у нейкія глухія сёлы па той бок нацыя-нальнага хайвэю, дзе ніякім тур'ём і ня пахла. Забіраўся ў далёкія гарадкі й вёсачкі ў Заходніх Гатах і разумеў, што сумуе па гарах і што, відаць, ёсьць нейкае прыныповае адрозьненне паміж пляжнымі людзьмі й горнымі. Не заў-жды яно, канешне, ляжыць на паверхні, але пра сябе Ласэ зразумеў, што Гоа — гэта ўсё ж не ягоная зямля.

Не было ніякіх прычынаў адмаўляцца ад Мішавай пра-пановы. Ён толькі аднойчы быў у Сікіме, вельмі даўно й мо ўсяго які тыдзень. Ва ўсходніх штатах ня быў увагуле. Ця-пер, пасля такой дзіўнай авантуры, ён проста прагнуў як мага хутчэй выбрацца з гэтага ліпкага, задушлівага шта-ту, падалей ад гэтых пляжных рэзэрвацый і штучнасьці. Хацелася ў Бадхгаю, Міша папросту чытаў ягоныя думкі. Хацелася назад у Гімалаі, а мо й сапраўды зашыцца ў ней-кі кляштар дзе павышэй ці ў які горны базар, каб ніякай цывілізацыі, ніякай сувязі, толькі простае біялягічнае існаваньне і мэдытацыі. Гэта быў бы самы шчыры вары-янт. Хлопец яшчэ раз пераканаўся, што калі ўжо пайшоў нейкім шляхам, то варта яго й трымацца, ісьці да канца і не разводзіцца на дробныя падманкі. Магчыма, калі-небудзь і сапраўды пойдзе ў манахі. Сьмешна, але што рабіць? Калі прыйдзе час, год празь дзесяць-пятнаццаць.

Вечаровая служба скончылася, і прыхаджане Сьвятога Антонія неўзабаве пачалі разыходзіцца. Ласэ не сьпяшаў-ся. Некалькі чалавек таўкліся пад алтаром, пра нешта перамаўляліся зь мілымі ўсьмешкамі на тварах. Чувак не

зразумеў ані слова з таго, пра што гаварыў сьвятар, але гэта ня мела ніякага значэньня. Ён вяртаўся дамоў пасьля сансэту, думаў прывесьці сябе да ладу і выпраўляцца на бар, увечары насьпявала нейкая цікавая вечарынка, нападзакрыты пірацкі оўпэн невядома дзе. Спыніўся выпіць соку, прычапіць троху снэкаў, як раптам захацелася зайсьці ў царкву. Так, бяз дай прычыны.

— Ты каталік? — нечаканае пытаньне перапыніла хаду ягоных думак. Ал Капон сеў побач і ўважліва паглядзеў Ласэ ў твар.

— Не, — адазваўся той, натуральна не чакаючы сустрэць тут некага са сваіх. — А ты?

— Ну, хутчэй за ўсё, — прагаварыў Ал, троху сумеўшыся. — Бацька ў мяне быў каталіком, так што нікуды не падзенесься. Праўда, мама, вось. Мама — палымная фэміністка, але я даўно яе ня бачыў, — ён троху нахмурыў бровы, нібыта нешта абдумваючы. — Ды ладна, камон, я ж італьянец.

Ласэ троху пазабавілі такія тлумачэньні, але ён прамаўчаў на гэты конт:

— Якія навіны?

— Ды ўсё як і было, здаецца. Без напругі. Гаспадыня адно нешта падбывчае, ці то грошай ёй мала, ці што?

— Гэта ў іх сыстэматычна. Не хвалюйся. Хаця не ўва ўсіх. Супакоіцца. Пару тыдняў міне, народу паменее, дык яшчэ й скіне табе, абы застаўся.

— Ой, ня ведаю. Наўрад ці.

— Што так? Зьбіраеесься хіба?

Ал пачухаў патыліцу, зірнуў на Ласэ:

— Пустэча нейкая, ведаеш... Нібы й крута ўсё, а нібы й не стае ўжо нечага. Суседзі былі, зьехалі. Эні, ластаўка мая, адляцела. Думаў яшчэ месяц пачаліцца, мо нат паўтара, але тут вось неяк і ламае ўжо. І дамоў, здаецца, ня хочацца, але й тут сум адзін.

— Ну, значыцца, адпачыў. Малайца.

— А хер ведае. Ну вось прыеду, а яны мне — падаткі плаці, за хату плаці, а працы няма, грошай няма. Так што такое. Зноў па сацдапамогу ісьці? Пасьля адпачынку ў тропіках?

— Такі сабе варыянт. Ня надта пераканаўчы. Нічога канкрэтнага, карацей.

— Тая ж херня, братан. Тая ж самая херня.

Сьвяты Антоні глядзеў на іх з-пад аркі галоўнага нефу, і, хутэй за ўсё, ані яму, ані каму з прыхаджанаў не было справы да двух вэстэрнаў, якія нечакана завязьлі ва ўсеахопнай экзыстэнцыйнай багне.

Дамоў Ласэ трапіў троху пазьней. Вырашылі правесіць новы бар, які Алу настойліва рэкамэндавалі. Там было так сабе, чарговая камэрцыйная паябота. Паехалі на базу да Доната, ну і па накатанай, з музыкай, танцамі, нейкімі мутнымі чувакамі, якія відавочна хацелі нарывацца на бойку і, зрэшты, нарваліся, з паездкай на вачарынку чорт ведае куды за Каргаа. Сыціплым закрытым оўпэнам выключна для сваіх туды заманьвалі кожнага сустрэчнага, але Ласэ ўжо нічога не засмучала. Гэта было зразумела адразу. Яны прыехалі зарана, аднак паўсюль ужо таўкліся купкі прагрэсіўнай моладзі і ўсяляк удавалі прасьветленасьць. Можна, трэба было папросту пачакаць,

і ўсё б неяк разгайдалася, раскруцілася, але чувак адразу зразумеў, што справа ня ў зборышчы, але толькі ў ім самім. Не разьвітаўшыся пайшоў на паркоўку, завёўся й пакаціў прэч. Выбраўшыся на галоўную дарогу, хлопец усё яшчэ вагаўся. Можна было вярнуцца. Насустрач ляцелі чародкі скутэраў, сыгналілі надта настойліва, не па-індыйску. Прыдарожныя бізнэсы мясцовых ужо даўно пазачыняліся. Навокал былі адно турысты, для каторых гэты час поўніўся пошукамі тых заповітных месцаў і вечаў, дзе варта было быць. На чопдэмскай разьвілцы паліцэйскія выстаўлялі блякіратары трафіку, пасткі для ўгашаных навічкоў. Ласэ мінуў іх, праехаў яшчэ з кілямэтар і спыніўся ля пад'ёму на мост. Запаліў цыгарэту. Матор не глушыў.

Так, напэўна, ён папросту стаміўся. Усе высновы былі зусім не абавязковымі, усе гэтыя самакапаньні і самарэабілітацыі — ніякага сэнсу. Даваць сабе зарокі, абяцаньні, пасля апраўдвацца — гэта вельмі сьмешна. Насамрэч хлопец усё яшчэ думаў пра Васю. Пахавальная сцэна паранейшаму стаяла перад вачыма, не хацела адпуская. Нібыта дагэтуль адчуваў пах дыму. Тое полымя нібы закрнула й яго, пакінула нейкі нябачны апёк, такую напамінку. І хоць Ласэ і ведаў, што ўсё хутка загіцца, зьнікне, распусьціцца ў часе, але ніякае рады цяпер даць ня мог. Надта блізка ўсё было, надта проста і звычайна.

Ён кінуў недапалак на асфальт, паглядзеў на гадзіннік і рушыў. Было ўжо позна. Заехаў на мост, каціў паволі, сьпяшацца не хацелася. Роўны калідор у сьвятле жоўтых ліхтароў. Цёплы начны вецер. Зьлева — цемра, бездань

і Усход, праваруч — тое ж самае і Захад. Наперадзе ляжаў
іншы бераг у роўнай геамэтрычнай пэрспэктыве, акурат-
на падзеленай слупамі, апорамі, бэтоннай агароджай,
рэльефнай тармазной разьметкай і чорна-жоўтай афар-
боўкай высокіх бардзюраў. Па-над усім гэтым вісела па-
лова заваленага на бок паўднёвага Месяца, але элек-
трычнае асьвятленьне рабіла яго ледзь заўважным.

ЗЬМЕСТ

1. Байк	3
2. Сустрэча	19
3. Вясковая ідылія	31
4. Дарвацца да кліюбаў	46
5. Незнаёмец у бары	56
6. Новае жыццё Молі	68
7. Гісторыі капітана	83
8. Накіды	97
9. Уцёкі і пагоні	110
10. Калёнія	124

11. Наркі	140
12. Росьпіс	154
13. Сын	167
14. Ласэ — дэтэктыў	179
15. Аблава	190
16. Новы праект	202
17. Стары таварыш	215
18. Вызваленьне	228
19. На мосьце	238

Аляксей Талстоў

АПОЎНАЧЫ НА СІАЛІМСКІМ МОСЬЦЕ

Карэктурa — Ліда Наліўка

Вёрстка — Іван Свешнікаў

Вокладка — Дар'я Сазановіч

Рэдактар выдання — Антон Сарокін